GRATANGEN KOMMUNE

Kommunestyret

Dato: 28.09.2017 09:00

Sted: Gratangen rådhus

Notat:

Eventuelle forfall meldes servicetorget på telefon 77 02 18 00 evt.
på e-post: postmottak@gratangen.kommune.no.
Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Gratangen 22.09.2017

For leder i Kommunestyret, Eva Helene Ottesen

Lena Solvang
møtesekretær

Saksliste

Referatsaker

31/17 Skjenkekontroll - Øse camping 4

32/17 Skjenkekontroll - Foldvik marked og Kystkulturfestival 6

33/17 Skjenkekontroll - Jensen Farm AS 8

34/17 Salgskontroll - Joker, Kystbutikken 10

35/17 Høring utkast ny personalopplysningslov 13

36/17 Tjenestetilbud til kommunen i ny struktur 14

37/17Høringsbrev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 20

38/17 Godkjenning av kommunal garanti - Astafjord Vekst AS 45

39/17 Protokoll representantskapsmøte 1-2017 49

40/17 Regional transportplan for Troms 2018-2029 - Høringssvar 57

41/17 Innspill RTP for Troms 2018-2029 60

42/17 Medlemskommuner og samordning klagesaker 61

43/17 Melding om politisk vedtak - Fremtidig valg av IKT-plattform for K4 samarbeid 63

44/17 Informasjon om busetting av flyktningar i 2017 og 2018 64

45/17 Referat fra regionrådsmøte i Salangen 9. juni 2017. 65

46/17 Kommuneproposisjonen 2018 og Revidert nasjonalbudsjett 67

47/17 Høring – Forslag til endringer i naturskadeforsikringsloven 103

48/17 Høring - Kvalitetssikring av kriteriedata for kommuner 2018 105

49/17 Søknad om støtte til Vinje-senteret - budsjettet for 2018 116

50/17 Melding om vedtak - Statskog SF - Avklaring av rettighets- og eiendomsspørsmål i Nordland og Troms 125

51/17 Høring - endringer i introduksjonsloven 127

52/17 Astafjord Vekst AS - Eierstrategi 2017 130

53/17 Kartlegging av trafikk på NAV-kontor 136

54/17 Brev til kommunene - Naturvernforbundet oppfordrer kommunen til å vedta egen vannskuterforskrift for å verne om kystnatur, sjøfugl og friluftsliv 143

55/17 VS: Dokument 17/128-126 Vedtak V5-2-126-2017 Særskilt fartsgrense 70 km/t - E6 - Kvernmokrysset - Gratangen kommune sendt fra Statens vegvesen 145

Saker til behandling

33/17 Kommuneplanen 2017-2029 - samfunnsdelen 150

34/17 Valg av nytt varamedlem til Rådet for funksjonshemmede 185

35/17 Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse - høring 188

36/17 Enkelte kommuners vedtak om iverksetting av fjelloven og oppnevning av fjellstyre 203

37/17 Økonomimelding 2/2017 209

38/17 Planprogram Kommuneplan for Oppvekst - høringsforslag 211

39/17 Tilbud på kjøp av Moanveien 514 220

40/17 Næringsvennlig region - oppstart forprosjektfase 222

41/17 Evenes flystasjon og Harstad/Narvik lufthavn - varsel om igangsetting av arbeid med statlig reguleringsplan og høring og offentlig ettersyn av planprogram 292

42/17 NAV Reformen - veivalg 334

SECURITAS

Skjenkekontroll

Kunde: Gratangen kommune

Objekt: Øse Camping

Kontrollør: 37709

Starttidspunkt: 18.08.2017 19:40

Sluttidspunkt: 18.08.2017 19:44

Avvik avdekket: Nei

Kommentar: Stengt ved ankomst.

Spørsmål	Svar
Kontrollteam	
Tj.nr. 1	37709
Tj.nr. 2	27900
Åpen/Anonym kontroll?	Anonym
Kontroll	
1: Ble det skjenket til for unge? Jfr alkohollovens § 1-5 og forskriftens § 2-3	Ikke aktuelt
2: Ble det avkrevd legitimasjon ved tvil om alder? Jfr forskriftens § 2-4	Ikke aktuelt
3: Befinner det seg personer åpenbart påvirket av rusmidler i lokalene? Jfr forskriftens § 4-1	Ikke aktuelt
4: Ble personer åpenbart påvirket av rusmidler fjernet fra lokalene? Jfr forskriftens § 4-1	Ikke aktuelt
5: Ble personer åpenbart påvirket fjernet før videre servering? Jfr forskriftens § 4-2	Ikke aktuelt
6: Ble det skjenket til personer åpenbart påvirket av rusmidler? Jfr forskriftens § 4-2	Ikke aktuelt
7: Skjenkes det på en slik måte at vedkommende må antas å bli åpenbart påvirket? Jfr forskr. § 4-2	Ikke aktuelt
8: Nytes medbrakt eller medtas alkoholholdig drikke ut av skjenkeområdet? Jfr forskriftens § 4-4	Ikke aktuelt
9: Ble volumbegrensningene for alkholgruppe 3 overholdt? Jfr forskriftens § 4-5	Ikke aktuelt
10: Ble skjenketiden overholdt? Jfr alkohollovens § 4-4	Ikke aktuelt
11: Er det rimelig utvalg av alkoholfrie drikke i sortimentet? Jfr forskriftens § 4-6	Ikke aktuelt
12: Er det et rimelig utvalg av halvflasker? Jfr forskriftens § 4-7	Ikke aktuelt
13: Er reklameforbudet overholdt? Jfr alkohollovens § 9-2	Ikke aktuelt

14: Er det mangler ved internkontroll? Jfr. forskriftens § 8	N/A
Følger tilleggsrapport?	Nei

Skjenkestedet

Bevillingshaver/Styrer /Stedfortreder ihht bevilling?	Ja
Åpningstider/Skjenketider ihht bevilling?	Ja
Ansvarshavende	Stengt ved ankomst.
Er ansvarshavende over 20 år?	Ikke aktuelt
Ca. antall gjester	0
Aldersgrense	0
Inngangspenger	0
Karakterestikk av gjester/skjenkestedet	

Signatur

Er signatur påkrevd? Nei

SECURITAS

Skjenkekontroll

Kunde: Gratangen kommune

Objekt: Foldvik marked og Kystkulturfestival

Kontrollør: 37709

Starttidspunkt: 18.08.2017 22:05

Sluttidspunkt: 19.08.2017 00:00

Avvik avdekket: Nei

Kommentar: Alt ok.

Spørsmål	Svar
Kontrollteam	
Tj.nr. 1	37709
Tj.nr. 2	27900
Åpen/Anonym kontroll?	Anonym
Kontroll	
1: Ble det skjenket til for unge? Jfr alkohollovens § 1-5 og forskriftens § 2-3	Nei
2: Ble det avkrevd legitimasjon ved tvil om alder? Jfr forskriftens § 2-4	Ja
3: Befinner det seg personer åpenbart påvirket av rusmidler i lokalene? Jfr forskriftens § 4-1	Nei
4: Ble personer åpenbart påvirket av rusmidler fjernet fra lokalene? Jfr forskriftens § 4-1	Ikke aktuelt
5: Ble personer åpenbart påvirket fjernet før videre servering? Jfr forskriftens § 4-2	Ikke aktuelt
6: Ble det skjenket til personer åpenbart påvirket av rusmidler? Jfr forskriftens § 4-2	Ikke aktuelt
7: Skjenkes det på en slik måte at vedkommende må antas å bli åpenbart påvirket? Jfr forskr. § 4-2	Nei
8: Nytes medbrakt eller medtas alkoholholdig drikke ut av skjenkeområdet? Jfr forskriftens § 4-4	Nei
9: Ble volumbegrensningene for alkholgruppe 3 overholdt? Jfr forskriftens § 4-5	Ikke aktuelt
10: Ble skjenketiden overholdt? Jfr alkohollovens § 4-4	Ja
11: Er det rimelig utvalg av alkoholfrie drikke i sortimentet? Jfr forskriftens § 4-6	Ja
12: Er det et rimelig utvalg av halvflasker? Jfr forskriftens § 4-7	Ja
13: Er reklameforbudet overholdt? Jfr alkohollovens § 9-2	Ja

14: Er det mangler ved internkontroll? Jfr. forskriftens § 8	Nei
Følger tilleggsrapport?	Nei

Skjenkestedet

Bevillingshaver/Styrer /Stedfortreder ihht bevilling?	Ja
Åpningstider/Skjenketider ihht bevilling?	Ja
Ansvarshavende	Anne Hansen
Er ansvarshavende over 20 år?	Ja
Ca. antall gjester	250
Aldersgrense	18
Inngangspenger	250
Karakterestikk av gjester/skjenkestedet	Annet

Signatur

Er signatur påkrevd? Nei

SECURITAS

Skjenkekontroll

Kunde: Gratangen kommune

Objekt: Jensen Farm AS

Kontrollør: 37709

Starttidspunkt: 18.08.2017 22:05

Sluttidspunkt: 19.08.2017 00:00

Avvik avdekket: Nei

Kommentar: Alt ok.

Spørsmål	Svar
Kontrollteam	
Tj.nr. 1	37709
Tj.nr. 2	27900
Åpen/Anonym kontroll?	Anonym
Kontroll	
1: Ble det skjenket til for unge? Jfr alkohollovens § 1-5 og forskriftens § 2-3	Nei
2: Ble det avkrevd legitimasjon ved tvil om alder? Jfr forskriftens § 2-4	Ja
3: Befinner det seg personer åpenbart påvirket av rusmidler i lokalene? Jfr forskriftens § 4-1	Nei
4: Ble personer åpenbart påvirket av rusmidler fjernet fra lokalene? Jfr forskriftens § 4-1	Ikke aktuelt
5: Ble personer åpenbart påvirket fjernet før videre servering? Jfr forskriftens § 4-2	Ikke aktuelt
6: Ble det skjenket til personer åpenbart påvirket av rusmidler? Jfr forskriftens § 4-2	Ikke aktuelt
7: Skjenkes det på en slik måte at vedkommende må antas å bli åpenbart påvirket? Jfr forskr. § 4-2	Nei
8: Nytes medbrakt eller medtas alkoholholdig drikke ut av skjenkeområdet? Jfr forskriftens § 4-4	Nei
9: Ble volumbegrensningene for alkholgruppe 3 overholdt? Jfr forskriftens § 4-5	Ja
10: Ble skjenketiden overholdt? Jfr alkohollovens § 4-4	Ja
11: Er det rimelig utvalg av alkoholfrie drikke i sortimentet? Jfr forskriftens § 4-6	Ja
12: Er det et rimelig utvalg av halvflasker? Jfr forskriftens § 4-7	Ja
13: Er reklameforbudet overholdt? Jfr alkohollovens § 9-2	Ja

14: Er det mangler ved internkontroll? Jfr. forskriftens § 8	Nei
Følger tilleggsrapport?	Nei

Skjenkestedet

Bevillingshaver/Styrer /Stedfortreder ihht bevilling?	Ja
Åpningstider/Skjenketider ihht bevilling?	Ja
Ansvarshavende	Kurt Andre Jensen
Er ansvarshavende over 20 år?	Ja
Ca. antall gjester	30
Aldersgrense	18
Inngangspenger	250
Karakterestikk av gjester/skjenkestedet	Pub/Bar

Signatur

Er signatur påkrevd? Nei

SECURITAS

Salgskontroll

Kunde: Gratangen kommune

Objekt: Joker, Kystbutikken

Kontrollør: 37709

Starttidspunkt: 27.06.2017 14:06

Sluttidspunkt: 27.06.2017 14:26

Avvik avdekket: Ja

Kommentar: Blanding mellom alkoholfri og Gr1.
Ansvarshavende fjernet dem med en gang etter hun var blitt informert.

Spørsmål	Svar
Kontrollteam	
Tj.nr 1	37709
Tj.nr 2	27900
Åpen/Anonym kontroll?	Anonym
Kontroll	
1:Selger betjening under 18 år alkoholholdig drikk? Jfr forskriftens § 2-3 og alkohollovens § 1-5	Nei
2:Selges/utleveres alkohol til personer under 18 år? Jfr forskriftens § 2-4 og alkohollovens § 1-5	Nei
3:Ble det avkrevd legitimasjon ved tvil om alder? Jfr forskriftens § 2-4	Ikke aktuelt
4:Selges/utleveres alkohol til personer åpenbart påvirket av rusmidler? Jfr forskriftens § 3-1	Nei
5:Nytes alkohol i butikk eller i umiddelbar nærhet? Jfr forskriftens § 3-2	Nei
6:Plasseres alkohol slik at det ikke kan forveksles med alk.fri/svak drikk?Jfr forskriftens § 3-3	Nei (Blanding mellom alkoholfri og Gr.1)
7:Overholdes salgstiden? Jfr alkohollovens § 3-7	Ja
8:Er alkohol tilgjengelig utenfor salgstiden? Jfr alkohollovens § 3-7-3	Nei
9:Er reklameforbudet overholdt? Jfr forskriftens § 9-2	Ja
10: Er det mangler ved internkontroll? Jfr. forskriftens § 8	Nei
11:Er informasjonsmateriell for alder, legitimasjonsplikt og salgstider godt synlig?	Ja
Følger tilleggsrapport?	Nei
Salgsstedet	
Bevillingshaver/Styrer /Stedfortreder korrekt ihht instruks?	Ja

Åpningstider/Salgstider korrekt ihht instruks?	Ja
Ansvarshavende	Elisabeth Skoglund
Er ansvarshavende over 20 år?	Ja

Signatur

Er signatur påkrevd? Nei

Lauvanger
Yankee
Pale Ale
Pinero
Furu IPA
Jacobs
UTVALGTE
SOLBÆR-
GLØGG
LYS LAGER
4,7% 0,5L FL LAUVANGER
169,40
84,90
PINERO ØL
4,5% 0,5L FL LAUVANGER
178,00
89,00
SOLBÆRGLØGG
0,75L JACOBS UTVALGTE
26,62
59,90
IKKE ALKOHOL
HOLDI
BEEF JERK
ORIGINAL 25G JACK
Created: 27.06.17 14.10

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Se vedlagte adressatliste

Deres ref.	Vår ref.	Dato
	17/4200 ES ØMO/bj -	06.07.2017

Høring om utkast til ny personopplysningslov – gjennomføring av personvernforordningen i norsk rett

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring et forslag til ny personopplysningslov, som gjennomfører EUs personvernforordning i norsk rett. Departementet foreslår at forordningen gjennomføres i norsk rett ved inkorporasjon, det vil si at forordningen gjøres gjeldende som norsk rett gjennom en henvisnings-bestemmelse i den nye personopplysningsloven. Videre foreslår departementet lovbestemmelser som utfyller bestemmelsene i forordningen.

Frist for å sende inn høringssvar er 16. oktober 2017.

Vi ber om at adressatene forelegger høringsbrevet med vedlegg for berørte underliggende etater og organ som ikke er oppført på adressatlisten.

Høringsuttalelser bør fortrinnsvis avgis digitalt på www.regjeringen.no under «Send inn høringssvar». Her kan man registrere seg, mellomlagre en uttalelse og laste opp vedlegg. Alternativt kan høringssvar sendes Justis- og beredskapsdepartementet, fortrinnsvis per e-post, til: lovavdelingen@jd.dep.no. Alle kan avgi høringsuttalelse, men merk at uttalelser er offentlige etter offentleglova og blir publisert sammen med øvrige høringsuttalelser.

Med vennlig hilsen

Tonje Meinich e.f.
avdelingsdirektør

Anne Sofie Hippe
fung. lovrådgiver

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur

Postadresse	Kontoradresse	Telefon - sentralbord	Lovavdelingen	Saksbehandler
Postboks 8005 Dep	Gullhaug Torg 4a	22 24 90 90		Anne Sofie Hippe
0030 Oslo	0484 Oslo	Org.nr.: 972 417 831		22245395

POLITIET

Kommunene i Nordland politidistrikt **NORDLAND POLITIDISTRIKT**

Deres referanse:	Vår referanse:	Sted, Dato
<Deres ref>	201710055-6	Bodø, 29. juni 2017

TJENESTETILBUD TIL KOMMUNEN I NY STRUKTUR

Arbeidet med å finne frem til ny struktur for den lokale organiseringen av politiet i Nordland har pågått siden våren 2016, både gjennom interne prosesser i politidistriktet og i dialog med kommunene mfl. Våren 2016 møtte politimester og prosjekt PNP Nordland alle regionrådene og Nordland fylkesting[1]. Videre møtte politiets lokale ledere alle kommunestyrene. Målet med møtene var å gi informasjon om status i nærpolitireformen og legge til rette for et godt samarbeid i arbeidet med endringene i lokal struktur. Det ble etablert en styringsgruppe av representanter fra de sju regionrådene, politidistriktets ledelse, prosjekt PNP Nordland og lokale fagforeninger i politiet.

Etter en omfattende prosess, inkludert høringsrunde, sendte politimesteren 15. desember 2016 tilrådning til lokal organisering av politiet i Nordland, til Politidirektoratet. 13. januar 2017 besluttet Politidirektoratet at Nordland politidistrikt skulle ha 23 tjenestesteder og 11 lensmanns/politistasjonsdistrikt. Dette var to tjenestesteder flere enn hva politimesteren hadde i sin tilrådning.
Kommunene har hatt adgang til å klage på Politidirektoratets beslutning jf. forskrift "klageordning for berørte kommuner".[2] Innen klagefristen 10.mars 2017 hadde fem kommuner i Nordland sendt inn klage. I tillegg hadde Gratangen kommune i Troms sendt klage der de fremmer ønske om å tilhøre Nordland politidistrikt. 22. mai 2017 besluttet Kongen i Statsråd at Gratangen kommune skulle tilhøre Nordland politidistrikt og to dager seinere, den 24. mai 2017 kom avgjørelsen på klagebehandlingen fra Justis og beredskapsdepartementet. Det ble da klart at Nordland politidistrikt skulle opprettholde et tjenestested i Hemnes kommune.

[1] I tillegg har driftsenhetslederne i Nordland politidistrikt besøkt alle kommunene i Nordland, der de har redegjort for alternative forslag til fremtidig organisasjonsstruktur.

[2] Lenke til forskriften i Lovdata: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-06-22-815?q=forskrift%20om%20klageordning%20for%20kommuner

Nordland Politidistrikt

Bodø	Tlf: 75 54 58 00	Org. nr.:
Post: Postboks 1023, 8001 Bodø	Faks: 75 54 60 53	Giro:
Besøk: Kongens gate 81	E-post: post.nordland@politiet.no	www.politi.no

Nordland politidistrikt består dermed at 24 tjenestesteder fordelt på 11 lensmannsdistrikt/ politistasjonsdistrikt og fem geografiske driftsenheter. Den lokale organiseringen av politiet i Nordland oppfyller med dette de nasjonale kravene til responstid og kravet til at 90% av innbyggerne i politidistriktet ikke skal ha mer en 45 minutters kjøretid til nærmeste tjenestested.

Nordland politidistrikt begynner å ta form

1. mai 2017 ble de funksjonelle enhetene og stabene i Nordland politidistrikt satt i drift. 31. mai 2017 var det oppstart at den nye felles operasjonssentralen i Nordland og fra 1. juni var lederne av de geografiske driftsenhetene på plass, dog med noen midlertidige tilsettelser i påvente av fast tilsetning som vi skje i løpet av høsten 2017.

15. juni var politikontaktene på plass i alle kommunene i Nordland politidistrikt(se brev sendt til kommunene 6. juni 2017), men det gjenstår fremdeles en god del arbeid i nærpolitireformen. Politidistriktet har i mai etablert to arbeidsgrupper som skal jobbe med henholdsvis organisering av de geografiske driftsenhetene og organisering av den sivile rettspleien. Arbeidsgruppene vil levere sin innstilling til politimesteren i løpet av høsten 2017. Deretter vil arbeidet med personalløpet i de geografiske driftsenhetene gjennomføres.
Nordland politidistrikt planlegger med å kunne sette i drift hele den nye organisasjonen og tjenestetilbudet fra sommeren 2018.
Kartet nedenfor viser lensmanns- og politidistriktene og tjenestestedene i Nordland politidistrikt

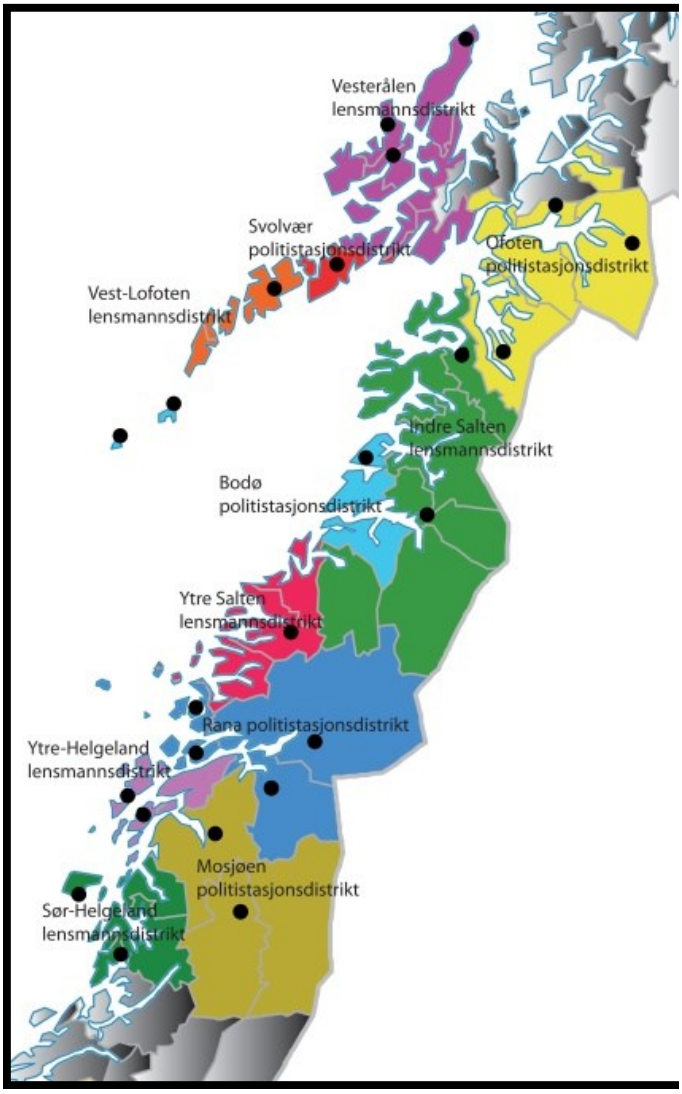

Inndeling i geografiske driftsenheter (GDE)
Antall GDE og plassering av hovedsete i GDE var ikke en del av beslutningen til Politidirektoratet. Etter gjennomført prosess endte det interne forhandlingsresultatet med en beslutning om 5 geografiske driftsenheter (GDE) i Nordland politidistrikt.

Nordland politidistrikt deles inn i følgende geografiske driftsenheter;

- Driftsenhet Lofoten og Vesterålen, administrasjonssted Sortland
- Driftsenhet Ofoten, administrasjonssted Narvik
- Driftsenhet Salten, administrasjonssted Bodø
- Driftsenhet Rana, administrasjonssted Mo i Rana
- Driftsenhet Helgeland, administrasjonssted Mosjøen

Tjenesteenhet	Administrasjonssted	Tjenestesteder	Kommuner
Vest-Lofoten lensmannsdistrikt	Sortland	• Vest-Lofoten lensmannskontor	• Flakstad kommune • Moskens kommune • Vestvågøy kommune
Svolvær politistasjonsdistrikt	Sortland	• Svolvær politistasjon	• Vågan kommune
Vesterålen lensmannsdistrikt	Sortland	• Sortland lensmannskontor • Øksnes lensmannskontor • Andøy lensmannskontor	• Andøy kommune • Øksnes kommune • Lødingen kommune • Hadsel kommune • Sortland kommune • Bø kommune
Ofoten politistasjonsdistrikt	Narvik	• Narvik politistasjon • Evenes lensmannskontor • Tysfjord lensmannskontor	• Tjeldsund kommune • Evenes kommune • Narvik kommune • Gratangen kommune • Ballangen kommune • Tysfjord kommune
Indre Salten lensmannsdistrikt	Bodø	• Innhavet lensmannskontor • Fauske lensmannskontor	• Hamarøy kommune • Steigen kommune • Sørfold kommune • Fauske kommune • Saltdal kommune • Beiarn kommune
Bodø politistasjonsdistrikt	Bodø	• Bodø politistasjon • Værøy lensmannskontor • Røst lensmannskontor	• Bodø kommune • Værøy kommune • Røst kommune
Ytre Salten lensmannsdistrikt	Bodø	• Ørnes lensmannskontor	• Gildeskål kommune • Meløy kommune • Rødøy kommune
Rana politistasjonsdistrikt	Mo i Rana	• Lurøy og Træna lensmannskontor • Nesna lensmannskontor • Mo i Rana politistasjon • Hemnes lensmannskontor	• Træna kommune • Lurøy kommune • Nesna kommune • Rana kommune • Hemnes kommune
Mosjøen politistasjonsdistrikt	Mosjøen	• Mosjøen politistasjon • Grane og Hattfjelldal lensmannskontor	• Vefsn kommune • Grana kommune • Hattfjelldal kommune
Ytre-Helgeland lensmannsdistrikt	Mosjøen	• Alstahaug og Leirfjord lensmannskontor • Herøy og Dønna lensmannskontor	• Leirfjord kommune • Alstahaug kommune • Herøy kommune • Dønna kommune
Sør-Helgeland lensmannsdistrikt	Mosjøen	• Brønnøysund lensmannskontor • Vega lensmannskontor	• Vevelstad kommune • Brønnøy kommune • Sømna kommune • Vega kommune

Tabell 1: Oversikt over tjenesteenheter og tjenestesteder i ny struktur

Tjenestetilbudet
Innbyggerne i Nordland politidistrikt skal ha anledning til å levere anmeldelser ved alle politiets tjenestesteder. Her vil de også få støtte og bistand knyttet til sivil rettspleie og forvaltningsoppgaver. I tillegg skal de få veiledning om politiets tjenestetilbud.
Dersom det ikke er fagpersoner tilgjengelig på det aktuelle tjenestestedet (eks. i forhold til sivil rettspleie eller forvaltningsoppgaver) så skal man få hjelp til å komme i kontakt med rett person.

Tjenesteenheten skal ha tilstrekkelig antall tjenestepersoner for å ivareta vakt- og beredskap, enten alene eller i samarbeid med andre tjenesteenheter. Antall patruljer vil bli på samme nivå eller bedre enn det er i dag. Når det gjelder etterforskning så skal tjenesteenheten ha ansvaret for det store flertall av straffesaker i sitt distrikt. Tjenesteenhetene vil få faglig støtte og i noen tilfeller bistand fra den funksjonelle driftsenheten "Felles enhet for etterretning, forebygging og etterforskning".

Åpningstider
Tjenesteenhetene i Nordland politidistrikt vil ha åpent for publikum alle hverdager. Åpningstidene til tjenestestedene vil variere noe utfra behov, men alle vil ha åpent minst to dager pr uke.

Forebyggende arbeid
Å forebygge kriminalitet er politiets hovedfokus. Det forebyggende arbeid skal styrkes i det nye Nordland politidistrikt. Særlig er det et ønske å få til et enda tettere og mer forpliktende samarbeid med kommunene knyttet til det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Nordland politidistriktet oppretter en egen funksjonell driftsenhet for etterretning, etterforskning og forebygging. Forebygging vil være en egen seksjon i denne funksjonelle driftsenheten og seksjonsleder vil være koordinator for de lokale politikontaktene. Denne organiseringen vil gi muligheter for en mer målrettet, langsiktig og strategisk styring av alt forebyggende arbeid i Nordland politidistrikt.

Politiet skal i samarbeid med kommunene utarbeide planer for et mer målrettet og forpliktende samarbeid mellom politiet og kommunen. Dette skal være gjensidige forpliktende handlingsplaner for det forebyggende arbeidet som skal gjelder i hver tjenesteenhet. Ny lokal struktur er trolig ikke endelig på plass før på i begynnelsen av 2018, men vi tar sikte på at de første handlingsplanene vil være gjeldende fra 2018.

Politikontakt og Politiråd
15. juni ble ordningen med politikontakt i hver kommune i Nordland politidistrikt etablert. Ved etableringen av politikontaktordningen ble det sendt ut et eget brev til kommunene (sendt 6. juni 2017). I mange kommuner har lensmannen ivaretatt en form for politikontaktrolle frem til i dag, og mange lensmenn vil trolig være aktuelle for å bekle politikontaktrollen også i fremtiden.

Politikontakten vil initiere arbeidet med å lage en plan sammen med kommunen for å avklare hvilken rolle politikontakten skal ha opp mot kommunene. Lokalt politi vil også initiere samarbeid om hvordan politiråd skal fungere fremover. Det er et ønske fra politidistriktet at kommunene, der det er hensiktsmessig, inngår samarbeid om politiråd. For eksempel kan det være naturlig å ha et politiråd per tjenesteenhet, men man må lokalt finne de riktige løsningene. Vi ønsker et godt samarbeid mellom kommunene, fordi de utfordringene vi skal løse sjelden kan isoleres til en kommune.

Beredskap, herunder samarbeid med lokale, frivillige, beredskapsorganisasjoner
Tjenesteenheten skal enten alene, eller **i** samarbeid med andre tjenesteenheter, ha ansvar for 24/7 beredskap i sitt område. Alle mannskaper som benyttes i vakt- og beredskap skal minimum være innsatspersonell kategori 4. Dette innebærer blant annet at de er godkjent for bevæpnet tjeneste. Beredskapsordningen skal være minst på samme nivå eller bedre enn den var før nærpolitireformen. De geografiske driftsenhetene (GDE) vil ha et overordnet totalansvar for vakt- og beredskap innenfor sitt område. Det skal være tilgang på innsatspersonell kategori 3 i alle de geografiske driftsenhetene. Dette er spesialtrente mannskaper som brukes til å løse skarpe hendelser.

31. mai 2017 ble Nordland politidistrikt operativt samlet i en felles operasjonssentralen på Albertmyra i Bodø. Den nye operasjonssentralen i Bodø er samlokalisert med nødmeldesentralene til brann og helse. Operasjonssentralens hovedoppgave er å styre politidistriktets operative ressurser og prioriterer bruken av disse. Nasjonale krav til responstid i forhold til prioriterte oppdrag (fastsatt av Politidirektoratet) skal overholdes, og politidistriktet vil hele tiden forsøke å oppfylle kravene og se etter muligheter for å forbedre responstiden ytterligere.

Etterforskning
Det store flertallet av straffesaker som skjer lokalt, skal etterforskes lokalt i tjenesteenheten. Det skal innenfor hver enkelt tjenesteenhet være dedikerte ressurser avsatt til etterforsking. Antall personer og hvilken kompetanse disse skal besitte vil variere utfra kriminalitetsbildet.

Det skal etableres årlige rutiner for å ivareta kontinuerlig kvalitetshevning av etterforskningsfaget som alle etterforskere skal gjennomføre.

Viktige bidrag for etterforskningsfaget som "Politiarbeid på stedet" og "Etterforskningsløftet" skal bidra til bedre kvalitet i etterforskingen, herunder raskere saksbehandlingstid, lavere restanser, høyere oppklaring og bedre publikumsservice.
Politidistriktet vil gjennom etableringen at den funksjonelle driftsenheten etterretning, forebygging og etterforskning bidra til å bygge opp fagmiljø og styrke etterforsking på tjenesteenhetsnivå.

Denne enheten vil blant annet ha spesialkompetanse innenfor viktige fagområder som:

- Økonomisk kriminalitet
- Datakriminalitet
- Kriminalteknikk
- Etterretning
- Organisert kriminalitet
- Vold og seksuelle overgrep, herunder tilrettelagte avhør av barn
- Forebygging

Spesialistkompetansen i denne enheten vil være en faglig støtte og ressurs for tjenesteenhetene.

Sivil rettspleie
Oppgaver knyttet til Sivile rettspleie skal håndteres effektivt og med høy faglig kompetanse. Som utgangspunkt vil oppgaver knyttet til sivil rettspleie bli utført på tjenesteenhetsnivå. Der det er fornuftig og hensiktsmessig vil man vurdere om tjenesteenheter skal inngå samarbeid om disse oppgavene.

Forvaltningsoppgaver
Utgangspunktet er at alle tjenesenheter vil kunne ta i mot søknader og gir råd og veiledning knyttet til forvaltningsoppgaver. Unntaket er utlendingsforvaltning. Her vil det kun være tre oppmøtesteder i Nordland politidistrikt. For å yte god kvalitet til publikum vil noe av saksbehandlingen på noen av forvaltningsoppgaver bli samlet ett sted i distriktet. Dette gjelder oppgaver som:

- Våpenforvaltning saksbehandles i Mosjøen, men alle tjenesteenheter kan ta i mot søknader og gi råd og veiledning.
- Førerkort saksbehandles i Mosjøen, men alle tjenesteenheter kan ta i mot søknader og gi råd og veiledning.
- Utlendingsforvaltning oppmøtested og saksbehandling skjer i Svolvær, Bodø og Mosjøen. Faglig råd og veiledning fås via egen dedikert telefon direkte til saksbehandlerne.

Pass
Nordland politidistrikt har sendt inn sin anbefaling til Politidirektoratet om hvor i politidistriktet man mener det bør utstedes pass i fremtiden. I utarbeidelsen av denne anbefalingen har balansen mellom kvalitet, sikkerhet og tilgjengelighet for publikum vært de viktigste faktorene

Tjenestetilbudet når det gjelder pass er foreløpig ikke avklart, og politiet vil komme tilbake til dette når beslutning er tatt.

Med hilsen

Tone Vangen
Politimester i Nordland

From: Postmottak Gratangen
Sent: Monday, September 18, 2017 9:11 AM
To: Lena Solvang
Subject: VS: Høringsbrev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Attachments: Høringsbrev.pdf; Høringsnotat.pdf; Forslag til ny forskrift.pdf

---

Fra: Distribusjonsoppdrag [mailto:Distribusjonsoppdrag@dss.dep.no]
Sendt: 12. september 2017 14:26
Til: Karlson Cecilie Ingjerd <Cecilie-Ingjerd.Karlson@kmd.dep.no>
Emne: Høringsbrev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Høring – Ny forskrift om tilskudd til utleieboliger fra Husbanken

Vedlagt er høringsbrev med høringsnotat og utkast til ny forskrift om tilskudd til utleieboliger fra Husbanken.

Høringen ligger også på regjeringen.no, se lenke i høringsbrevet. Svar skal gis på regjeringen.no. Høringsfristen er 12. november 2017.

Hilsen
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Bolig- og bygningsavdelingen.

Med hilsen

Geir Fredhjem
Konsulent

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Avdeling for arealutvikling
Logistikk og post

Telefon: (22 2)4 9854
Mobil: 481 29 961
E-post: geir.fredhjem@dss.dep.no

www.dss.dep.no

Tenk miljø - ikke skriv ut denne e-posten med mindre det er nødvendig

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

I følge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	16/4517-14	12. september 2017

Høring – Ny forskrift om tilskudd til utleieboliger fra Husbanken

Kommunal- og moderniseringsdepartementet sender med dette på høring forslag til ny forskrift om tilskudd til utleieboliger fra Husbanken.

Nærmere om forslaget

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår å endre modell for beregning av tilskudd. Departementet har utredet to ulike beregningsmodeller, som begge vil bidra til å målrette og effektivisere tilskuddsordningen. Begge modellene presenteres i høringsnotatet. Departementet foreslår også forlenget nedskrivningstid for tilskuddet og bedre kontrollrutiner. Departementet foreslår videre at en del av de bestemmelsene som i dag står i Husbankens retningslinjer og veileder for tilskuddet, flyttes inn i forskriften. Dette gir et tydeligere og mer oversiktlig regelverk for brukerne av ordningen.

Høringsfrist og innsending av høringsuttalelse

Høringsuttalelse skal avgis digitalt på regjeringen.no. Dette gjøres under "Send inn høringssvar" på denne lenken: www.regjeringen.no/id2569653

Alle kan avgi høringsuttalelse. Høringsuttalelsene er offentlige etter offentleglova og blir publisert sammen med andre høringsuttalelser på regjeringen.no.

Vi ber om at eventuelle merknader sendes inn senest 12. november 2017.

Eventuelle spørsmål kan rettes til utredningsleder Cecilie Ingjerd Karlson på tlf. 22 24 72 41.

Postadresse
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kmd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.kmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 858

Bolig- og
bygningsavdelingen

Saksbehandler
Kjersti Birgitte
Halvorsrud
22 24 68 16

Med hilsen

Harald Assev (e.f.)
avdelingsdirektør

Kjersti Birgitte Halvorsrud
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Mottakere i følge liste

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Høringsnotat

Dato: 12. september 2017

Høringsnotat – ny forskrift for tilskudd til utleieboliger fra Husbanken

Bolig- og bygningsavdelingen

Dato: 12. september 2017

Saksnr: 16/4517

Høringsfrist: 12. november 2017

1. Innledning og bakgrunn

Tilskudd til utleieboliger gis til kommuner og andre aktører som skaffer utleieboliger til vanskeligstilte på boligmarkedet. Det kan gis tilskudd til kjøp, ombygging og oppføring av utleieboliger. I 2016 ble det gitt tilsagn om tilskudd for 1 045 mill. kr, og det omfattet i underkant av 2 000 utleieboliger. Ordningen administreres av Husbanken, og boligene skal disponeres av kommunene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utredet tiltak for å målrette og effektivisere tilskuddet. Tiltakene skal føre til flere kommunalt disponerte utleieboliger, samtidig som det skal tas hensyn til at boligene kommunen disponerer er egnede for målgruppen. Et internt utredningsarbeid og en nylig ferdigstilt evaluering av de boligsosiale virkemidlene, har gitt grunnlag for å fornye forskriften.

I dette notatet foreslår departementet blant annet å endre modell for beregning av tilskudd. Vi har utredet to ulike beregningsmodeller, som begge vil bidra til å målrette og effektivisere tilskuddsordningen. Begge modellene presenteres i høringsnotatet, slik at høringsinstansene kan gi synspunkter på begge.

Departementet foreslår også forlenget nedskrivningstid for tilskuddet og bedre kontrollrutiner.

Departementet foreslår videre å lage en helt ny forskrift, der en del av de bestemmelsene som i dag står i Husbankens retningslinjer og veileder for tilskuddet, flyttes inn i forskriften. Vi mener at dette gir et tydeligere og mer oversiktlig regelverk for brukerne av ordningen. De vil med den nye forskriften kunne finne alle de viktigste reglene i ett og samme dokument. Forskriftsutkastet er bygget opp etter mal fra Direktoratet for Økonomiforvaltnings veileder for tilskuddsregelverk.

2. Gjeldende regler

Gjeldende forskrift er kortfattet. Den har en beskrivelse av formålet med tilskuddsordningen, regler om tildelingskriterier og en svært generell angivelse av at midlene skal fordeles ut fra "bolig- og bygningspolitiske prioriteringer gitt av departementet". Forskriften har en regel om at tilskuddet *kan* kreves tilbake dersom det brukes i strid med forutsetningene, og til slutt en hjemmel for Husbanken til å gi nærmere retningslinjer. Flere bestemmelser som etter sitt innhold hører hjemme i forskrift, står nå i retningslinjer og veileder gitt av Husbanken.

3. Nærmere om forslagene

3.1 Formålet med tilskuddet, jf. § 1

Departementet foreslår å fjerne "ungdom" fra formålsformuleringen. Unge *vanskeligstilte* skal selvsagt få hjelp, men "ungdom" skal ikke være en egen målgruppe.

3.2 Valg av beregningsmodell, jf. § 9 Kriterier for utmåling

Dagens beregningsmodell tar utgangspunkt i økonomien i prosjektet, nærmere spesifisert som prosjektkostnader minus forventede inntekter over nedskrivingsperioden (20 år). Forventede inntekter er definert som den neddiskonterte verdien av husleieinntekter fratrukket kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) og tomgang. Husbanken setter selv diskonteringsfaktoren, kalt avkastningsraten. Avkastningsraten er en funksjon av etterspørselen etter tilskudd, rentenivået og ønsket antall boliger innenfor ordningen. I tillegg inkluderes forventet salgspris på boligen etter 20 år. Modellen kan oppfattes som kompleks for brukerne, og det foreslås å forenkle modellen for utmåling av tilskuddet. Omlegging av beregningsmodell blir også anbefalt i Vista Analyses nylig ferdigstilte evaluering av de boligsosiale virkemidlene.

Departementet har utredet to alternativer, enten en beregningsmodell med faste satser (slik som tilskudd til studentboliger) eller en beregningsmodell med tilskudd som en fast prosentandel av kostnadene i prosjektene opp til et tak (slik som investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser). Høringsinstansene inviteres til å gi innspill på begge modeller.

<u>Kort om de to modellene</u>

Tilskudd til studentboliger tildeles ved et fast tilskudd pr hybelenhet. Det gis 300 000 kr pr hybelenhet i de største byene med høyskoler og universitet, og 240 000 kr i landet forøvrig. Det er videre satt øvre godkjente kostnadsrammer for prosjektene på henholdsvis 800 000 kr og 700 000 kr. Husbanken skal godkjenne prosjektene før de får

tilskudd. Å utforme tilskudd til utleieboliger etter denne modellen, vil kreve at satsene måtte tilpasses kostnadsnivået for å skaffe utleieboliger. I dag gis det i gjennomsnitt 580 000 kr i tilskudd pr utleiebolig, men tilskuddet varierer betydelig.

Investeringstilskuddet utmåles som en fast prosentandel av maksimalt godkjente anleggskostnader. Tilskuddet dekker 45 pst. av godkjente anleggskostnader per omsorgsbolig, og 55 pst. per sykehjemsplass opp til et tak. Taket for anleggskostnaden per boenhet i omsorgsbolig og sykehjem er 3 596 000 kroner i pressområder. Maksimale tilskuddssatser til en omsorgsbolig i pressområder er 1 620 000 kroner og for en sykehjemsplass 1 980 000 kroner. I landet for øvrig er maksimalt godkjente anleggskostnader pr. boenhet 3 144 000 kroner. De maksimale tilskuddssatsene er 1 415 000 kroner for en omsorgsbolig og 1 730 000 kroner for en sykehjemsplass. Hvis denne modellen skulle benyttes for tilskudd til utleieboliger, måtte den prosentvise dekningen av kostnader nedjusteres. De siste årene har kostnadsdekningen for utleieboliger vært på i gjennomsnitt 25% av godkjente anleggskostnader, mens den for omsorgsboliger er 45%.

I vurderingen av de to modellene til bruk for tilskudd til utleieboliger, bygger departementet på følgende kriterier for en god tilskuddsordning:

- kostnadseffektivitet
- likebehandling
- godt styringsverktøy
- forutsigbarhet og enkelt for mottaker
- enklest mulig å administrere.

Tilskudd med faste satser (studentboligmodellen) kan ha best skår på kriteriet "kostnadseffektivitet". Begrunnelsen er at modellen stimulerer til å holde kostnadene nede siden tilskuddssatsen er den samme. Modell med prosentvis dekning av kostnadene (investeringstilskuddsmodellen) gir ikke de samme insentivene til å redusere kostnadene. Begge modellene får god uttelling på kriteriet "likebehandling" og "godt styringsverktøy". Tilskudd med faste satser vil også få noe høyere skår på kriteriet "forutsigbarhet", siden tilskuddssatsen er ett beløp. Begge de alternative modellene vil skåre godt på kriteriet "enklest mulig å administrere". Imidlertid vil standardiseringen innebære mindre fleksibilitet sammenlignet med dagens situasjon.

Ingen av de to modellene vil gi fullstendig sikkerhet for hvor mange boliger som vil komme ut av tilskuddsordningen. Dette vil også variere med behovet for utleieboliger og etterspørselen etter tilskuddet. Begge modellene vil gjøre det enkelt å justere satser. Departementet mener at det er gode argumenter for begge modeller. Vi inviterer derfor til å gi synspunkter på begge alternativer.

Departementet presenterer her to regneeksempler på hvordan modeller for utmåling kan se ut. Eksempel 1 gjelder studentboligmodellen, mens eksempel 2 er som investeringstilskudd.

<u>Regneeksempel 1. Modell med faste satser</u>

I dette eksemplet er satsene lagt på et tilskuddsnivå som i dag, som er en gjennomsnittlig utmåling på 25 % av forventede kostnader i prosjektene (i praksis varierer tilskuddet i dag

fra 1 prosent til 42 prosent). Satsene er gjengitt i tabellen og ville gitt om lag det samme antallet utleieboliger pr år som i dag.

Regneeksempel for tilskuddssatser i kroner innenfor modell med faste satser.

	Område		
	Oslo	Andre presskommuner	Øvrige kommuner
Tilskudd per bolig	560 000	430 000	360 000
Tillegg per kvm over 20	5 000	5 000	5 000

Tallgrunnlaget viser at i Oslo ville den faste satsen bli 560 000 kr, mens satsen reduseres for soner med lavere kostnadsnivå. I dette eksemplet er det laget tre geografiske soner basert på kommunegruppene i bostøtteordningen. Departementet foreslår videre at det gis et fast tillegg pr kvadratmeter over 20 fordi kostnadene øker med antall kvadratmeter. Det vil forhindre at det lønner seg å kun skaffe små boliger. Vi foreslår også at det settes et tak for øvre kostnadsramme for prosjektene, som i tilskudd til studentboliger. Utelater vi f. eks. den dyreste fjerdedelen av dagens kostnader i prosjektene, vil det gi et tak på hhv. 3 400 000 kroner i Oslo, 2 700 000 kroner i andre presskommuner og 2 500 000 kroner i øvrige kommuner.

Tilskudd kan gis til forskjellige typer prosjekter. Prosjekter kan få tilskudd både til kjøp, oppføring og ombygging. Imidlertid gjaldt i overkant av 80 % av prosjektene i 2015 og 2016 kjøp. Departementet vil vurdere å lage høyere satser for tilskudd til andre formål enn kjøp i det videre arbeidet.

Hvis det ikke er ønskelig med geografisk differensiering, kunne man utforme tilskuddet som en fast sum per bolig uansett kommune. Det ville gitt en gjennomsnittlig utmåling på 580 000 kroner pr bolig basert på dagens tallgrunnlag, hvis man holder tillegg for areal utenfor. Det er en enklere, men mindre treffsikker modell, og ville gi større forskjellsbehandling mellom kommuner.

<u>Regneeksempel 2. Modell med prosentvis utmåling</u>

Tallmaterialet departementet har gått igjennom, viser at gjennomsnittlig tilskuddsandel i dag er 25 %. Denne satsen kunne være et utgangspunkt for en modell med prosentvis tilskuddsberegning. Det må i tillegg settes et tak for kostnader som regnes med i tilskuddstildelingen. Her kunne man f. eks. velge et tak på 3 400 000 kr for Oslo som i regneeksempel 1, og ha et lavere tak for øvrige områder.

Tallene som er presentert her er å anse som regneeksempler. Departementet vil utforme de endelige satsene for 2018 i samarbeid med Husbanken.

3.3 Tilbakebetaling av tilskudd, jf. § 10 Sikkerhet for tilbakebetalingskrav. Tilbakebetalingsplikt

Det er behov for å endre reglene om tilbakebetaling i den gjeldende forskriften. I gjeldende forskrift heter det at Husbanken *kan* kreve tilbake tilskuddet, dersom

kommunen ikke overholder forutsetningene for tildelingen. I utkast til ny forskrift er dette endret til at tilskuddet *skal* betales tilbake dersom det ikke brukes i samsvar med kriteriene, og presisert at Husbanken skal følge opp dette. Husbanken fikk i tildelingsbrevet for 2017 i oppdrag å oppdatere sin veileder på dette punktet, og har allerede gjort dette.

Generelt er kontroll med bruken av midlene skjerpet, og det er tatt inn mer detaljerte regler om kontroll i forskriften. I dagens retningslinjer fremgår det følgende: "Husbanken skal kunne hente inn og kontrollere opplysninger som brukes i forbindelse med tildeling og etterfølgende rapportering. Kommunene skal rapportere årlig på bruk av utleieboliger. For utleieboliger som ikke eies av kommuner foretas det stikkprøvekontroll. Husbanken kan kreve stikkprøvekontroll i hele avskrivningsperioden".

I Husbankens veileder fremgår det at kommunen skal rapportere på alle boliger som har mottatt tilskudd. Dette gjelder både boliger kommunen selv eier, og boliger eid av private aktører som har tildelingsavtale med kommunen. Hvis boligene er solgt eller ikke blir benyttet til vanskeligstilte, skal kommunen rapportere og forklare avviket. Hvis kommunen ikke har tildelt boligene til vanskeligstilte, eller aktørene har brutt tildelingsavtalen, skal kommunen rapportere og forklare avviket. Husbanken kan utføre stikkprøvekontroller i boliger eid av private aktører. Dette kan skje ved befaringer og pålegg om rapportering.

3.4 Nedskrivningstiden for tilskuddet, jf. §11 Avskrivning

Nedskrivingstiden skal sørge for at subsidiene blir i sektoren, og at boliger med tilskudd blir brukt til formålet over tid. Innenfor nedskrivingstiden må deler av tilskuddet tilbakebetales dersom boligen selges eller bruken endres. I dag er nedskrivningstiden 20 år.

Departementet foreslår å øke nedskrivningstiden til 30 år. Bakgrunnen for forslaget er at en utleiebolig vil kunne ha levetid i 30 år. Lengre nedskrivingstid skal medføre at boligen blir brukt til vanskeligstilte personer lenger. 30 års nedskrivningstid tilsvarer avskrivningsperioden for investeringstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjemsplasser. Departementet foreslår å avskrive tilskuddet med lik faktor pr år, dvs. 1/30, for at dette vil gi et enklere og mer oversiktlig system for avskrivning enn en avskrivning som ikke har samme avskrivningsfaktor pr år.

Forutsetningen for at lengre nedskrivningstid skal ha effekt, er at oppfølging og kontroll er god. Nye kontrollrutiner for tilskuddet er nylig innført, jf. punkt 3.3.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene vil ikke gi direkte budsjettkonsekvenser. Kommunene vil spare ressurser ved å få en enklere modell å forholde seg til, og ordningen blir mer målrettet. Tilskuddet vil effektiviseres slik at det kan fremskaffes flere utleieboliger. Forenklingen av tilskuddsutmålingen forventes å gi noen administrative besparelser i Husbanken.

Forslagene om skjerpet kontroll og lengre avskrivningsperiode vil medføre noe høyere administrative kostnader i kommunene og Husbanken fordi perioden der det kreves oppfølging av den enkelte bolig vil øke. Avtalene med kommunene må forlenges med 10

år for å sikre at tilskuddet brukes i tråd med forskriften. Økningen i de administrative kostnadene anses som moderate for kommunene og Husbanken.

5. Utkast til ny forskrift

Se eget vedlegg.

5. Forslag til ny forskrift

Utkast til ny forskrift om tilskudd til utleieboliger fra Husbanken

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet med hjemmel i lov 29. mai 2009 nr. 30 om Husbanken § 1 og til oppfølging av Stortingets budsjettvedtak.

§ 1 Formålet med tilskuddet

Tilskuddet skal bidra til flere egnede utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet.

En bolig er egnet når den har tilfredsstillende standard, er funksjonell for brukeren og ligger på et sted som er bra for den som skal bo der.

Med vanskeligstilte på boligmarkedet menes personer og familier som ikke har mulighet til å skaffe seg eller opprettholde et tilfredsstillende boforhold på egenhånd.

§ 2 Hvordan Husbanken skal prioritere

Husbanken skal fordele tilskuddsmidlene ut fra den enkelte kommunes behov.

Kommuner med størst boligsosiale utfordringer og prosjekter som gir boliger i gode bomiljøer for vanskeligstilte husstander med barn og unge, skal prioriteres. Departementet kan gi ytterligere føringer for tildeling av tilskudd.

§ 3 Hvem kan få tilskudd

Husbanken kan gi tilskudd til kommuner. Kommunene må dokumentere at prosjektene bidrar til flere egnede kommunalt disponerte utleieboliger og en mer formålstjenlig boligmasse.

Husbanken kan gi tilskudd til andre aktører som har til formål å leie ut boliger til vanskeligstilte. Vilkårene for slik tildeling er at eieren

a) inngår avtale med kommunen eller et statlig helseforetak om at disse skal ha eksklusiv rett til å tildele boligene til sine boligsøkere i minst 30 år.
b) tinglyser en klausul på eiendommen om at boligene kun kan leies ut til vanskeligstilte på boligmarkedet og om tildelingsretten nevnt i bokstav a.
c) inngår samarbeidsavtale med kommunen eller et statlig helseforetak som regulerer det løpende samarbeidet og forvaltningen av boligene.
d) dokumenterer at selskapet har til formål å eie, forvalte og leie ut boliger.

§ 4 Hva kan det gis tilskudd til

Tilskudd kan gis til

a) å oppføre boliger

b) å kjøpe boliger, inkludert kostnader til å utbedre boligene slik at de blir egnet til formålet

c) å bygge om andre bygg til boliger, herunder eventuelle kostnader til kjøp av slike bygg.

Det skal ikke gis tilskudd til vedlikehold eller rehabilitering ut over det som følger av første ledd.

Utleieboligene skal være egnet for målgruppen. Det innebærer blant annet at de skal være funksjonelle og ha tilfredsstillende standard. Utleieboligene bør spres i vanlige og gode bomiljøer, i tråd med prinsippene om normalisering og integrering.

Samlokaliserte boliger må ikke få et institusjonsliknende preg. Samlokaliserte boliger skal spres i vanlige og gode bomiljøer, i tråd med prinsippene om normalisering og integrering.

§ 5 Krav til søknaden

En søknad skal inneholde opplysninger om

a) søkerens navn, adresse, organisasjonsnummer og hvem som er kontaktperson

b) målgruppe (bostedsløse, økonomisk vanskeligstilte, enslige mindreårige flyktninger, personer med nedsatt funksjonsevne, herunder som følge av problemer knyttet til psykisk helse og rus)

d) betegnelsen på eiendommen

e) prosjektopplysninger (prosjektkostnader inkludert fellesgjeld, antallet boenheter og samlet bruksareal).

§ 6 Krav til dokumentasjon

En søknad om tilskudd til oppføring skal ha følgende vedlegg

a) beskrivelse av tiltaket med tegninger og situasjonskart

b) kostnadsoverslag, anbud og/eller kjøpekontrakt

c) eventuell takst over tomt og eksisterende bygningsmasse.

En søknad om tilskudd til kjøp og utbedring skal ha følgende vedlegg

a) kjøpekontrakt

b) takst

c) beskrivelse av eventuell utbedring med kostnadsoverslag og/eller anbud.

En søknad om tilskudd til ombygging skal ha følgende vedlegg

a) kostnadsoverslag, anbud og/eller kjøpekontrakt

b) beskrivelse av arbeidet

c) tegninger før og etter arbeidet.

En søker som nevnt i § 3 annet ledd må i tillegg vedlegge

a) tildelingsavtale med kommunen eller et statlig helseforetak
b) samarbeidsavtale med kommunen eller et statlig helseforetak
c) forhåndstakst (ved oppføring/ombygging)
d) driftsbudsjett
e) firmaattest som viser at selskapet har til formål å eie, forvalte og leie ut boliger til vanskeligstilte.

§ 7 Kontroll av opplysninger

Husbanken skal kontrollere at tildelingskriteriene i §§ 3 og 4 og eventuelle vilkår i tilskuddsvedtaket er oppfylt. Husbanken kan be om ytterligere opplysninger og innhente opplysninger fra andre myndigheter.

§ 8 Søknadsbehandlingen

Husbanken avgjør i enkeltvedtak søknadene etter en vurdering av opplysningene i søknadene opp mot tildelingskriteriene i §§ 3 og 4. Husbanken skal legge størst vekt på hvor godt tiltaket er egnet til å nå formålet med tilskuddsordningen, men også prosjektøkonomien og prosjektgjennomføringen skal vektlegges.

§ 9 Kriterier for utmåling

Utmåling av tilskudd skjer ved

enten alternativ 1) etter faste satser gitt av departementet. Satsene avhenger blant annet av antall boliger i prosjektet, geografisk plassering og størrelsen på boligene.

eller alternativ 2) som en fast prosentandel av de godkjente prosjektkostnadene, opp til et tak. Departementet fastsetter prosentsatsen og et tak for godkjente kostnader.

§ 10 Sikkerhet for tilbakebetalingskrav. Tilbakebetalingsplikt

Husbanken skal kreve at tilskuddsmottakere som nevnt i § 3 annet ledd, stiller første prioritets pant i eiendommen til sikkerhet for eventuelle krav på tilbakebetaling.

Husbanken skal kreve at tilskuddet betales tilbake dersom det ikke brukes i samsvar med kriteriene i denne forskriften eller vilkårene i tilskuddsvedtaket.

§11 Avskrivning

Tilskuddet avskrives over 30 år med 3,3 prosent per fullført år fra utbetalingsdato.

§ 12 Rapportering og stikkprøvekontroller

Kommunene skal hvert år rapportere til Husbanken på hvordan de boligene som har fått tilskudd er blitt brukt.

Husbanken skal foreta stikkprøvekontroller for å kontrollere at tilskuddsmottakerne har brukt tilskuddet som forutsatt i vedtaket.

§ 13 Retningslinjer

Husbanken kan gi nærmere retningslinjer om krav til søknaden, dokumentasjon og sikkerhet etter §§ 5, 6 og 10.

§ 14 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. januar 2018.

Samtidig oppheves forskrift 23. februar 2011 nr. 192 om tilskudd til utleieboliger fra Husbanken.

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

I følge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	16/4517-14	12. september 2017

Høring – Ny forskrift om tilskudd til utleieboliger fra Husbanken

Kommunal- og moderniseringsdepartementet sender med dette på høring forslag til ny forskrift om tilskudd til utleieboliger fra Husbanken.

Nærmere om forslaget

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår å endre modell for beregning av tilskudd. Departementet har utredet to ulike beregningsmodeller, som begge vil bidra til å målrette og effektivisere tilskuddsordningen. Begge modellene presenteres i høringsnotatet. Departementet foreslår også forlenget nedskrivningstid for tilskuddet og bedre kontrollrutiner. Departementet foreslår videre at en del av de bestemmelsene som i dag står i Husbankens retningslinjer og veileder for tilskuddet, flyttes inn i forskriften. Dette gir et tydeligere og mer oversiktlig regelverk for brukerne av ordningen.

Høringsfrist og innsending av høringsuttalelse

Høringsuttalelse skal avgis digitalt på regjeringen.no. Dette gjøres under "Send inn høringssvar" på denne lenken: www.regjeringen.no/id2569653

Alle kan avgi høringsuttalelse. Høringsuttalelsene er offentlige etter offentleglova og blir publisert sammen med andre høringsuttalelser på regjeringen.no.

Vi ber om at eventuelle merknader sendes inn senest 12. november 2017.

Eventuelle spørsmål kan rettes til utredningsleder Cecilie Ingjerd Karlson på tlf. 22 24 72 41.

Postadresse
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kmd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.kmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 858

Bolig- og
bygningsavdelingen

Saksbehandler
Kjersti Birgitte
Halvorsrud
22 24 68 16

Med hilsen

Harald Assev (e.f.)
avdelingsdirektør

Kjersti Birgitte Halvorsrud
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Mottakere i følge liste

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Høringsnotat

Dato: 12. september 2017

Høringsnotat – ny forskrift for tilskudd til utleieboliger fra Husbanken

Bolig- og bygningsavdelingen

Dato: 12. september 2017

Saksnr: 16/4517

Høringsfrist: 12. november 2017

1. Innledning og bakgrunn

Tilskudd til utleieboliger gis til kommuner og andre aktører som skaffer utleieboliger til vanskeligstilte på boligmarkedet. Det kan gis tilskudd til kjøp, ombygging og oppføring av utleieboliger. I 2016 ble det gitt tilsagn om tilskudd for 1 045 mill. kr, og det omfattet i underkant av 2 000 utleieboliger. Ordningen administreres av Husbanken, og boligene skal disponeres av kommunene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utredet tiltak for å målrette og effektivisere tilskuddet. Tiltakene skal føre til flere kommunalt disponerte utleieboliger, samtidig som det skal tas hensyn til at boligene kommunen disponerer er egnede for målgruppen. Et internt utredningsarbeid og en nylig ferdigstilt evaluering av de boligsosiale virkemidlene, har gitt grunnlag for å fornye forskriften.

I dette notatet foreslår departementet blant annet å endre modell for beregning av tilskudd. Vi har utredet to ulike beregningsmodeller, som begge vil bidra til å målrette og effektivisere tilskuddsordningen. Begge modellene presenteres i høringsnotatet, slik at høringsinstansene kan gi synspunkter på begge.

Departementet foreslår også forlenget nedskrivningstid for tilskuddet og bedre kontrollrutiner.

Departementet foreslår videre å lage en helt ny forskrift, der en del av de bestemmelsene som i dag står i Husbankens retningslinjer og veileder for tilskuddet, flyttes inn i forskriften. Vi mener at dette gir et tydeligere og mer oversiktlig regelverk for brukerne av ordningen. De vil med den nye forskriften kunne finne alle de viktigste reglene i ett og samme dokument. Forskriftsutkastet er bygget opp etter mal fra Direktoratet for Økonomiforvaltnings veileder for tilskuddsregelverk.

2. Gjeldende regler

Gjeldende forskrift er kortfattet. Den har en beskrivelse av formålet med tilskuddsordningen, regler om tildelingskriterier og en svært generell angivelse av at midlene skal fordeles ut fra "bolig- og bygningspolitiske prioriteringer gitt av departementet". Forskriften har en regel om at tilskuddet *kan* kreves tilbake dersom det brukes i strid med forutsetningene, og til slutt en hjemmel for Husbanken til å gi nærmere retningslinjer. Flere bestemmelser som etter sitt innhold hører hjemme i forskrift, står nå i retningslinjer og veileder gitt av Husbanken.

3. Nærmere om forslagene

3.1 Formålet med tilskuddet, jf. § 1

Departementet foreslår å fjerne "ungdom" fra formålsformuleringen. Unge *vanskeligstilte* skal selvsagt få hjelp, men "ungdom" skal ikke være en egen målgruppe.

3.2 Valg av beregningsmodell, jf. § 9 Kriterier for utmåling

Dagens beregningsmodell tar utgangspunkt i økonomien i prosjektet, nærmere spesifisert som prosjektkostnader minus forventede inntekter over nedskrivingsperioden (20 år). Forventede inntekter er definert som den neddiskonterte verdien av husleieinntekter fratrukket kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) og tomgang. Husbanken setter selv diskonteringsfaktoren, kalt avkastningsraten. Avkastningsraten er en funksjon av etterspørselen etter tilskudd, rentenivået og ønsket antall boliger innenfor ordningen. I tillegg inkluderes forventet salgspris på boligen etter 20 år. Modellen kan oppfattes som kompleks for brukerne, og det foreslås å forenkle modellen for utmåling av tilskuddet. Omlegging av beregningsmodell blir også anbefalt i Vista Analyses nylig ferdigstilte evaluering av de boligsosiale virkemidlene.

Departementet har utredet to alternativer, enten en beregningsmodell med faste satser (slik som tilskudd til studentboliger) eller en beregningsmodell med tilskudd som en fast prosentandel av kostnadene i prosjektene opp til et tak (slik som investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser). Høringsinstansene inviteres til å gi innspill på begge modeller.

<u>Kort om de to modellene</u>

Tilskudd til studentboliger tildeles ved et fast tilskudd pr hybelenhet. Det gis 300 000 kr pr hybelenhet i de største byene med høyskoler og universitet, og 240 000 kr i landet forøvrig. Det er videre satt øvre godkjente kostnadsrammer for prosjektene på henholdsvis 800 000 kr og 700 000 kr. Husbanken skal godkjenne prosjektene før de får

tilskudd. Å utforme tilskudd til utleieboliger etter denne modellen, vil kreve at satsene måtte tilpasses kostnadsnivået for å skaffe utleieboliger. I dag gis det i gjennomsnitt 580 000 kr i tilskudd pr utleiebolig, men tilskuddet varierer betydelig.

Investeringstilskuddet utmåles som en fast prosentandel av maksimalt godkjente anleggskostnader. Tilskuddet dekker 45 pst. av godkjente anleggskostnader per omsorgsbolig, og 55 pst. per sykehjemsplass opp til et tak. Taket for anleggskostnaden per boenhet i omsorgsbolig og sykehjem er 3 596 000 kroner i pressområder. Maksimale tilskuddssatser til en omsorgsbolig i pressområder er 1 620 000 kroner og for en sykehjemsplass 1 980 000 kroner. I landet for øvrig er maksimalt godkjente anleggskostnader pr. boenhet 3 144 000 kroner. De maksimale tilskuddssatsene er 1 415 000 kroner for en omsorgsbolig og 1 730 000 kroner for en sykehjemsplass. Hvis denne modellen skulle benyttes for tilskudd til utleieboliger, måtte den prosentvise dekningen av kostnader nedjusteres. De siste årene har kostnadsdekningen for utleieboliger vært på i gjennomsnitt 25% av godkjente anleggskostnader, mens den for omsorgsboliger er 45%.

I vurderingen av de to modellene til bruk for tilskudd til utleieboliger, bygger departementet på følgende kriterier for en god tilskuddsordning:

- kostnadseffektivitet
- likebehandling
- godt styringsverktøy
- forutsigbarhet og enkelt for mottaker
- enklest mulig å administrere.

Tilskudd med faste satser (studentboligmodellen) kan ha best skår på kriteriet "kostnadseffektivitet". Begrunnelsen er at modellen stimulerer til å holde kostnadene nede siden tilskuddssatsen er den samme. Modell med prosentvis dekning av kostnadene (investeringstilskuddsmodellen) gir ikke de samme insentivene til å redusere kostnadene. Begge modellene får god uttelling på kriteriet "likebehandling" og "godt styringsverktøy". Tilskudd med faste satser vil også få noe høyere skår på kriteriet "forutsigbarhet", siden tilskuddssatsen er ett beløp. Begge de alternative modellene vil skåre godt på kriteriet "enklest mulig å administrere". Imidlertid vil standardiseringen innebære mindre fleksibilitet sammenlignet med dagens situasjon.

Ingen av de to modellene vil gi fullstendig sikkerhet for hvor mange boliger som vil komme ut av tilskuddsordningen. Dette vil også variere med behovet for utleieboliger og etterspørselen etter tilskuddet. Begge modellene vil gjøre det enkelt å justere satser. Departementet mener at det er gode argumenter for begge modeller. Vi inviterer derfor til å gi synspunkter på begge alternativer.

Departementet presenterer her to regneeksempler på hvordan modeller for utmåling kan se ut. Eksempel 1 gjelder studentboligmodellen, mens eksempel 2 er som investeringstilskudd.

<u>Regneeksempel 1. Modell med faste satser</u>

I dette eksemplet er satsene lagt på et tilskuddsnivå som i dag, som er en gjennomsnittlig utmåling på 25 % av forventede kostnader i prosjektene (i praksis varierer tilskuddet i dag

fra 1 prosent til 42 prosent). Satsene er gjengitt i tabellen og ville gitt om lag det samme antallet utleieboliger pr år som i dag.

Regneeksempel for tilskuddssatser i kroner innenfor modell med faste satser.

	Område		
	Oslo	Andre presskommuner	Øvrige kommuner
Tilskudd per bolig	560 000	430 000	360 000
Tillegg per kvm over 20	5 000	5 000	5 000

Tallgrunnlaget viser at i Oslo ville den faste satsen bli 560 000 kr, mens satsen reduseres for soner med lavere kostnadsnivå. I dette eksemplet er det laget tre geografiske soner basert på kommunegruppene i bostøtteordningen. Departementet foreslår videre at det gis et fast tillegg pr kvadratmeter over 20 fordi kostnadene øker med antall kvadratmeter. Det vil forhindre at det lønner seg å kun skaffe små boliger. Vi foreslår også at det settes et tak for øvre kostnadsramme for prosjektene, som i tilskudd til studentboliger. Utelater vi f. eks. den dyreste fjerdedelen av dagens kostnader i prosjektene, vil det gi et tak på hhv. 3 400 000 kroner i Oslo, 2 700 000 kroner i andre presskommuner og 2 500 000 kroner i øvrige kommuner.

Tilskudd kan gis til forskjellige typer prosjekter. Prosjekter kan få tilskudd både til kjøp, oppføring og ombygging. Imidlertid gjaldt i overkant av 80 % av prosjektene i 2015 og 2016 kjøp. Departementet vil vurdere å lage høyere satser for tilskudd til andre formål enn kjøp i det videre arbeidet.

Hvis det ikke er ønskelig med geografisk differensiering, kunne man utforme tilskuddet som en fast sum per bolig uansett kommune. Det ville gitt en gjennomsnittlig utmåling på 580 000 kroner pr bolig basert på dagens tallgrunnlag, hvis man holder tillegg for areal utenfor. Det er en enklere, men mindre treffsikker modell, og ville gi større forskjellsbehandling mellom kommuner.

<u>Regneeksempel 2. Modell med prosentvis utmåling</u>

Tallmaterialet departementet har gått igjennom, viser at gjennomsnittlig tilskuddsandel i dag er 25 %. Denne satsen kunne være et utgangspunkt for en modell med prosentvis tilskuddsberegning. Det må i tillegg settes et tak for kostnader som regnes med i tilskuddstildelingen. Her kunne man f. eks. velge et tak på 3 400 000 kr for Oslo som i regneeksempel 1, og ha et lavere tak for øvrige områder.

Tallene som er presentert her er å anse som regneeksempler. Departementet vil utforme de endelige satsene for 2018 i samarbeid med Husbanken.

3.3 Tilbakebetaling av tilskudd, jf. § 10 Sikkerhet for tilbakebetalingskrav. Tilbakebetalingsplikt

Det er behov for å endre reglene om tilbakebetaling i den gjeldende forskriften. I gjeldende forskrift heter det at Husbanken *kan* kreve tilbake tilskuddet, dersom

kommunen ikke overholder forutsetningene for tildelingen. I utkast til ny forskrift er dette endret til at tilskuddet *skal* betales tilbake dersom det ikke brukes i samsvar med kriteriene, og presisert at Husbanken skal følge opp dette. Husbanken fikk i tildelingsbrevet for 2017 i oppdrag å oppdatere sin veileder på dette punktet, og har allerede gjort dette.

Generelt er kontroll med bruken av midlene skjerpet, og det er tatt inn mer detaljerte regler om kontroll i forskriften. I dagens retningslinjer fremgår det følgende: "Husbanken skal kunne hente inn og kontrollere opplysninger som brukes i forbindelse med tildeling og etterfølgende rapportering. Kommunene skal rapportere årlig på bruk av utleieboliger. For utleieboliger som ikke eies av kommuner foretas det stikkprøvekontroll. Husbanken kan kreve stikkprøvekontroll i hele avskrivningsperioden".

I Husbankens veileder fremgår det at kommunen skal rapportere på alle boliger som har mottatt tilskudd. Dette gjelder både boliger kommunen selv eier, og boliger eid av private aktører som har tildelingsavtale med kommunen. Hvis boligene er solgt eller ikke blir benyttet til vanskeligstilte, skal kommunen rapportere og forklare avviket. Hvis kommunen ikke har tildelt boligene til vanskeligstilte, eller aktørene har brutt tildelingsavtalen, skal kommunen rapportere og forklare avviket. Husbanken kan utføre stikkprøvekontroller i boliger eid av private aktører. Dette kan skje ved befaringer og pålegg om rapportering.

3.4 Nedskrivningstiden for tilskuddet, jf. §11 Avskrivning

Nedskrivingstiden skal sørge for at subsidiene blir i sektoren, og at boliger med tilskudd blir brukt til formålet over tid. Innenfor nedskrivingstiden må deler av tilskuddet tilbakebetales dersom boligen selges eller bruken endres. I dag er nedskrivningstiden 20 år.

Departementet foreslår å øke nedskrivningstiden til 30 år. Bakgrunnen for forslaget er at en utleiebolig vil kunne ha levetid i 30 år. Lengre nedskrivingstid skal medføre at boligen blir brukt til vanskeligstilte personer lenger. 30 års nedskrivningstid tilsvarer avskrivningsperioden for investeringstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjemsplasser. Departementet foreslår å avskrive tilskuddet med lik faktor pr år, dvs. 1/30, for at dette vil gi et enklere og mer oversiktlig system for avskrivning enn en avskrivning som ikke har samme avskrivningsfaktor pr år.

Forutsetningen for at lengre nedskrivningstid skal ha effekt, er at oppfølging og kontroll er god. Nye kontrollrutiner for tilskuddet er nylig innført, jf. punkt 3.3.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene vil ikke gi direkte budsjettkonsekvenser. Kommunene vil spare ressurser ved å få en enklere modell å forholde seg til, og ordningen blir mer målrettet. Tilskuddet vil effektiviseres slik at det kan fremskaffes flere utleieboliger. Forenklingen av tilskuddsutmålingen forventes å gi noen administrative besparelser i Husbanken.

Forslagene om skjerpet kontroll og lengre avskrivningsperiode vil medføre noe høyere administrative kostnader i kommunene og Husbanken fordi perioden der det kreves oppfølging av den enkelte bolig vil øke. Avtalene med kommunene må forlenges med 10

år for å sikre at tilskuddet brukes i tråd med forskriften. Økningen i de administrative kostnadene anses som moderate for kommunene og Husbanken.

5. Utkast til ny forskrift

Se eget vedlegg.

5. Forslag til ny forskrift

Utkast til ny forskrift om tilskudd til utleieboliger fra Husbanken

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet med hjemmel i lov 29. mai 2009 nr. 30 om Husbanken § 1 og til oppfølging av Stortingets budsjettvedtak.

§ 1 Formålet med tilskuddet

Tilskuddet skal bidra til flere egnede utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet.

En bolig er egnet når den har tilfredsstillende standard, er funksjonell for brukeren og ligger på et sted som er bra for den som skal bo der.

Med vanskeligstilte på boligmarkedet menes personer og familier som ikke har mulighet til å skaffe seg eller opprettholde et tilfredsstillende boforhold på egenhånd.

§ 2 Hvordan Husbanken skal prioritere

Husbanken skal fordele tilskuddsmidlene ut fra den enkelte kommunes behov.

Kommuner med størst boligsosiale utfordringer og prosjekter som gir boliger i gode bomiljøer for vanskeligstilte husstander med barn og unge, skal prioriteres. Departementet kan gi ytterligere føringer for tildeling av tilskudd.

§ 3 Hvem kan få tilskudd

Husbanken kan gi tilskudd til kommuner. Kommunene må dokumentere at prosjektene bidrar til flere egnede kommunalt disponerte utleieboliger og en mer formålstjenlig boligmasse.

Husbanken kan gi tilskudd til andre aktører som har til formål å leie ut boliger til vanskeligstilte. Vilkårene for slik tildeling er at eieren

a) inngår avtale med kommunen eller et statlig helseforetak om at disse skal ha eksklusiv rett til å tildele boligene til sine boligsøkere i minst 30 år.
b) tinglyser en klausul på eiendommen om at boligene kun kan leies ut til vanskeligstilte på boligmarkedet og om tildelingsretten nevnt i bokstav a.
c) inngår samarbeidsavtale med kommunen eller et statlig helseforetak som regulerer det løpende samarbeidet og forvaltningen av boligene.
d) dokumenterer at selskapet har til formål å eie, forvalte og leie ut boliger.

§ 4 Hva kan det gis tilskudd til

Tilskudd kan gis til

a) å oppføre boliger

b) å kjøpe boliger, inkludert kostnader til å utbedre boligene slik at de blir egnet til formålet

c) å bygge om andre bygg til boliger, herunder eventuelle kostnader til kjøp av slike bygg.

Det skal ikke gis tilskudd til vedlikehold eller rehabilitering ut over det som følger av første ledd.

Utleieboligene skal være egnet for målgruppen. Det innebærer blant annet at de skal være funksjonelle og ha tilfredsstillende standard. Utleieboligene bør spres i vanlige og gode bomiljøer, i tråd med prinsippene om normalisering og integrering.

Samlokaliserte boliger må ikke få et institusjonsliknende preg. Samlokaliserte boliger skal spres i vanlige og gode bomiljøer, i tråd med prinsippene om normalisering og integrering.

§ 5 Krav til søknaden

En søknad skal inneholde opplysninger om

a) søkerens navn, adresse, organisasjonsnummer og hvem som er kontaktperson

b) målgruppe (bostedsløse, økonomisk vanskeligstilte, enslige mindreårige flyktninger, personer med nedsatt funksjonsevne, herunder som følge av problemer knyttet til psykisk helse og rus)

d) betegnelsen på eiendommen

e) prosjektopplysninger (prosjektkostnader inkludert fellesgjeld, antallet boenheter og samlet bruksareal).

§ 6 Krav til dokumentasjon

En søknad om tilskudd til oppføring skal ha følgende vedlegg

a) beskrivelse av tiltaket med tegninger og situasjonskart

b) kostnadsoverslag, anbud og/eller kjøpekontrakt

c) eventuell takst over tomt og eksisterende bygningsmasse.

En søknad om tilskudd til kjøp og utbedring skal ha følgende vedlegg

a) kjøpekontrakt

b) takst

c) beskrivelse av eventuell utbedring med kostnadsoverslag og/eller anbud.

En søknad om tilskudd til ombygging skal ha følgende vedlegg

a) kostnadsoverslag, anbud og/eller kjøpekontrakt

b) beskrivelse av arbeidet

c) tegninger før og etter arbeidet.

En søker som nevnt i § 3 annet ledd må i tillegg vedlegge

a) tildelingsavtale med kommunen eller et statlig helseforetak
b) samarbeidsavtale med kommunen eller et statlig helseforetak
c) forhåndstakst (ved oppføring/ombygging)
d) driftsbudsjett
e) firmaattest som viser at selskapet har til formål å eie, forvalte og leie ut boliger til vanskeligstilte.

§ 7 Kontroll av opplysninger

Husbanken skal kontrollere at tildelingskriteriene i §§ 3 og 4 og eventuelle vilkår i tilskuddsvedtaket er oppfylt. Husbanken kan be om ytterligere opplysninger og innhente opplysninger fra andre myndigheter.

§ 8 Søknadsbehandlingen

Husbanken avgjør i enkeltvedtak søknadene etter en vurdering av opplysningene i søknadene opp mot tildelingskriteriene i §§ 3 og 4. Husbanken skal legge størst vekt på hvor godt tiltaket er egnet til å nå formålet med tilskuddsordningen, men også prosjektøkonomien og prosjektgjennomføringen skal vektlegges.

§ 9 Kriterier for utmåling

Utmåling av tilskudd skjer ved

enten alternativ 1) etter faste satser gitt av departementet. Satsene avhenger blant annet av antall boliger i prosjektet, geografisk plassering og størrelsen på boligene.

eller alternativ 2) som en fast prosentandel av de godkjente prosjektkostnadene, opp til et tak. Departementet fastsetter prosentsatsen og et tak for godkjente kostnader.

§ 10 Sikkerhet for tilbakebetalingskrav. Tilbakebetalingsplikt

Husbanken skal kreve at tilskuddsmottakere som nevnt i § 3 annet ledd, stiller første prioritets pant i eiendommen til sikkerhet for eventuelle krav på tilbakebetaling.

Husbanken skal kreve at tilskuddet betales tilbake dersom det ikke brukes i samsvar med kriteriene i denne forskriften eller vilkårene i tilskuddsvedtaket.

§11 Avskrivning

Tilskuddet avskrives over 30 år med 3,3 prosent per fullført år fra utbetalingsdato.

§ 12 Rapportering og stikkprøvekontroller

Kommunene skal hvert år rapportere til Husbanken på hvordan de boligene som har fått tilskudd er blitt brukt.

Husbanken skal foreta stikkprøvekontroller for å kontrollere at tilskuddsmottakerne har brukt tilskuddet som forutsatt i vedtaket.

§ 13 Retningslinjer

Husbanken kan gi nærmere retningslinjer om krav til søknaden, dokumentasjon og sikkerhet etter §§ 5, 6 og 10.

§ 14 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. januar 2018.

Samtidig oppheves forskrift 23. februar 2011 nr. 192 om tilskudd til utleieboliger fra Husbanken.

Fylkesmannen i Troms
Romssa Fylkkamánni

Saksbehandler	Telefon	Vår dato	Vår ref.	Arkivkode
Marianne Winther Riise	77 64 20 42	25.08.2017	2016/6556	334
		Deres dato	Deres ref.	

Gratangen kommune
Lavangen kommune
Salangen kommune
Dyrøy kommune

Godkjenning av kommunal garanti - Astafjord Vekst AS

Fylkesmannen i Troms viser til brev fra Salangen kommune datert 19. april 2017, Gratangen kommune datert 8. mai 2017 og Dyrøy kommune datert 25. august 2017. Vedtak fra Lavangen kommune er sent Fylkesmannen via Astafjord Vekst AS 31. mai 2017.

Saken har tidligere vært avslått av Fylkesmannen i brev av 10. januar 2017. Garantisøknaden ble avslått fordi samtlige styrevedtak forutsatte likelydende vedtak fra de andre deltakerkommunene. Denne betingelsen var imidlertid ikke oppfylt i de tidligere oversendte vedtakene.

Kommunene har nå gjort likelydende vedtak som forutsatt.

Fylkesmannen har kontrollert vedtakene opp mot kommuneloven § 51 nr. 2 som setter forbud mot å stille kommunal garanti overfor næringsvirksomhet.

Astafjord Vekst er et heleid kommunalt aksjeselskap hvor Gratangen, Lavangen, Salangen og Dyrøy eier 25 % hver.

I vedtektene § 2 framgår at selskapets formål er:

«Selskapets formål er å drive praktisk opplæring, produksjon, handel og annet tjenesteytende arbeid ved bruk av arbeidskraft rekruttert blant fysisk og psykisk funksjonshemmede og andre som ikke er i stand til å utføre arbeid på det ordinære arbeidsmarked.

Gjennom arbeid søker en å sette i gang en lærings og utviklingsprosess hos den enkelte slik at han / hun i størst mulig grad når frem mot det mål å kunne utføre arbeid og heve lønn fra en arbeidsgiver. Selskapet skal også gi et forsvarlig tilbud og tilrettelegge arbeid til de som ikke er i målgruppen for ekstern formidling.

Det er et overordnet mål at selskap i nært samarbeid med sine samarbeidspartnere (grunnskole, v.g. skole, NAV og eventuelle andre) skal arbeide for å gjøre den enkeltes totale livssituasjon så trygg og god som mulig i heimemiljøet.».

Astafjord Vekst AS har forhåndsgodkjenning fra NAV for å tilby arbeidsforberedende trening og varig tilrettelagt arbeid. I henhold til forskrift om arbeidsmarkedstiltak (tiltaksforskriften) §

Fylkeshuset, Strandvegen 13
Postboks 6105, 9291 Tromsø

Telefon: 77 64 20 00
Telefaks: 77 64 21 39

Avdeling
Justis- og
kommunalavdelingen

fmtrpostmottak@fylkesmannen.no
www.fylkesmannen.no/troms

14-5 *Krav til virksomheter som skal arrangere varig tilrettelagt arbeid* betyr dette at selskapet oppfyller følgende krav:

a) attføring eller varig tilrettelagt arbeid skal være tiltaksarrangørens primære virksomhet,
b) overskudd skal forbli i virksomheten og komme attføringsarbeidet og deltakerne til gode,
c) det skal ikke utbetales utbytte, og
d) virksomheten kan ikke eie eller kontrollere annen forretningsvirksomhet. Begrensningen gjelder ikke etablering og drift av salgsvirksomhet for å fremme omsetning av bedriftens produkter.

Etter Fylkesmannens vurdering er kommunens vedtak ikke i strid med kommuneloven § 51 nr. 2.

Fylkesmannen minner om at den at økonomiske risiko kommunene påtar seg ved å stille kommunal garanti kan sidestilles med eget låneopptak og forutsetter at kommunestyrene/ formannskapene har vurdert garantistillelsen opp mot andre forpliktelser kommunene ønsker å påta seg i framtiden.

Med hjemmel i kommuneloven § 51, jfr. delegasjonsfullmakt fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet rundskriv H 8/01, fatter Fylkesmannen følgende vedtak:

Fylkesmannen godkjenner Gratangens kommunes vedtak om å stille kommunal garanti til Astafjord Vekst AS som følger:

1. Gratangen kommune innvilger selvskyldner garanti for hovedstol kr 2.250.000,- med tillegg på 10% av en til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger.
2. Garantien reduseres i takt med nedbetalingen på lånet og opphører etter 30 år med tillegg av inntil 2 år jf. garantiforskriften § 3.
3. Det forutsettes likelydende vedtak i de øvrige eierkommunene.
4. Det forutsettes at det lages avtale mellom kommunene der eventuelle krav fra långiver på grunn av mislighold fordeles likt mellom kommunene.
5. Garantien stilles under forutsetning av at lån på tilsammen kr 3.650.000,- innfris og at eventuelle garantier gitt av en eller flere eierkommuner for disse lånene slettes.
6. Gratangen kommune krever halvårlige rapporter fra Astafjord Vekst ifi fremdrift når det gjelder kjøp og investering i bygg og driftsmidler.
7. Gratangen kommune krever pant i bygg tilsvarende kr 2.475.000,- fortrinnsvis i Gratangen kommune.

Fylkesmannen godkjenner Salangen kommunes vedtak om å stille kommunal garanti til Astafjord Vekst AS som følger:

1. Salangen kommune innvilger selvskyldner garanti for hovedstol kr 2.250.000,- med tillegg på 10% av en til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger.
2. Garantien reduseres i takt med nedbetalingen på lånet og opphører etter 30 år med tillegg av inntil 2 år jf. garantiforskriften § 3.
3. Det forutsettes likelydende vedtak i de øvrige eierkommunene.

4. Det forutsettes at det lages avtale mellom kommunene der eventuelle krav fra långiver på grunn av mislighold fordeles likt mellom kommunene.
5. Garantien stilles under forutsetning av at lån på til sammen kr 3.650.000,- innfris og at eventuelle garantier gitt av en eller flere eierkommuner for disse lånene slettes.
6. Salangen kommune krever halvårlige rapporter fra Astafjord Vekst ift. fremdrift når det gjelder kjøp og investering i bygg og driftsmidler.
7. Salangen kommune krever pant i bygg tilsvarende kr 2.475.000,- fortrinnsvis i Salangen kommune.

Fylkesmannen godkjenner Dyrøy kommunes vedtak om å stille kommunal garanti til Astafjord Vekst AS som følger:

1. Dyrøy kommune innvilger selvskyldnergaranti for hovedstol kr 2.250.000,- med tillegg på 10% av til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger.
2. Garantien reduseres i takt med nedbetalingen på lånet og opphører etter 30 år med tillegg av inntil 2 år jf. garantiforskriftens § 3.
3. Det forutsettes likelydende vedtak i de øvrige eierkommunene.
4. Det forutsettes at det lages en avtale mellom kommunen der eventuelle krav fra långiver på grunn av mislighold fordeles likt mellom kommunene.
5. Garantien stilles under forutsetning av at lån på til sammen kr 3.650.000,- innfris og at eventuelle garantier gitt av en eller flere eierkommuner for disse lånene slettes.
6. Dyrøy kommune krever halvårige rapporter fra Astafjord Vekst AS ift. fremdrift når det gjelder kjøp og investering i bygg og driftsmidler.
7. Dyrøy kommune krever pant i bygg tilsvarende kr 2.475.000,- fortrinnsvis i Salangen kommune.

Fylkesmannen godkjenner Lavangen kommunes vedtak om å stille kommunal garanti til Astafjord Vekst AS som følger:

1. Lavangen kommune innvilger selvskyldner garanti for hovedstol kr 2.250.000,- med tillegg på 10% av en til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger.
2. Garantien reduseres i takt med nedbetalingen på lånet og opphører etter 30 år med tillegg av inntil 2 år jf. garantiforskriften § 3.
3. Det forutsettes likelydende vedtak i de øvrige eierkommunene.
4. Det forutsettes at det lages avtale mellom kommunene der eventuelle krav fra långiver på grunn av mislighold fordeles likt mellom kommunene.
5. Garantien stilles under forutsetning av at lån på tilsammen kr 3.650.000,- innfris og at eventuelle garantier gitt av en eller flere eierkommuner for disse lånene slettes.
6. Lavangen kommune krever halvårlige rapporter fra Astafjord Vekst ift. fremdrift når det gjelder kjøp og investering i bygg og driftsmidler.
7. Lavangen kommune krever pant i bygg tilsvarende kr 2.475.000,- fortrinnsvis i Lavangen kommune.

*****

Fylkesmannens vedtak kan påklages til Kommunal- og moderniseringsdepartementet inne seks uker. Eventuell klage sendes via Fylkesmannen.

Etter fullmakt

Jan-Peder Andreassen
kommunaldirektør

Marianne Winther Riise
seniorrådgiver

Kopi: KomRev Nord IKS, Sjøgata 3, 9405 Harstad

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer.

Hålogaland Ressursselskap IKS

Vedtaksprotokoll representantskapsmøte nr. 1/17 31.mai

Hålogaland Ressursselskap IKS

Saksliste
Årsmøte onsdag den 31/5-17
(Representantskapsmøte nr. 1/2017)

Sak 01/17 Godkjenning av innkalling

Sak 02/17 Valg av to representanter til å underskrive protokollen

Sak 03/17 Godkjenning av saksliste

Orienteringer

Orientering av styrets leder Halvar Hansen og adm. direktør Kirsti Hienn

---

Sak 04/17 Fastsettelse av årsberetning 2016

Sak 05/17 Fastsettelse av årsregnskap 2016

Sak 06/17 Godkjenning av selvkostresultat

Sak 07/17 Fastsettelse av revisors honorar og engasjementsbrev revisor for HRS-konsernet

Sak 08/17 Fastsettelse av godtgjørelse

Sak 09/17 Nedsettelse av arbeidsutvalg for gjennomgang av selskapsavtalen i forbindelse med kommunesammenslåing.

Deltakerliste

Representantskapsmøte 1/2017

Dato: Onsdag 31. mai 2017
Kl: 10:00
Sted: Nybygg HRS Stangnes, Harstad

Til stede;

Representantskapet	Kommune	Medlem/Vara
Svein Erik Kristiansen	Evenes	Nestleder
Trygve Sandvik	Narvik	medlem
Eva Opshaug	Narvik	medlem
Frank Eilertsen	Harstad	medlem
Jim Kristiansen	Ibestad	medlem
Hermod Amundsen	Ballangen	medlem
Berhard Halvorsen	Lavangen	medlem
Gunhill Andreassen	Tjeldsund	vara

Forfall:

Eva Helene Ottesen	Gratangen	leder
Hanne Simonsen Iversen	Harstad	medlem
Kåre Bakken	Kvæfjord	medlem
Liv Kristin Johnsen	Tjeldsund	medlem
Odd Arne Hansen	Skånland	medlem
Øystein Eide	Tysfjord	medlem

Iflg. vedtektenes § 8 innkalt
med talerett:

Styret:	Halvar Hansen	leder
	Paul Rosenmeyer	nestleder
	Vibeke Aspdal	medlem
	Hennie Berghan. Riise	medlem
	Bjørnar Olsen	medlem
	Finn-Erik Johansen	ansattes representant

Forfall:

Rolf Jørgensen	medlem
Aud Ljunggren	medlem

Ordførere og rådmenn i eierkommunene

Ordførere:

Per Kristian Arntzen	Ballangen

Observatør:

Mai Britt Lindstrøm	Leder i Kontrollutvalget i Harstad

Rådmenn:

Fra adm:	Kirsti Hienn	adm.direktør
	Sven Rindstad	økonomisjef,
	Andreas Stellander	adm. sjef

Sak 01/17 Godkjenning av innkalling

Vedtak: Innkallingen godkjennes

Enstemmig vedtak.

Sak 02/17 Valg av to representanter til å underskrive protokollen

Vedtak; Gunnhill Andreassen Gunnhill Andreassen ---------- Hermod Amundsen ----------

Enstemmig vedtak.

Sak 03/17 Godkjenning av saksliste

Vedtak; Sakslisten godkjennes

Enstemmig vedtak.

Sak 04/17 Fastsettelse av årsberetning 2016

Vedtak; Årsberetning 2016 for Hålogaland Ressursselskap IKS vedtas.

Enstemmig vedtak.

Sak 05/17 Fastsettelse av årsregnskap 2016

Vedtak; Det fremlagte årsregnskap med noter 2016 for Hålogaland Ressursselskap IKS vedtas som selskapets årsregnskap for 2016.

Enstemmig vedtak.

Sak 06/17 Godkjenning av selvkostresultat

Vedtak;

Resultatet av selvkostregnskapene tas inn i årsregnskapet for HRS Husholdning AS i egenkapitalnoten som en andel av egenkapitalen.
Selvkostområdene gjøres opp med følgende selvkostsaldi 31.12.2016:

1. Selvkostregnskap delområde – Behandling
   - Kr 3 798 820,- (underskudd)
2. Selvkostregnskap delområde – Innsamling Landkommuner
   - Kr 4 870 541,- (underskudd)
3. Selvkostregnskap delområde – Innsamling Harstad kommune
   + Kr 31 662,- (overskudd)
4. Selvkostregnskap delområde – Innsamling Narvik kommune
   + Kr 3 886 199,- (overskudd)

Saldo på selvkostfondene videreføres og reguleres gjennom tilpasset prising av selskapets tjenester kommende periode samt rasjonaliserende og effektiviserende tiltak.

Enstemmig vedtak.

Sak 07/17 Fastsettelse av revisors honorar og engasjementsbrev revisor for HRS-konsernet

I møtet informerte styreleder om styrets møte med revisor. Det ble videre referert fra revisors beretning og engasjementsbrev for revisjonsoppdrag. Det var enighet om å oversende disse dokumentene etter møtet.

Vedtak;

Revisor godtgjøres etter regning. Betalt revisjonshonorar for 2016 utgjør totalt kr. 124 400,-, som fordeler seg slik:

Lovpålagt revisjon	kr 42 000,-
Utarbeidelse og innsendelse av Årsregnskap og selvangivelse	kr 55 000,-
Andre tjenester	kr 27 400,-
Sum honorar til revisor	kr 124 400,-

Representantskapet godkjenner det fremlagte engasjementsbrev for revisjonsoppdrag for perioden 2017-2020 på vegne av HRS-konsernet. Styreleder for det enkelte selskap tegner avtalen.

Enstemmig vedtak.

Sak 08/17 Fastsettelse av godtgjørelse

Vedtak;

Alle godtgjørelser bortsett fra honorar for telefonmøter heves med 5% - avrundet til nærmeste 100,- kr. Honorar for telefonmøter ble fastsatt i 2016.

Enstemmig vedtak.

Sak 09/17 Nedsettelse av arbeidsutvalg for gjennomgang av selskapsavtalen i forbindelse med kommunesammenslåing.

Vedtak;

Det nedsettes et arbeidsutvalg bestående av 8 representanter. Utvalget skal bestå av ordfører og rådmann fra de to største eierkommunene, Narvik og Harstad, samt fra 2 av landkommunene, Gratangen og Evenes. HRS IKS skal være sekretariat for arbeidet.

Utvalgets mandat er å foreta en gjennomgang av selskapsavtalens nåværende bestemmelser for eier- og ansvarsandeler, samt utrede og komme med forslag til endringer i selskapsavtalen som ivaretar eierkommunene i forbindelse med kommunesammenslåingene.
En gjennomgang av konsekvensene ved en overgang til AS vurderes også.
Arbeidet ferdigstilles forut for møtet i representantskapet 20. november 2017.

Enstemmig vedtak.

Hålogaland Ressursselskap IKS

Sted:
Dato 9/6 - 2017

Svein Erik Kristiansen
Representantskapets nestleder

Sted: Kongsvik
Dato 8 / 6 - 2017

Gunnhill Andreassen

Sted:
Dato / - 2017

Hermod Amundsen

From: Ole K. Severinsen
Sent: Monday, September 4, 2017 6:04 PM
To: 'postmottak@tromsfylke.no'
Cc: Eva Ottesen (Eva.Ottesen@gratangen.kommune.no); Per Kvaale Caspersen; Torbjørn Johnsen
Subject: Regional transportplan for Troms 2018-2029 - Høringssvar
Attachments: Regional transportplan for Troms 2018-29 - høringssvar.pdf

Hei!
Vedlagt følger Gratangen kommune sin uttalelse/høringssvar til RTP Troms 2018-29.

Mvh Ole Kristian

95742312

GRATANGEN KOMMUNE

Vår dato	Vår referanse
04.09.2017	17/00533-6
Deres dato	Deres referanse

Vår saksbehandler
Ole Kristian Severinsen, tlf. 95742312

Troms Fylkeskommune
Strandveien 13
9007 TROMSØ

REGIONAL TRANSPORTPLAN FOR TROMS 2018-2029 - HØRINGSSVAR

Det vises til høring og offentlig ettersyn av forslag til Regional transportplan for Troms 2018-2029.

For Gratangen kommune er det en målsetting at offentlige vei- og kollektivtilbud skal være gode, trygge og sikre slik at det er enkelt å ferdes innad i kommunen og i bo- og arbeidsmarkedsregionen.

Kommunen er enig i å prioritere drift, vedlikehold, reinvesteringer i eksisterende vegnett, samt å fullføre igangsatte prosjekter og bindinger i perioden 2014-2017. Kommunen vil peke på de store og økende utfordringene knyttet FV 141 fra Årstein til kommunegrensen. Standarden på denne vegstrekningen virker hemmende på utviklingen i kommunen.

Kommunen er svært tilfreds med utbyggingen av trinn 1 av gang- og sykkelvegen langs FV 142 fra FV 825 til Gratangen skole. Den resterende og viktigste delen av dette prosjektet må realiseres så snart som mulig. Reguleringsplanen for denne delen er vedtatt og under kunngjøring.

Kommunen oppfordrer Troms og Nordland fylkeskommuner til å koordinere kollektivtilbudet i større grad når det gjelder arbeids-/skolependling til omkringliggende kommuner i bo- og arbeidsmarkedsregionen.

Med hilsen
Gratangen kommune

Eva Ottesen
Ordfører

Postadresse	Besøksadresse	Telefon	E-post	Foretaksregisteret
Pb.23	Nergårdveien 2	+4777021800	postmottak@gratangen.kommune.no	Org.nr.959469415
9471 Gratangen	Årstein			Bankkonto
				1503 40 65109

GRATANGEN KOMMUNE

Vår dato	Vår referanse
04.09.2017	17/00533-6
Deres dato	Deres referanse

Vår saksbehandler
Ole Kristian Severinsen, tlf. 95742312

Troms Fylkeskommune
Strandveien 13
9007 TROMSØ

REGIONAL TRANSPORTPLAN FOR TROMS 2018-2029 - HØRINGSSVAR

Det vises til høring og offentlig ettersyn av forslag til Regional transportplan for Troms 2018-2029.

For Gratangen kommune er det en målsetting at offentlige vei- og kollektivtilbud skal være gode, trygge og sikre slik at det er enkelt å ferdes innad i kommunen og i bo- og arbeidsmarkedsregionen.

Kommunen er enig i å prioritere drift, vedlikehold, reinvesteringer i eksisterende vegnett, samt å fullføre igangsatte prosjekter og bindinger i perioden 2014-2017. Kommunen vil peke på de store og økende utfordringene knyttet FV 141 fra Årstein til kommunegrensen. Standarden på denne vegstrekningen virker hemmende på utviklingen i kommunen.

Kommunen er svært tilfreds med utbyggingen av trinn 1 av gang- og sykkelvegen langs FV 142 fra FV 825 til Gratangen skole. Den resterende og viktigste delen av dette prosjektet må realiseres så snart som mulig. Reguleringsplanen for denne delen er vedtatt og under kunngjøring.

Kommunen oppfordrer Troms og Nordland fylkeskommuner til å koordinere kollektivtilbudet i større grad når det gjelder arbeids-/skolependling til omkringliggende kommuner i bo- og arbeidsmarkedsregionen.

Med hilsen
Gratangen kommune

Eva Ottesen
Ordfører

Postadresse	Besøksadresse	Telefon	E-post	Foretaksregisteret
Pb.23	Nergårdveien 2	+4777021800	postmottak@gratangen.kommune.no	Org.nr.959469415
9471 Gratangen	Årstein			Bankkonto
				1503 40 65109

Gratangen Harstad Ibestad Kvæfjord Lavangen Salangen Skånland

Sør-Troms regionråd

Deres ref.:	Deres dato:	Saksbehandler: **STURLA BANGSTAD**	Telefon:770 26008	Vår dato: **04.09.2017**	Vår ref.	2017/5203 /

Troms fylkeskommune Postboks 6600 9296 Tromsø

REGIONAL TRANSPORTPLAN FOR TROMS 2018-2029

Sør-Troms regionråd viser til høring og offentlig ettersyn av forslag til regional transportplan for Troms i perioden 2018-2029. Det vises samtidig til uttalelse om samme sak fra Harstadsregionens næringsforening av 28. august d.å.

Regionrådet forstår behovet for sterk prioritering som følge av økte kapitalutgifter, men er meget skeptisk til at dette i hovedsak skal dekkes av sårt tiltrengte vedlikeholdsmidler av eksisterende vegnett.

Vi vil i denne sammenheng vise til vår uttalelse av 1. november 2013 om Regional transportplan 2014-2023 – Mål og strategier:

«Sør-Troms regionråd slutter seg til konklusjonen under punkt 5.1 der det bl.a. står at «Det anbefales derfor å prioritere drift, vedlikehold, reinvesteringer i eksisterende vegnett, samt å fullføre igangsatte prosjekter og bindinger i perioden 2014-2017.» Vi forutsetter her at dette omfatter de bindinger som ligger i realisering av Bjarkøyforbindelsene som en del av kommunesammenslåingen. Regionrådet understreker viktigheten av at veggrunnen utbedres før nytt dekke legges.»

Av ovennevnte fremgår det at Troms fylke selv anbefaler å prioritere eksisterende vegnett. Å endre strategien midt i en planperiode, bidrar kun til usikkerhet.

I ref. peker Harstadregionens næringsforening på de næringsmessige konsekvensene av ikke å prioritere vedlikehold av eksisterende vegnett. Forfallet, p.g.a. manglende vedlikehold, vil forsterkes i takt med framskrevet økning av godstrafikken (ref. framskrivinger i NTP 2018-2029). Vi frykter at dette vil skape en vedlikeholdsmessig baugbølge som vil bli umulig å forsere.

Våre øvrige argumenter til ovennevnte høring i 2013, står fortsatt ved lag, og vi vil ytterligere forsterke vårt syn på kollektivtilbudet, som vi mener er for defensivt i forhold til ønsket om et grønt skifte.

Med hilsen

Dag Sigurd Brustind
Leder

Sturla Bangstad
Daglig leder

Dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Besøksadresse:	Postadresse:	Telefon:	E-post:	Hjemmeside:
Asbjørn Selsbanesgt. 9	Postmottak	77 02 60 08	post@strr.no	www.strr.no
Harstad	9479 Harstad	Mobil:	sturla.bangstad@strr.no	
		47 71 10 40		

Til LVKs medlemskommuner og kommuner med Statnettanlegg
v/ordfører, rådmann, økonomisjef og eiendomsskattekontor

Deres ref: Vår ref: 118417-557 Oslo, 7. september 2017

Unntatt fra offentlighet, jf. Offentleglova §§ 15 (2) og 23

OPPFØLGNING ETTER MØTE OM HØYESTERETTS DOM I STATNETT II-SAKEN – SAMORDNING AV KLAGESAKER

LVK avholdt møte på Gardermoen 6. september 2017 om Høyesteretts dom 26. juni 2017 i Statnett II-saken og håndtering av klage- og rettssaker som følge av dommen. Mer enn 45 personer deltok, men flere har gitt tilbakemelding om de hadde ønsket å delta. Nedenfor følger derfor en kort oppsummering fra møtet:

Høyesteretts dom
Saken gjaldt gyldigheten av takstene på Statnetts kraftlinjer i de tre kommunene Hol, Evje og Hornnes og Hjelmeland. Tvistespørsmålet var hvordan fradraget i gjenanskaffelsesverdien for slit, elde og eventuell utidsmessighet skal gjøres.

Høyesterett legger i dommen til grunn at det domstolene kan prøve alle sider av nemndenes vedtak. Høyesteretts flertall kom videre til at takstene, som var basert på en *progressiv* beregning av fradraget for slit, elde og utidsmessighet - som har vært den mest utbredte modellen for fradragsberegningen ved verdsettelse av nettanlegg i over 30 år - var ugyldige. I domsslutningene angir Høyesterett en ny regel om at kommunene ved ny taksering av Statnetts linjenett skal gjøre fradrag for slit og elde og eventuell utidsmessighet basert på *lineære a*vskrivninger over anleggets antatte levetid.

Konsekvenser for kommunene
Om lag 70 % av kommunene med Statnettanlegg har anvendt den samme progressive fradragsmetoden som Høyesterett er kjent ugyldig av Høyesterett. Selv om dommen kun gjelder de tre saksøkte kommunene, er konsekvensen av Høyesteretts dom at også kommunene som har mottatt klager over takster for nettanlegg hvor fradragsberegningen er basert på en progressiv modell, fastsette nye takster i tråd med Høyesteretts dom.

Høyesterett angir retningslinjer for hvordan fradragene skal beregnes, men dommen reiser flere nye spørsmål som må avklares nærmere.

Så vidt vites finnes det i dag *ingen* takster som er i tråd med Høyesteretts retningslinjer, heller ikke de med lineære avskrivninger. De fleste av takstene med lineære avskrivninger er basert på en kortere avskrivningstid enn hva Høyesterett angir som normal levetid. Det har derfor oppstått spørsmål om

170907_p557_utk_b_medlemskommuner_samordning_klagesaker_lvk_is_cl_5lvk

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar
Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00 | Fax: (+47) 947 47 000
Org. nr: 975 625 117| Bankgiro: 8601 20 60159 | www.lvk.no

hvordan kommuner som i tråd med Statnetts tidligere påstand har benyttet lineære avskrivninger med en kortere tidshorisont skal forholde seg til dommen.

Vi er gjort kjent med at Statnett i dag har sendt brev til kommunene om selskapets syn på Høyesteretts dom og behandling av klagene. Vi vil gjennomgå forslaget, men vår foreløpige vurdering er at fremgangsmåten Statnett legger opp til for fastsettelse av nye takster for lettvint. Det er viktig at prosessen i kommunene for behandling av klagene gjennomføres på riktig måte. For mange kommuner vil det være behov for innhenting av ny informasjon fra skattyter og andre kilder, både om gjenanskaffelsesverdier og levetid, som igjen kan gi grunnlag for de konkrete vurderinger som Høyesterett gir anvisning på.

Kommunene som har vært saksøkt av Statnett og LVK har i dag sendt brev til Statnett med anmodning om et møte om konsekvensene av dommen. LVK vil også ta opp de generelle problemstillingene som gjelder kommunene som har mottatt klager og de mottatte regnearkene.

Videre oppfølging
Kommunene som deltok på møtet var enige om et videre samarbeid for å sikre størst mulig grad av enhetlig praksis ved behandling av klagene og fastsettelse av nye takster, og at LVKs sekretariat v/advokatfirmaet Lund & Co DA, gis fullmakt fra den enkelte kommune til videre oppfølging og koordinering av retts- og klagesakene. Også kommuner som ikke deltok på møtet, eller som ikke er medlemmer i LVK kan være med på samordningen.

Det var videre enighet om at kommunene så snart som mulig oversender klagene de har mottatt til Lund & Co, dersom dette ikke er gjort tidligere, samt også takstene som er påklaget. Dette gjelder både klager fra Statnett og eventuelle klager fra andre nettselskaper/energiselskaper.

Kommunene vil deretter motta utkast til brev for innhenting av eventuell ytterligere informasjon fra skattyter i forbindelse med fastsettelse av ny takst. Det vil også bli tatt initiativ til å få sakkyndige utredninger av enkeltspørsmål.

Klagesakene varierer i de ulike kommunene og må vurderes konkret, og det var enighet om at arbeidet v faktureres den enkelte kommune. Behandlingen av klagene reiser imidlertid flere av de samme problemstillingene, og kostnadene til utredning av felles spørsmål vil bli fordelt på kommunene med like andeler.

Vi ber om at kommuner som ønsker å delta i samordningen, så snart som mulig sender en bekreftelse på epost til advokatfullmektig Constance Jessen Holm, cjh@lundogco.no, som deretter sender ut formell oppdragsbekreftelse. Ved spørsmål kan advokat Ina Storstrøm is@lundogco.no kontaktes.

Med vennlig hilsen
Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

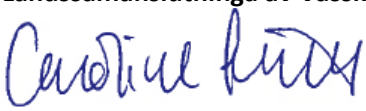

Caroline Lund
Sekretær, Advokat med møterett for Høyesterett
cl@lundogco.no

SALANGEN KOMMUNE
Sentraladministrasjon

Vår dato: 19.06.2017

Vår ref.: 1624/17-064

Saksbehandler, dir. telefon:
Frode Skuggedal, 77172002

Deres ref.:

Skill AS
Brynsveien 13
0667 OSLO

MELDING OM POLITISK VEDTAK - FREMTIDIG VALG AV IKT-PLATTFORM FOR K4 SAMARBEIDET

Formannskapet behandlet i møte 05.05.2017 sak 30/17. Følgende vedtak ble fattet:

1. Skill AS velges som leverandør til IKT – plattform K4.

Med hilsen

SALANGEN KOMMUNE
Sentraladministrasjonen

Grethe D. Kleppe

Grethe D. Kleppe
Sekretær

Kopi til: Lavangen kommune
Gratangen kommune
Finnut Concult AS

Ber om at brevet vert distribuert til:
Ordførar
Rådmann/ byrådsleiar

Dykkar ref: Vår ref: Dato: 23.06.2017

Informasjon om busetting av flyktningar i 2017 og 2018

Norske kommunar har dei siste åra gjort ein formidabel innsats når det gjeld busetting og kvalifisering av flyktningar. Det er viktig at kommunane held fram dette arbeidet for at flyktningar raskt skal kunne busette seg. 2016 vart eit rekordår med over 15 000 busette flyktningar. 1 600 av desse var einslege mindreårige flyktningar. Busettinga held eit høgt nivå også i 2017 og oppdaterte prognosar for busettingsbehov frå UDI tilseier at behovet vil vere om lag 11 080 personar inkludert 820 einslege mindreårige. Samstundes vil den låge innkomsten av asylsøkjarar føre til eit langt lågare busettingsbehov i 2018.

Basert på oppdaterte prognosar for busettingsbehov frå UDI, ser det no ut til at behovet for busetting av flyktningar i 2018 vil vere om lag 4 440 personar. Dette er om lag ein tredel av busettingsbehovet for inneverande år. Det er venta at 210 av dei vil vere einslege mindreårige flyktningar og av desse vil i underkant av halvparten av dei vere under 15 år. Det er vanskeleg å seie om desse tala vil endre seg, vi kan berre slå fast at uvissa er stor.

Dersom busettingsbehovet for 2018 blir som noverande prognosar syner, vil ikkje alle kommunar som i år buset verte oppmoda for neste år. Dei kommunane som vert oppmoda, må vere førebudde på stor reduksjon. IMDi og KS er klar over at dette kan skape utfordringar for noen kommunar.

Kor mange flyktningar som skal busettast kan vere vanskeleg å talfeste på førehand. Det har alltid vore variasjon i talet på asylsøkjarar som kjem til Noreg, men aldri så store svingingar som no. Trass dei mange flyktningane i verda, er det no få som kjem til Noreg. Det er nødvendig at kapasiteten for busetting vert tilpassa behovet.

IMDi vil, i samarbeid med UDI, følgje utviklinga nøye utover sommaren og hausten. På grunn av den store uvissa knytt til talet på nye asylsøkjarar, vil oppmodinga om busetting i den einskilde kommune først gå ut i fjerde kvartal i år. Slik sett vil oppmodinga vere basert på dei siste tilgjengelege prognosane.

Ta gjerne kontakt med IMDi sine regionkontor dersom de ønskjer meir informasjon.
Informasjon om busetting og nedgangen i busettingsbehov finst også på IMDi sine heimesider www.imdi.no

Med helsing

Libe Rieber-Mohn
direktør, IMDi

Lasse Hansen
administrerande direktør, KS

IMDi Postboks 8059 Dep. 0031 Oslo | Tollbugata 20, 0031 Oslo | Telefon: 24 16 88 00 | Telefaks: 24 16 88 01
E-post: post@imdi.no | Organisasjonsnummer: 987 879 696 | www.imdi.no

Gratangen Harstad Ibestad Kvæfjord Lavangen Salangen Skånland

Sør-Troms regionråd

Deres ref.:	Deres dato:	Saksbehandler:	Telefon:770 26008	Vår dato:	Vår ref.	2017/302 /
«REF»	**«REFDATO»**	**STURLA BANGSTAD**		**14.06.2017**	026	

Kommunene i Sør-Troms

REFERAT FRA REGIONRÅDSMØTE I SALANGEN 9. JUNI 2017

Viser til innkalling med saksliste og orienteringer.

Deltakelse
Ordfører Sigrun W. Prestbakmo, Salangen kommune
Rådmann Frode Skuggedal, Salangen kommune
Varaordfører Odd Are Hansen, Skånland kommune
Rådmann Torbjørn Simonsen, Skånland kommune
Ordfører Eva Ottesen, Gratangen kommune
Ordfører Dag Sigurd Brustind, Ibestad kommune
Ordfører Marianne Bremnes, Harstad kommune
Rådmann Hugo T Hansen, Harstad kommune
Ordfører Torbjørn Larsen, Kvæfjord kommune
Rådmann Merete Hessen, Kvæfjord kommune
Daglig leder Sturla Bangstad
Prosjektleder Nina Dons-Hansen

Forfall
Rådmann Roe Jenset, Ibestad kommune
Rådmann Ole Kristian Severinsen, Gratangen kommune
Ordfører Bernhardt Halvorsen, Lavangen kommune
Rådmann Erling Hansen, Lavangen kommune
Ordfører Helene Berg Nilsen, Skånland kommune

Behandlede saker

Sak 16/17 Status medlemskommuner
Vedtak: Saken ble ikke behandlet.

Sak 17/17 Presentasjon om filmatiseringen av slaget om Narvik
Tom Vidar Karlsen fra Storyline NOR presenterte planene om filmatiseringen av slaget om Narvik. Prosjektet er et samarbeid med Aage Aaberg og Nordisk film er i en forprosjektfase, men mangler fortsatt noe penger for å være fullfinansiert. Karlsen som søker støtte fra alle Sør-Troms kommuner, ble bedt om å fremsende en ny henvendelse til kommunene, samt å gi orientering direkte til de kommunene som måtte ønske det.
Vedtak: Fremlegg ble tatt til orientering.

Sak 18/17 Status og utvikling av den sivile beredskapen
Erik Furevik og Lars Kristian Gjertsen ved Midtre Hålogaland Sivilforsvarsdistrikt (MHSFD) orienterte om organisering, oppgaver, ansvar samt konseptutredning av den sivile beredskapen. Den anbefalte, fremtidige organiseringen vil medføre nedleggelse av Midtre-Hålogaland Sivilforsvarsdistrikt, hvis oppgaver vil bli overført til hhv. Troms og Nordland. Den påfølgende debatt viser en bekymring for at en ytterligere sentralisering vil innebære en svekket beredskap i vårt område. Forslag til høringsuttalelse ble debattert, og senere på dagen vedtatt og fremsendt til JD.
Vedtak: Orientering fra MHFSD ble tatt til orientering.

Besøksadresse: Asbjørn Selsbanesgt. 9 Harstad
Postadresse: Postmottak 9479 Harstad
Telefon: 77 02 60 08
Mobil: 47 71 10 40
E-post: post@strr.no sturla.bangstad@strr.no
Hjemmeside: www.strr.no

Sak 19/17 Status prosjekter, samt PL – situasjonen høst 2017
Nina Dons-Hansen orienterte først om status på regionens prosjekter:
- Status og fremdrift ByR
- Status kunstprosjekt Harstad
- Tidsvindu – forstudie for Gratangen/SPIRE
- Re:tenk 2017 – finansiering mangler pt.
- Tore Hunds rike mot 2030
- Strandrydding

Deretter ble situasjonen rundt prosjektlederstillingen (PL) beskrevet. Pt. Er det ikke nok prosjekt til å finansiere en 100% prosjektlederstilling, slik at Nina er i prosess med å vurdere andre muligheter.
Påfølgende debatt viste et sterkt ønske om å beholde Nina som PL i 100%.
Vedtak: Status ble tatt til orientering, og daglig leder ble bedt om, i samråd med PL, å fremlegge en konkret skisse til løsning til neste regionrådsmøte 25. august.

Sak 20/17 Vannscooter – behov for regional regulering etter opphevelsen av vannscooterforskriften
Vedtak: Sør-Troms regionråd ønsker et samarbeid om regulering av bruken vannscooter i regionen innenfor mulighetsrommet som ny veileder til kommunene av 6. juni gir. Daglig leder ble bedt om å finne måten dette samarbeidet skal gjøres på.

Sak 21/17 Tjeldsund kommunes deltakelse på STRRs regionrådsmøter
Vedtak: Tjeldsund kommune gis observatørstatus på Sør-Troms sine regionrådsmøter inntil en kommunesammenslåing med Skånland kommune er gjennomført. Observatørstatusen gir forslagsrett, men ikke stemmerett.

Sak 22/17 Revisjon av kystsoneplanen
Midt-Troms har invitert Sør-Troms til å delta på en revisjon av nåværende kystsoneplan.
Vedtak: Sør-Troms regionråd ønsker en klargjøring av omfanget av å foreta en revisjon som et felles prosjekt. Rådet ba daglig leder om å forestå et møte mellom rådene så snart som mulig etter sommeren.

Sak 23/17 Eventuelt
Valg av ny OSO-representant.
Vedtak: Kommunalsjef helse, Rita Johnsen fra Harstad kommune, ble valgt som ny OSO-representant etter Merete Hessen fra Kvæfjord kommune. Varighet 2 år f.o.m. dette tidspunkt.

Med hilsen

Dag Sigurd Brustind
Leder

Sturla Bangstad
Daglig leder

Dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

DET KONGELEGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

I følgje liste

Rundskriv nr.	Vår ref	Dato
H-5/17	17/429-9	30.6.2017

Kommuneproposisjonen 2018 og Revidert nasjonalbudsjett 2017

Dette rundskrivet orienterer om Stortinget si handsaming av Kommuneproposisjonen 2018 (Prop. 128 S (2016 – 2017)), jf. Innst. 422 S (2016 – 2017) frå kommunal- og forvaltningskomiteen. Samstundes med Kommuneproposisjonen 2018 la regjeringa fram Revidert nasjonalbudsjett 2017 (Meld. St. 2 (2016 – 2017)) og Prop. 129 S (2016 – 2017) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2017, jf. Innst. 400 S (2016 – 2017) frå finanskomiteen. Stortinget fatta vedtak i desse sakene 12. og 21. juni 2017. Innstillinga frå kommunal- og forvaltningskomiteen og finanskomiteen og referat frå stortingsdebattane er tilgjengelege på Stortinget sine nettsider: www.stortinget.no

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2018

Hovudtrekka i det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2018 er følgjande:

- Realvekst i dei samla inntektene i storleik 4,3 til 5,3 mrd. kroner. Veksten er rekna frå anslått inntektsnivå i 2017 i Revidert nasjonalbudsjett 2017.
- Realvekst i dei frie inntektene til kommunesektoren på mellom 3,8 og 4,3 mrd. kroner, som utgjer ein realvekst på mellom 1,1 og 1,2 pst.
- Kommunane får mellom 3,5 og 4,0 mrd. kroner av veksten i dei frie inntektene. Av desse midlane er 300 mill. kroner grunngjeve med opptrappingsplanen på rusfeltet, 200 mill. kroner er grunngjeve med tidleg innsats i barnehage og skule, og 200 mil. kroner er grunngjeve med førebyggjande tiltak for barn, unge og familiar.
- Resterande del av veksten i dei frie inntektene på 0,3 mrd. kroner går til fylkeskommunane.

Postadresse
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kmd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.kmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 858

Avdeling

Saksbehandlar
Hege Rønning
22 24 72 24

- 100 mill. kroner av midlane til fylkeskommunane er gjeve med ei eiga fordeling til ferjefylka.
- Stortinget vedtok ei samla skjønsramme på 1 900 mill. kroner i tråd med framlegget i Kommuneproposisjonen 2018.

Regjeringa gjer endeleg framlegg til inntektsrammer for kommunesektoren i statsbudsjettet for 2018 (Prop. 1 S (2017-2018)). Statsbudsjettet 2018 blir lagt fram torsdag 12. oktober 2017.

Revidert nasjonalbudsjett 2017

Endringar i rammetilskotet til kommunar og fylkeskommunar i 2017

2.1.1 Innbyggjartilskotet til kommunane (kap. 571, post 60)

Tilskot til fleire barnehagelærarar (172,2 mill. kroner)
Barnehagane blir i dag i all hovudsak finansierte gjennom kommuneramma. For å sikre ei einsarta statleg finansiering vedtok Stortinget at det øyremerkte tilskotet til fleire barnehagelærarar på 172, 2 mill. kroner blir overført til rammetilskotet.

Auka inntektsgrense - gratis kjernetid i barnehage (6,4 mill. kroner)
Stortinget vedtok ved handsaminga av Revidert nasjonalbudsjett 2017 å auke inntektsgrensa for gratis kjernetid i barnehagane til 450 000 kroner. Rammetilskotet til kommunane er auka med 6,4 mill. kroner som følgje av dette.

Forsøk med statleg finansiering av omsorgstenestene (5,7 mill. kroner)
Ved handsaminga av Revidert nasjonalbudsjett 2017 er utrekninga av uttrekket frå innbyggjartilskotet til kommunane i samband med forsøk med statleg finansiering av omsorgstenestene endra. Forsøkskommunane får behalde den delen av veksten i dei frie inntektene som overstig den delen som skal kompensere for demografiske endringar samt pris- og lønsvekst. I 2017 utgjer dette om lag 60 pst. av veksten i dei frie inntektene. Dette ligg til grunn ved utrekning av det korrigerte uttrekket i 2017. Som følgje av dette aukar løyvinga på kap. 571, post 60 i Revidert nasjonalbudsjett 2017 med 5,7 mill. kroner mot ein tilsvarande reduksjon på kap. 761, post 65 på Helse- og omsorgsdepartementet sitt budsjett.

Kompensasjon for endringar i skatte- og avgiftsreglane (132 mill. kroner)
Stortinget vedtok ved handsaminga av revidert nasjonalbudsjettet for 2017 endringar i skatte- og avgiftsreglane, mellom anna lette for privat pensjonssparing og auka minstefrådrag for pensjon. Skatteinntektene til kommunesektoren samla vil bli reduserte med om lag 162 mill. kroner som følgje av desse vedtaka. Av dette gjeld 132 mill. kroner kommunane. Stortinget vedtok ved handsaminga av Revidert nasjonalbudsjett 2017 at kap. 571, post 60 skal auke med tilsvarande beløp.

Dei fire endringane inneber ein samla auke på kap. 571, post 60 *Innbyggjartilskot* på 316,3 mill. kroner.

2.1.2 Skjønstilskot til kommunane (kap. 571, post 64)

Dekning av kostnadar til einsleg mindreårige asylsøkarar (20 mill. kroner)
Ved handsaminga av revidert nasjonalbudsjett for 2017 vedtok Stortinget å kompensere kommunar som har hatt utgifter til førebuing av busetjing for einsleg mindreårige flyktningar, som likevel ikkje blei busett i 2016. Kommuneramma er auka med 20 mill. kroner i 2017 som følgje av dette. Justis- og beredskapsdepartementet vil gjeve nærmare informasjon om fordeling av midla og kriterium for tildeling av tilskot.
Endringane inneber ein auke på kap. 571, post 64 *Skjønnstilskot* med 20 mill. kroner.

2.1.3 Innbyggjartilskotet til fylkeskommunane (kap. 572, post 60)

Auka lærlingtilskot (10 mill. kroner)
Stortinget vedtok ved handsaminga av Revidert nasjonalbudsjett 2017 å auke lærlingtilskotet med 1 000 kroner per kontrakt frå 1. juli 2017. Dette inneber ein auke på 10 mill. kroner på kap. 572, post 60 Innbyggjartilskot.

Kompensasjon for endringar i skatte- og avgiftsreglane (30 mill. kroner)
Stortinget vedtok ved handsaminga av revidert nasjonalbudsjettet for 2017 endringar i skatte- og avgiftsreglane mellom anna lette for privat pensjonssparing og auka minstefrådrag for pensjon. Skatteinntektene til kommunesektoren samla vil bli reduserte med om lag 162 mill. kroner som følgje av desse vedtaka. Av dette gjeld om lag 30 mill. kroner fylkeskommunane. Stortinget vedtok ved handsaminga av Revidert nasjonalbudsjett 2017 at kap. 572, post 60 skal auke med tilsvarande beløp.

Endringane inneber ein samla auke på kap. 572, post 60 *Innbyggjartilskot* på 40 mill. kroner.

3. Kommunereform og inntektssystemet

I kommunereforma er det fatta vedtak om samanslåing av 121 kommunar til 47 nye kommunar. Alle kommunar som no slår seg saman blir omfatta av dei økonomiske verkemidla i kommunereforma.
Etter Stortinget sitt vedtak i kommunereforma blir regionsentertilskotet, overgangsordninga til kommunar som slår seg saman og kompensasjon til kommunar som blir ståande ufrivillig åleine utbetalt til kommunane i den ordinære terminutbetalinga av rammetilskotet i juli (termin 7).

3.1 Regionsentertilskotet

I statsbudsjettet for 2017 er det sett av 100 mill. kroner til eit nytt regionsentertilskot. Tilskotet skal gå til kommunar som slår seg saman, og som etter samanslåinga blir meir enn om lag 8 000 innbyggjarar. Kommunar som mottek storbytilskot får ikkje regionsentertilskot.
Regionsentertilskotet er fordelt til dei nye kommunane, og er tildelt med ein sats per samanslåing og ein sats per innbyggjar. Tilskotet i 2017 blir utbetalt til den enkelte kommune i samanslåinga, men midla bør nyttast til fellestiltak for den nye kommunen.
Tilskotet til den nye kommunen er i 2017 fordelt mellom kommunane i samanslåinga etter den enkelte kommune sin del av innbyggjarane i den nye kommunen.

3.2 Overgangsordning til kommunar som skal slå seg saman

Kommunar som slår seg saman og som tapte på endringane i basistilskotet og småkommunetillegget i inntektssystemet frå 2016 til 2017, blir kompensert for dette gjennom ei overgangsordning fram til samanslåinga trer i kraft.
Gjennom denne overgangsordninga får kommunane full kompensasjon for endringane i basistilskotet og småkommunetillegget frå 2016 til 2017, korrigert for eventuell kompensasjon gjennom inntektsgarantiordninga. Totalt utbetales det om lag 268 mill. kroner gjennom denne ordninga i 2017.

3.3 Kommunar som blir ståande ufrivillig åleine etter kommunereforma

Nokon kommunar har forsøkt å redusere sine smådriftsulempar gjennom vedtak om å slå seg saman med andre kommunar, utan at det er fatta gjensidige vedtak i nabokommunane. Fleire av desse kommunane tapte på endringane i basistilskotet og småkommunetillegget frå 2016 til 2017, og desse blir no kompensert for deler av dette tapet. Etter Stortingets vedtak i kommunereforma har departementet no fordelt om lag 36 mill. kroner til 23 kommunar som står ufrivillig åleine etter reforma.

3.4 Infrastrukturpott

Departementet kunngjorde i april 2017 eit tilskot til etablering eller forbetring av vegar og digitaliseringstiltak i kommunar som skal slå seg saman. Alle kommunar som har vedtatt å slå seg saman har søkt om tilskot. Kommunal- og moderniseringsdepartementet går no gjennom søknadene, og tar sikte på å kunngjere tildelinga i august 2017.

4. Statlege overføringar til kommunesektoren

Vedlegg 3 gir ei oversikt over statlege tilskot til kommunesektoren (øyremerkte tilskot og rammeoverføringar) etter Stortinget si handsaming av Prop. 129 S (2016 – 2017).

5. Utbetaling av rammetilskot

Endringane i rammetilskotet som følgje av Stortinget si handsaming av Revidert nasjonalbudsjett 2017 blir utbetalt i samband med utbetalinga av rammetilskotet i juli.

Med helsing

Thor Bernstrøm (e.f.)
avdelingsdirektør

Hege Rønning
seniorrådgjevar

Dokumentet er signert elektronisk og har derfor ikkje handskrive signaturar

Vedlegg 1 Endringar i rammetilskotet RNB 2017 for kommunane (excel)
Vedlegg 2 Endringar i rammetilskotet RNB 2017 for fylkeskommunane (excel)
Vedlegg 3 Statlege overføringar til kommunesektoren i 2017 (excel)

Vedlegg 1: Endringar i rammetilskotet, revidert budsjett 2017. Kommunane.

Tabellforklaring:

Kolonne 1: Rammetilskot 2017 etter saldert budsjett (1000 kr)
Kolonne 2: Innlemming av tilskot til fleire barnehagelærarar, RNB 2017 (1000 kr)
Kolonne 3: Auka inntektsgrense, gratis kjernetid i barnehage, RNB 2017 (1000 kr)
Kolonne 4: Korrigert uttrekk i rammetilskotet for deltaking i forsøket med statleg finansiering av pleie- og omsorgstenesene, RNB 2017 (1000 kr)
Kolonne 5: Kompensasjon for endringer i skatte- og avgiftsreglane, RNB 2017 (1000 kr)
Kolonne 6: Samla endringar i rammetilskotet i revidert budsjett (1000 kr)
Kolonne 7: Fordeling av regionsentertilskot 2017 (1000 kr)
Kolonne 8: Sum rammetilskot etter revidert budsjett 2017, inkl. fordeling av regionsentertilskot 2017 (1000 kr)
Kolonne 9: Fordeling av overgangsordninga til kommunar som slår seg saman (skjønstilskot) (1000 kr)
Kolonne 10: Fordeling av kompensasjon til kommunar som er ufrivillig åleine etter kommunereforma (skjønstilskot) (1000 kr)

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
0101 Halden	741 868	905	34	0	775	1 713	0	743 581	0	0
0104 Moss	736 858	966	36	0	817	1 818	2 140	740 816	5 559	0
0105 Sarpsborg	1 337 683	1 644	61	0	1 386	3 091	0	1 340 774	0	0
0106 Fredrikstad	1 780 210	2 315	86	0	2 003	4 404	0	1 784 614	0	0
0111 Hvaler	101 213	112	4	0	114	230	0	101 443	0	0
0118 Aremark	55 273	34	1	0	35	71	0	55 344	0	0
0119 Marker	103 621	85	3	0	90	178	0	103 799	0	0
0121 Rømskog	35 267	16	1	0	17	34	86	35 387	306	0
0122 Trøgstad	145 815	154	6	0	135	295	372	146 482	3 806	0
0123 Spydeberg	30 529	187	7	504	145	843	400	31 772	4 905	0
0124 Askim	375 233	477	18	0	395	890	1 088	377 211	5 434	0
0125 Eidsberg	291 355	323	12	0	287	622	794	292 771	4 879	0
0127 Skiptvet	102 261	115	4	0	95	213	0	102 474	0	0
0128 Rakkestad	232 024	241	9	0	205	455	0	232 479	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
0135 Råde	170 243	214	8	0	186	408	0	170 651	0	0
0136 Rygge	336 693	442	16	0	392	851	1 028	338 572	4 204	0
0137 Våler	124 357	210	8	0	133	351	0	124 708	0	0
0138 Hobøl	33 881	188	7	967	137	1 299	375	35 555	4 244	0
0211 Vestby	381 486	632	24	0	427	1 083	0	382 569	0	0
0213 Ski	693 310	1 093	41	0	768	1 902	1 847	697 059	5 301	0
0214 Ås	417 049	720	27	0	481	1 228	0	418 277	0	0
0215 Frogn	323 056	460	17	0	397	874	0	323 930	0	0
0216 Nesodden	386 159	686	25	0	472	1 183	0	387 342	0	0
0217 Oppegård	601 196	952	35	0	676	1 663	1 635	604 494	5 494	0
0219 Bærum	2 917 068	4 801	178	0	3 107	8 086	0	2 925 154	0	0
0220 Asker	1 388 718	2 292	85	0	1 526	3 903	3 046	1 395 667	5 395	0
0221 Aurskog-Høland	360 989	478	18	0	405	900	2 046	363 935	1 448	0
0226 Sørum	418 286	675	25	0	442	1 142	920	420 348	4 826	0
0227 Fet	246 763	400	15	0	290	705	600	248 068	4 753	0
0228 Rælingen	379 201	675	25	0	443	1 143	0	380 344	0	0
0229 Enebakk	245 913	383	14	0	274	670	0	246 583	0	0
0230 Lørenskog	738 619	1 199	45	0	931	2 174	0	740 793	0	0
0231 Skedsmo	1 146 316	1 738	65	0	1 332	3 134	2 771	1 152 221	5 581	0
0233 Nittedal	515 958	837	31	0	581	1 449	0	517 407	0	0
0234 Gjerdrum	146 971	212	8	0	161	380	0	147 351	0	0
0235 Ullensaker	764 209	1 238	46	0	872	2 156	0	766 365	0	0
0236 Nes	459 279	672	25	0	531	1 228	0	460 507	0	0
0237 Eidsvoll	569 061	838	31	0	608	1 476	0	570 537	0	0
0238 Nannestad	279 162	402	15	0	313	730	0	279 892	0	0
0239 Hurdal	82 844	91	3	0	72	167	0	83 011	0	0
0301 Oslo	13 383 568	24 287	903	0	16 695	41 885	0	13 425 448	0	0
0402 Kongsvinger	452 920	465	17	0	449	932	0	453 852	0	0
0403 Hamar	697 307	868	32	0	766	1 667	0	698 974	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
0412 Ringsaker	773 572	940	35	0	849	1 824	0	775 396	0	0
0415 Løten	186 916	224	8	0	193	425	0	187 341	0	0
0417 Stange	464 878	648	24	0	510	1 181	0	466 059	0	0
0418 Nord-Odal	152 378	125	5	0	129	258	0	152 636	0	0
0419 Sør-Odal	186 623	200	7	0	198	406	0	187 029	0	0
0420 Eidskog	187 789	127	5	0	155	287	0	188 076	0	0
0423 Grue	149 087	86	3	0	120	209	0	149 296	0	0
0425 Åsnes	223 798	159	6	0	186	351	0	224 149	0	1 366
0426 Våler	114 392	83	3	0	94	181	0	114 573	0	0
0427 Elverum	500 351	642	24	0	529	1 195	0	501 546	0	0
0428 Trysil	204 740	156	6	0	165	326	0	205 066	0	0
0429 Åmot	136 476	110	4	0	111	225	0	136 701	0	0
0430 Stor-Elvdal	93 205	53	2	0	64	119	0	93 324	0	0
0432 Rendalen	77 191	36	1	0	47	85	0	77 276	0	0
0434 Engerdal	65 402	17	1	0	33	50	0	65 452	0	0
0436 Tolga	67 500	45	2	0	41	88	0	67 588	0	0
0437 Tynset	178 087	168	6	0	141	315	0	178 402	0	0
0438 Alvdal	86 672	83	3	0	61	147	0	86 819	0	0
0439 Folldal	65 929	43	2	0	40	85	0	66 014	0	0
0441 Os	75 016	42	2	0	50	94	0	75 110	0	0
0501 Lillehammer	623 896	829	31	0	692	1 552	0	625 448	0	0
0502 Gjøvik	687 303	903	34	0	758	1 695	0	688 998	0	0
0511 Dovre	90 682	59	2	0	67	129	0	90 811	0	332
0512 Lesja	78 824	46	2	0	52	99	0	78 923	0	0
0513 Skjåk	72 481	42	2	0	56	99	0	72 580	0	0
0514 Lom	76 052	64	2	0	59	126	0	76 178	0	0
0515 Vågå	121 999	97	4	0	92	193	0	122 192	0	0
0516 Nord-Fron	161 447	140	5	0	145	290	0	161 737	0	0
0517 Sel	179 987	145	5	0	150	300	0	180 287	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
0519 Sør-Fron	95 971	91	3	0	80	175	0	96 146	0	1 514
0520 Ringebu	136 462	112	4	0	113	228	0	136 690	0	0
0521 Øyer	127 191	124	5	0	128	256	0	127 447	0	0
0522 Gausdal	165 071	174	6	0	158	338	0	165 409	0	0
0528 Østre Toten	366 065	411	15	0	377	803	0	366 868	0	0
0529 Vestre Toten	305 726	348	13	0	332	694	0	306 420	0	0
0532 Jevnaker	161 583	199	7	0	168	374	0	161 957	0	0
0533 Lunner	219 899	281	10	0	229	520	0	220 419	0	0
0534 Gran	350 867	376	14	0	346	736	0	351 603	0	0
0536 Søndre Land	154 122	135	5	0	144	285	0	154 407	0	0
0538 Nordre Land	187 353	176	7	0	170	353	0	187 706	0	0
0540 Sør-Aurdal	114 973	75	3	0	77	155	0	115 128	0	0
0541 Etnedal	63 869	32	1	0	34	66	0	63 935	0	0
0542 Nord-Aurdal	168 680	157	6	0	163	325	0	169 005	0	954
0543 Vestre Slidre	71 234	52	2	0	54	108	0	71 342	0	0
0544 Øystre Slidre	96 225	84	3	0	81	168	0	96 393	0	0
0545 Vang	62 106	39	1	0	40	80	0	62 186	0	0
0602 Drammen	1 591 588	2 184	81	0	1 720	3 985	3 347	1 598 920	5 596	0
0604 Kongsberg	594 371	886	33	0	686	1 605	0	595 976	0	0
0605 Ringerike	672 657	825	31	0	753	1 609	0	674 266	0	0
0612 Hole	159 552	250	9	0	171	429	0	159 981	0	0
0615 Flå	46 658	27	1	0	27	55	0	46 713	0	0
0616 Nes	99 858	75	3	0	86	164	0	100 022	0	0
0617 Gol	134 893	117	4	0	116	238	0	135 131	0	342
0618 Hemsedal	73 067	76	3	0	62	140	0	73 207	0	0
0619 Ål	145 125	123	5	0	119	247	0	145 372	0	0
0620 Hol	108 181	107	4	0	114	225	0	108 406	0	0
0621 Sigdal	110 461	82	3	0	89	174	0	110 635	0	0
0622 Krødsherad	73 367	74	3	0	57	134	0	73 501	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
0623 Modum	333 360	403	15	0	347	765	0	334 125	0	0
0624 Øvre Eiker	427 305	570	21	0	464	1 056	0	428 361	0	0
0625 Nedre Eiker	559 126	794	30	0	616	1 439	1 205	561 770	5 380	0
0626 Lier	583 793	890	33	0	650	1 573	0	585 366	0	0
0627 Røyken	502 642	799	30	0	548	1 377	1 090	505 109	5 034	0
0628 Hurum	222 658	267	10	0	238	515	477	223 650	4 081	0
0631 Flesberg	89 490	80	3	0	68	151	0	89 641	0	0
0632 Rollag	62 346	29	1	0	35	66	0	62 412	0	0
0633 Nore og Uvdal	91 871	62	2	0	64	128	0	91 999	0	0
0701 Horten	630 371	810	30	0	686	1 526	0	631 897	0	0
0702 Holmestrand	232 010	326	12	0	273	612	1 089	233 711	5 203	0
0704 Tønsberg	986 838	1 415	53	0	1 126	2 594	2 703	992 135	5 416	0
0709 Larvik	1 038 778	1 257	47	0	1 109	2 412	2 957	1 044 147	5 039	0
0710 Sandefjord	1 427 399	1 854	69	0	1 554	3 477	3 693	1 434 569	0	0
0711 Svelvik	148 228	173	6	0	167	347	326	148 901	457	0
0713 Sande	221 534	297	11	0	238	545	943	223 022	2 992	0
0714 Hof	93 004	91	3	0	80	174	321	93 499	218	0
0716 Re	231 867	303	11	0	238	552	598	233 017	3 440	0
0722 Nøtterøy	523 559	688	26	0	548	1 262	2 005	526 826	5 301	0
0723 Tjøme	111 199	120	4	0	126	250	461	111 910	3 422	0
0728 Lardal	75 612	69	3	0	62	134	167	75 913	170	0
0805 Porsgrunn	798 907	1 052	39	0	907	1 998	0	800 905	0	0
0806 Skien	1 246 617	1 638	61	0	1 368	3 067	0	1 249 684	0	0
0807 Notodden	349 419	374	14	0	322	710	0	350 129	0	0
0811 Siljan	68 907	65	2	0	59	127	0	69 034	0	0
0814 Bamble	313 497	376	14	0	356	746	0	314 243	0	0
0815 Kragerø	278 936	270	10	0	268	548	0	279 484	0	0
0817 Drangedal	137 096	115	4	0	105	224	0	137 320	0	0
0819 Nome	184 865	168	6	0	165	340	0	185 205	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
0821 Bø	161 087	197	7	0	154	359	1 126	162 572	2 926	0
0822 Sauherad	119 079	115	4	0	108	228	801	120 108	297	0
0826 Tinn	179 918	151	6	0	149	306	0	180 224	0	0
0827 Hjartdal	64 417	42	2	0	40	84	0	64 501	0	0
0828 Seljord	98 897	86	3	0	75	165	0	99 062	0	0
0829 Kviteseid	84 686	58	2	0	61	122	0	84 808	0	0
0830 Nissedal	58 211	45	2	0	37	83	0	58 294	0	0
0831 Fyresdal	59 206	38	1	0	33	73	0	59 279	0	0
0833 Tokke	73 022	64	2	0	57	123	0	73 145	0	0
0834 Vinje	110 474	108	4	0	94	205	0	110 679	0	0
0901 Risør	183 102	186	7	0	175	368	0	183 470	0	0
0904 Grimstad	518 990	768	29	0	571	1 367	0	520 357	0	0
0906 Arendal	1 016 496	1 410	52	0	1 125	2 588	0	1 019 084	0	0
0911 Gjerstad	82 621	60	2	0	62	125	0	82 746	0	0
0912 Vegårshei	77 684	66	2	0	52	120	0	77 804	0	0
0914 Tvedestrand	173 434	166	6	0	153	325	0	173 759	0	0
0919 Froland	149 568	212	8	0	143	363	0	149 931	0	0
0926 Lillesand	87 386	390	14	1 372	268	2 045	0	89 431	0	0
0928 Birkenes	142 571	194	7	0	131	332	0	142 903	0	1 602
0929 Åmli	82 242	56	2	0	47	105	0	82 347	0	0
0935 Iveland	53 182	56	2	0	34	92	0	53 274	0	0
0937 Evje og Hornnes	105 226	120	4	0	91	216	0	105 442	0	1 140
0938 Bygland	56 579	27	1	0	31	59	0	56 638	0	0
0940 Valle	47 188	30	1	0	32	63	0	47 251	0	0
0941 Bykle	35 738	31	1	0	23	56	0	35 794	0	0
1001 Kristiansand	2 025 994	3 108	116	0	2 240	5 463	0	2 031 457	5 360	0
1002 Mandal	387 734	489	18	0	392	899	1 595	390 228	4 981	0
1003 Farsund	235 883	276	10	0	246	532	0	236 415	0	1 986
1004 Flekkefjord	268 154	279	10	0	229	519	0	268 673	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
1014 Vennesla	354 476	506	19	0	362	886	0	355 362	0	2 311
1017 Songdalen	165 667	226	8	0	164	398	0	166 065	4 119	0
1018 Søgne	244 865	375	14	0	285	673	0	245 538	4 990	0
1021 Marnardal	87 458	73	3	0	58	134	235	87 827	159	0
1026 Åseral	43 248	31	1	0	24	57	0	43 305	0	0
1027 Audnedal	71 185	59	2	0	44	105	328	71 618	121	0
1029 Lindesnes	141 744	179	7	0	125	311	508	142 563	343	0
1032 Lyngdal	219 867	303	11	0	215	530	1 593	221 990	4 145	0
1034 Hægebostad	66 760	61	2	0	43	106	0	66 866	0	0
1037 Kvinesdal	181 821	192	7	0	151	350	0	182 171	0	0
1046 Sirdal	67 543	64	2	0	47	113	0	67 656	0	0
1101 Eigersund	347 757	477	18	0	378	872	0	348 629	0	1 948
1102 Sandnes	1 646 384	3 004	112	0	1 898	5 014	4 047	1 655 445	5 433	0
1103 Stavanger	2 743 468	4 802	178	0	3 351	8 331	0	2 751 799	5 604	0
1106 Haugesund	838 720	1 188	44	0	935	2 167	0	840 887	0	0
1111 Sokndal	104 719	107	4	0	84	195	0	104 914	0	0
1112 Lund	99 816	112	4	0	82	198	0	100 014	0	0
1114 Bjerkreim	89 697	104	4	0	71	179	0	89 876	0	0
1119 Hå	425 054	746	28	0	473	1 247	0	426 301	0	0
1120 Klepp	413 566	716	27	0	479	1 222	0	414 788	0	0
1121 Time	421 388	752	28	0	469	1 249	0	422 637	0	2 624
1122 Gjesdal	278 027	505	19	0	300	824	0	278 851	0	2 204
1124 Sola	556 648	1 059	39	0	658	1 756	0	558 404	0	0
1127 Randaberg	241 361	409	15	0	273	697	0	242 058	0	0
1129 Forsand	53 878	44	2	0	31	77	67	54 022	819	0
1130 Strand	313 106	454	17	0	317	788	0	313 894	0	2 404
1133 Hjelmeland	95 087	96	4	0	69	168	0	95 255	0	0
1134 Suldal	132 535	127	5	0	98	230	0	132 765	0	0
1135 Sauda	141 547	139	5	0	119	264	0	141 811	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
1141 Finnøy	109 374	119	4	0	81	205	0	109 579	222	0
1142 Rennesøy	133 651	209	8	0	123	340	0	133 991	337	0
1144 Kvitsøy	32 129	12	0	0	13	26	0	32 155	0	0
1145 Bokn	42 885	24	1	0	22	46	0	42 931	0	0
1146 Tysvær	287 862	423	16	0	277	716	0	288 578	0	827
1149 Karmøy	938 694	1 494	56	0	1 067	2 617	0	941 311	0	0
1151 Utsira	25 920	7	0	0	5	12	0	25 932	0	0
1160 Vindafjord	249 042	300	11	0	222	533	0	249 575	0	0
1201 Bergen	5 803 037	9 317	346	0	7 003	16 665	0	5 819 702	0	0
1211 Etne	126 752	150	6	0	104	259	0	127 011	0	0
1216 Sveio	162 779	228	8	0	142	379	0	163 158	0	0
1219 Bømlo	330 346	393	15	0	298	705	0	331 051	0	0
1221 Stord	432 314	668	25	0	474	1 167	0	433 481	0	2 578
1222 Fitjar	99 659	106	4	0	80	190	0	99 849	0	0
1223 Tysnes	100 350	82	3	0	71	156	0	100 506	0	0
1224 Kvinnherad	358 468	395	15	0	334	744	0	359 212	0	0
1227 Jondal	54 169	31	1	0	28	60	189	54 418	0	0
1228 Odda	196 422	193	7	0	176	376	1 188	197 986	480	0
1231 Ullensvang	128 594	95	4	0	86	184	583	129 361	0	0
1232 Eidfjord	35 194	22	1	0	24	46	0	35 240	0	0
1233 Ulvik	53 723	36	1	0	28	66	0	53 789	0	0
1234 Granvin	42 811	22	1	0	23	47	125	42 983	404	0
1235 Voss	399 892	463	17	0	366	846	1 966	402 704	4 125	0
1238 Kvam	260 794	246	9	0	214	469	0	261 263	0	0
1241 Fusa	128 430	119	4	0	98	222	388	129 040	194	0
1242 Samnanger	80 540	75	3	0	62	140	0	80 680	0	0
1243 Os	225 302	791	29	1 699	503	3 023	1 979	230 304	4 780	0
1244 Austevoll	159 490	214	8	0	131	352	0	159 842	0	0
1245 Sund	182 439	273	10	0	177	461	533	183 433	3 666	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
1246 Fjell	529 249	925	34	0	631	1 590	1 900	532 739	3 793	0
1247 Askøy	697 590	1 204	45	0	722	1 972	0	699 562	0	0
1251 Vaksdal	138 137	113	4	0	104	220	0	138 357	0	0
1252 Modalen	27 678	10	0	0	10	20	0	27 698	0	0
1253 Osterøy	197 190	258	10	0	202	469	0	197 659	0	0
1256 Meland	200 652	342	13	0	200	555	693	201 900	548	0
1259 Øygarden	132 258	177	7	0	124	308	371	132 937	2 869	0
1260 Radøy	139 274	160	6	0	128	294	451	140 019	2 284	0
1263 Lindås	385 750	548	20	0	395	964	1 385	388 099	1 082	0
1264 Austrheim	85 296	91	3	0	73	167	0	85 463	0	0
1265 Fedje	38 954	16	1	0	15	32	0	38 986	0	0
1266 Masfjorden	73 629	53	2	0	43	98	0	73 727	0	0
1401 Flora	318 733	376	14	0	302	692	1 445	320 870	4 211	0
1411 Gulen	95 235	64	2	0	60	126	0	95 361	0	0
1412 Solund	44 688	16	1	0	20	37	0	44 725	0	0
1413 Hyllestad	59 733	30	1	0	36	67	0	59 800	0	0
1416 Høyanger	135 348	110	4	0	105	219	0	135 567	0	0
1417 Vik	99 681	74	3	0	68	144	0	99 825	0	0
1418 Balestrand	58 653	38	1	0	33	72	222	58 947	0	0
1419 Leikanger	68 404	78	3	0	59	140	394	68 938	4 382	0
1420 Sogndal	185 169	257	10	0	197	464	1 344	186 977	2 633	0
1421 Aurland	56 539	43	2	0	45	89	0	56 628	0	0
1422 Lærdal	71 961	51	2	0	54	107	0	72 068	0	0
1424 Årdal	144 705	146	5	0	135	287	0	144 992	0	0
1426 Luster	161 229	161	6	0	129	296	0	161 525	0	0
1428 Askvoll	111 227	91	3	0	77	171	0	111 398	0	0
1429 Fjaler	119 776	88	3	0	71	163	0	119 939	0	0
1430 Gaular	105 258	115	4	0	74	194	312	105 764	3 542	0
1431 Jølster	104 921	98	4	0	76	178	320	105 419	208	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
1432 Førde	319 663	472	18	0	328	817	1 369	321 849	4 772	0
1433 Naustdal	96 490	101	4	0	72	176	301	96 967	4 585	0
1438 Bremanger	148 417	97	4	0	97	198	0	148 615	0	0
1439 Vågsøy	176 722	188	7	0	152	347	733	177 802	3 366	0
1441 Selje	96 232	69	3	0	70	141	591	96 964	0	0
1443 Eid	158 854	200	7	0	153	360	1 281	160 495	3 127	0
1444 Hornindal	50 461	33	1	0	30	64	225	50 750	83	0
1445 Gloppen	194 019	178	7	0	147	331	0	194 350	0	0
1449 Stryn	217 254	226	8	0	182	416	0	217 670	0	781
1502 Molde	574 017	861	32	0	674	1 566	2 219	577 802	4 771	0
1504 Ålesund	969 302	1 531	57	0	1 182	2 770	2 709	974 781	5 309	0
1505 Kristiansund	560 424	703	26	0	617	1 345	0	561 769	0	0
1511 Vanylven	107 532	69	3	0	81	153	0	107 685	0	0
1514 Sande	88 045	57	2	0	64	124	0	88 169	0	337
1515 Herøy	213 883	266	10	0	226	502	0	214 385	0	0
1516 Ulstein	197 176	266	10	0	212	489	0	197 665	0	2 078
1517 Hareid	131 076	178	7	0	130	315	0	131 391	0	0
1519 Volda	223 296	269	10	0	228	507	1 695	225 498	624	0
1520 Ørsta	274 272	352	13	0	270	635	0	274 907	0	0
1523 Ørskog	73 719	71	3	0	58	132	134	73 985	160	0
1524 Norddal	70 178	41	2	0	42	84	0	70 262	0	0
1525 Stranda	135 271	115	4	0	116	235	0	135 506	0	0
1526 Stordal	48 509	24	1	0	25	50	0	48 559	69	0
1528 Sykkylven	193 171	235	9	0	194	438	0	193 609	0	0
1529 Skodje	122 972	179	7	0	117	302	268	123 542	319	0
1531 Sula	247 469	370	14	0	226	611	0	248 080	0	0
1532 Giske	203 029	303	11	0	205	519	0	203 548	0	0
1534 Haram	229 082	288	11	0	234	532	533	230 147	1 896	0
1535 Vestnes	155 202	164	6	0	166	337	0	155 539	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
1539 Rauma	212 492	236	9	0	189	434	0	212 926	0	0
1543 Nesset	95 024	79	3	0	75	156	247	95 427	0	0
1545 Midsund	76 275	67	2	0	52	122	173	76 570	258	0
1546 Sandøy	53 759	33	1	0	32	67	74	53 900	0	0
1547 Aukra	101 054	115	4	0	90	209	0	101 263	0	0
1548 Fræna	254 699	299	11	0	246	556	1 488	256 743	672	0
1551 Eide	106 324	107	4	0	88	199	531	107 054	239	0
1554 Averøy	150 330	174	6	0	148	328	0	150 658	0	0
1557 Gjemnes	88 050	74	3	0	66	142	0	88 192	0	0
1560 Tingvoll	109 843	82	3	0	79	163	0	110 006	0	0
1563 Sunndal	204 232	194	7	0	180	381	0	204 613	0	0
1566 Surnadal	169 636	152	6	0	151	309	0	169 945	0	0
1567 Rindal	73 507	58	2	0	51	111	0	73 618	0	0
1571 Halsa	66 206	34	1	0	40	75	0	66 281	0	0
1573 Smøla	79 781	50	2	0	54	106	0	79 887	0	0
1576 Aure	140 473	83	3	0	90	176	0	140 649	0	0
1601 Trondheim	3 611 897	6 532	243	0	4 739	11 514	0	3 623 411	5 544	0
1612 Hemne	117 435	120	4	0	107	231	0	117 666	1 119	0
1613 Snillfjord	47 854	21	1	0	24	46	52	47 952	0	0
1617 Hitra	131 297	126	5	0	117	247	0	131 544	0	0
1620 Frøya	136 063	155	6	0	122	283	0	136 346	0	0
1621 Ørland	133 030	158	6	0	132	296	997	134 323	3 794	0
1622 Agdenes	75 550	44	2	0	44	90	211	75 851	0	0
1624 Rissa	191 269	188	7	0	167	363	1 252	192 884	457	0
1627 Bjugn	132 566	162	6	0	121	289	915	133 770	2 551	0
1630 Åfjord	108 896	85	3	0	83	170	0	109 066	0	0
1632 Roan	47 090	21	1	0	24	46	0	47 136	0	0
1633 Osen	51 928	25	1	0	25	50	0	51 978	0	0
1634 Oppdal	180 758	219	8	0	174	401	0	181 159	0	2 194

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
1635 Rennebu	88 283	56	2	0	64	122	0	88 405	0	0
1636 Meldal	116 269	117	4	0	100	222	481	116 972	274	0
1638 Orkdal	291 534	390	14	0	298	702	1 432	293 668	4 657	0
1640 Røros	152 909	125	5	0	142	272	0	153 181	0	0
1644 Holtålen	70 125	43	2	0	51	95	0	70 220	0	0
1648 Midtre Gauldal	178 754	202	8	0	159	369	0	179 123	0	0
1653 Melhus	387 413	545	20	0	407	973	0	388 386	0	0
1657 Skaun	198 188	342	13	0	198	553	0	198 741	0	0
1662 Klæbu	144 900	225	8	0	153	387	0	145 287	3 417	0
1663 Malvik	305 690	530	20	0	347	896	0	306 586	0	0
1664 Selbu	38 436	103	4	611	104	822	0	39 258	0	0
1665 Tydal	33 897	22	1	0	22	44	0	33 941	0	0
1702 Steinkjer	549 931	661	25	0	552	1 238	2 142	553 311	4 336	0
1703 Namsos	358 985	423	16	0	328	766	1 780	361 531	2 383	0
1711 Meråker	90 224	69	3	0	63	135	0	90 359	0	0
1714 Stjørdal	241 945	789	29	511	591	1 920	0	243 865	0	0
1717 Frosta	87 735	77	3	0	66	147	0	87 882	0	0
1718 Leksvik	130 576	98	4	0	88	191	666	131 433	242	0
1719 Levanger	462 577	670	25	0	499	1 194	0	463 771	0	0
1721 Verdal	363 979	454	17	0	375	846	0	364 825	0	0
1724 Verran	84 958	61	2	0	64	128	248	85 334	175	0
1725 Namdalseid	74 886	42	2	0	41	85	222	75 193	0	0
1736 Snåsa	80 666	64	2	0	54	121	0	80 787	0	0
1738 Lierne	75 603	34	1	0	35	70	0	75 673	0	0
1739 Røyrvik	34 278	10	0	0	12	22	0	34 300	0	0
1740 Namsskogan	50 202	18	1	0	22	40	0	50 242	0	0
1742 Grong	93 909	80	3	0	62	145	0	94 054	0	286
1743 Høylandet	67 001	37	1	0	32	70	0	67 071	0	0
1744 Overhalla	126 469	144	5	0	97	246	0	126 715	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
1748 Fosnes	39 097	12	0	0	16	29	87	39 213	0	0
1749 Flatanger	49 046	21	1	0	28	49	0	49 095	0	0
1750 Vikna	138 088	151	6	0	111	268	747	139 103	2 944	0
1751 Nærøy	163 049	174	6	0	129	310	872	164 231	316	0
1755 Leka	36 605	11	0	0	15	26	96	36 727	0	0
1756 Inderøy	200 381	213	8	0	171	392	0	200 773	0	0
1804 Bodø	1 169 145	1 718	64	0	1 277	3 059	0	1 172 204	0	0
1805 Narvik	467 499	569	21	0	474	1 064	1 958	470 521	2 122	0
1811 Bindal	67 674	37	1	0	37	76	249	67 999	0	0
1812 Sømna	82 861	54	2	0	52	107	0	82 968	0	0
1813 Brønnøy	242 301	251	9	0	200	460	0	242 761	0	0
1815 Vega	53 764	25	1	0	32	58	0	53 822	0	0
1816 Vevelstad	35 076	16	1	0	13	29	0	35 105	0	0
1818 Herøy	68 655	46	2	0	45	92	0	68 747	0	0
1820 Alstahaug	198 476	225	8	0	189	422	0	198 898	0	2 176
1822 Leirfjord	85 522	87	3	0	56	146	0	85 668	0	0
1824 Vefsn	365 834	400	15	0	339	754	0	366 588	0	2 261
1825 Grane	66 497	36	1	0	37	74	0	66 571	0	0
1826 Hattfjelldal	66 006	37	1	0	37	75	0	66 081	0	0
1827 Dønna	66 960	34	1	0	36	71	0	67 031	0	0
1828 Nesna	72 855	57	2	0	46	105	0	72 960	0	0
1832 Hemnes	151 210	116	4	0	114	234	0	151 444	0	0
1833 Rana	640 128	772	29	0	658	1 459	0	641 587	0	0
1834 Lurøy	124 220	62	2	0	49	113	0	124 333	0	0
1835 Træna	34 282	8	0	0	12	21	0	34 303	0	0
1836 Rødøy	75 699	39	1	0	32	73	0	75 772	0	0
1837 Meløy	216 296	196	7	0	162	366	0	216 662	0	0
1838 Gildeskål	90 334	51	2	0	51	104	0	90 438	0	0
1839 Beiarn	51 364	22	1	0	26	49	0	51 413	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
1840 Saltdal	146 684	137	5	0	119	262	0	146 946	0	0
1841 Fauske	250 622	235	9	0	243	487	0	251 109	0	0
1845 Sørfold	81 073	44	2	0	49	95	0	81 168	0	0
1848 Steigen	96 192	54	2	0	64	120	0	96 312	0	0
1849 Hamarøy	84 028	49	2	0	46	98	0	84 126	0	0
1850 Tysfjord	85 194	45	2	0	50	96	97	85 387	0	0
1851 Lødingen	87 743	43	2	0	54	99	0	87 842	0	0
1852 Tjeldsund	61 176	28	1	0	32	62	0	61 238	0	0
1853 Evenes	64 826	38	1	0	36	75	0	64 901	0	0
1854 Ballangen	93 257	58	2	0	64	124	266	93 647	0	0
1856 Røst	34 094	11	0	0	14	25	0	34 119	0	0
1857 Værøy	42 343	19	1	0	19	38	0	42 381	0	0
1859 Flakstad	57 803	32	1	0	34	68	0	57 871	0	0
1860 Vestvågøy	311 500	364	14	0	283	660	0	312 160	0	1 634
1865 Vågan	259 278	257	10	0	236	503	0	259 781	0	0
1866 Hadsel	228 258	239	9	0	203	451	0	228 709	0	0
1867 Bø	106 294	53	2	0	66	122	0	106 416	0	0
1868 Øksnes	135 998	119	4	0	115	238	0	136 236	0	0
1870 Sortland	283 947	335	12	0	261	609	0	284 556	0	0
1871 Andøy	155 416	127	5	0	125	256	0	155 672	0	0
1874 Moskenes	46 811	21	1	0	26	48	0	46 859	0	0
1902 Tromsø	1 636 411	2 547	95	0	1 863	4 505	0	1 640 916	0	0
1903 Harstad	650 897	784	29	0	624	1 437	0	652 334	0	0
1911 Kvæfjord	117 937	74	3	0	76	153	0	118 090	0	0
1913 Skånland	115 310	94	3	0	77	174	0	115 484	291	0
1917 Ibestad	68 042	29	1	0	35	65	0	68 107	0	0
1919 Gratangen	57 581	29	1	0	29	59	0	57 640	0	0
1920 Lavangen	61 012	36	1	0	27	65	0	61 077	0	0
1922 Bardu	120 472	121	4	0	101	227	0	120 699	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
1923 Salangen	81 413	50	2	0	57	108	0	81 521	0	0
1924 Målselv	193 069	193	7	0	170	370	0	193 439	0	0
1925 Sørreisa	107 485	100	4	0	87	191	0	107 676	0	0
1926 Dyrøy	63 524	28	1	0	29	58	0	63 582	0	0
1927 Tranøy	77 020	36	1	0	38	76	214	77 310	0	0
1928 Torsken	56 900	22	1	0	23	46	127	57 073	0	0
1929 Berg	44 849	22	1	0	23	46	127	45 022	0	0
1931 Lenvik	371 170	360	13	0	293	667	1 611	373 448	802	0
1933 Balsfjord	189 968	135	5	0	144	284	0	190 252	0	0
1936 Karlsøy	102 599	51	2	0	57	110	0	102 709	0	0
1938 Lyngen	136 105	59	2	0	73	134	0	136 239	0	0
1939 Storfjord	88 691	51	2	0	47	100	0	88 791	0	0
1940 Kåfjord	96 096	46	2	0	54	102	0	96 198	0	0
1941 Skjervøy	109 442	82	3	0	74	158	0	109 600	0	0
1942 Nordreisa	160 168	145	5	0	123	273	0	160 441	0	0
1943 Kvænangen	76 915	27	1	0	31	59	0	76 974	0	0
2002 Vardø	93 814	48	2	0	53	103	0	93 917	0	0
2003 Vadsø	194 150	161	6	0	155	322	0	194 472	0	0
2004 Hammerfest	322 078	358	13	0	265	636	1 785	324 499	5 156	0
2011 Kautokeino	139 295	96	4	0	74	175	0	139 470	0	0
2012 Alta	673 778	728	27	0	511	1 266	0	675 044	0	0
2014 Loppa	68 484	19	1	0	25	45	0	68 529	0	0
2015 Hasvik	63 567	28	1	0	26	56	0	63 623	0	0
2017 Kvalsund	67 053	24	1	0	26	51	177	67 281	0	0
2018 Måsøy	69 734	24	1	0	31	55	0	69 789	0	0
2019 Nordkapp	121 574	75	3	0	83	160	0	121 734	0	0
2020 Porsanger	139 145	105	4	0	100	209	0	139 354	0	0
2021 Karasjok	114 763	60	2	0	68	131	0	114 894	0	0
2022 Lebesby	83 070	31	1	0	33	65	0	83 135	0	0

Kommune	Ramme-tilskot, saldert budsjett 2017	Inn-lemming tilskot til fleire barnehage-lærarar	Auka inntekts-grense, gratis kjernetid i barnehage	Korrigert uttrekk forsøk med statleg finansiering av pleie- og omsorgs-tenestene	Kompen-sasjon for endringar i skatte- og avgifts-reglane	Sum endringar revidert budsjett 2017	Region-senter-tilskot 2017	Ramme-tilskot 2017 - inkl. regionsenter-tilskot 2017 og endringar i RNB 2017	Overgangs-ordning til kommunar som slår seg saman, 2017 (571.64)	Kompensasjon til kommuner som er ufrivillig åleine etter kommune-reforma (571.64)
	kol. 1 (1000 kr)	*kol. 2 (1000 kr)*	*kol. 3 (1000 kr)*	*kol. 4 (1000 kr)*	*kol. 5 (1000 kr)*	*kol. 6 (1000 kr)*	*kol. 7 (1000 kr)*	*kol. 8 (1000 kr)*	*kol. 9 (1000 kr)*	*kol. 10 (1000 kr)*
2023 Gamvik	65 034	23	1	0	29	53	0	65 087	0	0
2024 Berlevåg	60 879	19	1	0	25	45	0	60 924	0	0
2025 Tana	130 125	66	2	0	74	142	0	130 267	0	0
2027 Nesseby	64 459	31	1	0	24	56	0	64 515	0	0
2028 Båtsfjord	91 768	59	2	0	57	118	0	91 886	0	0
2030 Sør-Varanger	316 070	290	11	0	257	559	0	316 629	0	0
Sum ekskl. fordelt gj.året	**126 231 768**	**172 200**	**6 400**	**5 664**	**132 000**	**316 264**	**100 000**	**126 648 032**	**267 771**	**35 879**
Skjønn fordelt gj.året, fylkesmannen	*362 762*							*362 762*		
Skjønn fordelt gj.året, KMD	*415 000*					*20 000*		*435 000***		
Regionsentertilskudd 2017, ufordelt	*100 000**									
Sum inkl. fordelt gjennom året	**127 109 530**	**172 200**	**6 400**	**5 664**	**132 000**	**336 264**	**100 000**	**127 445 794**	**267 771**	**35 879**

**Regionsentertilskotet er nå fordelt for 2017, jf. fordelinga i kol. 7. Tilskotet blir utbetalt i terminutbetaling nr. 7.*
***Av dette er 267,8 mill. kroner fordelt til overgangsordninga for kommunar som slår seg saman (kol. 9) og 35,9 mill. kroner til kommunar som er ufrivillig åleine etter kommunereforma (kol. 10). Midla blir utbetalt i terminutbetaling nr. 7.*

Vedlegg 2: Endring i rammetilskotet til fylkeskommunane, RNB 2017

Tabellforklaring:

Kol 1: Rammetilskot saldert budsjett 2017 (1000 kr)
Kol 2: Kompensasjon for endringar i skatteopplegget (1000 kr), fordelt med eit likt beløp per innbyggjar.
Kol 3: Kompensasjon for auka lærlingtilskot (1000 kr), fordelt etter delkostnadsnøkkel for vidaregåande opplæring.
Kol 4: Rammetilskot revidert nasjonalbudsjett 2017 (1000 kr)

Fylke	Rammetilskot saldert budsjett 2017 *(1 000 kr)*	Kompensasjon for endringar i skatteopplegget *(1 000 kr)*	Kompensasjon auka lærlingtilskot *(1 000 kr)*	Rammetilskot RNB 2017 *(1 000 kr)*
	1	*2*	*3*	*4*
01 Østfold	1 273 195	1 670	570	1 275 435
02 Akershus	2 277 287	3 434	1 155	2 281 875
03 Oslo	2 057 340	3 794	823	2 061 956
04 Hedmark	1 374 865	1 121	393	1 376 379
05 Oppland	1 376 392	1 083	386	1 377 861
06 Buskerud	1 229 180	1 598	522	1 231 300
07 Vestfold	1 159 702	1 411	478	1 161 591
08 Telemark	1 063 475	991	346	1 064 812
09 Aust-Agder	806 994	668	246	807 908
10 Vest-Agder	1 174 830	1 051	378	1 176 259
11 Rogaland	2 449 200	2 704	963	2 452 867
12 Hordaland	3 195 793	2 970	1 002	3 199 765
14 Sogn og Fjordane	1 671 195	630	248	1 672 073
15 Møre og Romsdal	2 411 669	1 522	559	2 413 750
16 Sør-Trøndelag	1 790 144	1 801	580	1 792 526
17 Nord-Trøndelag	1 427 573	784	313	1 428 670
18 Nordland	3 438 524	1 389	529	3 440 442
19 Troms	2 007 574	945	330	2 008 848
20 Finnmark	1 126 801	436	179	1 127 416
Fordelast gjennom året	*150 000*			*150 000*
Heile landet	33 461 733	30 000	10 000	33 501 733

Statlege overføringar til kommunesektoren i 2017. 1000 kr.

Øyremerkte tilskot				
Kap.	Post	Namn	Saldert budsjett 2017	RNB 2017
Kunnskapsdepartementet				
225		**Tiltak i grunnopplæringen**		
	60	Tilskudd til landslinjer	221 444	222 044
	62	Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv	24 321	24 321
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	63 806	63 806
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg (kap. 582.60 i 2013)	223 186	223 186
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	49 574	49 574
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	7 165	9 365
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	279 396	279 396
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	124 555	124 555
226		**Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen**		
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner/Tilskudd til forskning på tiltak for å øke gjennomføringen i vg opplæring	41 934	41 934
	62	Tilskudd for økt lærertetthet	236 882	236 882
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats fra 1.-4. trinn	1 296 303	1 296 303
227		**Tilskudd til særskilte skoler**		
	60	Tilskudd til Murmanskskolen	2 304	2 304
	61	Tilskudd til voksenopplæring i Andebu kommune	5 235	5 235
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	6 237	6 237
231		**Barnehager**		
	60	Tilskudd til flere barnehagelærere	172 200	0
258		**Tiltak for livslang læring**		
	60	Tilskudd til karriereveileding	32 734	32 734
287		**Forskningsinstitutter og andre tiltak**		
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	215 264	215 264
		Sum	**3 002 540**	**2 833 140**
Kulturdepartementet				
323		**Musikkformål**		
	60	Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	20 690	20 690
342		**Kirkebygg og gravplasser**		
	60	Rentekompensasjon - kirkebygg	33 708	33 708
		Sum	**54 398**	**54 398**
Justis- og beredskapsdepartementet				
430		**Kriminalomsorgsdirektoratet**		
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv.	82 000	82 000
440		**Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten**		
	60	Tilskudd til kommuner	13 275	13 275
474		**Konfliktråd**		
	60	Tilskudd til kommuner til SLT-tiltak	5 817	5 817
		Sum	**101 092**	**101 092**
Kommunal- og moderniseringsdepartementet				
550		**Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene**		
	62	Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger	519 200	519 200
	64	Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn	373 000	373 000

	66	Forenkling av utmarksforvaltning - forsøksordning	8 000	8 000
551		**Regional utvikling og nyskaping**		
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	50 000	50 000
552		**Nasjonalt samarbeid for regional utvikling**		
	62	Nasjonale tiltak for lokal samfunnsutvikling		4 500
553		**Omstillingsdyktige regioner**		
	60	Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse	133 000	133 000
	63	Grenseregionale Interreg-program	50 000	50 000
	65	Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet	130 000	160 000
567		**Nasjonale minoriteter**		
	60	Tiltak for rom (kap. 1540.60 i 2013)	6 371	4 121
575		**Ressurskrevende tjenester**		
	60	Toppfinansieringsordning	9 190 000	9 190 000
590		**Byutvikling og planlegging**		
	61	Bærekraftig byutvikling (del av kap. 1400.61 i 2013)	19 613	19 613
	65	Områdesatsing i byer (kap. 1400.65 Groruddalen i 2013)	19 639	19 639
		Sum	**10 498 823**	**10 531 073**
Arbeids- og sosialdepartementet				
621		**Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering**		
	63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	155 760	160 760
		Sum	**155 760**	**160 760**
Helse- og omsorgsdepartementet				
714		**Folkehelse**		
	60	Kommunale tiltak	78 969	77 469
720		**Helsedirektoratet**		
	60	Gjesteinnbyggeroppgjør for fastleger		80 000
761		**Omsorgstjeneste**		
	60	Kommunale kompetansetiltak	129 289	144 289
	61	Vertskommuner	931 368	931 368
	62	Dagaktivitetstilbud	262 652	237 652
	63	Investeringstilskudd	3 298 100	3 405 700
	64	Kompensasjon renter og avdrag	841 700	841 700
	65	Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene	1 224 906	1 219 242
	67	Utviklingstiltak	68 908	85 908
	68	Kompetanse og innovasjon	365 874	367 874
762		**Primærhelsetjeneste**		
	60	Forebyggende helsetjenester	307 511	307 511
	61	Fengselshelsetjenesten	162 976	162 976
	63	Allmennlegetjenester	89 349	94 349
	64	Opptrappingsplan habilitering og rehabilitering	91 000	91 000
765		**Psykisk helse og rusarbeid**		
	60	Kommunale tjenester	398 768	398 768
	62	Rusarbeid	468 653	468 653
783		**Personell**		
	61	Turnustjeneste	145 557	145 557
		Sum	**8 865 580**	**9 060 016**
Barne- og likestillings og inkluderingsdepartementet				
840		**Tiltak mot vold og overgrep**		

	61	Tilskudd til incest- og voldtektsentre	88 617	88 617
846		**Familie- og oppvekstiltak**		
	60	Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn	29 789	31 789
	61	Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom	193 412	219 412
	62	Utvikling i kommunene	79 647	82 647
854		**Tiltak i barne- og ungdomsvernet**		
	60	Kommunalt barnevern	708 944	708 944
	61	Utvikling i kommunene	10 339	10 339
855		**Statlig forvaltning av barnevernet**		
	60	Tilskudd til kommunene	209 723	209 723
		Sum	**1 320 471**	**1 351 471**
Nærings- og fiskeridepartementet				
900		**Nærings- og fiskeridepartementet**		
	60	Overføring til fylkeskommunene for tilskudd til regional næringsutvikling	15 400	15 400
919		**Diverse fiskeriformål**		
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	8 000	8 000
		Sum	**23 400**	**23 400**
Landbruks- og matdepartementet				
1143		**Statens landbruksforvaltning**		
	60	Tilskudd til veterinærdekning	142 664	142 664
		Sum	**142 664**	**142 664**
Samferdselsdepartementet				
1320		**Statens vegvesen**		
	61	Rentekompensasjon for transporttiltak i fylkene	170 700	170 700
	62	Skredsikring fylkesveger	743 800	743 800
	63	Tilskudd til gang- og sykkelveger	122 500	122 500
1330		**Særskilte transporttiltak**		
	60	Særskilt tilskudd til kollektivtransport	100 900	100 900
	61	Belønningsordningen for bedre kollektivtransport mv.	1 364 700	1 364 700
	63	Særskilt tilskudd til store kollektivtprosjekter	229 800	229 800
	64	Belønninsmidler til bymiljøavtaler	211 000	211 000
1360		**Kystverket**		
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	60 500	60 500
		Sum	**3 003 900**	**3 003 900**
Klima- og miljødepartementet				
1400		**Klima- og miljødepartementet**		
	62	Den naturlige skolesekken	3 409	3 409
1420		**Miljødirektoratet**		
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing	156 920	1 100
	63	Returordning for kasserte fritidsbåter		20 000
	65	Tiltak i kommuner med ulverevir i Hedmark, Akershus og Østfold		20 000
	69	Oppryddingstiltak	271 562	209 562
1429		**Riksantikvaren**		
	60	Kulturminnearbeid i kommunene	4 116	9 116
		Sum	**436 007**	**263 187**
Olje- og energidepartementet				
1820		**Norges vassdrags- og energidirektorat**		
	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	70 000	75 000
		Sum	**70 000**	**75 000**

Folketrygden				
2755		**Helsetjenester i kommunene mv.**		
	62	Fastlønnsordning fysioterapeuter	370 000	368 000
		Sum	**370 000**	**368 000**
		Sum øremerkede tilskudd (kommuneopplegget)	**28 044 635**	**27 968 101**
Øremerkede tilskudd til flyktninger og asylsøkere (utenfor kommuneopplegget)[1)]				
225		**Tilskudd i grunnopplæringen**		
	64	Tilskudd til opplæring til barn og unge som søker opphold i Norge	384 162	252 043
231		**Barnehager**		
	63	Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder	142 036	142 036
490		**Utlendingsdirektoratet**		
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	230 469	227 347
496		**Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere**		
	60	Integreringstilskudd	12 134 571	12 190 889
	61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger	3 768 338	3 378 239
	62	Kommunale innvandrertiltak	179 906	189 906
497		**Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere**		
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	2 303 003	2 213 433
854		**Tiltak i barne- og ungdomsvernet**		
	65	Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger	470 000	520 000
		Sum	**19 612 485**	**19 113 893**
Andre poster utenfor kommuneopplegget[1)]				
573		**Kommunereform**		
	60	Engangskostnader og reformstøtte ved kommunesammenslåing	1 058 325	1 302 600
	61	Engangskostnader ved fylkessammenslåing	240 000	165 000
576		**Vedlikehold og rehabilitering**		
	60	Tilskudd til vedlikehold og rehabilitering i kommuner	650 000	650 000
1632		**Kompensasjon for merverdiavgift**		
	61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	21 200 000	22 200 000
		Sum	**23 148 325**	**24 317 600**
		Sum øremerkede tilskudd utenfor kommuneopplegget	**42 760 810**	**43 431 493**
Rammeoverføringer til kommunesektoren				
571		**Rammetilskudd til kommuner**		
	60	Innbyggertilskudd	121 544 312	121 860 576
	61	Distriktstilskudd Sør-Norge	845 390	845 390
	62	Distriktstilskudd Nord-Norge	2 129 275	2 129 275
	64	Skjønnstilskudd	1 606 000	1 626 000
	65	Regionsentertilskudd	100 000	100 000
	66	Veksttilskudd	422 426	422 426
	67	Storbytilskudd	462 127	462 127
		Sum rammeoverføringer kommuner	**127 109 530**	**127 445 794**
572		**Rammetilskudd til fylkeskommuner**		
	60	Innbyggertilskudd	32 150 448	32 190 448
	62	Nord-Norge-tilskudd	652 285	652 285
	64	Skjønnstilskudd	659 000	659 000

Sum rammeoverføringer fylkeskommuner	**33 461 733**	**33 501 733**
Sum rammeoverføringer	**160 571 263**	**160 947 527**

1) Øremerkede tilskudd utenfor kommuneopplegget medregnes ikke ved beregning av vekst i kommunesektorens inntekter

Mrk. Innlemmet

Mrk: tilsagnsfullmakt

Filen ble ikke funnet. Den er enten slettet, eller sjekket ut.

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Se vedlagte adressatliste

Deres ref.	Vår ref.	Dato
	17/3999 EP GUS/SCH/bj	04.07.2017

Høring – Forslag til endringer i forskrifter til naturskadeforsikringsloven – Dekning for relokalisering ved fare for ny naturskade mv.

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring et forslag til endringer i forskrifter til naturskadeforsikringsloven. Det vises til det vedlagte høringsnotatet.

Vi ber om at adressatene forelegger høringsbrevet med vedlegg for berørte underliggende etater eller tilknyttede virksomheter, organisasjoner eller lignende som ikke er oppført på adressatlisten.

Høringsfristen er **4. oktober 2017**.

Høringsuttalelser bør fortrinnsvis avgis digitalt på regjeringen.no under «Send inn høringssvar». Her kan man registrere seg, mellomlagre en uttalelse og laste opp vedlegg. Alternativt kan høringssvar sendes Justis- og beredskapsdepartementet, fortrinnsvis per e-post til: lovavdelingen@jd.dep.no. Alle kan avgi høringsuttalelse, men merk at uttalelser er offentlige etter offentleglova og blir publisert sammen med øvrige høringsuttalelser.

Med vennlig hilsen

Gunhild Sletmoen (e.f.)
lovrådgiver

Signe Christophersen
rådgiver

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur

Postadresse
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Gullhaug Torg 4A
0484 Oslo

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org.nr.: 972 417 831

Lovavdelingen

Saksbehandler
Signe Christophersen
22 24 53 35
signe.christophersen@jd.dep.no

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

I følge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	16/5317-47	4. juli 2017

Kvalitetssikring av kriteriedata for kommuner 2018

Hvert år publiserer Kommunal- og moderniseringsdepartementet kriteriedata som skal legges til grunn for inntektssystemet for kommunene i 2018. Beregningene av rammetilskuddet til den enkelte kommune tar utgangspunkt i verdiene for de ulike kriteriene.

Vedlegg 1 og 2 inneholder kommunevis oversikt over kriteriedata til beregning av rammetilskuddet til kommunene i 2018. Vedlegg 1 gir en beskrivelse av de vedlagte data. Vedlegg 2 viser grunnlagsdata som blir benyttet til beregning av rammetilskuddet til kommunene, inkludert beregningen av korreksjonsordningen for statlige og private skoler. Vedlegg 1 og 2 er også publisert på Kommunal- og moderniseringsdepartementets hjemmesider.

Oppdaterte innbyggertall per 1.7.2017, antall personer med lav inntekt og standardisert antall døde (gjennomsnitt 2012-2016) blir lagt ut på departementets internettsider så snart disse foreligger. Dette vil bli varslet med en e-post til kommunenes postmottak.

All kriteriedata for inntektssystemet for kommunene i 2018 er tilpasset kommunestrukturen fra og med 1.1.2018. I vedlegg 2 er det tatt hensyn til fire nye sammenslåinger:

- 709 Larvik og 728 Lardal er erstattet med 712 Larvik
- 702 Holmestrand og 714 Hof er erstattet med 715 Holmestrand
- 722 Nøtterøy og 723 Tjøme er erstattet med 729 Færder
- 1624 Rissa og 1718 Leksvik er erstattet med 5054 Indre Fosen

Det er også benyttet nye kommunenumre for alle kommuner i Trøndelag, og Trøndelag vil få fylkesnummer 50.

Postadresse	Kontoradresse	Telefon*	Avdeling	Saksbehandler
Postboks 8112 Dep	Akersg. 59	22 24 90 90	Kommunalavdelingen	Max Joseph
0032 Oslo		Org no.		Korman
postmottak@kmd.dep.no	www.kmd.dep.no	972 417 858		22 24 72 72

Beregningene av rammetilskuddet til den enkelte kommune tar utgangspunkt i verdiene for de ulike kriteriene. De fleste kriteriedataene bygger på offisiell statistikk fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Det vil normalt ikke bli foretatt rettinger som innebærer avvik fra den vedlagte statistikken.

For kriteriet psykisk utviklingshemmede over 16 år benyttes tall som kommunene selv har rapportert inn til Helsedirektoratet. Eventuelle merknader fra kommunene må gjelde feil på innrapporterte tall innenfor gitte frister. Det gis ikke adgang til å innrapportere nye tall.

Merknader til kolonne 12 kan rettes til Helsedirektoratet, ved kontaktperson Elin S. Kitmitto, avdeling for omsorgstjenester, **senest 25. august.**
(tlf.: 810 20 050/ e-post: elin.synnove.kitmitto@helsedir.no).

Eventuelle merknader til tallene for korreksjonsordningen for elever i statlige og private skoler (kolonne 17-19) kan rettes til Utdanningsdirektoratet ved kontaktperson Elisabeth Folke-Olsen, **senest 25. august.**
(tlf.: 23 30 13 59/ e-post: elisabeth.folke-olsen@utdanningsdirektoratet.no).

Kriteriedata for landbrukskriteriet (kolonne 20-22) er utarbeidet av SSB og Statens kartverk for Landbruks- og matdepartementet (LMD). Eventuelle merknader rettes til Landbruksdirektoratet ved kontaktperson Alf Selnesaunet, **senest 25. august.**
(tlf.: 24 13 11 49/ e-post: alf.selnesaunet@landbruksdirektoratet.no).

Eventuelle merknader til de øvrige kriteriedata kan rettes til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) **senest 25. august.**. Kontaktperson i KMD er Max Korman (tlf.: 22 24 72 72 / e-post: max-joseph.korman@kmd.dep.no).

Behandling av eventuelle merknader kan ikke påregnes dersom ovennevnte frister overskrides eller dersom det mangler begrunnelse fra kommunen. Feil som kommunene selv er ansvarlig for på grunn av mangelfull rapportering vil ikke bli rettet.

Med hilsen

Grete Lilleschulstad (e.f.)
underdirektør

Max Joseph Korman
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg 1: Tabellforklaring til vedlegg 2 – Kriteriedata for kommunene 2018

Vedlegg 2 viser kriteriedata som vil bli benyttet ved beregningen av rammetilskuddet til kommunene i 2018. Tallene er absolutte, ikke andeler. Andeler vil bli regnet ut i forbindelse med den endelige beregningen av rammetilskuddet for 2018.

Kolonne 1: Innbyggertall per 1. januar 2017. Kilde: SSB.

Kolonne 2: Reiseavstand innen sone (i km) per 1. januar 2017. Innbyggernes samlede reiseavstand til sonesenter. En sone er et geografisk sammenhengende område bestående av grunnkretser. Jf. St.prp. nr. 62 (1999-2000) *Om kommuneøkonomien 2001 mv.* for nærmere omtale av kriteriet. Kilde: SSB, utarbeidet for Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Kolonne 3: Reiseavstand til nabokrets (i km) per 1. januar 2017. Innbyggernes samlede reiseavstand fra egen grunnkrets til nærmeste nabogrunnkrets, innenfor egen sone. Jf. St.prp. nr. 62 (1999-2000) *Om kommuneøkonomien 2001 mv.* for nærmere omtale av kriteriet. Kilde: SSB, utarbeidet for Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Kolonne 4: Strukturkriteriet, per 1.1.2017, beskriver gjennomsnittlig reiseavstand per innbygger i en kommune for å nå 5 000 personer, uavhengig av kommunegrensen. Strukturkriteriet beregnes ved å ta utgangspunkt i grunnkretsene i hver kommune og befolkningstyngdepunktet innen hver grunnkrets, på samme måte som i de øvrige bosettingskriteriene i inntektssystemet. Kilde: SSB, utarbeidet for Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Kolonne 5: Aleneboende 30-66 år i enfamiliehusholdninger, per 1.1.2016. Kilde: SSB.

Kolonne 6: Innvandrere 6–15 år fra land utenom Skandinavia per 1. januar 2017. Innvandrere er personer som er født i utlandet av to utenlandskfødte foreldre, og som på et tidspunkt har innvandret til Norge. Verdier lik tre eller mindre er prikket. Kilde: SSB.

Kolonne 7: Antall barn 0-15 år med enslig forsørger per desember 2016. Enslige forsørgere blir beregnet på grunnlag av mottakere av barnetrygd med utvidet støtte. Verdier lik tre eller mindre er prikket. Kilde: NAV, levert av SSB.

Kolonne 8: Antall uførepensjonister 18–49 år i kommunen per desember 2016. Verdier lik tre eller mindre er prikket. Kilde: SSB.

Kolonne 9: Skilte og separerte 16-59 år per 1. januar 2017. Kilde: SSB.

Kolonne 10: Arbeidsledige 16-59 år. Som grunnlag for kriteriet blir det benyttet et gjennomsnitt for registrerte arbeidsledige under 60 år i 2016. Kilde: SSB.

Kolonne 11: Personer med psykisk utviklingshemming 16 år og eldre per 1. januar 2017. Innrapporterte tall fra kommunene til Helsedirektoratet. Tallene inkluderer ikke psykisk utviklingshemmede personer som bor i vertskommuneinstitusjoner. Kilde: Helsedirektoratet.

Kolonne 12: Antall ikke-gifte over 67 år per 1. januar 2017. Definisjon av ikke-gifte: aldri tidligere gift, skilt, separert (inkl. skilt, separert, gjenlevende partner), enker og enkemenn. Kilde: SSB.

Kolonne 13: Antall innbyggere over 16 år per 01.01.2017 med universitets- og høyskoleutdanning per 01.10.2016.

Kolonne 14: Barn 1 år med kontantstøtte etter full sats i kommunen. Gjennomsnitt for 2016. Kilde: NAV.

Kolonne 15: Barn 1 år med kontantstøtte etter redusert sats i kommunen. Gjennomsnitt for 2016. Kilde: NAV.

Kolonne 16: Antall elever i statlige og private grunnskoler, vanlig undervisning, elevtall per 1. oktober 2016. Kilde: Kunnskapsdepartementet/Utdanningsdirektoratet.

Kolonne 17: Antall elever ved statlige spesialskoler og private skoler for funksjonshemmede, elevtall per 1. oktober 2016. Kilde: Kunnskapsdepartementet/Utdanningsdirektoratet.

Kolonne 18: Antall elever ved statlige spesialskoler og private skoler for funksjonshemmede som er innlosjert på skolen, elevtall per 1. oktober 2016. Kilde: Kunnskapsdepartementet/Utdanningsdirektoratet.

Kolonne 19: Antall jordbruksbedrifter i 2016. Antall jordbruksbedrifter omfatter søkere av produksjonstilskudd i jordbruket pr 31.7.2016 og med tillegg for enheter som ikke søker tilskudd. Kilde: SSB.

Kolonne 20: Antall landbrukseiendommer i 2016. Landbrukseiendommer i Landbruksregisteret pr. desember 2016. Omfatter alle landbrukseiendommer med minst 5 dekar jordbruksareal og/eller minst 25 dekar produktivt skogareal. Kilde: SSB.

Kolonne 21: Kommunenes totalareal (landareal og ferskvann) i målestokk 1:50 000 (N50) km2, per 1.1.2017. Kilde: Digitalt kartverk for Norge, Kartverket, levert av SSB.

Kolonne 22: Flyktninger per 1. januar 2017 med botid 6-30 år/uten integreringstilskudd. Med "flyktninger" menes personer som har hatt flukt som årsak til første innvandring, de som har fått en flyktningetillatelse etter hvert, og de som kom sammen med en flyktning eller ble gjenforent med dem som familiemedlemmer. Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Kommune (2018)	Innbyggere per 1.1.2017	Reise-avstand innen sone (i km) per 1. januar 2017	Reise-avstand til nabokrets (i km) per 1. januar 2017	Struktur-kriteriet, per 1.1.2017	Alene-boende 30-66 år, per 1.1.2016	Inn-vandrere 6–15 år fra land utenom Skandi-navia per 1.1.2017	Antall barn 0-15 år med enslig forsørger, per desember 2016. Prikket	Uføre-pensjo nister 18-49 år, per desember 2016 Prikket	Antall skilte og separerte 16-59 år, per 1.1.2017	Antall arbeids-ledige 16-59 år, gj.snitt. 2016	Antall med psykisk utviklings-hemming, 16 år og eldre, per 1.1.2017	Antall ikke gifte, 67 år og eldre, per 1.1.2017	Antall innbyggere over 16 år per 01.01.2017 med universitets- og høyskoleutdanning per 01.10.2016	Antall barn 1 år med full kontant-støtte, snitt 2016	Antall barn 1 år med redusert kontant-støtte, snitt 2016	Antall elever i statlige og private grunnskoler, vanlig under-visning (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesial-skoler og private skoler for funksjons-hemmede (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesialskoler og private skoler for funksjons-hemmede som er innlosjert på skolen (2016/2017)	Antall jordbruks-bedrifter, per 2016	Antall landbruks-eiendomme r, per des 2016	Kommune-nes areal, 1.1.2017	Flyktninger per 1. januar 2017 med botid 6-30 år/uten integreringst ilskudd. Prikket
	kol. 1	*kol. 2*	*kol. 3*	*kol. 4*	*kol. 5*	*kol. 6*	*kol. 7*	*kol. 8*	*kol. 9*	*kol. 10*	*kol. 11*	*kol. 12*	*kol. 13*	*kol. 14*	*kol. 15*	*kol. 16*	*kol. 17*	*kol. 18*	*kol. 19*	*kol. 20*	*kol. 21*	*kol. 22*
0101 Halden	30,790	88,587	62,873	2.9	2,682	224	850	854	2,026	453	120	2,325	6,411	105	1	31	0	0	194	620	642	1,060
0104 Moss	32,407	41,784	19,048	1.4	3,187	357	910	907	2,368	551	123	2,521	7,386	135	0	302	6	0	14	64	64	1,306
0105 Sarpsborg	55,127	131,466	73,421	2.4	4,497	565	1,629	1,568	3,948	791	239	4,048	9,982	231	0	117	0	0	268	741	406	3,080
0106 Fredrikstad	80,121	155,922	98,931	2.3	6,320	710	2,192	2,157	5,549	1,224	266	5,546	17,686	316	2	317	0	0	222	744	293	4,272
0111 Hvaler	4,517	32,353	14,870	11.2	367	30	86	113	292	40	19	345	1,087	6	1	3	0	0	18	217	90	31
0118 Aremark	1,398	7,478	8,060	20.0	101	10	32	35	80	18	3	122	205	7	0	0	0	0	61	202	319	.
0119 Marker	3,597	19,938	13,445	13.1	288	16	65	120	223	31	12	337	528	19	1	2	0	0	135	405	413	59
0121 Rømskog	685	1,600	2,170	26.8	53	9	.	18	28	3	4	56	100	1	0	0	0	0	14	96	183	.
0122 Trøgstad	5,367	19,254	13,076	7.4	466	44	130	151	357	47	35	425	761	16	0	9	0	0	145	449	204	36
0123 Spydeberg	5,765	17,894	11,462	3.6	392	47	155	149	345	71	24	373	1,027	17	1	22	0	0	94	279	142	122
0124 Askim	15,720	20,778	24,753	1.9	1,337	160	492	393	1,122	294	51	1,128	2,578	59	1	63	0	0	78	255	69	851
0125 Eidsberg	11,406	44,876	19,077	3.7	967	149	347	318	834	199	51	844	1,812	46	1	25	0	0	213	590	236	411
0127 Skiptvet	3,783	11,473	9,608	7.5	252	55	109	71	245	39	18	248	511	19	0	11	0	0	104	303	101	48
0128 Rakkestad	8,173	30,990	18,151	5.2	625	80	166	236	484	103	71	606	1,110	40	0	2	0	0	277	700	435	285
0135 Råde	7,398	25,320	10,783	4.2	428	72	155	169	404	77	28	530	1,443	24	0	25	0	0	111	295	119	111
0136 Rygge	15,747	43,304	18,610	2.8	1,135	97	398	408	1,047	198	57	1,063	3,309	51	0	95	0	0	74	229	74	285
0137 Våler	5,335	35,812	15,774	7.7	316	47	103	120	326	59	11	242	930	24	0	19	1	0	98	313	257	56
0138 Hobøl	5,557	21,733	11,840	5.8	394	50	141	131	340	75	21	286	1,008	23	0	17	1	0	68	271	140	87
0211 Vestby	17,188	50,749	19,795	3.0	1,147	130	434	279	1,037	197	50	836	4,276	61	0	55	0	0	82	293	134	472
0213 Ski	30,698	58,456	34,010	2.3	1,939	311	734	378	1,767	336	90	1,629	8,220	99	3	38	1	0	85	298	166	1,182
0214 Ås	19,288	56,500	24,195	2.5	1,246	159	385	199	1,049	281	42	944	6,052	70	0	62	2	0	89	226	103	521
0215 Frogn	15,743	32,142	21,126	2.2	1,247	90	361	177	1,035	148	49	1,065	4,448	29	0	138	0	0	42	159	86	207
0216 Nesodden	18,869	26,553	20,353	2.9	1,348	151	453	241	1,159	175	41	1,073	6,445	62	1	272	1	0	17	125	61	290
0217 Oppegård	26,988	42,372	31,174	1.6	1,651	168	515	254	1,406	249	65	1,639	8,876	81	0	41	0	0	2	33	37	627
0219 Bærum	124,008	227,923	85,951	1.4	8,771	1,210	2,260	1,219	6,170	1,234	313	7,672	48,488	350	2	487	0	0	37	222	192	3,854
0220 Asker	60,781	93,965	80,590	2.0	3,899	661	1,201	664	3,206	627	192	3,238	22,381	191	0	386	0	0	45	217	101	1,856
0221 Aurskog-Høland	16,162	56,512	43,398	7.1	1,185	166	350	301	1,107	210	38	1,178	2,320	44	0	5	0	0	250	1,136	962	187
0226 Sørum	17,665	48,755	40,764	3.9	1,078	167	393	235	1,068	227	59	844	3,784	58	0	28	0	0	197	500	207	402
0227 Fet	11,555	34,054	24,612	4.2	694	100	223	135	688	155	27	551	2,448	65	0	14	0	0	69	310	176	234
0228 Rælingen	17,730	20,949	19,147	2.2	1,401	158	432	222	1,106	221	47	885	4,058	65	0	27	0	0	18	117	72	800
0229 Enebakk	10,927	34,967	14,655	4.4	719	101	264	185	653	158	35	536	1,855	41	0	9	0	0	80	249	233	210
0230 Lørenskog	37,406	56,938	31,774	1.3	2,803	306	815	424	2,307	481	85	1,993	9,349	151	0	138	0	0	21	80	71	2,151
0231 Skedsmo	53,276	92,537	33,603	1.4	4,216	560	1,303	758	3,387	676	150	3,166	12,451	213	0	134	0	0	40	168	77	3,134
0233 Nittedal	23,213	57,219	23,803	2.4	1,493	164	537	309	1,400	260	78	1,168	6,054	56	0	22	1	0	48	227	186	483
0234 Gjerdrum	6,546	20,890	10,120	3.3	361	60	135	104	397	47	24	298	1,448	11	0	12	1	0	65	207	83	85
0235 Ullensaker	35,102	76,894	55,644	2.4	2,628	344	1,051	496	2,417	579	66	1,801	6,663	116	1	141	0	0	202	560	252	1,517
0236 Nes	21,241	97,231	48,654	5.7	1,523	161	500	387	1,358	266	79	1,244	3,402	64	0	44	0	0	328	1,165	637	337
0237 Eidsvoll	24,415	64,576	36,749	3.7	1,962	252	746	449	1,613	330	90	1,484	4,345	74	0	52	0	0	170	816	456	553
0238 Nannestad	12,657	30,948	24,637	4.4	897	138	341	178	824	163	51	644	2,012	47	0	15	0	0	138	422	341	291
0239 Hurdal	2,910	16,625	10,640	13.4	251	16	86	49	195	31	5	244	479	10	0	8	0	0	58	252	285	10
0301 Oslo	666,759	1,220,637	503,813	1.0	84,862	6,287	14,766	6,639	37,435	11,268	1,665	37,769	253,253	3,169	12	2,789	29	0	26	144	454	40,297
0402 Kongsvinger	17,857	102,265	31,899	5.2	1,758	133	460	556	1,202	216	91	1,740	3,163	51	0	92	0	0	142	1,107	1,036	585
0403 Hamar	30,598	42,802	25,081	1.9	2,982	244	713	610	1,793	290	116	2,642	9,020	69	3	113	2	0	111	414	351	1,031
0412 Ringsaker	33,842	155,011	59,960	4.8	2,559	232	758	809	1,945	310	158	2,478	6,122	76	4	77	7	0	565	1,495	1,280	430
0415 Løten	7,633	29,004	13,302	4.4	597	68	188	221	432	86	35	608	1,293	26	0	60	1	0	125	604	369	117
0417 Stange	20,317	80,752	33,903	4.5	1,693	150	445	529	1,136	214	95	1,467	4,375	82	2	242	9	0	257	1,071	724	440
0418 Nord-Odal	5,100	22,101	14,039	10.4	444	18	109	168	286	55	42	495	683	15	0	0	0	0	98	682	508	14
0419 Sør-Odal	7,866	48,376	27,045	7.8	612	41	160	212	530	84	29	665	1,194	20	0	0	0	0	147	812	517	37
0420 Eidskog	6,127	35,377	12,273	8.2	590	19	155	232	434	78	66	652	800	14	1	59	0	0	121	832	640	49
0423 Grue	4,777	34,519	15,213	10.3	483	39	94	139	324	60	30	581	709	9	0	6	0	0	149	832	837	76
0425 Åsnes	7,329	36,247	26,234	8.3	713	47	164	258	486	80	56	857	1,109	22	1	18	0	0	263	1,273	1,041	75
0426 Våler	3,743	21,517	17,778	11.0	359	17	82	138	192	39	21	394	553	7	0	0	0	0	121	642	705	9
0427 Elverum	21,086	61,799	43,684	4.0	1,710	201	538	490	1,209	226	70	1,720	4,982	58	0	0	0	0	128	1,238	1,229	538
0428 Trysil	6,550	109,859	30,815	17.6	631	37	112	136	359	93	37	708	1,022	16	1	43	0	0	61	1,160	3,014	62
0429 Åmot	4,518	36,656	12,709	14.3	380	34	102	80	232	44	25	418	806	6	0	0	0	0	60	479	1,340	58
0430 Stor-Elvdal	2,530	33,972	9,729	31.6	270	33	53	63	160	29	15	293	464	3	0	0	0	0	65	411	2,166	30
0432 Rendalen	1,858	24,383	11,444	33.6	208	20	34	28	95	16	9	226	291	2	0	0	0	0	77	625	3,180	.
0434 Engerdal	1,274	40,174	16,619	55.0	104	18	13	19	62	9	5	155	199	3	0	0	0	0	31	270	2,197	.
0436 Tolga	1,620	10,853	4,884	19.1	118	31	18	20	59	16	9	132	380	5	0	0	0	0	115	337	1,123	43
0437 Tynset	5,584	50,809	16,097	11.8	446	64	118	109	231	38	44	464	1,228	15	1	0	0	0	217	777	1,881	83
0438 Alvdal	2,441	11,249	6,787	16.0	175	21	50	41	108	9	13	194	432	14	1	0	0	0	148	401	942	14
0439 Folldal	1,577	9,947	5,948	37.1	137	9	18	27	63	8	8	187	305	2	0	0	0	0	117	316	1,277	.
0441 Os	1,963	15,778	8,108	17.3	161	19	27	31	84	16	17	158	400	3	0	0	0	0	123	367	1,040	25
0501 Lillehammer	27,781	72,255	43,417	2.8	2,305	208	583	462	1,381	218	125	2,184	8,842	75	2	118	0	0	149	581	478	865

Kommune (2018)	Innbyggere per 1.1.2017	Reise-avstand innen sone (i km) per 1. januar 2017	Reise-avstand til nabokrets (i km) per 1. januar 2017	Struktur-kriteriet, per 1.1.2017	Alene-boende 30-66 år, per 1.1.2016	Inn-vandrere 6–15 år fra land utenom Skandi-navia per 1.1.2017	Antall barn 0-15 år med enslig forsørger, per desember 2016. Prikket	Uføre-pensjo nister 18-49 år, per desember 2016 Prikket	Antall skilte og separerte 16-59 år, per 1.1.2017	Antall arbeids-ledige 16-59 år, gj.snitt. 2016	Antall med psykisk utviklings-hemming, 16 år og eldre, per 1.1.2017	Antall ikke gifte, 67 år og eldre, per 1.1.2017	Antall innbyggere over 16 år per 01.01.2017 med universitets- og høyskoleutdanning per 01.10.2016	Antall barn 1 år med full kontant-støtte, snitt 2016	Antall barn 1 år med redusert kontant-støtte, snitt 2016	Antall elever i statlige og private grunnskoler, vanlig under-visning (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesial-skoler og private skoler for funksjons-hemmede (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesialskoler og private skoler for funksjons-hemmede som er innlosjert på skolen (2016/2017)	Antall jordbruks-bedrifter, per 2016	Antall landbruks-eiendomme r, per des 2016	Kommune-nes areal, 1.1.2017	Flyktninger per 1. januar 2017 med botid 6-30 år/uten integreringst ilskudd. Prikket
	kol. 1	*kol. 2*	*kol. 3*	*kol. 4*	*kol. 5*	*kol. 6*	*kol. 7*	*kol. 8*	*kol. 9*	*kol. 10*	*kol. 11*	*kol. 12*	*kol. 13*	*kol. 14*	*kol. 15*	*kol. 16*	*kol. 17*	*kol. 18*	*kol. 19*	*kol. 20*	*kol. 21*	*kol. 22*
0502 Gjøvik	30,319	91,258	51,231	3.8	2,589	289	726	666	1,707	321	111	2,300	7,094	116	2	123	0	0	296	958	672	1,123
0511 Dovre	2,675	21,288	6,055	18.2	240	29	60	53	161	26	17	275	407	7	3	0	0	0	115	295	1,364	19
0512 Lesja	2,048	27,018	10,014	27.2	145	20	24	14	81	13	10	183	353	8	0	0	0	0	189	385	2,260	9
0513 Skjåk	2,202	12,285	6,778	22.2	190	10	40	38	86	20	8	225	344	8	0	0	0	0	142	353	2,076	23
0514 Lom	2,360	17,647	8,405	18.5	165	11	36	29	98	14	8	215	407	11	1	0	0	0	138	379	1,969	13
0515 Vågå	3,640	21,937	12,126	13.5	300	23	69	50	155	37	23	345	585	14	0	0	0	0	180	444	1,330	24
0516 Nord-Fron	5,723	46,721	14,441	9.0	517	48	125	118	282	64	35	562	912	17	2	1	0	0	202	628	1,141	50
0517 Sel	5,916	68,846	14,784	11.7	492	50	97	126	277	77	39	527	892	17	1	0	0	0	156	554	905	45
0519 Sør-Fron	3,163	16,211	10,026	8.8	249	22	60	72	138	25	11	275	484	6	0	7	0	0	164	456	742	27
0520 Ringebu	4,502	20,093	12,323	10.6	355	49	84	78	185	32	24	437	689	13	2	37	0	0	219	570	1,248	36
0521 Øyer	5,082	37,034	12,013	8.3	394	52	105	100	242	51	27	392	961	12	0	4	0	0	159	399	640	142
0522 Gausdal	6,204	56,098	16,392	8.8	471	27	153	140	329	44	17	538	1,025	20	0	2	0	0	285	684	1,191	57
0528 Østre Toten	14,887	55,987	32,439	5.4	1,210	117	339	391	914	127	81	1,262	2,719	53	1	58	0	0	341	1,106	563	189
0529 Vestre Toten	13,179	44,082	17,745	3.8	1,161	100	371	388	831	102	55	1,048	2,198	44	0	18	0	0	210	606	250	228
0532 Jevnaker	6,696	17,726	10,172	4.3	493	58	149	154	497	70	21	518	1,153	29	0	21	0	0	62	228	226	92
0533 Lunner	9,080	27,322	21,434	7.0	682	92	244	182	577	107	44	601	1,766	34	0	3	0	0	114	449	292	142
0534 Gran	13,707	58,976	28,926	5.2	1,101	103	300	351	792	166	73	1,183	2,295	50	1	0	0	0	293	1,098	757	289
0536 Søndre Land	5,717	35,183	24,952	12.8	524	59	122	184	345	54	30	548	924	21	0	27	0	0	115	575	728	72
0538 Nordre Land	6,773	53,431	25,884	9.6	543	57	146	211	376	62	38	644	956	24	2	6	0	0	209	935	955	56
0540 Sør-Aurdal	3,026	47,877	10,589	21.9	271	31	47	70	157	21	27	309	456	14	1	0	0	0	108	716	1,109	36
0541 Etnedal	1,351	12,104	8,337	20.4	141	18	30	38	68	9	8	167	210	6	0	0	0	0	60	377	459	11
0542 Nord-Aurdal	6,490	47,111	15,766	8.1	626	62	132	136	421	50	29	612	1,207	26	2	62	0	0	191	857	907	63
0543 Vestre Slidre	2,114	14,470	7,137	13.7	200	26	47	31	117	15	5	195	360	4	0	4	0	0	152	421	463	23
0544 Øystre Slidre	3,248	41,370	14,410	15.5	288	24	52	52	163	21	15	271	602	7	0	2	0	0	154	447	963	24
0545 Vang	1,596	17,731	7,118	25.7	123	33	22	21	68	12	9	134	310	4	1	0	0	0	108	286	1,505	13
0602 Drammen	68,363	116,174	42,315	1.3	6,547	904	1,811	1,181	4,485	1,184	217	4,978	16,821	277	0	107	0	0	38	206	138	4,286
0604 Kongsberg	27,216	77,701	37,777	3.2	2,470	281	649	436	1,524	330	86	1,767	7,852	74	2	156	0	0	146	755	793	725
0605 Ringerike	30,034	135,812	81,200	5.7	2,815	279	720	608	1,879	398	87	2,450	6,148	85	0	65	0	0	249	1,271	1,555	776
0612 Hole	6,772	31,773	20,792	6.4	449	54	116	86	388	79	17	413	1,899	29	0	36	0	0	69	268	193	103
0615 Flå	1,081	5,863	4,370	29.3	110	31	38	19	61	7	2	114	163	3	0	0	0	0	35	189	704	.
0616 Nes	3,357	13,979	10,189	12.5	306	39	77	79	167	18	25	286	602	9	1	25	0	0	94	465	810	33
0617 Gol	4,612	12,489	13,477	8.3	455	71	115	73	255	34	32	413	772	15	1	0	0	0	102	453	532	129
0618 Hemsedal	2,442	9,775	11,732	21.5	245	47	51	28	121	28	8	137	495	12	1	0	0	0	72	220	754	19
0619 Ål	4,719	33,723	18,726	12.4	416	57	101	66	236	21	19	413	934	19	0	0	0	0	154	567	1,175	39
0620 Hol	4,535	33,044	13,046	14.2	449	50	81	66	207	26	12	388	860	17	1	0	0	0	79	375	1,855	62
0621 Sigdal	3,502	49,851	13,003	19.0	289	41	65	53	213	24	16	353	454	10	1	0	0	0	166	569	842	.
0622 Krødsherad	2,257	20,705	9,673	18.7	219	27	34	39	133	22	12	193	382	13	0	0	0	0	49	237	375	11
0623 Modum	13,786	47,101	27,196	4.4	1,294	137	350	300	937	184	59	1,072	2,287	68	1	0	0	0	213	861	517	275
0624 Øvre Eiker	18,562	52,722	34,663	3.6	1,351	179	455	389	1,128	265	70	1,184	3,461	82	0	46	0	0	203	773	457	372
0625 Nedre Eiker	24,718	57,925	27,571	2.0	1,652	257	654	420	1,689	423	102	1,370	4,414	90	0	62	0	0	30	171	122	1,017
0626 Lier	25,740	57,652	35,283	3.3	1,805	254	545	339	1,571	273	106	1,464	6,671	71	0	21	0	0	160	593	302	875
0627 Røyken	21,931	51,934	37,742	3.2	1,357	240	570	280	1,366	257	61	1,099	5,458	75	0	70	1	0	46	241	113	357
0628 Hurum	9,462	22,431	21,971	6.4	747	109	234	145	630	118	47	714	1,935	18	2	75	1	0	52	192	163	105
0631 Flesberg	2,696	21,645	15,802	16.4	177	33	75	49	145	18	10	196	417	9	1	2	0	0	53	410	562	21
0632 Rollag	1,399	11,502	4,674	25.7	105	9	16	27	69	3	14	134	252	4	2	0	0	0	46	250	449	8
0633 Nore og Uvdal	2,530	28,556	15,386	30.4	193	34	47	29	115	16	15	247	376	10	1	0	0	0	129	551	2,502	23
0701 Horten	27,202	34,599	26,551	1.8	2,293	277	728	621	1,926	524	110	1,965	6,594	123	0	126	1	0	50	174	70	842
0704 Tønsberg	44,922	85,195	55,923	1.9	4,177	314	1,221	827	3,057	726	164	3,237	12,726	191	0	347	3	0	106	330	110	1,168
0710 Sandefjord	62,019	169,101	80,330	2.6	5,336	661	1,709	1,480	4,381	1,018	236	4,416	12,924	224	2	401	4	0	368	1,124	422	1,863
0711 Svelvik	6,653	32,235	10,205	5.3	530	61	171	157	471	87	23	487	1,160	22	0	6	0	0	32	95	58	80
0712 Larvik	46,557	106,392	72,295	3.7	3,911	392	1,186	1,292	3,144	483	210	3,496	9,554	134	0	93	0	0	357	1,251	813	1,262
0713 Sande	9,496	23,300	22,838	4.7	638	81	247	196	561	122	35	568	1,816	36	0	4	0	0	104	361	178	128
0715 Holmestrand	14,037	35,765	23,318	3.9	1,217	108	395	380	963	213	46	1,050	2,915	40	1	97	0	0	111	365	249	173
0716 Re	9,486	38,974	30,173	6.0	670	72	197	233	594	121	45	483	1,689	37	0	88	0	0	245	606	225	147
0729 Færder	26,676	60,277	45,003	2.8	1,997	204	716	457	1,755	290	84	2,027	7,480	86	0	269	2	0	47	336	100	577
0805 Porsgrunn	36,198	83,384	36,315	2.0	3,275	271	993	881	2,512	573	138	2,669	7,992	111	0	213	0	0	31	251	164	1,040
0806 Skien	54,316	142,246	59,788	2.2	4,923	529	1,552	1,319	3,695	903	193	3,849	11,763	208	1	307	0	0	189	895	779	2,581
0807 Notodden	12,757	53,305	18,269	4.3	1,208	151	342	379	752	198	70	1,083	2,571	38	0	79	0	0	122	568	919	243
0811 Siljan	2,357	8,184	6,404	9.6	117	22	53	53	147	20	2	140	433	12	0	3	0	0	35	134	214	38
0814 Bamble	14,138	84,524	36,932	4.6	1,009	129	344	324	815	200	55	915	2,607	43	0	46	0	0	47	329	304	258
0815 Kragerø	10,586	47,479	30,682	4.9	1,032	124	260	297	649	177	55	975	2,068	25	1	55	0	0	21	344	305	191
0817 Drangedal	4,148	52,840	19,517	22.1	355	70	92	97	243	53	21	361	546	10	0	0	0	0	66	589	1,063	24
0819 Nome	6,585	18,187	16,775	8.7	605	95	154	191	381	77	34	586	1,171	18	1	41	0	0	121	584	430	160
0821 Bø	6,262	18,149	12,159	4.3	417	61	175	144	281	68	25	425	1,612	25	0	0	0	0	103	495	263	154
0822 Sauherad	4,303	20,228	11,894	8.2	318	62	82	110	209	55	14	344	894	16	0	73	0	0	154	520	321	88

Kommune (2018)	Innbyggere per 1.1.2017	Reise-avstand innen sone (i km) per 1. januar 2017	Reise-avstand til nabokrets (i km) per 1. januar 2017	Struktur-kriteriet, per 1.1.2017	Alene-boende 30-66 år, per 1.1.2016	Inn-vandrere 6–15 år fra land utenom Skandi-navia per 1.1.2017	Antall barn 0-15 år med enslig forsørger, per desember 2016. Prikket	Uføre-pensjo nister 18-49 år, per desember 2016 Prikket	Antall skilte og separerte 16-59 år, per 1.1.2017	Antall arbeids-ledige 16-59 år, gj.snitt. 2016	Antall med psykisk utviklings-hemming, 16 år og eldre, per 1.1.2017	Antall ikke gifte, 67 år og eldre, per 1.1.2017	Antall innbyggere over 16 år per 01.01.2017 med universitets- og høyskoleutdanning per 01.10.2016	Antall barn 1 år med full kontant-støtte, snitt 2016	Antall barn 1 år med redusert kontant-støtte, snitt 2016	Antall elever i statlige og private grunnskoler, vanlig under-visning (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesial-skoler og private skoler for funksjons-hemmede (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesialskoler og private skoler for funksjons-hemmede som er innlosjert på skolen (2016/2017)	Antall jordbruks-bedrifter, per 2016	Antall landbruks-eiendomme r, per des 2016	Kommune-nes areal, 1.1.2017	Flyktninger per 1. januar 2017 med botid 6-30 år/uten integreringst ilskudd. Prikket
	kol. 1	*kol. 2*	*kol. 3*	*kol. 4*	*kol. 5*	*kol. 6*	*kol. 7*	*kol. 8*	*kol. 9*	*kol. 10*	*kol. 11*	*kol. 12*	*kol. 13*	*kol. 14*	*kol. 15*	*kol. 16*	*kol. 17*	*kol. 18*	*kol. 19*	*kol. 20*	*kol. 21*	*kol. 22*
0826 Tinn	5,894	35,833	15,397	15.4	599	77	152	160	307	49	25	562	962	12	1	39	0	0	85	469	2,045	81
0827 Hjartdal	1,593	16,290	6,760	19.6	109	26	24	40	58	12	7	167	242	6	0	0	0	0	79	385	792	.
0828 Seljord	2,979	24,400	13,606	16.8	248	31	39	55	133	24	13	277	591	6	1	0	0	0	60	494	715	30
0829 Kviteseid	2,442	19,284	10,581	18.9	241	9	31	43	114	26	18	222	511	4	1	0	0	0	63	462	708	17
0830 Nissedal	1,476	15,045	10,374	33.8	114	23	24	30	94	13	8	122	272	4	1	0	0	0	24	262	905	.
0831 Fyresdal	1,319	9,160	6,867	39.4	115	27	52	23	57	15	6	116	261	3	0	0	0	0	43	321	1,280	5
0833 Tokke	2,228	21,226	8,756	24.8	195	22	32	40	114	26	8	216	419	6	0	0	0	0	67	444	984	18
0834 Vinje	3,726	74,452	21,867	27.5	319	26	68	52	142	25	15	319	780	10	0	0	0	0	90	565	3,106	53
0901 Risør	6,936	43,952	11,296	6.1	637	97	142	203	412	117	38	601	1,430	19	0	1	0	0	15	342	193	134
0904 Grimstad	22,692	66,108	36,729	2.9	1,571	244	565	545	1,334	424	91	1,248	5,735	82	1	138	0	0	112	650	304	511
0906 Arendal	44,576	106,912	82,930	3.2	4,045	468	1,246	1,383	3,026	903	180	3,053	10,365	143	2	512	0	0	114	741	270	1,276
0911 Gjerstad	2,511	19,917	4,959	13.3	223	20	56	100	171	42	19	223	311	10	0	1	0	0	27	335	322	52
0912 Vegårshei	2,104	11,156	8,636	16.0	145	27	60	55	102	22	8	156	374	7	0	0	0	0	19	227	356	39
0914 Tvedestrand	6,051	46,938	21,338	8.2	523	77	144	165	371	104	34	499	1,199	19	0	2	0	0	30	395	215	120
0919 Froland	5,713	32,476	20,063	7.8	370	39	151	192	328	113	20	305	850	26	1	11	0	0	47	413	645	95
0926 Lillesand	10,702	86,366	15,193	4.0	728	87	240	237	624	134	42	625	2,598	51	0	61	0	0	32	314	190	202
0928 Birkenes	5,178	37,781	19,096	9.4	336	49	123	161	271	73	20	266	900	30	0	4	0	0	67	454	674	116
0929 Åmli	1,856	18,146	10,782	27.9	162	38	33	69	101	20	26	169	297	11	2	3	0	0	43	317	1,131	63
0935 Iveland	1,342	10,351	7,854	17.0	85	32	33	49	79	15	7	66	156	9	2	0	0	0	21	185	262	16
0937 Evje og Hornnes	3,614	12,349	7,888	12.4	283	51	131	108	206	41	9	286	605	16	1	0	0	0	56	345	550	134
0938 Bygland	1,200	20,823	6,527	27.6	128	13	31	33	58	13	9	108	253	2	0	0	0	0	36	277	1,312	5
0940 Valle	1,246	9,807	3,607	49.5	139	27	15	20	67	8	5	99	238	2	1	0	0	0	56	294	1,265	33
0941 Bykle	952	11,166	11,939	56.1	82	22	18	10	55	9	1	52	233	5	0	0	0	0	14	85	1,467	15
1001 Kristiansand	89,268	149,061	112,954	2.1	7,588	907	2,318	1,943	5,357	1,824	332	5,085	24,499	385	3	326	1	0	44	407	277	4,526
1002 Mandal	15,600	49,766	30,486	3.4	1,276	174	366	526	993	223	65	1,042	3,401	71	1	60	0	0	80	630	223	309
1003 Farsund	9,769	28,470	16,574	5.1	698	125	196	223	519	136	40	694	1,626	45	0	5	0	0	135	809	263	128
1004 Flekkefjord	9,090	59,127	18,437	6.0	647	113	169	247	502	159	56	693	1,712	40	0	0	0	0	86	607	544	183
1014 Vennesla	14,425	37,413	52,120	4.6	1,044	136	455	452	891	258	73	741	2,073	75	0	5	0	0	70	396	384	273
1017 Songdalen	6,568	46,717	13,727	6.2	450	105	207	250	400	127	26	324	988	34	1	98	0	0	52	287	216	271
1018 Søgne	11,321	31,673	18,771	3.4	750	92	311	309	719	198	49	553	2,445	54	2	214	0	0	46	356	151	216
1021 Marnardal	2,309	26,114	10,560	15.1	162	23	57	85	130	27	17	124	329	11	0	2	0	0	71	431	395	34
1026 Åseral	937	7,405	5,174	32.1	64	16	16	21	38	11	4	77	120	6	1	0	0	0	44	211	888	25
1027 Audnedal	1,765	17,497	10,149	18.4	102	21	23	39	66	17	6	99	293	13	1	0	0	0	43	317	251	.
1029 Lindesnes	4,950	35,782	12,910	10.5	351	48	107	164	262	71	27	339	770	24	2	34	0	0	79	663	316	104
1032 Lyngdal	8,588	24,608	40,898	6.2	549	126	214	240	461	106	35	466	1,399	57	0	186	0	0	85	687	391	249
1034 Hægebostad	1,702	13,380	6,571	19.8	104	16	27	51	59	31	15	114	263	12	2	0	0	0	67	327	461	5
1037 Kvinesdal	5,988	66,840	16,161	10.7	478	76	189	209	349	65	37	413	846	32	1	0	0	0	112	818	963	98
1046 Sirdal	1,836	19,543	7,625	34.6	140	13	18	33	91	12	8	144	327	10	0	0	0	0	72	309	1,555	11
1101 Eigersund	14,899	58,102	26,728	3.8	1,058	154	285	357	776	390	73	921	2,559	66	0	107	0	0	183	486	432	248
1102 Sandnes	75,497	157,398	95,523	1.9	5,310	926	1,627	1,127	4,215	2,073	205	3,139	17,998	407	0	273	0	0	305	720	304	2,591
1103 Stavanger	132,729	205,466	151,696	1.3	12,445	1,555	2,806	1,946	7,161	3,466	337	6,602	41,955	604	2	348	0	0	53	297	71	4,407
1106 Haugesund	37,166	64,757	34,160	1.5	3,794	404	1,017	838	2,333	957	151	2,384	9,113	126	0	145	0	0	29	154	73	1,069
1111 Sokndal	3,316	10,358	7,038	13.7	235	26	93	81	167	57	22	251	421	21	0	0	0	0	87	280	295	6
1112 Lund	3,259	18,148	8,191	14.9	218	32	52	71	159	42	12	188	464	18	0	0	0	0	105	306	408	69
1114 Bjerkreim	2,826	18,604	11,812	15.6	137	24	36	57	107	38	7	117	421	19	1	1	0	0	192	275	651	13
1119 Hå	18,800	44,908	33,082	3.8	1,175	227	435	331	953	291	53	783	2,716	175	3	230	0	0	441	715	258	274
1120 Klepp	19,042	35,415	24,799	2.2	1,129	212	431	348	1,002	434	59	709	3,087	99	2	74	0	0	307	541	113	357
1121 Time	18,656	37,365	22,695	2.5	1,284	180	396	357	989	356	56	761	4,027	116	0	69	0	0	253	442	183	400
1122 Gjesdal	11,902	68,709	23,617	4.8	621	156	257	187	615	263	36	393	2,054	98	0	14	0	0	156	252	618	192
1124 Sola	26,016	37,723	46,142	2.8	1,602	319	495	311	1,246	723	74	998	6,559	147	0	22	0	0	148	441	69	436
1127 Randaberg	10,873	6,536	15,326	2.4	600	84	246	157	516	225	35	414	2,382	48	1	33	0	0	64	230	25	156
1129 Forsand	1,245	6,424	10,685	17.5	74	26	30	20	65	18	11	78	196	8	0	5	0	0	57	177	780	.
1130 Strand	12,662	28,027	20,833	4.0	773	121	365	220	611	276	59	581	2,143	81	0	88	0	0	139	395	218	153
1133 Hjelmeland	2,708	29,231	14,114	27.1	183	49	39	36	111	34	8	191	491	12	2	0	0	0	191	461	1,089	48
1134 Suldal	3,853	72,007	23,029	31.4	266	42	50	50	150	15	14	255	710	12	1	0	0	0	205	485	1,737	51
1135 Sauda	4,760	10,793	7,168	8.0	340	80	108	85	185	48	25	402	803	12	0	0	0	0	64	178	546	26
1141 Finnøy	3,235	34,563	14,983	20.6	190	32	38	28	117	35	12	180	596	23	0	4	0	0	203	394	104	5
1142 Rennesøy	4,892	21,169	18,694	10.5	259	54	71	63	185	91	6	188	914	25	0	1	0	0	135	259	66	39
1144 Kvitsøy	534	372	444	41.7	33	8	9	6	26	4	0	38	88	1	0	1	0	0	11	30	6	.
1145 Bokn	855	2,358	2,322	20.6	42	8	17	13	37	13	4	62	106	5	0	2	0	0	41	102	47	.
1146 Tysvær	11,041	101,624	29,904	8.4	589	102	248	204	479	120	34	480	1,915	49	3	22	0	0	250	750	425	113
1149 Karmøy	42,229	109,351	58,515	3.0	2,720	342	1,011	1,008	2,207	821	165	2,204	7,127	197	1	335	0	0	227	1,076	230	471
1151 Utsira	201	0	0	83.7	16	.	7	.	10	3	2	11	45	0	0	0	0	0	6	35	6	.
1160 Vindafjord	8,828	63,880	25,287	12.3	548	101	140	111	326	143	27	553	1,412	57	1	6	0	0	380	920	621	57

Kommune (2018)	Innbyggere per 1.1.2017	Reise-avstand innen sone (i km) per 1. januar 2017	Reise-avstand til nabokrets (i km) per 1. januar 2017	Struktur-kriteriet, per 1.1.2017	Alene-boende 30-66 år, per 1.1.2016	Inn-vandrere 6–15 år fra land utenom Skandi-navia per 1.1.2017	Antall barn 0-15 år med enslig forsørger, per desember 2016. Prikket	Uføre-pensjo nister 18-49 år, per desember 2016 Prikket	Antall skilte og separerte 16-59 år, per 1.1.2017	Antall arbeids-ledige 16-59 år, gj.snitt. 2016	Antall med psykisk utviklings-hemming, 16 år og eldre, per 1.1.2017	Antall ikke gifte, 67 år og eldre, per 1.1.2017	Antall innbyggere over 16 år per 01.01.2017 med universitets- og høyskoleutdanning per 01.10.2016	Antall barn 1 år med full kontant-støtte, snitt 2016	Antall barn 1 år med redusert kontant-støtte, snitt 2016	Antall elever i statlige og private grunnskoler, vanlig under-visning (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesial-skoler og private skoler for funksjons-hemmede (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesialskoler og private skoler for funksjons-hemmede som er innlosjert på skolen (2016/2017)	Antall jordbruks-bedrifter, per 2016	Antall landbruks-eiendomme r, per des 2016	Kommune-nes areal, 1.1.2017	Flyktninger per 1. januar 2017 med botid 6-30 år/uten integreringst ilskudd. Prikket
	kol. 1	*kol. 2*	*kol. 3*	*kol. 4*	*kol. 5*	*kol. 6*	*kol. 7*	*kol. 8*	*kol. 9*	*kol. 10*	*kol. 11*	*kol. 12*	*kol. 13*	*kol. 14*	*kol. 15*	*kol. 16*	*kol. 17*	*kol. 18*	*kol. 19*	*kol. 20*	*kol. 21*	*kol. 22*
1201 Bergen	278,556	1,015,076	357,650	1.9	26,386	2,325	5,858	4,335	13,930	4,815	1,012	17,051	87,978	1,011	1	1,488	20	0	116	791	465	7,795
1211 Etne	4,135	43,151	11,937	14.2	262	35	60	70	140	47	20	288	705	18	4	0	0	0	158	472	735	18
1216 Sveio	5,656	44,074	18,483	10.8	342	71	128	117	271	79	24	275	985	37	0	3	0	0	145	531	246	64
1219 Bømlo	11,806	52,224	29,106	9.0	720	131	235	197	521	203	52	664	1,980	39	0	0	0	0	101	563	247	158
1221 Stord	18,821	40,991	23,822	2.8	1,328	164	433	354	877	495	76	900	4,253	79	1	0	0	0	65	215	144	307
1222 Fitjar	3,189	14,915	9,688	11.8	192	36	59	55	137	45	15	163	514	18	0	0	0	0	71	216	142	6
1223 Tysnes	2,847	25,283	10,703	23.5	230	28	55	37	107	37	20	267	493	8	0	1	0	0	86	526	255	.
1224 Kvinnherad	13,241	114,008	28,352	10.4	974	111	326	275	656	249	61	983	2,308	45	1	30	0	0	242	972	1,091	107
1227 Jondal	1,108	8,156	5,282	30.3	81	4	7	21	40	4	5	112	218	3	0	0	0	0	50	178	247	.
1228 Odda	7,025	54,414	11,290	7.0	641	97	165	137	339	97	25	676	1,257	27	0	0	0	0	64	197	1,616	47
1231 Ullensvang	3,377	70,738	14,876	23.5	229	44	63	38	132	30	17	285	674	5	0	0	0	0	253	401	1,399	40
1232 Eidfjord	921	3,419	2,352	32.0	71	15	21	8	40	7	1	101	186	1	0	0	0	0	20	122	1,491	5
1233 Ulvik	1,131	3,572	4,363	27.2	81	21	20	12	45	11	6	104	240	3	0	0	0	0	60	149	722	5
1234 Granvin	933	3,567	2,494	18.9	58	8	21	10	36	4	3	96	179	5	0	0	0	0	34	136	211	7
1235 Voss	14,514	84,025	37,456	6.3	1,078	126	323	217	536	124	62	1,182	3,177	75	1	0	0	0	361	1,027	1,806	171
1238 Kvam	8,423	70,820	17,771	9.3	552	116	128	149	320	95	52	683	1,661	32	0	28	0	0	193	656	617	106
1241 Fusa	3,895	49,751	16,119	19.5	245	26	68	56	136	43	18	284	695	11	0	120	0	0	112	425	378	9
1242 Samnanger	2,488	9,909	7,294	14.4	168	15	36	59	93	35	14	184	422	16	0	0	0	0	32	230	269	27
1243 Os	20,152	65,537	38,666	4.1	1,249	185	512	278	1,028	334	68	922	4,339	89	0	17	2	0	38	316	140	216
1244 Austevoll	5,156	43,242	28,216	17.5	251	53	99	74	181	57	33	303	829	16	0	25	0	0	55	396	117	12
1245 Sund	7,058	44,242	23,141	7.8	409	71	153	145	320	140	23	317	986	38	0	11	0	0	22	309	100	128
1246 Fjell	25,204	86,139	66,816	4.0	1,399	233	682	458	1,361	571	85	992	4,909	117	0	324	0	0	43	277	148	334
1247 Askøy	28,821	64,434	57,788	4.0	1,502	215	716	500	1,355	448	110	1,242	5,895	116	0	46	1	0	33	300	101	316
1251 Vaksdal	4,123	61,655	11,252	17.3	297	40	69	83	167	52	20	397	653	27	0	1	0	0	52	225	715	34
1252 Modalen	383	2,133	5,919	40.3	24	4	16	4	22	7	2	33	71	1	0	0	0	0	11	57	412	.
1253 Osterøy	8,026	61,673	23,454	9.7	478	79	158	121	370	103	27	467	1,187	54	0	208	1	0	123	596	255	29
1256 Meland	8,021	25,459	20,163	5.4	416	86	197	148	394	136	28	321	1,606	32	0	74	0	0	73	343	93	64
1259 Øygarden	4,913	33,496	15,953	9.7	293	62	125	80	236	119	10	275	643	27	0	4	1	0	25	217	67	41
1260 Radøy	5,128	27,427	11,360	8.7	335	57	102	86	210	100	32	303	722	27	1	25	0	0	155	595	111	22
1263 Lindås	15,731	82,133	43,689	7.9	990	137	364	278	782	266	69	876	2,832	94	0	202	0	0	223	935	475	100
1264 Austrheim	2,884	15,136	6,137	10.9	210	39	67	40	133	68	18	205	402	16	1	0	0	0	31	239	58	12
1265 Fedje	587	531	694	37.7	40	17	21	4	28	11	3	51	100	3	0	0	0	0	2	26	9	.
1266 Masfjorden	1,710	29,156	13,466	31.5	94	19	39	18	69	12	9	151	241	3	2	1	0	0	69	246	556	.
1401 Flora	11,999	97,723	35,750	5.9	899	160	316	201	544	201	51	714	2,285	49	1	0	0	0	133	517	693	280
1411 Gulen	2,371	72,771	21,946	37.6	158	37	41	31	92	19	11	211	402	7	0	0	0	0	97	472	597	.
1412 Solund	794	11,268	9,078	86.7	56	12	13	6	20	3	2	84	127	1	0	0	0	0	34	172	228	.
1413 Hyllestad	1,438	19,270	10,081	30.4	94	14	13	19	52	24	7	136	228	8	0	1	0	0	49	300	259	6
1416 Høyanger	4,190	71,140	18,048	24.9	364	55	126	71	198	52	7	358	701	10	0	0	0	0	70	313	908	60
1417 Vik	2,722	24,917	10,942	30.1	180	28	38	39	87	15	10	268	491	11	0	0	0	0	166	429	833	21
1418 Balestrand	1,288	7,662	6,583	32.9	114	28	7	28	53	10	14	96	323	6	2	0	0	0	41	179	430	15
1419 Leikanger	2,332	3,185	3,473	14.7	153	20	53	18	83	4	4	161	736	5	0	0	0	0	47	139	180	17
1420 Sogndal	7,941	38,749	18,858	6.3	482	75	151	80	265	58	27	482	2,295	35	0	0	0	0	184	428	746	90
1421 Aurland	1,787	11,406	9,561	33.6	147	12	32	29	56	11	5	160	351	4	0	0	0	0	61	188	1,468	.
1422 Lærdal	2,159	15,266	7,789	29.0	164	19	42	32	96	16	8	181	473	5	0	0	0	0	97	229	1,342	18
1424 Årdal	5,363	41,204	7,173	9.2	464	38	92	88	231	35	30	447	896	19	0	0	0	0	10	80	977	41
1426 Luster	5,151	47,387	17,809	18.4	339	45	85	81	173	30	29	407	1,076	20	0	0	0	0	247	799	2,706	22
1428 Askvoll	3,065	60,719	14,900	32.0	190	25	50	39	96	28	14	301	546	13	1	41	0	0	107	426	326	4
1429 Fjaler	2,862	37,780	16,429	20.9	186	27	52	41	78	18	35	263	601	6	0	0	0	0	108	420	417	5
1430 Gaular	2,966	30,577	11,618	17.4	174	29	54	40	82	15	19	202	596	11	1	0	0	0	155	482	582	.
1431 Jølster	3,049	38,592	8,543	17.4	211	33	69	35	111	20	10	196	615	8	0	0	0	0	153	382	671	30
1432 Førde	13,009	50,294	31,325	4.1	1,129	123	326	215	571	105	61	627	3,461	66	3	0	0	0	126	383	586	230
1433 Naustdal	2,848	18,898	9,418	14.1	197	18	59	42	108	25	23	176	509	14	0	0	0	0	116	332	369	9
1438 Bremanger	3,847	113,246	14,816	35.2	219	81	65	59	117	59	17	378	541	13	0	1	0	0	81	542	833	27
1439 Vågsøy	6,031	29,688	11,927	7.8	395	65	120	80	221	77	30	496	1,004	27	0	0	0	0	24	323	177	43
1441 Selje	2,791	49,841	13,373	25.3	168	24	39	49	91	36	15	251	412	18	0	0	0	0	64	462	226	7
1443 Eid	6,064	36,478	15,052	8.7	415	53	113	94	261	43	30	431	1,303	17	0	32	0	0	170	544	469	61
1444 Hornindal	1,198	4,467	3,310	19.8	66	.	19	11	34	7	3	93	222	2	0	0	0	0	68	196	192	4
1445 Gloppen	5,783	61,716	23,079	13.4	400	74	129	80	165	23	42	478	1,367	17	1	0	0	0	262	602	1,031	75
1449 Stryn	7,218	74,646	23,368	14.8	533	141	157	73	254	56	39	517	1,299	26	1	0	0	0	266	723	1,377	90
1502 Molde	26,822	80,675	56,663	4.1	2,277	264	602	392	1,427	383	89	1,793	7,641	110	1	44	0	0	59	476	363	428
1504 Ålesund	47,199	84,358	67,391	2.3	4,047	442	1,007	664	2,162	765	132	2,829	12,264	154	1	222	0	0	16	210	99	723
1505 Kristiansund	24,442	36,166	25,815	2.7	2,297	269	744	612	1,346	610	109	1,766	4,957	84	0	0	2	2	18	158	87	425
1511 Vanylven	3,203	38,621	11,463	21.6	198	16	48	70	108	31	26	349	461	8	0	4	0	0	110	573	385	.
1514 Sande	2,540	29,739	14,240	19.7	168	48	46	33	96	37	16	220	370	11	0	6	0	0	28	331	93	.
1515 Herøy	8,957	39,137	17,043	6.1	547	95	163	152	341	194	29	600	1,377	33	0	84	0	0	62	413	120	78

Kommune (2018)	Innbyggere per 1.1.2017	Reise-avstand innen sone (i km) per 1. januar 2017	Reise-avstand til nabokrets (i km) per 1. januar 2017	Struktur-kriteriet, per 1.1.2017	Alene-boende 30-66 år, per 1.1.2016	Inn-vandrere 6–15 år fra land utenom Skandi-navia per 1.1.2017	Antall barn 0-15 år med enslig forsørger, per desember 2016. Prikket	Uføre-pensjo nister 18-49 år, per desember 2016 Prikket	Antall skilte og separerte 16-59 år, per 1.1.2017	Antall arbeids-ledige 16-59 år, gj.snitt. 2016	Antall med psykisk utviklings-hemming, 16 år og eldre, per 1.1.2017	Antall ikke gifte, 67 år og eldre, per 1.1.2017	Antall innbyggere over 16 år per 01.01.2017 med universitets- og høyskoleutdanning per 01.10.2016	Antall barn 1 år med full kontant-støtte, snitt 2016	Antall barn 1 år med redusert kontant-støtte, snitt 2016	Antall elever i statlige og private grunnskoler, vanlig under-visning (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesial-skoler og private skoler for funksjons-hemmede (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesialskoler og private skoler for funksjons-hemmede som er innlosjert på skolen (2016/2017)	Antall jordbruks-bedrifter, per 2016	Antall landbruks-eiendomme r, per des 2016	Kommune-nes areal, 1.1.2017	Flyktninger per 1. januar 2017 med botid 6-30 år/uten integreringst ilskudd. Prikket
	kol. 1	*kol. 2*	*kol. 3*	*kol. 4*	*kol. 5*	*kol. 6*	*kol. 7*	*kol. 8*	*kol. 9*	*kol. 10*	*kol. 11*	*kol. 12*	*kol. 13*	*kol. 14*	*kol. 15*	*kol. 16*	*kol. 17*	*kol. 18*	*kol. 19*	*kol. 20*	*kol. 21*	*kol. 22*
1516 Ulstein	8,457	22,642	14,161	3.6	558	106	170	115	398	188	39	438	1,941	47	0	29	0	0	35	229	97	159
1517 Hareid	5,185	13,073	5,800	4.6	362	81	136	72	217	129	19	369	882	21	0	23	0	0	20	206	82	127
1519 Volda	9,102	57,233	23,573	5.9	598	63	177	113	378	100	38	577	2,704	26	0	16	0	0	105	559	547	147
1520 Ørsta	10,744	89,554	20,838	6.4	776	86	236	171	434	155	37	744	2,146	42	0	36	0	0	176	799	804	139
1523 Ørskog	2,296	6,286	5,050	8.8	179	35	41	39	104	29	7	146	536	4	0	4	0	0	32	159	132	39
1524 Norddal	1,663	16,739	7,214	27.4	131	12	24	29	57	15	11	150	295	2	1	0	0	0	93	275	944	4
1525 Stranda	4,623	45,577	27,667	15.5	317	56	58	52	127	58	9	371	770	9	0	1	0	0	94	384	866	47
1526 Stordal	1,005	1,871	3,391	20.2	62	19	25	20	50	10	4	80	158	2	0	1	0	0	22	121	247	10
1528 Sykkylven	7,695	32,399	19,179	5.2	562	70	141	124	330	68	35	475	1,375	38	0	93	0	0	69	421	338	132
1529 Skodje	4,667	19,498	14,865	6.8	289	33	75	80	213	59	21	225	903	19	0	92	0	0	21	222	120	34
1531 Sula	9,007	21,914	14,678	3.3	570	86	205	113	371	101	53	452	1,736	39	0	8	0	0	7	172	59	71
1532 Giske	8,176	32,932	11,590	5.9	476	77	206	93	353	96	21	398	1,582	49	0	4	0	0	34	285	41	48
1534 Haram	9,312	67,123	29,729	13.7	614	149	175	132	405	152	27	637	1,539	42	1	114	0	0	81	623	261	159
1535 Vestnes	6,577	44,165	17,004	10.9	510	62	177	119	287	94	31	503	1,013	36	2	63	0	0	98	523	352	16
1539 Rauma	7,503	72,498	20,381	12.6	582	60	149	138	319	119	35	648	1,273	20	1	38	0	0	165	656	1,502	4
1543 Nesset	2,963	29,052	10,882	21.7	189	19	51	57	88	48	19	286	409	10	1	0	0	0	104	396	1,046	.
1545 Midsund	2,085	10,380	7,012	22.8	123	31	68	38	107	28	11	144	288	14	0	40	0	0	25	238	95	16
1546 Sandøy	1,246	4,868	3,940	41.3	94	15	12	11	49	10	3	114	179	3	0	0	0	0	13	112	21	.
1547 Aukra	3,547	47,884	8,350	13.2	204	61	94	51	169	57	10	209	657	20	0	2	0	0	19	238	59	36
1548 Fræna	9,741	70,897	31,497	9.5	668	86	284	166	491	176	46	629	1,444	43	0	4	0	0	183	780	370	45
1551 Eide	3,454	17,730	8,112	10.8	221	30	101	51	165	59	22	238	542	12	1	0	0	0	80	295	152	9
1554 Averøy	5,856	41,460	18,183	11.5	398	51	154	104	288	64	22	429	995	17	0	40	0	0	84	488	176	15
1557 Gjemnes	2,611	31,759	14,493	18.1	163	17	45	33	99	34	11	212	448	8	1	32	0	0	123	440	382	12
1560 Tingvoll	3,109	37,606	11,742	24.2	215	23	60	59	138	25	23	304	605	10	0	0	0	0	87	400	337	30
1563 Sunndal	7,126	62,523	17,897	7.3	660	95	198	107	354	73	31	590	1,288	27	0	0	1	1	99	302	1,713	135
1566 Surnadal	5,986	47,034	16,146	12.1	419	31	128	120	255	46	36	478	996	12	1	0	0	0	155	590	1,366	7
1567 Rindal	2,026	10,267	6,868	19.9	116	9	26	38	48	11	9	172	311	5	0	1	0	0	87	306	632	.
1571 Halsa	1,599	16,941	7,303	29.4	112	16	30	32	59	13	7	163	240	4	1	0	0	0	77	297	301	.
1573 Smøla	2,160	36,371	9,463	49.3	198	29	36	40	84	17	13	206	315	7	0	0	0	0	66	299	272	.
1576 Aure	3,590	68,600	26,536	30.6	285	44	70	52	149	37	15	344	573	5	0	0	0	0	90	616	641	13
5001 Trondheim	190,464	393,327	142,915	1.5	16,689	1,281	4,069	3,399	8,861	2,541	573	10,677	63,852	625	5	943	19	1	221	624	342	4,926
5004 Steinkjer	21,972	109,110	51,957	5.5	1,627	162	528	466	1,080	244	94	1,717	4,721	57	2	112	1	0	498	1,224	1,565	294
5005 Namsos	13,051	66,158	23,541	4.6	923	109	409	293	655	123	70	973	2,890	45	1	67	0	0	63	372	779	190
5011 Hemne	4,259	22,804	11,362	14.8	301	34	104	118	218	43	16	347	600	14	0	0	0	0	96	403	670	29
5012 Snillfjord	982	22,302	11,056	31.4	81	6	9	17	36	4	1	102	122	3	0	0	0	0	53	244	508	.
5013 Hitra	4,659	63,331	22,150	22.6	434	51	126	92	233	78	24	389	684	17	0	2	1	1	60	544	680	26
5014 Frøya	4,937	63,370	20,298	17.8	392	77	104	90	250	65	22	341	679	22	0	0	0	0	49	411	241	14
5015 Ørland	5,291	18,785	11,810	7.3	380	26	121	136	232	60	18	452	926	17	0	0	0	0	119	288	73	5
5016 Agdenes	1,711	14,758	8,091	26.0	103	21	36	37	87	26	18	188	233	3	1	0	0	0	65	240	317	4
5017 Bjugn	4,822	38,299	13,890	11.5	422	15	164	107	256	44	14	409	747	22	0	0	0	0	115	500	384	4
5018 Åfjord	3,263	38,156	14,413	31.1	232	11	61	78	134	26	21	323	480	9	1	0	0	0	98	462	955	.
5019 Roan	959	15,570	5,558	51.5	74	15	18	19	37	9	5	116	119	3	0	0	0	0	41	191	375	.
5020 Osen	978	15,174	14,322	49.1	67	.	20	18	43	3	2	119	134	0	0	0	0	0	27	152	387	.
5021 Oppdal	6,973	28,294	16,414	5.3	548	55	141	156	284	69	23	555	1,264	17	1	33	0	0	216	619	2,274	90
5022 Rennebu	2,556	22,777	15,233	21.6	209	19	43	58	113	15	12	224	367	11	2	0	0	0	136	501	948	.
5023 Meldal	3,960	29,276	10,622	11.4	291	23	97	120	178	50	17	369	552	17	0	127	0	0	102	335	613	.
5024 Orkdal	11,891	56,272	21,464	4.4	828	104	291	315	623	147	36	848	2,085	31	1	4	0	0	147	679	594	205
5025 Røros	5,623	34,823	17,953	9.4	527	21	128	94	231	47	21	531	1,230	5	0	0	0	0	74	596	1,956	66
5026 Holtålen	2,046	14,861	4,816	26.1	126	13	37	40	72	13	11	191	320	4	0	0	0	0	73	503	1,210	.
5027 Midtre Gauldal	6,319	106,453	21,575	14.8	382	53	115	108	276	87	28	486	841	28	0	0	0	0	276	794	1,861	41
5028 Melhus	16,213	90,950	31,666	5.9	925	82	367	336	742	186	79	939	2,900	75	0	51	0	0	254	827	694	173
5029 Skaun	8,000	32,147	16,892	6.5	431	32	170	155	408	76	19	383	1,656	35	0	10	1	0	137	399	224	55
5030 Klæbu	6,050	15,733	14,206	5.9	341	24	192	118	296	91	16	247	1,108	24	0	11	0	0	40	139	186	45
5031 Malvik	13,820	29,890	20,913	3.2	763	91	273	284	704	175	54	567	3,566	52	0	38	1	0	68	167	168	144
5032 Selbu	4,098	30,665	15,566	15.2	288	13	78	92	166	37	23	347	700	11	0	0	0	0	130	671	1,235	20
5033 Tydal	861	5,228	4,565	42.2	47	8	18	15	34	6	1	79	145	1	0	0	0	0	35	142	1,329	.
5034 Meråker	2,508	8,674	10,951	27.5	220	33	66	39	108	20	10	261	400	5	0	3	0	0	44	255	1,273	43
5035 Stjørdal	23,625	69,821	47,060	4.3	1,595	180	543	495	1,224	232	96	1,450	4,946	75	2	116	0	0	326	1,041	938	409
5036 Frosta	2,630	10,753	6,449	13.8	156	22	42	52	98	26	13	219	395	9	0	1	0	0	108	329	76	9
5037 Levanger	19,892	90,383	37,745	5.1	1,325	148	460	377	896	237	90	1,259	5,211	53	0	147	1	0	448	1,107	646	294
5038 Verdal	14,849	62,783	32,434	4.8	1,103	89	422	378	677	256	74	1,023	2,602	41	0	13	1	0	323	847	1,548	178
5039 Verran	2,515	17,795	6,515	17.3	205	30	58	71	117	53	7	250	329	10	0	0	0	0	55	198	602	9
5040 Namdalseid	1,593	17,587	7,828	22.4	127	4	37	43	85	17	17	141	230	4	0	4	0	0	95	234	770	.
5041 Snåsa	2,159	12,349	6,833	25.2	139	18	41	44	95	10	16	178	432	1	1	59	0	0	132	302	2,343	.
5042 Lierne	1,389	31,253	12,764	80.0	98	11	14	19	36	13	17	163	227	2	1	0	0	0	63	329	2,962	.

Kommune (2018)	Innbyggere per 1.1.2017	Reise-avstand innen sone (i km) per 1. januar 2017	Reise-avstand til nabokrets (i km) per 1. januar 2017	Struktur-kriteriet, per 1.1.2017	Alene-boende 30-66 år, per 1.1.2016	Inn-vandrere 6–15 år fra land utenom Skandi-navia per 1.1.2017	Antall barn 0-15 år med enslig forsørger, per desember 2016. Prikket	Uføre-pensjo nister 18-49 år, per desember 2016 Prikket	Antall skilte og separerte 16-59 år, per 1.1.2017	Antall arbeids-ledige 16-59 år, gj.snitt. 2016	Antall med psykisk utviklings-hemming, 16 år og eldre, per 1.1.2017	Antall ikke gifte, 67 år og eldre, per 1.1.2017	Antall innbyggere over 16 år per 01.01.2017 med universitets- og høyskoleutdanning per 01.10.2016	Antall barn 1 år med full kontant-støtte, snitt 2016	Antall barn 1 år med redusert kontant-støtte, snitt 2016	Antall elever i statlige og private grunnskoler, vanlig under-visning (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesial-skoler og private skoler for funksjons-hemmede (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesialskoler og private skoler for funksjons-hemmede som er innlosjert på skolen (2016/2017)	Antall jordbruks-bedrifter, per 2016	Antall landbruks-eiendomme r, per des 2016	Kommune-nes areal, 1.1.2017	Flyktninger per 1. januar 2017 med botid 6-30 år/uten integreringst ilskudd. Prikket
	kol. 1	*kol. 2*	*kol. 3*	*kol. 4*	*kol. 5*	*kol. 6*	*kol. 7*	*kol. 8*	*kol. 9*	*kol. 10*	*kol. 11*	*kol. 12*	*kol. 13*	*kol. 14*	*kol. 15*	*kol. 16*	*kol. 17*	*kol. 18*	*kol. 19*	*kol. 20*	*kol. 21*	*kol. 22*
5043 Røyrvik	469	3,474	4,229	72.3	20	7	10	.	12	3	0	58	77	1	0	0	0	0	24	97	1,585	.
5044 Namsskogan	872	11,948	9,295	56.1	64	12	16	22	42	9	8	89	106	0	0	0	0	0	28	99	1,417	.
5045 Grong	2,467	16,594	6,450	18.4	195	31	61	40	125	16	9	218	442	4	0	1	0	0	59	222	1,136	58
5046 Høylandet	1,264	9,166	6,896	26.5	70	.	23	24	38	3	18	100	251	2	0	0	0	0	72	183	755	.
5047 Overhalla	3,840	34,916	15,225	12.1	211	44	88	74	144	27	15	240	741	18	0	0	1	0	136	277	730	18
5048 Fosnes	628	4,604	4,765	37.5	37	4	8	9	37	3	2	68	102	2	0	0	0	0	27	124	544	.
5049 Flatanger	1,090	15,120	7,100	54.6	82	5	16	18	46	9	9	91	201	2	0	30	0	0	42	201	459	.
5050 Vikna	4,418	24,776	11,985	10.2	331	49	113	75	212	62	36	317	634	12	0	0	0	0	55	290	319	25
5051 Nærøy	5,138	72,398	25,154	19.0	415	61	96	136	196	47	27	448	723	16	1	0	0	0	134	708	1,068	16
5052 Leka	584	2,960	2,835	59.3	39	.	14	10	23	3	1	62	80	0	0	0	0	0	43	142	110	.
5053 Inderøy	6,800	48,354	19,805	9.6	380	32	164	129	329	56	29	490	1,522	21	0	1	0	0	228	670	366	28
5054 Indre Fosen	10,108	96,131	35,085	15.9	687	72	215	211	445	147	56	851	1,623	35	3	25	0	0	310	1,149	1,052	23
1804 Bodø	51,022	229,710	60,075	2.9	4,309	325	1,281	934	2,580	540	185	2,861	14,016	109	1	85	2	0	108	966	1,395	764
1805 Narvik	18,756	105,444	21,278	5.0	1,597	146	399	319	912	248	76	1,513	4,260	44	1	105	0	0	22	396	2,023	270
1811 Bindal	1,473	30,089	13,339	46.8	123	4	25	38	47	11	10	178	221	5	1	62	0	0	44	321	1,264	.
1812 Sømna	2,047	14,776	5,573	22.1	169	20	35	62	89	19	18	199	335	4	0	0	0	0	89	283	195	11
1813 Brønnøy	7,956	84,414	17,609	7.3	629	80	246	185	452	129	59	590	1,422	28	0	0	0	0	115	603	1,046	87
1815 Vega	1,234	5,678	5,887	55.7	98	13	23	26	52	13	4	152	203	4	0	0	0	0	61	287	165	.
1816 Vevelstad	528	3,578	5,665	48.2	38	13	10	11	21	3	2	57	76	2	0	0	0	0	34	129	539	.
1818 Herøy	1,788	9,434	4,523	30.6	149	43	42	48	63	20	9	177	208	6	0	0	0	0	28	150	64	14
1820 Alstahaug	7,428	45,386	13,243	5.5	594	91	200	176	320	94	45	561	1,579	23	1	0	0	0	81	258	188	121
1822 Leirfjord	2,278	17,926	9,303	17.7	163	41	41	54	88	36	9	198	389	7	0	0	0	0	71	383	465	35
1824 Vefsn	13,465	53,138	27,078	5.0	1,165	76	321	379	725	145	81	1,128	2,501	34	0	0	1	0	100	644	1,929	115
1825 Grane	1,469	11,124	8,200	35.3	130	8	26	38	76	10	10	162	190	2	0	0	0	0	37	210	2,004	.
1826 Hattfjelldal	1,414	14,571	10,322	54.4	102	17	23	22	40	10	9	131	197	7	1	0	0	0	83	274	2,684	7
1827 Dønna	1,410	18,117	14,604	35.4	108	10	32	33	52	10	14	138	244	4	0	23	0	0	63	334	192	9
1828 Nesna	1,837	7,549	4,632	39.0	123	36	36	38	84	16	9	146	411	4	1	0	0	0	51	214	183	41
1832 Hemnes	4,524	70,663	18,528	21.1	366	21	126	101	198	30	25	443	672	11	2	0	0	0	84	336	1,589	31
1833 Rana	26,101	125,008	45,279	4.8	2,025	163	663	495	1,356	290	110	1,951	5,088	73	0	69	0	0	110	735	4,460	269
1834 Lurøy	1,920	175,315	65,580	88.4	142	9	38	51	62	19	16	188	265	5	0	0	0	0	40	267	265	.
1835 Træna	465	2,084	6,988	429.5	44	10	13	6	20	6	1	33	63	1	0	0	0	0	1	16	17	.
1836 Rødøy	1,267	58,900	21,169	74.6	99	7	29	31	55	7	6	120	159	5	1	0	0	0	45	371	711	.
1837 Meløy	6,435	98,701	34,614	22.8	503	49	160	138	325	86	40	528	918	24	1	0	0	0	67	503	874	31
1838 Gildeskål	2,024	36,657	6,778	39.8	175	35	45	44	102	22	16	219	362	6	0	0	0	0	25	503	665	12
1839 Beiarn	1,043	10,885	5,561	43.3	79	12	20	27	44	5	6	113	114	3	1	0	0	0	39	349	1,222	.
1840 Saltdal	4,702	32,525	11,418	13.2	403	43	93	133	219	59	36	391	836	9	1	0	0	0	45	554	2,216	62
1841 Fauske	9,729	71,010	16,584	6.4	806	68	235	187	494	99	43	818	1,812	17	0	13	0	0	56	541	1,201	103
1845 Sørfold	1,958	29,015	15,709	24.8	145	18	50	33	103	23	9	212	266	3	0	1	0	0	14	482	1,637	.
1848 Steigen	2,543	45,497	15,236	63.6	213	23	46	62	101	24	11	304	419	6	2	0	0	0	92	720	1,009	13
1849 Hamarøy	1,810	30,424	11,115	58.7	187	27	29	33	77	25	16	227	371	2	1	13	0	0	20	341	1,034	18
1850 Tysfjord	1,960	54,742	7,982	49.0	193	9	42	41	81	32	17	228	306	2	0	0	0	0	6	216	1,464	.
1851 Lødingen	2,134	15,513	6,512	46.8	172	37	56	57	119	30	18	232	366	8	0	0	0	0	13	235	527	27
1852 Tjeldsund	1,252	20,514	4,711	25.3	88	4	37	42	68	8	7	132	191	2	0	0	0	0	13	231	319	.
1853 Evenes	1,402	11,426	6,188	21.8	104	15	27	31	67	13	9	172	211	4	0	0	0	0	21	330	253	7
1854 Ballangen	2,554	14,830	6,832	24.7	220	19	57	62	96	25	16	279	348	6	0	0	0	0	24	535	932	10
1856 Røst	535	326	719	222.4	61	4	17	7	37	10	0	62	61	2	0	0	0	0	4	71	10	.
1857 Værøy	744	237	4,065	141.1	73	4	10	10	24	21	7	63	68	3	0	0	0	0	0	43	19	.
1859 Flakstad	1,349	13,305	5,583	21.9	84	12	31	28	42	29	9	134	187	4	0	22	0	0	21	194	178	.
1860 Vestvågøy	11,294	56,891	24,438	7.3	896	125	315	214	561	186	56	901	2,001	34	0	127	0	0	123	1,062	425	158
1865 Vågan	9,444	78,766	32,388	9.1	901	131	220	146	454	107	49	741	1,796	24	0	56	0	0	40	387	479	156
1866 Hadsel	8,009	69,043	16,713	11.3	726	84	226	138	399	93	36	698	1,578	13	1	0	0	0	78	863	567	230
1867 Bø	2,624	19,686	6,140	32.3	263	33	48	64	130	36	18	370	339	2	0	0	0	0	35	588	247	20
1868 Øksnes	4,580	25,162	15,753	15.4	398	37	87	128	234	97	34	396	602	14	0	1	0	0	21	409	320	7
1870 Sortland	10,378	51,019	26,330	5.7	852	80	323	191	548	163	43	737	1,965	25	0	48	0	0	73	670	722	155
1871 Andøy	4,908	89,901	16,627	26.8	396	66	88	90	236	81	30	473	789	11	0	106	0	0	47	593	656	44
1874 Moskenes	1,073	3,728	4,574	43.9	93	12	17	24	56	20	3	109	118	2	0	0	0	0	0	23	119	.
1902 Tromsø	74,541	328,480	128,928	3.8	6,829	593	1,930	976	3,587	800	171	3,840	23,237	165	1	245	0	0	81	1,165	2,521	1,040
1903 Harstad	24,845	96,542	38,894	3.9	2,019	224	622	500	1,231	295	86	1,803	6,079	96	0	25	0	0	91	885	445	472
1911 Kvæfjord	2,986	25,134	11,688	15.5	235	39	82	65	153	36	30	274	584	6	0	0	0	0	59	347	513	90
1913 Skånland	3,048	40,650	11,734	19.4	219	15	64	69	127	35	23	289	578	16	0	0	0	0	28	588	495	8
1917 Ibestad	1,394	12,094	5,103	44.1	129	11	42	22	68	13	10	190	202	2	0	32	0	0	24	403	241	17
1919 Gratangen	1,121	9,171	4,953	28.3	98	23	23	32	55	13	7	134	187	4	0	57	0	0	12	285	313	12
1920 Lavangen	1,076	3,405	4,215	24.6	64	28	38	29	39	11	6	108	177	3	0	2	0	0	16	252	302	.
1922 Bardu	3,994	23,459	11,585	14.9	282	29	62	68	142	23	15	296	861	18	0	0	0	0	47	305	2,704	55
1923 Salangen	2,220	10,838	6,432	19.8	211	37	62	57	98	18	10	219	440	6	0	0	0	0	25	307	458	37

Kommune (2018)	Innbyggere per 1.1.2017	Reise-avstand innen sone (i km) per 1. januar 2017	Reise-avstand til nabokrets (i km) per 1. januar 2017	Struktur-kriteriet, per 1.1.2017	Alene-boende 30-66 år, per 1.1.2016	Inn-vandrere 6–15 år fra land utenom Skandi-navia per 1.1.2017	Antall barn 0-15 år med enslig forsørger, per desember 2016. Prikket	Uføre-pensjo nister 18-49 år, per desember 2016 Prikket	Antall skilte og separerte 16-59 år, per 1.1.2017	Antall arbeids-ledige 16-59 år, gj.snitt. 2016	Antall med psykisk utviklings-hemming, 16 år og eldre, per 1.1.2017	Antall ikke gifte, 67 år og eldre, per 1.1.2017	Antall innbyggere over 16 år per 01.01.2017 med universitets- og høyskoleutdanning per 01.10.2016	Antall barn 1 år med full kontant-støtte, snitt 2016	Antall barn 1 år med redusert kontant-støtte, snitt 2016	Antall elever i statlige og private grunnskoler, vanlig under-visning (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesial-skoler og private skoler for funksjons-hemmede (2016/2017)	Antall elever ved statlige spesialskoler og private skoler for funksjons-hemmede som er innlosjert på skolen (2016/2017)	Antall jordbruks-bedrifter, per 2016	Antall landbruks-eiendomme r, per des 2016	Kommune-nes areal, 1.1.2017	Flyktninger per 1. januar 2017 med botid 6-30 år/uten integreringst ilskudd. Prikket
	kol. 1	*kol. 2*	*kol. 3*	*kol. 4*	*kol. 5*	*kol. 6*	*kol. 7*	*kol. 8*	*kol. 9*	*kol. 10*	*kol. 11*	*kol. 12*	*kol. 13*	*kol. 14*	*kol. 15*	*kol. 16*	*kol. 17*	*kol. 18*	*kol. 19*	*kol. 20*	*kol. 21*	*kol. 22*
1924 Målselv	6,781	83,972	32,908	16.6	473	40	148	140	295	43	31	501	1,392	21	2	31	0	0	78	720	3,326	26
1925 Sørreisa	3,496	14,204	10,249	10.8	273	34	100	71	176	34	10	258	638	10	0	1	0	0	22	389	361	19
1926 Dyrøy	1,138	5,814	6,757	24.9	129	5	25	39	56	14	11	149	188	2	0	0	0	0	14	397	289	.
1927 Tranøy	1,540	32,866	8,919	27.5	148	30	46	37	77	15	7	167	268	3	0	0	0	0	13	341	524	9
1928 Torsken	921	23,989	5,626	49.5	91	31	18	14	49	9	7	120	91	1	0	0	0	0	3	55	243	.
1929 Berg	914	7,518	4,034	44.2	75	15	21	15	40	11	3	87	109	2	0	23	0	0	0	50	294	14
1931 Lenvik	11,697	123,023	45,261	10.6	908	100	378	313	625	108	84	861	1,983	44	2	95	0	0	46	858	893	122
1933 Balsfjord	5,685	94,731	28,755	22.3	473	30	127	133	260	57	33	619	744	10	0	22	0	0	156	1,011	1,497	.
1936 Karlsøy	2,273	65,341	15,472	63.3	203	22	42	36	101	27	17	262	282	2	0	30	0	0	23	399	1,092	10
1938 Lyngen	2,876	53,855	13,815	40.4	252	9	65	83	148	28	35	309	445	5	0	0	0	0	50	454	813	12
1939 Storfjord	1,890	36,499	10,882	33.7	164	10	73	33	112	12	16	168	310	5	0	0	0	0	22	249	1,543	.
1940 Kåfjord	2,132	45,855	6,222	40.3	175	4	41	45	100	25	13	237	338	8	0	46	0	0	46	443	991	.
1941 Skjervøy	2,912	20,090	11,764	41.8	198	28	59	70	140	32	18	252	387	12	0	19	1	0	3	150	474	35
1942 Nordreisa	4,919	42,585	19,035	18.6	425	37	155	107	265	59	33	462	878	13	0	141	0	0	52	485	3,437	35
1943 Kvænangen	1,233	15,093	9,688	55.5	114	6	27	36	61	16	16	142	186	2	0	0	0	0	9	276	2,109	.
2002 Vardø	2,104	5,127	2,345	47.7	294	14	60	30	106	46	8	237	316	6	0	0	0	0	3	37	601	9
2003 Vadsø	6,154	22,396	6,590	4.7	574	147	181	86	321	78	19	425	1,375	8	0	0	0	0	17	243	1,258	241
2004 Hammerfest	10,527	26,264	18,079	2.9	954	172	258	149	500	175	42	649	2,312	24	0	0	0	0	5	41	848	322
2011 Kautokeino	2,938	31,974	22,325	67.2	226	7	109	55	82	82	21	222	649	19	1	0	0	0	11	99	9,707	.
2012 Alta	20,446	116,217	74,333	5.6	1,538	152	678	363	1,161	232	106	1,090	4,690	77	1	96	0	0	90	895	3,849	224
2014 Loppa	968	26,467	9,966	110.9	119	13	15	14	34	14	4	126	143	2	0	0	0	0	0	108	689	.
2015 Hasvik	1,037	14,172	3,340	149.2	118	12	35	24	52	31	2	109	132	4	0	0	0	0	0	62	556	.
2017 Kvalsund	1,027	17,440	14,449	39.4	109	8	13	21	48	13	5	137	159	2	0	0	0	0	3	120	1,844	4
2018 Måsøy	1,204	13,282	5,479	121.0	133	11	29	13	51	27	4	176	145	2	0	0	0	0	0	30	1,136	4
2019 Nordkapp	3,291	14,882	8,582	63.7	372	50	83	59	183	54	16	319	509	4	0	0	0	0	0	9	926	40
2020 Porsanger	3,971	42,778	16,209	38.7	446	36	104	66	222	41	7	372	767	10	1	0	0	0	37	370	4,873	32
2021 Karasjok	2,696	10,681	12,395	50.0	218	10	86	43	123	44	16	231	667	2	1	0	0	0	25	216	5,453	.
2022 Lebesby	1,330	36,931	11,297	130.4	159	19	25	36	75	23	12	148	199	2	0	0	0	0	7	82	3,459	.
2023 Gamvik	1,137	14,872	9,940	121.3	167	14	20	18	70	31	3	108	138	3	2	0	0	0	3	51	1,416	.
2024 Berlevåg	991	1,607	1,438	92.2	113	7	25	20	54	19	3	131	126	2	0	0	0	0	1	11	1,122	.
2025 Tana	2,911	44,563	28,342	42.9	304	25	58	59	140	41	23	293	540	5	1	27	0	0	66	554	4,051	5
2027 Nesseby	951	7,150	4,369	32.1	101	20	16	12	40	10	5	129	174	1	0	0	0	0	16	218	1,437	.
2028 Båtsfjord	2,267	2,958	2,734	66.3	245	55	59	44	120	54	9	156	248	4	0	0	0	0	0	8	1,435	29
2030 Sør-Varanger	10,199	89,377	42,162	9.5	956	113	272	178	586	239	29	763	2,224	19	0	1	0	0	31	300	3,972	110
Sum landet	**5,258,317**	**20,440,157**	**9,432,074**	**8,730.2**	**449,127**	**49,454**	**122,671**	**94,619**	**288,669**	**77,808**	**19,488**	**342,622**	**1,321,033**	**19,797**	**215**	**20,681**	**134**	**5**	**41,076**	**180,288**	**323,804**	**147,812**

Vinje kommune
Rådmannen

Til dialekt- og nynorskkommunane

Sakshands.	Saksnr.	Løpenr.	Arkiv	Dato
JANMY	2017/343	15087/2017	SA5	07.07.2017

Søknad om støtte til Vinje-senteret - 2018-budsjettet

Vinje kommune skal, i samarbeid Nynorsk kultursentrum, realisere Vinje-senteret. Bli med oss på eit viktig løft av nasjonal verdi!

Vinje-senteret for dikting og journalistikk skal vere det rause museet som gir publikum meir enn dei ventar og meir enn dei betaler for. Senteret skal dokumentere og formidle prosakunsten i diktinga og forteljingar om journalistikkens rolle i Noreg. Eit slikt museum finst ikkje i Noreg frå før, ikkje i mange andre land heller. Innhaldet blir større enn kostnaden, og Vinje-senteret blir rimelegare enn andre nye kulturinstitusjonar.

I 2003 vedtok UNESCO-konvensjonen om vern av immatriell kulturarv som mellom anna gjeld munnleg tradisjon, utøvande kunst og språk. Noreg er i ei særstilling i Europa når det gjeld dialektenes stilling og levekår. Det er flott og unikt at me også i 2017 har ein statsminister som brukar si eiga dialekt på alle landets talarstolar, jamvel Stortingets. På det viset kan ho stolt syne sitt opphav og identitet. Alle kjem me frå ein plass! Det er forventa at ein held på dialekta si i Noreg i dag på alle ulike arenaer. I både riksmedia og på lokalt hald blir dialektbruken framelska og nærmast hylla. Dette står i sterk kontrast til det vi kjenner frå store delar av resten av verda, der standardisert offisielt språk er einaste gangbare målføre i media, politikken og offentlege tilstellingar.
Me treng ikkje gå mange tiår attende før dialektar frå landsbygda og utkantstrok vart sett ned på, og mange valde å konverterte til bymål for å bli tekne på alvor. Dit vil me ikkje igjen!
Vinje-senteret som kompetansesenter vil i samarbeid med mellom andre Høgskulen i Sørøst-Norge forske på utvikling av dialektar knytt opp mot nynorskbruk og kva som gjer at nokre dialektar overlever medan andre dialektar utviklar seg i overkant mykje. Andre tema her kan vere dialektas plass i ei SMS-verd av kortformar og lokale uttrykk ispedd internasjonale termar og omgrep. Samspel og utvikling mellom dialektar og nye språk frå våre nye landsmenn vil òg vere grunnlag for djupdykk. Me skal ikkje stå stille, men me må vite kva veg me vil ta.

Vinjevegen 192, 3890 Vinje • Tlf. 3506 2300 • Fax 3506 2301 • postmottak@vinje.kommune.no • www.vinje.kommune.no
• Bankgiro 2717.07.00037 • Organisasjonsnummer 964964610

Med sans for det lokale og blikk for det globale skal Vinje-senteret bli eit nasjonalt dokumentasjons- og formidlingssenter på internasjonalt nivå. Grunnlaget er nynorsk skriftkultur, og Vinje-senteret skal arbeide med dikting og journalistikk på både nynorsk og bokmål med skriftkultur, minnekultur og demokrati som tre overordna perspektiv i både dokumentasjon, formidling og utstillingar. Vinje-senteret blir eit alternativ til den mentale sentraliseringa i vår tid.

Vinje kommune og Nynorsk kultursentrum har ei grunnleggande interesse av at det nye nasjonale senteret skal ha stor verdi for heile nasjonen, og for folks identitet og forståing av språkets identitetsberande effekt. Dialekt- og nynorskbruken i Vinje står sterkt, og me har framleis i dag mange gode ambassadørar for dette innan scenekunst, media og dikting av høgaste nasjonale standard. I ei tid med auka globalisering og stadig tettare band og raskare kommunikasjon blir slike tradisjonsberarar viktige for oppveksande generasjonar. Alle treng førebilete! Vinje-senteret vil vere med å styrke nynorskbruken som ein grunnpilar for å ta vare på den einskildes dialekt og stads-identitet. Truleg er det mange barn i Noreg i dag som framleis kan snakke og skrive dialekta si, fordi framsynte menn som Ivar Aasen og Aa. O. Vinje samla dialektene til eit felles skriftspråk. Denne arven må me synleggjere og bringe vidare. Dialektar i seg sjølv har ein enorm verdi som gjer at me framleis kan busette og ta i bruk heile dette ressursrike landet med folk som både ser utover i verda og veit kvar dei kjem i frå. Vinje-senteret vil samarbeide med alle som ynskjer å gjere levekåra til norske dialekter best mogleg.

Vinje-senteret vil dokumentere alle dei 1300 skjønnlitterære debutantar på nynorsk og vise den geografiske bakgrunn deira. Dei forteljingane som skal skapast om norsk pressehistorie, inneber at kvar einaste lokalavis i nynorskkommunane blir plassert i sin rette nasjonale samanheng.

I 2000 var mange kommunar med på ei symbolsk kronerulling til ute-amfiet i Aasen-tunet for å markere at nynorskbrukarane finst over heile landet, at Aasen-tunet er ein nasjonal institusjon og at ute-amfiet i Aasen-tunet har vore ein av dei viktige arenaene for meiningsdanning i Noreg.

No er sjansen der på ny – Vinje kommune set pris på alle bidrag, små som store.

Ta kontakt med ordførar eller rådmann dersom de ønskjer meir informasjon.

Med helsing

Jon Rikard Kleven
Ordførar /s/

Jan Myrekrok
Rådmann /s/

Brevet er sendt elektronisk og har difor ingen signatur.

Vedlegg:

1 Vinje-senteret på 12 minutt

1 Vinje-senteret på 12 minutt

Ikon for Vinje-senteret med V-en i signaturen til A.O. Vinje. Formgivar: Per Finne

Vinje-senteret for dikting og journalistikk skal vere det rause museet som gir publikum meir enn dei ventar og meir enn dei betaler for. Senteret skal dokumentere saksfelt ingen andre museum dekkjer: perspektiv på romanar og noveller i diktinga, forteljingar om journalistikk på måtar som ingen har gjort før.

Med blikk for det lokale skal Vinje-senteret bli eit nasjonalt dokumentasjons- og formidlingssenter på internasjonalt nivå om dikting og journalistikk. Grunnlaget er nynorsk skriftkultur, og Vinje-senteret skal arbeide med dikting og journalistikk på både nynorsk og bokmål.

Senteret blir ei avdeling i Nynorsk kultursentrum på linje med Aasentunet og Hauge-senteret og dermed ein del av det største litterære museet i Noreg og det einaste språkmuseet i Norden. Litteraturdagane i Vinje ønskjer å bli del av Vinje-senteret, og samarbeid med aktørar som Liv i Vinje og Vest-Telemark Museum blir avtalefesta.

Vinje-senteret får minst fire fulle stillingar og to deltidsstillingar for avløysarar og omvisarar. Senteret disponerer nær 700 m^2 i ombygde Vinje skule og bruker Vinjar samfunnshus saman med lokale aktørar. Eit skisseprosjekt frå arkitektane Hille & Strandskogen styrkjer det som er og legg til noko nytt som gjer dette til ein god møteplass for fastbuande og gir tilreisande lyst til å stoppe. Vinje-senteret blir eit alternativ til den mentale sentraliseringa i vår tid.

Truleg vil det koste inntil 24,0 millionar eks. mva å byggje Vinje-senteret. Då er 25 prosent uføresette kostnader rekna med. Basisutstillinga vil truleg koste 6,1 millionar, og Vinjar samfunnshus bør utbetrast for 1,0 millionar. Driftsbudsjetta for år 1–4 aukar frå 2,6 millionar til 6,0 millionar ved full drift. Alt dette må finansierast ved eit klassisk norsk spleiselag.

Dei siste åra har Vinje kommune satsa 3,6 millionar i tiltak som byggjer opp under Vinje-senteret. Dagleg leiar blir tilsett så snart finansiering frå kommune, fylkeskommune og stat gjer det mogleg. Vinje-senteret opna nettstaden Vinjesenteret.no 29. februar 2016.

1.1 Fagleg grunnlag

Vinje kommune tok i 2011 kontakt med Nynorsk kultursentrum om å utvikle eit litterært senter i Vinje. Ein omfattande intensjonsavtale blei godkjend vinteren 2014 og la grunnlaget for eit utviklingsprosjekt i regi av Nynorsk kultursentrum på oppdrag frå Vinje kommune. Denne prosjektplanen avsluttar utviklingsprosjektet og har vore drøfta i ein meir open prosess enn andre har invitert til før. Svært mange og ulike aktørar har vore involverte, og 76 informasjons- eller drøftingsmøte med over 300 deltakarar har vore haldne i Telemark, Drammen, Oslo, Sogndal og på Sunnmøre.

Nesten alle litterære museum rundt om i verda handlar om ein forfattar eller ei gruppe av forfattarar, og museum for presse eller journalistikk handlar mest om teknologi og institusjonar. Dei musea Nynorsk kultursentrum driv, skil seg ut med sin høgare himmel – nynorsk skriftkultur for Aasen-tunet, lyrikk i mange former på tvers av språkgrenser for Hauge-senteret. Det gir medarbeidarane meir å spele på og publikum meir å oppleve. Nynorsk kultursentrum følgjer det internasjonale etiske regelverket som er fastsett for museum.

UNESCO vedtok i 2003 konvensjonen om vern av immateriell kulturarv, som mellom anna gjeld munnleg tradisjon og handboren kunnskap. I 2015 fekk dei industrihistoriske kulturminna på Rjukan og Notodden verdsarvstatus, med vasspegelen i Møsvatn som oppsluttande verdi i Vinje. Den verdsarvstatusen skal mellom anna tene til å byggje identitet. Vinje kommune er svært rik på kulturminne, og 1243 enkeltminne er automatisk freda. Eit av dei er Vinjestoga. Den beste måten å verne kultur på er å bruke den, og der er brei politisk emje om at Vinje også i framtida skal assosierast med kultur, natur og tradisjon.

Moderne museum lever i samtida, aktiviserer gjester og brukarar og lagar forteljingar som berre dei kan formidle slik dei gjer. Minnepolitikk er å bruke fortida til å fremje interesser eller verdiar i samtida, og pregar den minnekulturen som finst i eit samfunn. Museum er basisinstitusjonar i den norske minnekulturen. Der er berre to små pressemuseum og eit senter for avisteikning i Noreg. Litterære museum er det fleire av, men dei fleste er små i omfang og har svært få tilsette. Minnepolitisk er 200-årsjubileet for A.O. Vinje i 2018 eit av dei viktigaste kulturjubilea fram mot 2020.

Som diktinga blei journalistikken til i møtet mellom det munnlege og det skriftlege. Historia om norsk presse tek til på 1600-talet, men forteljinga om moderne norsk journalistikk opnar med A.O. Vinje i 1850-åra. Journalistikken har endra seg meir enn det ståande uttrykket «den fjerde statsmakt» gir inntrykk av, og denne historia er enno ikkje fortald. Medieforskarane arbeider mest med samtida, mediebransjen mest med framtida. Der er ingen nasjonal institusjon som på uavhengig grunnlag dokumenterer og formidlar samtida i lys av fortida no når den redigerte røynda er under press.

Norsk litteraturhistorie er ei fleirspråkleg forteljing. Det tok til med skriving og dikting på norrønt i mellomalderen og heldt fram som skrifter på dansk fram mot 1800-talet. Etter kvart tok det norske over og enda i ein språkdelt norsk kultur med to skriftlinjer – nynorsk og bokmål. Frå Vinje har det kome uvanleg mange diktarar på nasjonalt og internasjonalt nivå dei siste 150 åra, alle på nynorsk. Den forteljinga er enno ikkje skriven. Det er heller ikkje det skiftande samspelet mellom dikting og journalistikk.

Når tale blir skrift, og skriftspråk blir utvikla vidare med institusjonar og regelverk, oppstår skriftkulturar. Den lese- og skrivekunna som prega Øvre Telemark i tidlegare hundreår, gjorde at folk visste ein del om kva som blei tenkt og skrive andre stader. Denne skriftkulturen styrkte den munnlege tradisjonskunsten, som på si side påverka diktinga. «Ytringsfridom skal det vere», heiter det i Grunnlova no. Den fridomen er under press både i tale og

skrift, også i eit språkdelt samfunn som Noreg. For den som skriv, er det sjeldan likegyldig kva språk han eller ho får bruke og kvar det kan brukast.

1.2 Vinje i Telemark og verda

Kraftkommunen Vinje er ein kulturell kraftstasjon, ein forfattarkommune av dei sjeldne og blei kåra til Noregs kulturkommune i 2009. Midtbø og Vinjestoga er minnestader etter A.O. Vinje, Tarjei Vesaas og Halldis Moren Vesaas, husa etter Rikard Berge står, medan spora er færre etter slike som Aslaug Vaa. Dei geografiske spora etter samtidsforfattarar blir først synlege om lenge.

Vest-Telemark er ein av fire regionar i Telemark og har ein fleirkjernestruktur. Med 14 100 innbyggjarar er dette den minste regionen i fylket, og i regionen er Vinje størst med 3700 innbyggjarar. Gjennom Fjellnettverket og andre fellestiltak er kommunen aktiv på mange arenaer. Rauland, Åmot og Edland er dei tre bygdesentra i kommunen. Grenda Vinje ligg ved E134, som blir verande ein hovudveg mellom aust og vest, men dei fleste overnattingsplassane ligg minst 30 minutt unna. Det ville gjort seg med nye, varige tilbod i den regionale opplevingsøkonomien.

Telemark fylkeskommune framhevar dei sterke kulturtradisjonane i kulturplanen sin. Vest-Telemark Museum er eit veldrive regionmuseum med mange oppgåver også i Vinje. Der er fleire gode litteraturfestivalar i fylket og mange andre aktuelle samarbeidspartnarar, frå folkeakademi og handverkslag til sokneråd, og institusjonar og foreiningar i grendene Edland, Åmot og Rauland. Laget Liv i Vinje står i ei særstilling med sitt vellykka arbeid for å skape liv i bygda. Institutt for folkekultur på Rauland og forfattarstudiet ved Høgskolen i Telemark er to andre sentrale aktørar.

1.3 Vinje-senteret – det rause museet

Stiftinga Nynorsk kultursentrum blei skipa i 1993 og har 24 stiftarar frå heile landet. Konsernet med 18 fast tilsette eig og driv det største litteraturmuseet i Noreg, det einaste senteret for lyrikk i mange former i Noreg, det einaste språkmuseet i Norden, det eldste språkmuseet i verda og det einaste redigerte leksikonet på nynorsk. Våren 2016 var ni nettstader i drift. Kvar dag bruker fleire tusen menneske tenester frå denne institusjonen. Stiftinga er gjeldfri og har gjennomført alle større investeringsprosjekt innanfor budsjett. Nynorsk kultursentrum blei kåra til Årets museum 2015 «som en uvanlig levende, ambisiøs og systematisk formidler og forvalter av immateriell kulturarv».

Nynorsk kultursentrum skal arbeide for nynorsk skriftkultur. Styret har vedteke *Visjon og strategi 2016–2019*, som gjeld for alle delar av verksemda. Eit av dei seks hovudmåla for perioden er å etablere Vinje-senteret som ny driftsavdeling. Visjonen for Nynorsk kultursentrum er «Nynorsk, sjølvsagt, når som helst og kor som helst», og institusjonen arbeider etter verdiane *open*, *modig* og *overraskande*. Dette skal vere det rause museet som gir gjestene meir enn dei ventar og meir enn dei betaler for.

Det har kome mange ønske om kva Vinje-senteret bør arbeide med. Senteret skal gjere noko andre ikkje alt gjer, og medarbeidarane må ha den kunnskapen som trengst for desse oppgåvene. Difor bør Vinje-senteret konsentrere verksemda si om dikting og journalistikk – romanar og noveller i diktinga og alle former for journalistikk med utgangspunkt i den skriftlege. Med nynorsk skriftkultur som grunnlag bør senteret dekkje begge dei to norske skriftspråka. Moderne kommunikasjon krev korte, tydelege institusjonsnamn som gir meining for mange. *Vinje-senteret* er eit slikt namn, med den engelske nemninga *Vinje Centre for Journalism and Literature*.

Vinje-senteret skal bli eit nasjonalt dokumentasjons- og formidlingssenter på internasjonalt nivå om dikting og journalistikk på norsk. Prioriterte målgrupper bør vere elevar og lærarar, fastbuande i Vest-Telemark, bok- og avislesarar, journalistar og andre i bokbransjen og mediebransjen. Folketalsgrunnlaget tilseier at 2900 gjester i året med full drift er realistisk. Gjester ved Litteraturdagane i Vinje kjem i tillegg. Med digitale tenester kan senteret ha nærare 20 000 brukarar og gjester årleg. Vinje-senteret blir ein ekstra grunn til å bu i Vinje, stoppe der og bli verande der lenger.

1.4 Innhald for gjester og brukarar

For alle museum er samlingane arbeidsgrunnlaget. Samlingsforvaltning handlar om å samle inn, bevare, dokumentere, registrere og gjere tilgjengeleg. Erik Gjestvangs store boksamling på bort imot 300 hyllemeter med svært mykje av norsk dikting gjennom fleire hundre år blir hjernen i samlingane, og Vinje-senteret kjem til å ha lite av tradisjonelle museumsgjenstandar. Mediebransjen har tradisjonelt vore best på munnlege arkiv, og innsamling av munnlege minne blir difor viktig. Dette blir kombinert med kunnskap og forteljingar om profilerte diktarar, redaktørar og journalistar. For arbeidet med journalistikk blir det oppretta eit fagråd ved Vinje-senteret.

Nynorsk kultursentrum driv utoverretta og har utforma strategiar for formidling generelt og utstillingar spesielt, der omvisinga er eit grunngrep. Grunntanken om utstillingar er at «vi er analoge der vi kan, og digitale der vi må». Personifisering og andre journalistiske grep vil bli brukte i formidlinga ved Vinje-senteret. Innhaldet blir mest tilpassa norske gjester, men Vinje-senteret skal også ha tilbod for framandspråklege, og basisutstillinga blir teksta på nynorsk og engelsk. I samarbeid med Høgskolen Sørøst-Norge vil Nynorsk kultursentrum tilby studentar i Rauland å vere Vinje-ambassadørar. Ei eiga utstillingsgruppe lagar plan for basisutstillinga i Vinje-senteret.

Vinje-senteret skal leite fram det spesielle og det typiske, det uventa og det einestående, og ikkje ta snarvegen til det openberre. Regelmessige arrangement tilpassa den lokale veke- og årsrytmen og tilbod som alt finst, blir ein viktig del av verksemda i Vinje-senteret. Slike arrangement kan leggjast til fleire stader. Å utvikle nye elevprogram om dikting og journalistikk for Den kulturelle skulesekken er ei prioritert oppgåve frå første arbeidsdag. Senteret skal utforme sine eigne programformat med dei nye røystene og dei prislønte forfattarane og journalistane: dei beste. Vinje-senteret bør vere ein av dei fem viktigaste aktørane i 200-årsjubieet for A.O Vinje i 2018.

Litteraturdagane i Vinje er den eldste litteraturfestivalen i Telemark og har vore arrangert i august–september sidan 2001. Dette er ein lågbudsjettfestival med høg kvalitet, og det beste i dette må førast vidare. Festivalen er eigd av eit medlemslag og årsmøtet i laget gav 24.1.2016 styret fullmakt til å forhandle med Nynorsk kultur-sentrum om at festivalen blir ein del av Vinje-senteret. Ulvik poesifestival har med stort hell vore ein del av Haugesenteret sidan 2014. Ei slik løysing vil styrkje både senteret og festivalen og føreset ein avtale mellom Litteraturdagane i Vinje og Nynorsk kultursentrum.

Digitale tenester inkluderer nettstader og sosiale medium. Nynorsk kultursentrum har satsa mykje på slike tenester like sidan Aasen-tunet blei opna i 2000. Våren 2016 dreiv institusjonen det digitale oppslagsverket Allkunne og åtte andre nettstader og var med det truleg det einaste museet i Noreg med fleire nettstader enn museum. Publikum kunne då velje mellom meir enn 35 000 tekstdokument på desse nettstadene. Nettstaden Vinjesenteret.no blei opna med publisering av *Prosjektplan for Vinje-senteret* og ymse bakgrunnsstoff måndag 29.2.2016.

Vinje-fondet er ei årleg løyving over statsbudsjettet for å styrkje nynorsk journalistikk og anna publisistisk verksemd på nynorsk og medverke til større rekruttering av nynorskbrukande journalistar. I åra 2010–2015 er det løyvt 3,6 millionar til 13 prosjekt, fleire av dei i Telemark. Midlar frå Vinje-fondet var ein nødvendig føresetnad for at Nynorsk avissenter kunne etablerast i Førde. Nynorsk kultursentrum forvaltar ordninga på oppdrag frå Kulturdepartementet, og det praktiske arbeidet med støtteordninga blir lagd til Vinje-senteret.

Som ei avdeling i Nynorsk kultursentrum blir Vinje-senteret ein samfunnsaktør innanfor språk, dikting og journalistikk. Vinje-senteret skal vere med og gjere det lettare og kjekkare å vere nynorskbrukar på Austlandet. Med støtte i solid dokumentasjon skal senteret fremje pressepolitiske tiltak som styrkjer uavhengig journalistikk generelt og journalistikk på nynorsk spesielt, og litteraturpolitiske tiltak som fremjar prosakunst på nynorsk og bokmål. Det inneber at Vinje-senteret kan kome til å målbere omstridde meiningar.

Vinje-senteret må ta imot gjestene i ein open og innbydande resepsjon. Senteret treng ein butikk som er ein del av det samla tilbodet og som kan gi inntekter. Butikken bør vere noko av det første gjestene møter og det siste dei reiser frå. Nynorsk kultursentrum driv då fire butikkar, og det gir mange driftsfordelar i alt frå kompetanse til innkjøp. Nynorsk kultursentrum er eit av få museum i Norden som har satsa på nettbutikk, og Handlenett.no blir felles for alle tre avdelingane.

Eit serveringstilbod må der vere, løyst i samarbeid med lokale aktørar som Vinje Gardsmat og Mjonøy.

1.5 Samarbeid og kommunikasjon

Vinje-senteret blir til etter eit lokalt initiativ, er ønskt lokalt og byggjer på eit sterkt lokalt engasjement. Det tek med seg det som finst, forbetrar det som alt er og gir meir og nytt innhald i kulturlivet. Arbeidet med prosjektplanen har vore møtt med interesse, entusiasme og uvanleg stor grad av semje. Gjennom inkluderande samarbeid skal heile Vinje eige i Vinje-senteret, og ingen andre prosjekt kjem i klemme på grunn av den nye institusjonen. Nynorsk kultursentrum har teke initiativ til ein samarbeidsavtale med Vest-Telemark Museum, og nødvendige avtalar mellom Telemark fylkeskommune og Vinje kommune er i arbeid.

Vinje-senteret følgjer grunntanken i Nynorsk kultursentrum om at ingen prosjekt er avslutta før dei er formidla og gjort kjende for andre. Krava til universell utforming og klarspråk blir følgde og administrasjonsspråket er nynorsk. Styret i Nynorsk kultursentrum vedtok profilprogram for Vinje-senteret 25.2.2016 med V-en i signaturen til A.O. Vinje som motiv. Vinje-senteret gir ut meldingsbladet Dølen til husstandane i Vest-Telemark to gonger i året. Tilkomsten til Vinje-senteret må vere godt skilta frå aust og vest, og arbeidet med å skrive staden inn i reisehandbøker tek til no.

1.6 Organisering, lokalisering og romprogram

Vinje-senteret blir ei avdeling i Nynorsk kultursentrum på linje med Aasen-tunet frå 2000 og Hauge-senteret frå 2011. Vinje-senteret skal ha heilårsdrift og kan få inntil seks arbeidsplassar – fire fulle stillingar og to deltidstilsette som avløysarar og omvisarar. Røynsla frå oppbygginga av Hauge-senteret i Ulvik 2011–2015 gjeld også for Vinje-senteret: Den faglege nærleiken er større enn den geografiske avstanden. Medarbeidarane i Vinje-senteret får 18 kollegaer i dei andre avdelingane som alle arbeider med språk og litteratur. Alle etablerte driftssystem og rutinar i Nynorsk kultursentrum gjer det lett å etablere drifta i Vinje. Vinje-sente-

ret gjer Nynorsk kultursentrum til det einaste norske museet med driftsavdelingar i to landsdelar og tre fylke. Mellom Ulvik og Vinje tek bilturen mindre enn tre timar, mellom Ulvik og Ørsta seks timar.

Det blir lett å kome til Vinje-senteret, og det skal vere lett å bli verande der. Vinje-senteret blir lagt til Vinje skule like ved E134 eit kvarter frå kommunesenteret Åmot og midt mellom Bergen og Oslo. Hovudetasjen i Vinje skule frå 1973 blir bygd om for Vinje-senteret. Underetasjen kan då disponerast til næringshage og andre føremål. Vinjar samfunnshus frå 1959, teikna av Arnstein Arneberg, fargesett av Henrik Sørensen og bygd på dugnad, ligg vegg i vegg med Vinje skule og blir sambruk for større arrangement. Utanfor er der alt parkeringsplass for 50 bilar, og det er god offentleg økonomi å bruke om att bygningar og anlegg som alt finst.

Vinje-senteret treng om lag 550 m2 utanom korridorar og fellesområde med Vinjar. Av det går 300 m² til utstilling og formidling, 90 m² til publikumsområde og vel 110 m² til tilsette og drift. Dette er lite målt mot nybygg for norske museum, men vesentleg meir enn Hauge-senteret i Ulvik, den billigaste nasjonale kulturinstitusjonen som er blitt opna på lang tid. Vinje-senteret blir likevel eit av dei største litterære musea i Noreg. Det kan måle seg med Hauge-senteret i tal tilsette, men vil disponere eit mykje større areal. Berre Aasen-tunet i Ørsta og Hamsunsenteret på Hamarøy har fleire fast tilsette.

1.7 Skisseprosjekt, kalkylar og budsjett

Vinje-senteret får ei dempa, men tydeleg form og utnyttar plassen godt. Det er ein institusjon med mange funksjonar som inneber ein komplisert konstruksjon. Skisseprosjektet styrkjer det som er, legg til noko nytt i form og innhald og framhevar dei store verdiane i kulturlandskapet i området. Vinje skule blir bygd om med ein nybygd kontorfløy, mellombygningen til Vinjar samfunnshus blir riven og erstatta med eit moderne bygg i glas, som saman med ny utøvargarderobe i underetasjen tilfører Vinjar samfunnshus nye kvalitetar og oppfyller krava til universelt tilgjenge. 2000 år kulturhistorie blir meir synleg og tilgjengeleg for publikum, og området ned mot Vinjevatnet blir ein god stad å vere, ikkje minst for småbarnsfamiliar.

Vinje-senteret blir på 696 m² BTA medrekna nye fellesområde med Vinjar, som dessutan får 50 m² BTA ny utøvargarderobe i underetasjen.

Vinje-senteret må realiserast gjennom eit klassisk norsk spleiselag i samsvar med dei hevdvunne fordelingsreglane for offentlege tilskot frå stat, fylke og kommune. Investeringskalkylane for skisseprosjektet er uvanleg detaljert og byggjer på gjeldande retningslinjer og eit stort erfaringsmateriale. Der er usikre faktorar som kan slå begge vegar. Driftsbudsjetta følgjer budsjettprinsippa i Nynorsk kultursentrum om nøkterne inntekter og realistiske kostnader.

Truleg vil det koste inntil 24,0 millionar 2016-kroner eks. mva å byggje Vinje-senteret. Då er 4,8 millionar eller 25 prosent i uføresette kostnader rekna med. Vida-re vil basisutstillinga koste om lag 6,1 millionar. Vinjar samfunnshus bør utbetrast for 1,0 millionar for å dekkje dei behova som ligg føre.

Nybygg for museum dei siste åra har kosta frå 27 000 til 41 000 per m², og om-byggingar frå 20 000 og oppover til 52 900. Ut frå skisseprosjektet for nybygg og om-bygging vil Vinje-senteret koste inntil 34 500 per m² BTA.

Driftsbudsjetta for år 1–4 aukar frå 2,6 millionar til 6,0 millionar ved full drift.

Til og med 2015 hadde Vinje kommune brukt om lag 3,6 millionar på grunn-lags- og utviklingsarbeid som kjem Vinje-senteret til gode.

Vinje kommune eig Vinjestoga, Vinje skule og Vinjar samfunnshus. Å etablere Vinje-senteret endrar ikkje noko på dette. I tråd med intensjonsavtalen frå 2014 gjer Vinje kommune og Nynorsk kultursentrum ein overtakings- og driftsavtale på grunnlag av denne prosjektplanen, som inneheld framlegg til ein slik avtale. Framlegget inneber at Nynorsk kultursentrum kan ta over driftsansvaret for Vinje-senteret frå og med 1.9.2016 og Vinjestoga frå og med 1.1.2018.

1.8 Framdrift, ringverknader og risikoar

Prosjektplanen blei lagd fram 29.2.2016. Same dagen opna Vinje-senteret det første publikumstilbodet med nettstaden Vinjesenteret.no. Under føresetnad av at nødvendig og langsiktig finansiering kjem på plass i tide, kan dagleg leiar ta til våren 2017, og våren 2018 kan då fire medarbeidarar vere på plass. I alle høve kan Vinje-senteret tilby eit eige program på 200-årsdagen for A.O. Vinje 6.4.2018. Det tek tid å utvikle slike institusjonar, men går det berre åtte–ni år frå den første ideen til eit komplett publikumstilbod er på plass, er det svært kort tid. Ein kalender for år 1–4 etter 2016 er utarbeidd.

Ein kulturinstitusjon er viktig og gjer seg viktig i kraft av seg sjølv. Det følgjer av den eigenverdien kultur har. Vinje-senteret vil styrkje og fornye Vinje som litterært landskap og gi publikum fleire tilbod enn dei som alt finst. Senteret gir også vesentlege økonomiske ringverknader i form av varige arbeidsplassar. Røynslene frå Aasen-tunet og Hauge-senteret viser at det tek tid før ringverknadene frå ein slik kulturinstitusjon slår inn. Alt året etter at Hauge-senteret kom i full drift, hadde likevel institusjonen gitt Ulvik 12 nye innbyggjarar. Ein god tommelfingerregel er at om lag 70 prosent av lønsmidlane går inn i lokaløkonomien.

Å vurdere risiko er å vurdere både kva som skal til for å nå planlagde mål og kva som kan hindre dette. Sju slike faktorar er identifiserte, men det kan også gå betre enn ein ventar. Ideen om Vinje-senteret er blitt møtt med stor entusiasme og vilje til resultat på ulike nivå. Ein bør både rekne med at noko skjer seg og at det kan bli uro i etableringsfasen. Røynsler frå oppbygginga av andre museum dei siste åra vil bli brukte, særleg frå Hauge-senteret som blei bygt opp 2011–2014. Vinje-senteret er betre forankra enn noko anna prosjekt Nynorsk kultursentrum har arbeidd med.

Prosjektplanen er omfattande fordi eit moderne museum er ein kompleks organisasjon med svært mange og ulike oppgåver som skal løysast. Det faglege og organiatoriske ambisjonsnivået er høgt, men det gjer også at mangt er gjennomtenkt lenge før det skal gjerast.

Tradisjon og modernitet

Denne prosjektplanen formar eit høgt fagleg ambisjonsnivå for Vinje-senteret. Ingen sa imot då dette ambisjonsnivået blei presentert i minste detalj i drøftingsframlegget i januar 2016. Skisseprosjektet frå dei framståande arkitektane Hille & Strandskogen byggjer vidare på dette faglege ambisjonsnivået. Med sine mange funksjonar og oppgåver blir Vinje-senteret komplekst å byggje når gjenbruk er ein viktig føresetnad. Dette er ombygging, nybygg og tilbygg i eitt. I tillegg kan ein no heve bruksstandarden for Vinjar samfunnshus, i si tid skapt av ein av dei fremste norske arkitektane på 1900-talet, i levande bruk i dag.

Slik ser møtet mellom kulturvern og moderne museumsdrift ut, i innhald, form og kroner. Og likevel: Vinje-senteret blir ein av dei minste nye nasjonale kulturinstitusjonane i Noreg. Det blir også ein av dei rimelegaste.

Vinje-senteret blir det det gjer.

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohkan

Fylkesrådet

Gratangen kommune
Nergårdveien 2

9471 GRATANGEN

Vår ref.: 17/12048-4	**Saksbehandler**: Kjetil Helstad	**Arkiv**: 611 SAKSARKIV	
Løpenr.: 39219/17	**Tlf. dir.innvalg**: 77 78 80 41	**Deres ref.**:	**Dato**: 05.07.2017

MELDING OM VEDTAK - STATSKOG SF - AVKLARING AV RETTIGHETS- OG EIENDOMSSPØRSMÅL I NORDLAND OG TROMS

Fylkesrådet i Troms behandlet i møte 4. juli 2017 sak 159/17: *Statskog SF – Avklaring av rettighets- og eiendomsspørsmål i Nordland og Troms*, og gjorde slikt vedtak:

1. Fylkesrådet i Troms er bekymret for den usikkerhet som er knyttet til eiendoms og bruksrettigheter for enkeltpersoner, lokalsamfunn og kommuner/regioner for de områder Statskog SF forvalter i Troms og Nordland. Rettighetssituasjonen er omstridt/uavklart, noe som er konfliktskapende og som berører mange kommuner og lokalsamfunn. Det er derfor viktig at rettighetssituasjonen for områdene avklares.

2. Fylkesrådet i Troms ber derfor om at landbruks- og matministeren, som utøver av eierskap i Statskog SF gjennom foretaksmøtet, instruerer Statskog SF om å sette på vent alle saker som gjelder eiendoms- og bruksrettigheter på områder i Nordland og Troms. Det vises her til at i forkant av, og under Stortingets behandling av Samerettsutvalget med påfølgende etablering av Finnmarkseiendommen, avsto Statskog SF fra pågående og nye rettighetsprosesser. Fylkesrådet ber om at samme prosedyre iverksettes i forhold til behandling av NOU 2007:13 «Den nye sameretten». Samtidig er det viktig at det sikres fremdrift i behandling av NOU 2007:13 «Den nye sameretten.»

Med vennlig hilsen

Willy Ørnebakk
fylkesrådsleder

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Besøksadresse
Strandveien 13
Postadresse
Postboks 6600, 9296 TROMSØ

Telefon
77 78 80 00
Epost mottak
postmottak@tromsfylke.no

Bankgiro
4700 04 00064
Internettadresse
www.tromsfylke.no

Org.nr.
864870732

Kopi:
Nordland Fylkeskommune, Fylkeshuset, Postmottak 8048 BODØ
Finnmark fylkeskommune, Postboks 701, 9815 VADSØ

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Høringsinstansene

Deres ref.	Vår ref.	Dato
	17/4119 - HEG	14.07.2017

Høring - endringer i introduksjonsloven og tilhørende forskrifter

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring forslag om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) og tilhørende forskrifter.

Høringsnotatet er todelt. I den første delen omtales forslag som følger opp tiltak i Meld. St. 16 (2015-2016) *Fra utenforskap til ny sjanse. Samordnet innsats for voksnes læring* og Meld. St. 30 (2015-2016) *Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk.* Disse forslagene skal bidra til at flere deltakere i introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap går over i arbeid eller utdanning etter avsluttet kvalifisering. I den andre delen omtales endringer i bestemmelsen i introduksjonsloven som regulerer behandling av personopplysninger.

Forslagene omtalt i høringsnotatets første del er:

- Personkretsen i formålsbestemmelsen utvides til å omfatte asylsøkere.
- Det foreslås at kommunen får en plikt til å tilby opplæring i norsk og opplæring i norsk kultur og norske verdier til beboere i mottak som ikke har fått svar på sin søknad om oppholdstillatelse og at den enkelte får en plikt til å delta i slik opplæring.
- Det foreslås presisert i bestemmelsen om individuell plan at ordningene i introduksjonsloven skal bygge videre på kompetansekartlegging og andre tiltak gjennomført i mottak.

Postadresse
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Gullhaug Torg 4A
0484 Oslo

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org.nr.: 972 417 831

Integreringsavdelingen

Saksbehandler
Hege Hov Eggen
22245428
Hege.Hov.Eggen@jd.dep.no

- Det foreslås at arbeids- eller utdanningsrettede tiltak alltid skal vurderes i arbeidet med utformingen av den enkeltes individuelle plan. Dersom slike tiltak vil styrke vedkommendes mulighet for deltakelse i arbeidslivet, skal arbeids- eller utdanningsrettede tiltak inngå i programmet som et av minimumselementene. Dette skal nedfelles i den individuelle planen.
- Det foreslås presisert at kommunene kan forlenge introduksjonsprogrammet til inntil tre år når det vil øke muligheten for deltakelse i arbeidslivet eller til å nå målsettingen i den individuelle planen.
- Det foreslås en utvidet adgang til å søke fritak fra plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap på grunn av gjennomført opplæring etter opplæringsloven.
- Det foreslås at kommunene skal gis en plikt til å legge til rette for et individuelt tilpasset tilbud for deltakere i introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap som er i omsorgspermisjon.
- Forskriftshjemmelen i introduksjonsloven § 20 foreslås endret. Det foreslås at bestemmelsen gir en noe mer utfyllende omtale av hva det kan gis utfyllende bestemmelser om og at det skal fremgå uttrykkelig av loven at det i forskrift kan gis utfyllende regler om eventuelle straffereaksjoner ved fusk eller forsøk på fusk på avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap.

I høringsnotatet side 30-55 omtales endringer i bestemmelsen i introduksjonsloven som regulerer behandling av personopplysninger. Bakgrunnen for forslagene her er behov for å endre reguleringen av behandling av personopplysninger med nye ordninger på dette området og dermed nye behov for å behandle personopplysninger. Bakgrunnen er også ny personvernforordning i EU og behovet for å endre norske rettsregler før denne forordningen implementeres i Norge våren 2018. Det foreslås også en helt ny forskrift om behandling av personopplysninger, og at den den någjeldende forskrift 20. april 2005 nr. 342 om et nasjonalt personregister for introduksjonsordning og opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere (Nasjonalt introduksjonsregister) (NIR-forskriften) oppheves.

Høringsnotatet og listen over høringsinstanser ligger på departementets nettside på www.regjeringen.no/id2564661 under lenken «høringer». Høringsuttalelser avgis digitalt.

Alle kan avgi høringsuttalelse, men merk at uttalelser er offentlige etter offentleglova og blir publisert på regjeringen.no sammen med øvrige høringsuttalelser.

Høringsfristen er 15. september 2017. På grunn av stram tidsplan for å fremme et lovforslag til Stortinget vil det ikke bli gitt utsatt frist for å avgi høringsuttalelse.

Departementet ber høringsinstansene vurdere om det er behov for å forelegge høringsbrevet for eventuelle underliggende instanser som ikke er oppført på listen over høringsinstanser.

For eventuelle spørsmål til forslagene om behandling av personopplysninger, ta kontakt med Åste Haukvik Traen på e-post Aste.HaukvikTraen@jd.dep.no.

For eventuelle spørsmål til de øvrige forslagene, ta kontakt med Hege Hov Eggen på e-post Hege.Hov.Eggen@jd.dep.no

Med vennlig hilsen

Toril Melander Stene
avdelingsdirektør

Hege Hov Eggen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur

2017

Eierstrategi

Astafjord Vekst AS

Eierkommunene Gratangen, Lavangen, Salangen og Dyrøy

NN kommunes eierstrategi for Astafjord Vekst AS

NN kommune skal være en aktiv eier av Astafjord Vekst AS, og det skal gjennom eierskapet tilrettelegges for forutsigbarhet i bedriften. Eier skal gi klare mål for bedriften og styret er ansvarlig for realisering av målene. Samarbeidet mellom eier og bedrift formaliseres gjennom en til to faste møter pr. år, hvor formannskap, daglig leder og styreleder er deltakende.

Bedriften har et klart samfunnsmessig ansvar. Eierskapet er derfor primært av samfunnsmessig betydning,og ikke med et finansielt formål for eier.

Med sitt eierskap ønsker NN kommune at Astafjord Vekst AS fortsatt skal bidra til å gi mennesker muligheter. Dette gjøres gjennom gode kvalitative tiltak som åpner for sysselsetting, deltakelse og inkludering i det ordinære arbeidslivet. Eier ønsker at Astafjord Vekst AS skal være et naturlig verktøy for å motivere og tilrettelegge for deltakelse i arbeidslivet, og gjennom dette forebygge mottakelse av passive ytelser fra NAV. Dette oppnås gjennom faglig kompetanse, gode verktøy, tett samarbeid med næringsliv og tilgjengelige arbeidstreningsarenaer for mennesker med behov for oppfølging og tilrettelegging mot arbeidslivet.

Formål

Astafjord Vekst AS er 25% eid av NN kommune, og fungerer som et redskap i kommunens sosialpolitiske arbeid. Bedriften er godkjent både som vekst- og attføringsbedrift i henhold til NAV sine kriterier. Det generelle formålet med selskapets virksomhet finnes nedfelt i Stortingets arbeidsmarkedspolitikk, som utøves gjennom NAV sitt regelverk.

Astafjord Vekst AS har som formål å skape varige arbeidsplasser for personer med redusert funksjonsevne. I tillegg skal Astafjord Vekst AS foreta avklaringer av mennesker som av ulike grunner står utenfor ordinært arbeidsliv. Slike avklaringer gjennomføres i samarbeid med NAV NN og lokalt næringsliv. Videre skal bedriften skaffe relevante arbeidsoppgaver til personer med behov for varig tilrettelagt arbeidsplass (VTA), samt utøve service ovenfor private og offentlige aktører.

Rammevilkår

Vekst- og attføringsbedriftene opplever i dag større krav om å bistå sine deltakere ut i ordinært arbeid. Dette har medført en endring og et sterkt fokus på fornying og nytenkning innenfor vekst og attføringsbransjen. Fokusområder er økt faglig kompetanse i bedriften, rask og riktig avklaring, tett og god oppfølging av enkeltdeltakere, og godt dokumenterte rapporter. Moderne attføring krever langt mer bevissthet, tilrettelegging og ikke minst oppfølging av den enkelte innbygger enn hva som tidligere har vært tilfellet.

Selskapsform

Astafjord Vekst AS er en vekst- og attføringsbedrift, og muligheten for å ta ut utbytte er derfor ikke til stede. All verdiskaping skal bidra til å videreutvikle bedriften. Med unntak av at det ikke er adgang til å ta ut utbytte, fungerer virksomheten som et ordinært AS. Selskapet er ikke skattepliktig.

Primæroppgaver for bedriften

Grunnlaget for sysselsettingen/tiltakene skal fortrinnsvis basere seg på fremstilling av varer og tjenester for det ordinære marked. Sysselsettingen skal bidra til å kvalifisere og utvikle ressurser hos mennesker med nedsatt arbeidsevne.

Eier ønsker at flest mulig av tiltakene som iverksettes skal knyttes til det ordinære arbeidsmarkedet, eller at tiltakene skal være så nært det ordinære arbeidsmarkedet som mulig.

Videre ønsker eier økt fokus på måloppnåelse knyttet til gjennomstrømming, og som et minimum skal kravet, jf. samarbeidsavtale med NAV regionalt, overholdes.

Samfunnsansvar

Astafjord Vekst AS er etablert som et kommunalt eid selskap for å ivareta et samfunnsansvar, og for å levere grunnleggende tjenester til innbyggerne innenfor spennet av sosialpolitiske virkemidler. Kommunalt eierskap og eierstyring er viktig for å kombinere innbyggernes behov og samfunnets verdier, med effektivitet og lønnsomhet. Omgivelsene har forventninger om samfunnsansvarlig eierskap og samfunnsansvarlig drift, hvor ansvaret går ut over kortsiktig profitt. Alle selskaper og foretak hvor NN kommune har eierrolle skal ta samfunnsansvar og utvikle egne holdninger og standarder til forhold som bl.a. etikk, forebygging av korrupsjon, miljø, likestilling og integrering.

Miljø

NN kommune forventer at selskapet tar miljøansvar. Selskapets arbeid med miljøspørsmål må skje systematisk og dekke hele verdikjeden i virksomheten. Mål, gjennomføring og evaluering av miljøarbeidet må være klart angitt og rutiner og systemer må sikre at virksomheten tar nødvendige miljøhensyn.

Etikk

Kommunen som forvalter av felles ressurser er avhengig av allmennhetens tillit og et godt omdømme. Omdømmet bygges innenfra, og et godt arbeid med etikk vil lønne seg over tid. NN kommune har blant annet egne etiske retningslinjer for sine ansatte og folkevalgte, med tillegg av kommunens prinsipper for godt eierskap. Selskapet må følgelig også jobbe med etiske retningslinjer for styret og ansatte, slik at selskapets etiske profil forankres i bedriftskulturen og at selskapets etiske standard er i overenstemmelse med eiers.

Korrupsjon

NN kommune forventer at selskaper kommunen har eierandel i har nulltoleranse mht. korrupsjon. Strenge krav til åpenhet og offentlighet er et effektivt virkemiddel mot korrupsjon. Kommunen er opptatt av at selskaper som kommunen har eierinteresser i, er åpne om dilemmaer knyttet til korrupsjon, interessekonflikter og inhabilitet.

Meroffentlighet

Det skal være åpenhet knyttet til NN kommunes eierstyring, basert på prinsippet om meroffentlighet. NN kommune forutsetter også at Astafjord Vekst AS praktiserer meroffentlighet knyttet til bedriftens virksomhet.

Kommunestyrets og formannskapets roller og ansvar

Kommunestyrets funksjon, rolle og ansvar reguleres av Kommuneloven (25.9.1992). Kommunestyret skal gjennom eierskapsmeldingen minst én gang i kommunestyreperioden foreta en evaluering av styrenes arbeid for selskaper som kommunen eier eller er medeier i. Selskapet må påregne å bli invitert til kommunestyremøter med ujevne mellomrom for å orientere om drift og utvikling.

Formannskapets medlemmer utgjør selskapets generalforsamling.

Etter nærmere avtaler, en til to ganger i året, vil selskapet bli invitert til å møte formannskapet for eierdialog. Tema for møtene vil være strategiske perspektiver for drift, utvikling og eierskap.

Ordførerens rolle og ansvar

Ordfører er selskapets kontaktpunkt i eierspørsmål.

Valg av styre

Styret skal bli sammensatt på en slik måte at det blir i best mulig stand til å utføre de oppgaver det er pålagt. Styremedlemmer kan hentes fra kommuneadministrasjonen, folkevalgte eller fra næringslivet generelt. Styrets kompetansebehov skal være førende for valg av styremedlemmer, og kjønnsbalanse skal ivaretas.

Valg gjøres i selskapets generalforsamling. Godtgjørelse til styret

Godtgjørelse til styret bør utformes slik at den fremmer verdiskapningen i selskapene og fremstår som rimelig ut fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk, virksomhetens risiko og arbeidets kompleksitet. Styrets godtgjøring bør ligge på et moderat nivå og se hen til den alminnelige lønns- og prisutviklingen i samfunnet når denne er oppe til justering. Godtgjørelse besluttes i selskapets generalforsamling.

Forventninger til styret

Styret har ansvar for at selskapet forvaltes i tråd med eiers interesser. Styret skal ivareta den strategiske ledelsen av selskapet innenfor de rammer som er gitt av eier. Videre skal styret være en viktig diskusjonspartner og støttespiller til ledelsen i større saker. Samtidig må styret kontrollere ledelsens arbeid ut fra gitte målsetninger. Styret må derfor ha en uavhengig rolle i forhold til ledelsen. Et kompetent styre må kunne utfordre daglig ledelse og bedriften slik at det tas gode beslutninger. Styret må også sørge for at selskapet og daglig ledelse opptrer i tråd med perspektivene i dette eierdokumentet.

Kjønnsbalanse

I tillegg til det eksisterende kravet om kjønnsbalanse i kommunale utvalg, kommunale foretak og IKS`er, er det også lovkrav om kjønnsbalanse i styret for aksjeselskaper hvor kommuner eller fylkeskommuner eier minst to tredeler av selskapet. Dette krever samordning forut for valgene på generalforsamlingen. Ordførerne er selskapets valgkomite.

Habilitet

Habilitetsbestemmelsene er de seneste årene blitt innskjerpet i lovverket, bl.a. gjennom endringer i Forvaltningsloven. Ved valg til styrer er det viktig å være klar over dette. At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Loven fastslår at en person er inhabil når han/hun leder eller har en ledende stilling, er medlem av styret eller bedriftsforsamling for et selskap som er part i saken og som ikke helt ut eies av stat eller kommuner, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken.

Forvaltningslovens § 6 fastslår at ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem, også der selskapene er fullt ut offentlig eid. KS eier-forum kommenterer at det likevel er viktig å understreke at politisk deltakelse i styrene generelt vil være tillatt, og at politisk kompetanse i mange virksomheter er viktig for selskapsstyrene. Politikere som har eller har hatt styreverv har også en høyere generell interesse og kunnskap om selskapene og eierstyring, og bidrar på denne måten med viktig kompetanse i kommunestyret og deres ansvar.

Anskaffelsesområder /reserverte kontrakter

I utgangspunktet bør det fokuseres på minst mulig overlappende tjenesteområder (like tjenester som utføres både av bedriften og i NN kommune). Dersom kommunen gjennom en avtale med Astafjord Vekst AS kan oppnå bedre tjenester for lavere eller uendrede kostnader og det er organisatorisk riktig, vil kommunen fortrinnsvis gi oppdragene til Astafjord Vekst AS. Kommunale kjerneoppgaver ivaretas av kommunen selv.

Tilbudsforespørsler kan i tilfeller dette er hensiktsmessig, utformes slik at tiltaksbedrifter e.l kan gis fortrinn ved å reservere kontrakter. Dette gjelder i hovedsak sosialpolitiske formål for eier.

Eier har for øvrig en klar holdning til at Astafjord Vekst AS i størst mulig grad må hente sine inntekter gjennom å levere tjenester til det private markedet.

Prosjektsamarbeid

Astafjord Vekst kan i mange tilfeller være samarbeidspartner innenfor prosjekt eller tiltak med hensikt å kvalifisere deltakere til ordinært arbeidsliv. NN kommune og Astafjord Vekst kan søke midler til innovative prosjekt fra departement eller andre instanser som er naturlig i slike sammenhenger. Fokus i slike prosjekter bør være å øke kompetanse på områder som er krevende.

Samarbeid

Eier har en klar forventning til at Astafjord Vekst AS er aktiv ift samarbeid med lignende bedrifter i regionen. Dette baseres på tanken om at den enkelte vekst- og attføringsbedrift sannsynligvis ikke har mulighet til å bistå innbyggerne med alle de behov den enkelte har ift attføring, kompetansebehov, kurs, m.v. Eier og bedrift bør utvikle en regional strategi med tanke på endringer i innkjøps/ rammeavtaler fra Nav Fylke.

Samhandling og kommunikasjon om ansvars- og oppgavefordeling mellom Astafjord Vekst AS og kommunal egenproduksjon skal bidra til gode tilbud til innbyggere som har behov bistand til sysselsetting og deltakelse i det ordinære arbeidslivet.

Arbeidsplan

GENERELT	NÅR	ANSVARLIG
Formell strategisk forankring med eier	Prosess frem mot generalforsamling medio juni 2014.	Eier og bedrift
Ønsker faste møter med fokus på områder for utvikling/ avvikling	2 pr år, 1 pr halvår.	Ansvarlige fra eier avtaler møtepunkt.
Faste møtedeltakere fra Astafjord Vekst og NN Kommune.	Kommune? ❖ Astafjord Vekst: Styreleder og daglig leder	Begge parter
Arbeidsplanen forankres i styret etter forankring og vedtak i generalforsamling.	Generalforsamling vedtar, styreleder og daglig leder orienterer styret.	

AKTIVE AVTALER	TYPE TJENESTE/ VURDERING	VARIGHET
Avtale om kommunale hjelpemidler	Serviceoppdrag, gode og varierte oppgaver for deltakere på VTA	
Avtale om kantinedrift VBU		
Bilpleie	Serviceoppdrag, gode oppgaver for yngre deltakere med gode ferdigheter. Lite rekruttering og lønnsomhet	Tjeneste som ikke er spesifikt avtalt, kommune er største kunde.
POTENSIELLE AVTALER/OPPDRAG		
Matkjøring eldre og pleietrengende	Har hatt tidligere	Ikke konkrete avtaler pr dato.
Serviceoppdrag, park og anlegg	Sesong og forebyggende oppdrag for den antatt svakeste delen av deltakergruppen innen VTA. Dette er en tilbudsdel som bedriften bør ta sikte på å styrke på sikt	Ikke konkrete avtaler pr dato.
Fremtidige lokaliteter	Endrede formkrav og endringer på sikt i arbeidsmåte, vil trolig føre til behov for nye lokaler.	Bedriften ønsker bistand i anskaffelse av lokaler i form av gode finansieringsløsninger, eller gode betingelser på leie!»

From: Postmottak Gratangen
Sent: Tuesday, September 19, 2017 9:58 AM
To: Lena Solvang
Subject: VS: Kartlegging av trafikk på NAV-kontor
Attachments: Kanalstrategi - kartlegging av trafikk på NAV-kontor.docx

---

Fra: Gerardo Poblete [mailto:Gerardo.Poblete@ks.no]
Sendt: tirsdag 19. september 2017 11.05
Emne: Kartlegging av trafikk på NAV-kontor

Til rådmann

Vedlagt informasjon om en kartlegging av trafikk på NAV-kontor (henvendelser i mottaket, omfanget av ad-hoc, planlagte møter, brev, e-post og telefon).
Har du spørsmål til undersøkelsen, kan dette rettes til undertegnede.
Vi viser også til rapport fra tilsvarende undersøkelse i 2016; « Rapport om henvendelser til NAV-kontoret». Se KS.no: http://www.ks.no/fagomrader/helse-og-velferd/nav/resultater-fra-trafikkflytundersokelsen-pa-nav-kontor/

mvh
Nina Hjertø Ingebrigtsen
Spesialrådgiver
Special adviser
Epost Email: nina.hjerto.ingebrigtsen@ks.no
Telefon Phone: (+47) 24 13 27 07
Mobil Cellular: (+47) 99 46 27 45
http://www.ks.no

KOMMUNESEKTORENS ORGANISASJON
The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

Rådmannskontor / NAV-kontor

Deres ref: Vår ref: Vår dato:

Kanalstrategi – kartlegging av trafikk på NAV-kontor

NAV jobber med å implementere kanalstrategien både gjennom lokale tiltak og nye selvbetjeningsløsninger for brukere. For å følge utviklingen med hensyn til realisering av strategien er det behov for å få inn opplysninger om hvilke typer henvendelser som NAV-kontorene mottar i publikumsmottaket, omfanget av ad-hoc henvendelser, planlagte møter, brev, e-post og telefon.

Opplysningene skal brukes til å vurdere om de tiltak som er iverksatt gir ønsket effekt, samt å planlegge ytterligere tiltak for å realisere kanalstrategien. Årets undersøkelse er den samme som ble gjennomført for første gang i 2016, da det ble gjort større endringer i undersøkelsen.

For å få et representativt utvalg er det som i fjor trukket ut 190 NAV-kontor. Kontorene som deltar vil få oversendt dataene for bruk til eget formål, samt for å kunne sammenligne seg med andre kontor i landet.

Undersøkelsen skal gjennomføres over en 4-ukers periode i oktober og november. Kontorene blir fordelt jevnt på de 4 ukene. Kartleggingsperioden for hvert kontor er på 5 dager. I vedlegget til dette brevet er det en oversikt over hvilke NAV-kontorer som er trukket ut til å gjennomføre undersøkelsen.

Undersøkelsen vil kartlegge henvendelser fra både kommunale og statlige tjenester. Det er kun innkomne henvendelser som skal kartlegges. Det betyr at aktive henvendelser som går fra NAV-kontorene til bruker ikke skal registreres.

Vi bruker det samme verktøyet som i tidligere undersøkelser. Det vil bli sendt ut oppdatert informasjon og veiledningsmateriell om bruk av verktøyet og en oversikt over spørsmål/svarkategorier i løpet av første halvdel av september. Ansatte ved de utvalgte kontorene bes om å prøve ut verktøyet i forkant før undersøkelsen starter. Tilbakemeldinger fra fjorårets undersøkelse viser at registreringen i skjema har vært enkel og rask å gjennomføre.

Vi ber kommunene og NAV-kontorene om å planlegge for gjennomføring av undersøkelsen.. Dersom det er spesielle omstendigheter som gjør det vanskelig å gjennomføre undersøkelsen i den utvalgte uka, kan kontoret be om å gjennomføre undersøkelsen i en av de andre ukene i

ARBEIDS- OG TJENESTEAVDELINGEN // ARBEIDS- OG VELFERDSDIREKTORATET
Postadresse: Postboks 5, St. Olavs plass // 0130 OSLO

Besøksadresse: Økernveien 94 // 0579 Oslo
Tel: 21071000 // Faks:

www.nav.no //

oktober. Vi ber også at de utvalgte NAV-kontorene velger ut en kontaktperson som eventuelt kan gi beskjed om det er problemer med gjennomføringen, eller som kan samle opp spørsmål og videresende disse til direktoratet. Navn sendes inn til undertegnede kontaktpersoner i Arbeids- og velferdsdirektoratet innen 15. september.

Kontaktpersoner i Arbeids- og velferdsdirektoratet er Sverre Friis-Petersen (epost: sverre.friis-petersen@nav.no, tlf.: 924 19 951) eller Siw Wold Ueland (epost: siw.wold.ueland@nav.no, tlf.: 901 34 895).

Med vennlig hilsen

Kjell Hugvik
Arbeids- og tjenestedirektør

Helge Eide
Områdedirektør interessepolitikk

Vedlegg: 1

Vedlegg: Utvalg av NAV-kontor som skal delta i Trafikkflytundersøkelsen

Uke 42		Uke 43		Uke 44		Uke 45	
511	Dovre	111	Hvaler	122	Trøgstad	106	Fredrikstad
521	Øyer	235	Ullensaker	135	Råde	105	Sarpsborg
515	Vågå	213	Ski	227	Fet	137	Våler (i Østfold)
616	Nes	313	St. Hanshaugen	214	Ås	118	Aremark
621	Sigdal	334	Vestre Aker	441	Os i Østerdalen	233	Nittedal
728	Lardal	423	Grue	432	Rendalen	238	Nannestad
817	Drangedal	436	Tolga	516	Nord-Fron	239	Hurdal
831	Fyresdal	437	Tynset	532	Jevnaker	229	Enebakk
829	Kviteseid	420	Eidskog	536	Søndre Land	335	Ullern
926	Lillesand	512	Lesja	619	Ål	312	Frogner
935	Iveland	622	Krødsherad	713	Sande i Vestfold	418	Nord-Odal
1046	Sirdal	620	Hol	807	Notodden	419	Sør-Odal
1034	Hægebostad	612	Hole	806	Skien	534	Hadeland
1032	Lyngdal	615	Flå	928	Birkenes	538	Nordre Land
1141	Finnøy	701	Horten	929	Åmli	520	Ringebu
1134	Suldal	714	Hof	919	Froland	604	Kongsberg
1216	Sveio	819	Nome	1003	Farsund	623	Modum
1232	Eidfjord	1027	Audnedal	1018	Søgne	716	Re
1234	Granvin	1111	Sokndal	1029	Lindesnes	830	Nissedal
1253	Osterøy	1142	Rennesøy	1002	Mandal	814	Bamble
1420	Sogndal	1112	Lund	1164	Hillevåg og Hinna	937	Evje og Hornnes
1445	Gloppen	1266	Masfjorden	1120	Klepp	906	Arendal
1543	Nesset	1264	Austrheim	1149	Karmøy	1021	Marnardal
1514	Sande (Møre)	1233	Ulvik	1211	Etne	1119	Hå
1573	Smøla	1222	Fitjar	1401	Flora	1238	Kvam
1557	Gjemnes	1413	Hyllestad	1411	Gulen	1235	Voss
1517	Hareid	1417	Vik	1430	Gaular	1209	Bergenhus
1547	Aukra	1449	Stryn	1416	Høyanger	1241	Fusa
1502	Molde	1433	Naustdal	1428	Askvoll	1259	Øygarden
1640	Røros	1422	Lærdal	1412	Solund	1251	Vaksdal
1662	Klæbu	1535	Vestnes	1429	Fjaler	1231	Ullensvang
1630	Åfjord	1576	Aure	1534	Haram	1223	Tysnes
1627	Bjugn	1636	Meldal	1554	Averøy	1219	Bømlo
1724	Verran	1744	Overhalla	1511	Vanylven	1245	Sund
1742	Grong	1756	Inderøy	1504	Ålesund	1431	Jølster
1851	Lødingen	1748	Fosnes	1621	Ørland	1443	Eid
1832	Hemnes	1818	Herøy-Nordland	1607	Heimdal	1548	Fræna
1822	Leirfjord	1859	Flakstad	1783	Værnes	1663	Malvik
1836	Rødøy	1812	Sømna	1838	Gildeskål	1624	Leksvik
1933	Balsfjord	1928	Torsken	1827	Dønna	1604	Østbyen
1919	Gratangen	1913	Skånland	1828	Nesna	1721	Verdal
1936	Karlsøy	1925	Sørreisa	1849	Hamarøy	1853	Evenes/Tjeldsund
1941	Skjervøy	2027	Nesseby	1826	Hattfjelldal	1852	Tjeldsund
1926	Dyrøy	2014	Loppa	1825	Grane	1824	Mosjøen
1920	Lavangen	2023	Gamvik	1902	Tromsø	1903	Harstad
1938	Lyngen	2015	Hasvik	1939	Storfjord	2019	Nordkapp
2020	Porsanger	2028	Båtsfjord	2017	Kvalsund	2002	Vardø
				2018	Måsøy	2003	Vadsø

Rådmannskontor / NAV-kontor

Deres ref: Vår ref: Vår dato:

Kanalstrategi – kartlegging av trafikk på NAV-kontor

NAV jobber med å implementere kanalstrategien både gjennom lokale tiltak og nye selvbetjeningsløsninger for brukere. For å følge utviklingen med hensyn til realisering av strategien er det behov for å få inn opplysninger om hvilke typer henvendelser som NAV-kontorene mottar i publikumsmottaket, omfanget av ad-hoc henvendelser, planlagte møter, brev, e-post og telefon.

Opplysningene skal brukes til å vurdere om de tiltak som er iverksatt gir ønsket effekt, samt å planlegge ytterligere tiltak for å realisere kanalstrategien. Årets undersøkelse er den samme som ble gjennomført for første gang i 2016, da det ble gjort større endringer i undersøkelsen.

For å få et representativt utvalg er det som i fjor trukket ut 190 NAV-kontor. Kontorene som deltar vil få oversendt dataene for bruk til eget formål, samt for å kunne sammenligne seg med andre kontor i landet.

Undersøkelsen skal gjennomføres over en 4-ukers periode i oktober og november. Kontorene blir fordelt jevnt på de 4 ukene. Kartleggingsperioden for hvert kontor er på 5 dager. I vedlegget til dette brevet er det en oversikt over hvilke NAV-kontorer som er trukket ut til å gjennomføre undersøkelsen.

Undersøkelsen vil kartlegge henvendelser fra både kommunale og statlige tjenester. Det er kun innkomne henvendelser som skal kartlegges. Det betyr at aktive henvendelser som går fra NAV-kontorene til bruker ikke skal registreres.

Vi bruker det samme verktøyet som i tidligere undersøkelser. Det vil bli sendt ut oppdatert informasjon og veiledningsmateriell om bruk av verktøyet og en oversikt over spørsmål/svarkategorier i løpet av første halvdel av september. Ansatte ved de utvalgte kontorene bes om å prøve ut verktøyet i forkant før undersøkelsen starter. Tilbakemeldinger fra fjorårets undersøkelse viser at registreringen i skjema har vært enkel og rask å gjennomføre.

Vi ber kommunene og NAV-kontorene om å planlegge for gjennomføring av undersøkelsen.. Dersom det er spesielle omstendigheter som gjør det vanskelig å gjennomføre undersøkelsen i den utvalgte uka, kan kontoret be om å gjennomføre undersøkelsen i en av de andre ukene i

ARBEIDS- OG TJENESTEAVDELINGEN // ARBEIDS- OG VELFERDSDIREKTORATET
Postadresse: Postboks 5, St. Olavs plass // 0130 OSLO

Besøksadresse: Økernveien 94 // 0579 Oslo
Tel: 21071000 // Faks:

www.nav.no //

oktober. Vi ber også at de utvalgte NAV-kontorene velger ut en kontaktperson som eventuelt kan gi beskjed om det er problemer med gjennomføringen, eller som kan samle opp spørsmål og videresende disse til direktoratet. Navn sendes inn til undertegnede kontaktpersoner i Arbeids- og velferdsdirektoratet innen 15. september.

Kontaktpersoner i Arbeids- og velferdsdirektoratet er Sverre Friis-Petersen (epost: sverre.friis-petersen@nav.no, tlf.: 924 19 951) eller Siw Wold Ueland (epost: siw.wold.ueland@nav.no, tlf.: 901 34 895).

Med vennlig hilsen

Kjell Hugvik
Arbeids- og tjenestedirektør

Helge Eide
Områdedirektør interessepolitikk

Vedlegg: 1

Vedlegg: Utvalg av NAV-kontor som skal delta i Trafikkflytundersøkelsen

Uke 42		Uke 43		Uke 44		Uke 45	
511	Dovre	111	Hvaler	122	Trøgstad	106	Fredrikstad
521	Øyer	235	Ullensaker	135	Råde	105	Sarpsborg
515	Vågå	213	Ski	227	Fet	137	Våler (i Østfold)
616	Nes	313	St. Hanshaugen	214	Ås	118	Aremark
621	Sigdal	334	Vestre Aker	441	Os i Østerdalen	233	Nittedal
728	Lardal	423	Grue	432	Rendalen	238	Nannestad
817	Drangedal	436	Tolga	516	Nord-Fron	239	Hurdal
831	Fyresdal	437	Tynset	532	Jevnaker	229	Enebakk
829	Kviteseid	420	Eidskog	536	Søndre Land	335	Ullern
926	Lillesand	512	Lesja	619	Ål	312	Frogner
935	Iveland	622	Krødsherad	713	Sande i Vestfold	418	Nord-Odal
1046	Sirdal	620	Hol	807	Notodden	419	Sør-Odal
1034	Hægebostad	612	Hole	806	Skien	534	Hadeland
1032	Lyngdal	615	Flå	928	Birkenes	538	Nordre Land
1141	Finnøy	701	Horten	929	Åmli	520	Ringebu
1134	Suldal	714	Hof	919	Froland	604	Kongsberg
1216	Sveio	819	Nome	1003	Farsund	623	Modum
1232	Eidfjord	1027	Audnedal	1018	Søgne	716	Re
1234	Granvin	1111	Sokndal	1029	Lindesnes	830	Nissedal
1253	Osterøy	1142	Rennesøy	1002	Mandal	814	Bamble
1420	Sogndal	1112	Lund	1164	Hillevåg og Hinna	937	Evje og Hornnes
1445	Gloppen	1266	Masfjorden	1120	Klepp	906	Arendal
1543	Nesset	1264	Austrheim	1149	Karmøy	1021	Marnardal
1514	Sande (Møre)	1233	Ulvik	1211	Etne	1119	Hå
1573	Smøla	1222	Fitjar	1401	Flora	1238	Kvam
1557	Gjemnes	1413	Hyllestad	1411	Gulen	1235	Voss
1517	Hareid	1417	Vik	1430	Gaular	1209	Bergenhus
1547	Aukra	1449	Stryn	1416	Høyanger	1241	Fusa
1502	Molde	1433	Naustdal	1428	Askvoll	1259	Øygarden
1640	Røros	1422	Lærdal	1412	Solund	1251	Vaksdal
1662	Klæbu	1535	Vestnes	1429	Fjaler	1231	Ullensvang
1630	Åfjord	1576	Aure	1534	Haram	1223	Tysnes
1627	Bjugn	1636	Meldal	1554	Averøy	1219	Bømlo
1724	Verran	1744	Overhalla	1511	Vanylven	1245	Sund
1742	Grong	1756	Inderøy	1504	Ålesund	1431	Jølster
1851	Lødingen	1748	Fosnes	1621	Ørland	1443	Eid
1832	Hemnes	1818	Herøy-Nordland	1607	Heimdal	1548	Fræna
1822	Leirfjord	1859	Flakstad	1783	Værnes	1663	Malvik
1836	Rødøy	1812	Sømna	1838	Gildeskål	1624	Leksvik
1933	Balsfjord	1928	Torsken	1827	Dønna	1604	Østbyen
1919	Gratangen	1913	Skånland	1828	Nesna	1721	Verdal
1936	Karlsøy	1925	Sørreisa	1849	Hamarøy	1853	Evenes/Tjeldsund
1941	Skjervøy	2027	Nesseby	1826	Hattfjelldal	1852	Tjeldsund
1926	Dyrøy	2014	Loppa	1825	Grane	1824	Mosjøen
1920	Lavangen	2023	Gamvik	1902	Tromsø	1903	Harstad
1938	Lyngen	2015	Hasvik	1939	Storfjord	2019	Nordkapp
2020	Porsanger	2028	Båtsfjord	2017	Kvalsund	2002	Vardø
				2018	Måsøy	2003	Vadsø

Naturvernforbundet

Oslo 07.09.2017

Til ordfører og rådmann

Naturvernforbundet oppfordrer kommunen til å vedta egen vannskuterforskrift for å verne om kystnatur, sjøfugl og friluftsliv

Inntil mai i år måtte vannskutere holde seg 400 meter fra land langs kysten, 500 meter fra land i vann og vassdrag i innlandet. Dette har vært en viktig begrensning som også har fungert etter hensikten: Skjerming av ikke-motorisert friluftsliv og redusert støy og stress i oppvekst og beiteområder for fugler spesielt. 19. mai i år opphevet dessverre Regjeringen de nasjonale forskriftene for bruk av vannskuter. Naturvernforbundet oppfordrer nå kommunen til å gjeninnføre regelverk som i størst mulig grad ivaretar hensynet til naturmangfold og friluftsliv.

Hensikten med opphevelsen er å likestille vannskutere med fritidsbåter, og la hver kommune bestemme sine egne regler. Naturvernforbundet frykter imidlertid flere ulykker, mer støy og ytterligere forstyrrelse av sårbart fugle- og dyreliv. Opphevelsen av forskriften kom også på verst tenkelig tidspunkt, siden det gjorde det nesten umulig for kommunene å få eget regelverk på plass før sommersesongen 2017. Kommunenes Sentralforbund (KS) hadde 24.august seminar om lokal vannskuterforvaltning, og her finnes det gode ressurser for hjelp i kommunen.
http://www.ks.no/fagomrader/samfunn-og-demokrati/samferdsel-plan-og-miljo/miljo/seminar-om-lokal-vannskuterforvalting/

Noen få kommuner har allerede rukket å utarbeide egne lokale forskrifter. Her er noen eksempler:

Nøtterøy kommune
https://www.notteroy.kommune.no/nyheter/midlertidig-forskrift-med-restriksjoner-pa-bruk-av-vannscooter-i-enkelte-sjoomrader.170739.aspx

Tjøme kommune
https://www.tjome.kommune.no/aktuelt/ny-forskrift-som-forbyr-bruk-av-vannscooter-i-deler-av-kommunens-sjoomrader.123340.aspx

Både Eidsvoll, Hurdal og Nannestad kommune har forskrifter fra 1996 som forbyr vannscootere, og disse gjelder fortsatt selv om vannscooterforskriften er opphevet av regjeringen.

Eidsvoll kommune
https://www.eidsvoll.kommune.no/aktuelt/forbud-mot-bruk-av-vannscootere/

Et stort flertall av kommunene ønsket ikke det nye regelverket. Store byer som Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen og Trondheim sa nei i høringsrunden. På hele stripa fra svenskegrensa via Oslo og Kristiansand til Bergen, er Drammen den eneste byen utenom Lillesand og Sandnes som ønsket å åpne for støyende vannskutere tettere inn på badestrender, fuglereservater med mer. Også reiselivsorganisasjonene og natur- og friluftsorganisasjonene kjempet hardt for å få stanset «vannskuterslippet».

Naturvernforbundet oppfordrer kommunen til å vedta strengere vannskuterforskrifter enn de som gjenstår etter regjeringens utvanning av de gamle, og som er bedre egnet til å skjerme fugl og

friluftsliv. Regelverket bør tilstrebe å erstatte det gamle som ikke tillot frikjøring med vannskutere nærmere enn 400/500 m fra land. Det er svært viktig at kommunen gir gode begrunnelser for utforming av skjerpede forskrifter, og det må klargjøres hvilke natur- og friluftsverdier som ønskes beskyttet og hvordan forskriften vil bidra til dette.

Vannskutere er en trussel mot fugle- og dyreliv
Slippet av vannskutere kan gå hardt ut over ærfugl, terner og andre sjøfugler som allerede sliter langs kysten, i den sårbare perioden med ruging og små unger spesielt. Forskning viser at fuglene tilpasser seg småbåttrafikk som i stor grad følger faste seilingsleder, mens skuternes uforutsigbare og repetitive kjøring på begrensede flater stresser dem på en helt annen måte. Medieoppslag og meldinger til Norsk Ornitologisk Forening bekrefter at uvettig og hensynsløs skuterkjøring forstyrrer og dreper sjøfugl. Mange sjøfugler opplever som kjent en dramatisk nedgang i bestandene, og flere er havnet på rødlista som utrydningstruede.
(http://www.birdlife.no/naturforvaltning/nyheter/?id=1727).
Det siste de trenger er en ny belastning.

Vannskutere forstyrrer friluftslivet
For folk som bruker strender og skjærgård til rekreasjon og friluftsliv kan vannskuterkjøring virke svært forstyrrende. Villmannskjøring er direkte farlig for badende, for folk som padler og andre myke trafikanter til sjøs. I områder hvor det er mange som bruker strandsonen, har det vist seg at skuterne kan fortrenge andre friluftsgrupper. Vista Analyse har evaluert regelverket for bruk av vannskuter
(https://www.vista-analyse.no/site/assets/files/5710/va-rapport_2014-49_evaluering_regelverk_for_vannscooter.pdf)

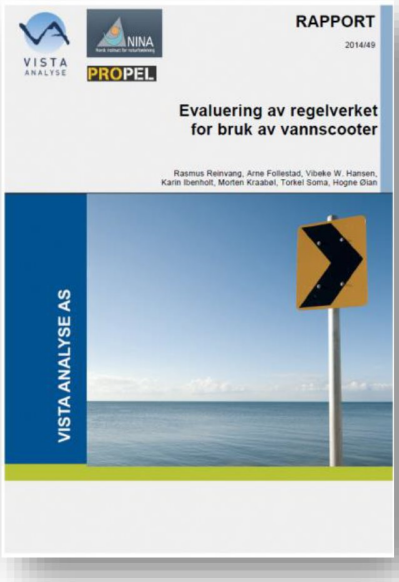

Med mer motorisert trafikk i områder med mange ulike friluftsgrupper er det dessverre uunngåelig at det også blir flere ulykker.

Vannskutere er ikke båter, derfor trengs egne regler.
Vannskuter er ikke båt. Båter brukes primært til fritidsfiske og til transport fra ett sted til et annet, mens vannskutere primært er leketøy. Vannskutere har ikke propell, de kan kjøre på svært grunt vann og nær land, oppnå store hastigheter og likevel gjøre brå vendinger og kast. Det er riktig som det anføres at økt villmannskjøring med hurtiggående småbåter også utgjør utfordringer for fugleliv og usjenert friluftsliv mange steder. Men å bruke dette som brekkstang for også å slippe løs de enda verre vannskuterne, er verken logisk eller meningsfullt.

Vennlig hilsen for
Naturvernforbundet
Silje Ask Lundberg
Leder

Filen ble ikke funnet. Den er enten slettet, eller sjekket ut.

Statens vegvesen

V5-2-126-2017

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Region nord	Anne-Cathrine S Skaar / 77617056	17/128-126		09.08.2017

Vedtak V5-2-126-2017; Særskilt fartsgrense 70 km/t - E6 - Kvernmokrysset - Gratangen kommune

Det er besluttet å forlenge eksisterende 70-sone forbi Gratangskrysset på E6 i Gratangen kommune, slik at den også omfatter Kvernmokrysset. Regionvegkontoret er vedtaksmyndighet når fartsgrensen settes lavere enn den generelle fartsgrense jf. skiltforskriften § 26 nr. 1, 2.ledd jf. vegtrafikkloven § 5, på E6. Vegdirektoratet er vedtaksmyndighet når fartsgrensen settes høyere enn den generelle fartsgrense jf. skiltforskriften § 26, nr. 1, 1.ledd. Dette vil også gjelde der høyere fartsgrense enn den generelle skal endres.

Region Nord har oversendt en vurdering til Vegdirektoratet, der det konkluderes med at fartsgrensen bør settes ned fra 90 km/t til 70 km/t på E6 hp 02 km 0, 224 til km 0, 630. Vegdirektoratet har fattet vedtak datert 06.07.2017, om oppheving av eksisterende 90-sone på strekningen (se vedlegg). Vegdirektoratets vedtak er gyldig fra nytt vedtak er fattet og skiltene er satt opp og avdekket. Saken har vært på høring hos kommune, fylkeskommune og politi (ref. 15/201064-3). Det vil på denne bakgrunn fattes et samlevedtak der også eksisterende 70-sone tas med i vedtaket. Sakens dokumenter med de vurderinger som er gjort har referanse 15/201064.

Med hjemmel i skiltforskriften § 26 jf. vegtrafikkloven § 5 fattes følgende samlevedtak:

- Det vedtas at strekningen E6 hp 01 km 7, 116 til E6 hp 02 km 0, 630 skal ha særskilt fartsgrense 70 km/t.
- Skilt nr. 362.70 settes opp på begge sider av vegbanen der særskilt fartsgrense innføres.

Postadresse
Statens vegvesen
Region nord
Postboks 1403
8002 BODØ

Telefon: 22 07 30 00

firmapost-nord@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Fjordgt. 5
9405 HARSTAD

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

- Særskilt fartsgrense 70 km/t oppheves med skilt nr. 362.90, som settes opp på begge sider av vegbanen.
- Skilting av særskilt fartsgrense 70 km/t skal gjentas på høyre side av vegbanen og i etterkant av de to vegkryssene i hver retning. Skilt nr. 362.70 settes over forkjørsveg-/vegruteskilt på E6 hp 01 km 7, 330 og E6 hp 01 km 7, 545 samt settes opp ved E6 hp 02 km 0,490 og km 0, 275.
- Eksisterende skilt nr. 362.70 og nr. 362.90 på E6 hp 02, km 0, 224 tas ned.
- Skilt settes opp i henhold til vedlagte skiltplan.

Vedtaket er gyldig fra den dag skiltene er satt opp og avdekket, og erstatter tidligere vedtak for strekningen.

Det er anledning for høringsinstansene å be Vegdirektoratet om overprøving av dette vedtaket jf. skiltforskriften § 31, nr. 1. Krav om overprøving må fremsettes innen tre mnd. etter at vedtak er truffet jf. skiltforskriften § 31, nr. 6.

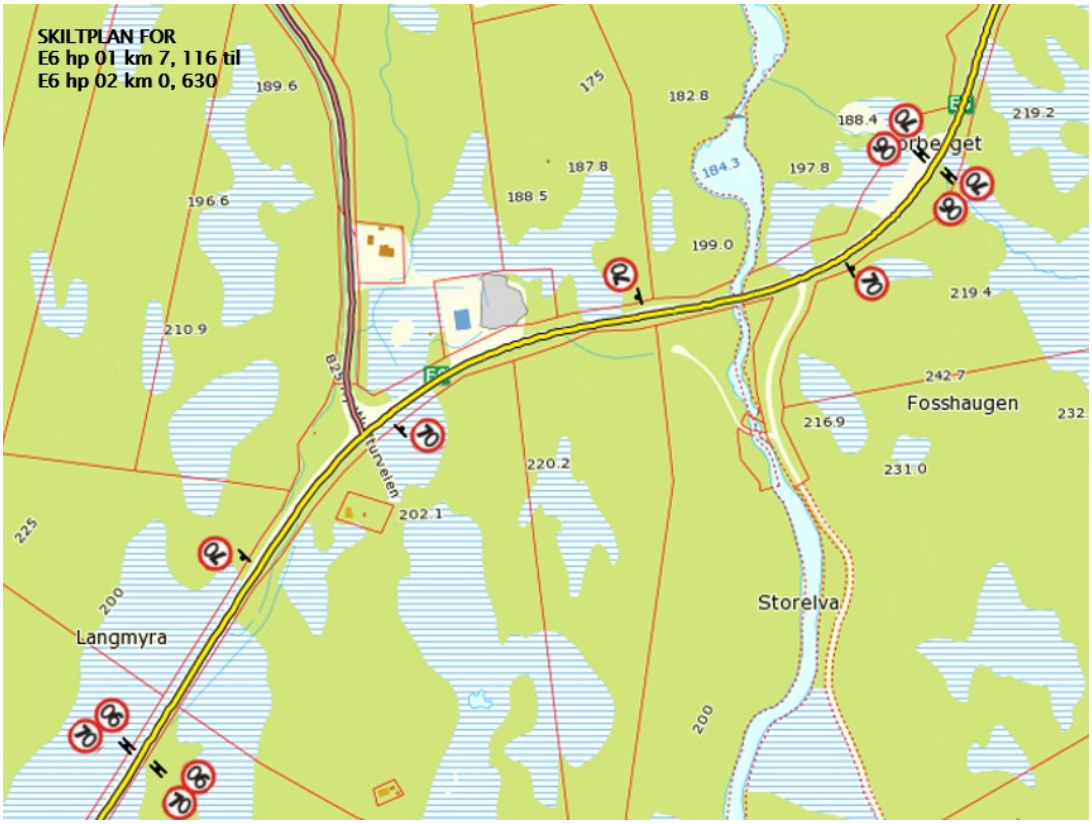

Plan og forvaltning
Med hilsen

Jan-Åge Karlsen
seksjonsleder

Skaar Anne-Cathrine S.
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
Gratangen Kommune, Årstein, 9470 GRATANGEN
Troms fylkeskommune, Postboks 6600, 9296 TROMSØ
Troms politidistrikt, Postboks 6132, 9291 TROMSØ

Statens vegvesen

Notat

Til:	5 Postmottak Region nord	Saksbehandler/telefon:	
Fra:	Kontor for Trafikkteknikk	Morten Hafting / 95142821	
Kopi:	Anne-Cathrine S Skaar	Vår dato:	06.07.2017
	Britt-Laila Jensen	Vår referanse:	15/201064-9
	Stein Jaatun		

Vedtak VD-2X-17 om opphevelse av særskilt fartsgrense 90 km/t E6 Kvernmokrysset i Gratangen kommune

Vi viser til oversendelse fra Region nord datert 14.06.2017

Med hjemmel i §26 nr 1 i «Forskrift om offentlige trafikkskilt, vegoppmerking, trafikklyssignaler og anvisninger (skiltforskriften)» av 7. oktober 2005, fatter Vegdirektoratet følgende

Vedtak:

Særskilt fartsgrense 90 km/t E6 Kvernmokrysset i Gratangen kommune oppheves fra:

- E6 hp 01 km 7,116

Fram til:

- E6 hp 02 km 0,630

Vedtaket er gyldig fra nytt vedtak er fattet og skiltene er satt opp og avdekket.

Vi ber Region nord gjøre vedtak kjent for politi og kommune.

Seksjon for Trafikkforvaltning

Jacob Trondsen
Avdelingsdirektør

Morten Hafting

Postadresse
Statens vegvesen
Vegdirektoratet
Postboks 8142 Dep
0033 OSLO

Telefon: 02030

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Brynsengfaret 6A
0667 OSLO

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

GRATANGEN KOMMUNE

Arkivsak-dok. 17/00083-28
Saksbehandler Ole Kristian Severinsen

Saksgang	Møtedato
Formannskap	19.09.2017
Kommunestyret	28.09.2017

KOMMUNEPLANEN 2017-2029 – SAMFUNNSDELEN (2. GANGS BEHANDLING)

Innstilling:

Kommunestyret vedtar Kommuneplanen 2017-2029 – samfunnsdelen med de endringer som er gjort etter høringer.

Vedlegg:

Innkomne høringssvar, i alt 5 dokumenter. (Troms fylkeskommune, Fylkesmannen i Troms, Sametinget, Troms bondelag og Ronny Grindstein)

Revidert plan

Kunnskapsgrunnlag

Saksframstilling:

Det kom inn i alt fem uttalelser til kommuneplanens samfunnsdel.

- Uttalelse kommuneplanen Troms fylkeskommune
- Uttalelse kommuneplanen Fylkesmannen
- Uttalelse kommuneplanen samfunnsdelen Sametinget
- Uttalelse kommuneplanen Troms bondelag
- Uttalelse kommuneplanen Ronny Grindstein

Troms fylkeskommune og Fylkesmannen i Toms refererte begge til «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging» som en finner referert til i Plan og bygningslovens § 6-1. Videre etterlyses det referanser til nasjonale og regionale føringer. Det etterlyses også en oversikt over de vurderinger som er gjort, og som har ført til de mål og strategier planen har. Fylkeskommunen viser i sitt brev til planstrategien og stiller spørsmål ved om vesentlige ting har endret seg fra det tidspunktet strategien ble laget til endelig plan foreligger.

Fylkeskommunen og fylkesmannen savner overordnete mål og strategier for folkehelsearbeidet i planen. Troms fylkeskommune etterlyser også at Gratangen kommune tar høyde for utvikling av de næringer som en i dag ikke fullt ut har oversikt over. Det poengteres blant annet at teknologiutviklingen skjer raskere nå enn tidligere, blant annet drevet frem i de globale markedene. Begge etterlyser også et større fokus på reindrift og landbruk.

Fylkesmannen i Troms har innrettet sin uttalelse noe mer utfyllende enn fylkeskommunen. De sier blant annet i sitt brev at prosesskrav ikke er møtt. Både fylkesmannen og fylkeskommunen etterlyser videre en handlingsdel. Begge etterlyser også bindingen til arealdelen.

Sametinget er opptatte av en del av de samme momentene som fylkeskommunen og fylkesmannen. I tillegg etterlyses det et større fokus på utviklingstrekk og utfordringer blant den samiske befolkningen i kommunen, herunder behov, muligheter og utfordringer for samisk språk/kultur i skole og barnehage samt blant voksne. Sametinget etterlyser også en sterkere binding til arealstrategien, og særlig sikring av naturgrunnlaget til primærnæringer i kommunen som landbruk, fjordfiske og reindrift. For Sametinget er det viktig at naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse ivaretas i de påfølgende prosesser med kommuneplanens arealdel.

Sametinget registrerer også at folkehelse er ikke et tema i kommuneplanens samfunnsdel for Gratangen kommune. Sametinget påpeker at i forskrift til folkehelseloven er det nedfelt følgende: «I kommuner der det er grunn til å anta at det foreligger spesielle folkehelseutfordringer for den samiske befolkning, skal disse vurderes.» Vi ber at kommunen vurderer om det er behov for å utrede spesielle folkehelseutfordringer blant den samiske befolkningen i Gratangen kommune.

I uttalelsen fra Skånland og Gratangen Bondelag er det et sterkt fokus på jordvern. Som punkt nummer 2 på side 5 sier de: «*Sikre jordressursene, kvaliteter i landskapet og legge til rette for verdiskaping og utvikling av jordbruket i Gratangen kommune. Kommunen skal støtte landbruksnæringa via en forutsigbar arealpolitikk. Et aktivt jordvern er det beste tiltaket for å ta vare på landbruksnæring4 og vil fremme rekruttering til næringa og øke bøndenes investeringsvilje. Gratangen kommune skal minst opprettholde dagens produksjon - og verne om alt jordbruksareal i kommunen.*»

I uttalelsen fra Ronny Grindstein kommer følgende forslag til nye punkt under Næringsutvikling for å sikre utvikling og miljømessig bærekraft:

- Utarbeider en plan for nydyrking for å hindre nedbygging/reduksjon av jordbruksareal i kommunen
- Bidra til større langsiktighet for aktører i innen landbruket som er avhengig av leiejord.

Vurdering:

Alle innspill vurderes som relevante i forhold til kommuneplanen.

Det er blitt avholdt et avklaringsmøte med Fylkesmannen i Troms. Dette var et møte der fylkesmannen fikk et bedre innblikk i de prosessene som har ført fram til den endelige planen. Flere av uttalelsene har etterlyst hvilke vurderinger som er gjort. Her har kommunen oversendt det kunnskapsgrunnlaget som er laget, samtidig som det ble gjort en gjennomgang av de prosesser med folkemøter som har vært gjennomført. Videre ble det redegjort for politiske beslutninger som ligger til grunn for planen. Fylkesmannen hadde etter møtet ikke noen alvorlige innvendinger mot den formen planen har, men etterlyste referanser til andre planer som kan gi en bedre dybdekunnskap om kommunens arbeid. I den reviderte planen er det derfor lagt inn et nytt avsnitt om kommuneplanens forhold til andre planer.

I de nasjonale forventingene til regional og kommunal planlegging presiseres det at planene skal være tilpasset det behovet de lages for. Det er rådmannens oppfatning at planen slik den ligger i dag er tilpasset dette behovet. Dette underbygges med den grundige involveringen kommunens innbyggere har vært invitert til å delta i, under utformingen av planen.

Handlingsdelen vil som det står i planen komme gjennom årlige handlingsplaner i tilknytning til budsjettet.

Både Sametinget, fylkesmannen og fylkeskommunen etterlyser et større fokus på folkehelse. Folkehelse er derfor lagt inn både i mål og flere strategier. Det er også lagt inn folkehelse i tilknytning til den samiske befolkningen.

Sametinget er opptatt av både jordbruk, helse, kultur og språk. Det er derfor laget en ny strategi som tar inn dette.

Landbruk og jordvern er også et viktig poeng for flere av uttalelsene. Rådmannen vurderer det for omfattende å si at all dyrket mark skal vernes. Samtidig er det viktig å unngå at jordvernet svekkes unødig. Det er derfor lagt inn strategier som balanserer ulike interesser.

Konklusjon:

Rådmannen vurderer at planen slik den ser ut i revidert form kan vedtas uten ny høring, da endringene ikke endrer planens retning.

De endringene som foreslås er en ytterligere forsterkning av retningen, med at viktigheten folkehelse, landbruk, samisk språk/kultur og reindrift har blitt ytterligere understreket.

Videre viser planen også til andre planer og strategier som underbygger målene og strategiene ytterligere.

GRATANGEN KOMMUNE

KOMMUNEPLANEN 2017-2029

SAMFUNNSDELEN

Gratangen, 11.september 2017

Forord

Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel startet med vedtak om planprogram i Planutvalget møte den 07.10.2013. Planprogrammet ble sendt ut til høring med frist 01.12.2013.

Prosessplan for utarbeiding av kommuneplanens samfunnsdel ble lagt fram for kommunestyret og vedtatt den 23.02.2017. Det er vurdert at det ikke er behov for fornyet prosess i forhold til planprogrammet selv om det har vært et opphold i prosessen. Innspillene fra høringen av planprogrammet er tatt med i det videre arbeid med planen.

Prosessplanen la opp til et løp med temadag i kommunestyret (06.04.2017), folkemøte (09.05.2017, flere prosessmøter internt, 1. gangsbehandling i kommunestyret 22.06.2017. Det er videre lagt opp til høring (8 uker) sommeren 2017 og endelig behandling kommunestyrets møte den 28.09.2017.

Etter høringen ble det gjort noen mindre endringer som er tatt med i denne utgaven av planen. Dette endrer ikke planens innretning. Det er derfor ikke lagt opp til en ny høringsrunde.

Kommunen fikk støtte fra KS til et utviklingsprogram i prosessledelse basert på utvikling av kommuneplanens samfunnsdel. Bedriftskompetanse AS ble engasjert og har hatt prosessledelse og sekretariatsfunksjon. Utførende konsulenter har vært Roger Veinan og Terje Gustavsen.

Det er lagt vekt på å få fram en kortfattet plan med overordnede føringer for å drive en framtids-rettet ansvarlig politikk med et langsiktig perspektiv. Konseptet er at detaljeringen skal skje i arealplanen, i sektorplaner, i de årlige økonomiske handlingsplanene samt i konkrete vedtak.

Gratangen, 11.09.2017

Eva Ottesen
Ordfører

1 Visjon

Gratangen skal være et levende og inkluderende samfunn der mennesker blir sett, verdsatt og respektert. Våre særtrekk skal være kystkulturen og arbeidet for et bærekraftig miljø. Vi skal tilby gode oppvekstsvilkår og utviklingsmuligheter.

Vår visjon er derfor:

Gratangen kommune – et sted å bli glad i

2 Verdier

Gratangen kommune vil i samhandling og samspill med ulike samfunnsaktører, med innbyggerne og med ansatte legge til grunn disse kjerneverdiene

1. Bærekraft
2. Inkludering
3. Åpenhet
4. Respekt
5. Verdighet
6. Positivitet

Kjerneverdiene er viktige for å utvikle et attraktivt og omstillingsdyktig samfunn, samt en innovativ og moderne kommunal organisasjon som leverer gode offentlige tjenester.

3 Andre planer

Gratangen kommune har en rekke sektor- og fagplaner. Disse planene gir retning til utviklingen innenfor viktige områder for innbyggerne i Gratangen. Den rullerte planstrategien gir oversikt over hvilke planer som er utviklet og vedtatt.

Disse planene skal også ivareta nasjonale og regionale føringer på sine områder. Kommuneplanens samfunnsdel skal gi lokale føringer for en videre utvikling disse planene.

4 Satsingsområder, mål og strategier

4.1 Et levende og inkluderende samfunn

MÅL:

Kommunen skal være en god bokommune – der livskvalitet, gode bomiljø, gode opplevelser, folkehelse, attraktive fritidstilbud og mangfold gjør kommunen til et godt sted å leve i.

Strategier:

- Legge til rette for at Gratangen blir en attraktiv bokommune for arbeidstakere i egen og omkringliggende kommuner, med fokus på nærhet til E6
- Utvikle Årstein til et sterkere kommunesenter med gode og inkluderende møteplasser for hele befolkningen
- Videreutvikle kommunens kulturarv – samisk/kvensk kultur, kystkultur og krigshistorie
- Etablere fritidstilbud rettet mot kultur, idrett og andre organiserte og ikke organiserte aktiviteter. Tilrettelegge for universelt utformede turløyper i samarbeid med frivillig sektor
- Nye innbyggere imøtekommes med oppmerksomhet, respekt og tilrettelegging
- Arbeide for en god balanse mellom tilrettelegging og vernede soner når det gjelder motorisert ferdsel i utmark
- Utvikle boligtilbud tilpasset innbyggernes behov
- Attraktive områder prioriteres til helårsboliger
- Åpen for boligbygging utenfor regulerte områder

4.2 Kommunikasjon og infrastruktur

MÅL:

Offentlige vei- og kollektivtilbud skal være gode, trygge og sikre slik at det er enkelt å reise innad i kommunen og i bo- og arbeidsmarkedsregionen. Innbyggerne skal ha tilgang til digital infrastruktur som videreutvikles i samsvar med den teknologiske utviklingen.

Strategier

- Arbeide for at Troms og Nordland fylkeskommuner i større grad koordinerer kollektivtilbudet, tilknyttet arbeids-/skolependling til omkringliggende kommuner
- Utvikle rutegående internkommunikasjon
- Arbeide målrettet politisk mot regionale og sentrale myndigheter for å utbedre veiene i kommunen
- Sertifisere Gratangen som trafikksikker kommune
- Utvikle langtidsplaner for drift og investering i kommunal infrastruktur
- Sørge for tilgang på digital infrastruktur med nasjonal standard

4.3 Næringsutvikling

MÅL:

Gratangen kommune skal ha verdiskaping og arbeidsplasser gjennom et variert næringsliv, der eksisterende bedrifter, primærnæringer og nyetableringer gis mulighet for utvikling gjennom nettverksdannelse, innovasjon og god tilrettelegging

Strategier:

- Legge til rette for videreutvikling av eksisterende bedrifter og virksomheter gjennom fokus på innovasjon og samarbeid på en miljømessig bærekraftig måte
- Legge til rette for ny aktivitet med næringsareal ved sjø og langs E6
- Legge til rette for kombinasjonsnæringer der fjordfiske, landbruk og naturbasert reiseliv inngår
- Styrke jordvernet for å hindre nedbygging av dyrkbart areal i kommunen. Dette gjøres gjennom en forutsigbar arealpolitikk som omfatter nydyrking og reindriftens arealbehov
- Arbeide for at grunnskolen i Gratangen samarbeider tettere med lokalt næringsliv
- Utvikle regionalt samarbeid om næringsarbeid og førstelinjetjenester
- Legge til rette for å etablere fjernarbeidsplasser i Gratangen
- Utvikle et tettere samarbeid mellom kommune og næringsliv for å få til flere sommerjobber for ungdom, lærlingeplasser og lette rekruttering av nye ansatte gjennom koordinert innsats
- Legge til rette for bosetting og arbeidsplasser i kommunen tilknyttet utviklingsprosjekter og etableringer i regionen
- Videreutvikle samarbeidet med havbruksnæringen for større ringvirkninger i kommunen

4.4 Klima og miljø

MÅL:

Gratangen skal være en kommune som prioriterer miljømessig bærekraft som sikrer dagens innbyggere og kommende generasjoner god livskvalitet

Strategier:

- Legge til rette for bruk av miljøvennlige transportmidler i egen organisasjon og for innbyggere, pendlere og besøkende
- Utvikle en god miljøprofil ved å balansere motorisert ferdsel med tilrettelagt bruk av naturen
- Innføring av miljøkrav i utlysninger av kommunale anbud
- Miljø- og klimavennlig kollektivtransport gjennom bruk av tilgjengelig kapasitet
- Ha fokus på klima- og miljø i all planlegging der både lokale, regionale og nasjonale mål ivaretas

4.5 Kommunen som tjenesteleverandør

MÅL:

Kommunen skal ha et faglig og forsvarlig servicetilbud som imøtekommer innbyggernes og næringslivets behov.

Strategier:

- Videreutvikle og forbedre offentlige tjenester gjennom kontinuerlig innovasjon samt åpen og nær dialog med sine innbyggere
- Sikre at satsing på folkehelse blir en gjennomgående del av kommunens planlegging på alle sektorer. Kommunen skal gjøre individuelle vurderinger og ha tiltak for alle grupper innbyggere, herunder et særlig fokus rettet mot den samiske befolkningen
- Fokusere på de behov, muligheter og utfordringer som samisk språk og kultur har i skole og barnehage samt blant voksne
- Arbeide aktivt for at kommunen har tilfredsstillende rammebetingelser, en sunn økonomi, samt riktig kompetanse og omstillingsevne
- Sikre kompetanse gjennom desentraliserte studietilbud og gode stipendordninger som bidrar til at ungdommen fra kommunen tar utdanninger som lokalsamfunnet har behov for
- Satse sterkt på kompetansearbeidsplasser og regionalt samarbeid om tjenesteproduksjon
- Satse systematisk på velferdsteknologi innen helse og omsorg
- Etablere gode operative tjenester og følge opp anbefalingene i ROS-analysen
- Gjennomføre planprosesser som sikrer høy grad av involvering og forankring
- Bygge omdømmet kontinuerlig gjennom markedsføring av gode tjenester

5 Oppfølging av planen

Kommuneplanens samfunnsdel skal følges opp gjennom utarbeiding av kommuneplanens arealdel, gjennom utarbeiding av sektorplaner/kommunedelplaner og gjennom årlige handlingsplaner i tilknytning til budsjettet. Disse planene utarbeides ut fra de vedtatte mål og strategier.

GRATANGEN KOMMUNE

Kunnskapsgrunnlag

med

utfordringer

Utrykt vedlegg til Kommuneplanen 2017-2029

Gratangen, 11.09.2017

Innholdsfortegnelse

1 Innlending 3
2 Rammeverk for utvikling av Gratangen 3
2.1 Regionale føringer 3
2.2 Nasjonale føringer 4
2.3 Internasjonale forhold 4
3 Utviklingstrekk i Gratangen 4
3.1 Demografi og befolkningsprognoser 4
3.2 Bosetting og sysselsetting 5
3.3 Næringer 5
3.4 Innvandring 5
3.5 Utdanningsnivå 6
3.6 Levekår 6
3.7 Kommuneøkonomi 7
3.8 Kommunale tjenester 7
4 Utfordringer og overordnede mål 7

1 Innlending

Dette dokumentet er bakgrunnsmateriale for kommunedelens samfunnsdel. Formålet med kunnskapsgrunnlaget er å vise hvilken vei Gratangen kommune ønsker å gå mot år 2030.

Dette kunnskapsgrunnlaget vil vise statistikker og gjøre vurderinger av den videre utviklingen av kommunen og danne grunnlag for videre prioriteringer i kommunens planverk. Den skal videre også være grunnlag for andre planer og virksomheter i kommunen sammen med andre offentlige organer og private aktører.

2 Rammeverk for utvikling av Gratangen

Utviklingen av Gratangen er nært knyttet til både internasjonale, nasjonale og regionale forhold. Internasjonalt er det viktig at Gratangen har fokus på miljøutfordringene, da dette er noe også statlige og regionale myndigheter er opptatte av. Staten og fylkeskommunen er i tillegg opptatte av at samfunnsplanen legger føringer for kommuneplanens arealdel. Gratangen må ta hensyn til at det oppleves at fylkeskommunale planer ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til de samarbeid som går over fylkesgrensene.

Den sentrale beliggenheten til Gratangen gjør at mange pendler både til og fra kommunen. Dette er en styrke da det fører til at en kan trekke til seg kompetanse som ikke bor i kommunen, samt at mange innbyggere kan bo i kommunen uten å være avhengig av at ens arbeidsplass er innenfor kommunens grenser.

2.1 Regionale føringer

Troms fylkeskommune har flere planer som er relevante for Gratangen. Disse planene er tatt med inn i arbeidet rundt kunnskapsgrunnlaget for kommuneplanens samfunnsdel. Flere av planene er relevante.

«Fylkesplan 2014-2025» sier blant annet noe om de arealpolitiske retningslinjene til Troms fylkeskommune. Planen trekker blant annet fram viktigheten av å sikre arealressurser på sjø og land som kan gi grunnlag for bærekraftig verdiskapning, næringsutvikling og sysselsetting. Det er også viktig å ta hensyn til ikke-kommersielle interesser. Videre tekker Troms fylkeskommune fram at lokalisering av boligområder, arbeidsplasser og handels-/servicetilbud samt offentlige tjenester skal skje med hensyn til effektiv utnyttelse av arealer og infrastruktur, lavest mulig energi- og transportbehov og redusert bilavhengighet.

Regional klima- og energistrategi for Troms 2015-2025 har tre delstrategier. Dette er klimaeffektiv areal- og transportplanlegging, overgang til transportmidler med lavere eller null utslipp, samt redusere energiforbruk totalt og øke andel fornybar energi. Alle disse delstrategiene er hensyntatt i kommuneplanens samfunnsdel og innlemmet i kommunens strategier.

Regional plan for handel og service i Troms 2016-2025 er også relevant, her framgår det at Gratangen har Sjøvegan og delvis Bardufoss som regionsenter. Narvik som i ligger i Nordland fylke er ikke nevnt som et senter for Gratangen. For Gratangen illustrerer dette en utfordringen da fylkeskommunal

planlegging i svært liten grad tar hensyn til fylkesovergripende samhandling, dette være seg handel, pendlemønster eller deltagelse i fritidsaktiviteter.

2.2 Nasjonale føringer

Fra nasjonale myndigheter presiseres blant annet viktigheten av å sikre en god sammenheng mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Samfunnsplanen vil dermed beskrive behov og gi føringer for arealbruken. Vurderinger av forventet befolkningsutvikling gir føringer for framtidig behov for areal, infrastruktur og tjenester.

2.3 Internasjonale forhold

Gratangens føringer knytter seg til nasjonale forhold, men Norge er knyttet opp til et sett av avtaler som Gratangen indirekte må forholde seg til. Dette gjeler særlig de miljøforpliktelsene Norge er bundet av.

3 Utviklingstrekk i Gratangen

Som mange andre mindre kommuner har Gratangen over tid mistet innbyggere. Dette har blant annet ført til at kommunen har hatt omstillingsbistand fra Troms fylkeskommune og Kommunal og regionaldepartementet. Dette og andre tiltak har gjort at utviklingen de senere år har snudd og kommunen kan vise til en mer positiv utvikling. Utviklingen fram mot 2030 vurderes som positiv på tross av SSB sine analyser.

3.1 Demografi og befolkningsprognoser

Gratangen har fra 2008 hatt et relativt stabilt innbyggertall på noe over 1100 innbyggere. Aldersgruppen over 67 år har i stor grad hatt samme historiske utviklingen som øvrige innbyggere, men SSB anslår at denne gruppen vil øke fram mot 2030.

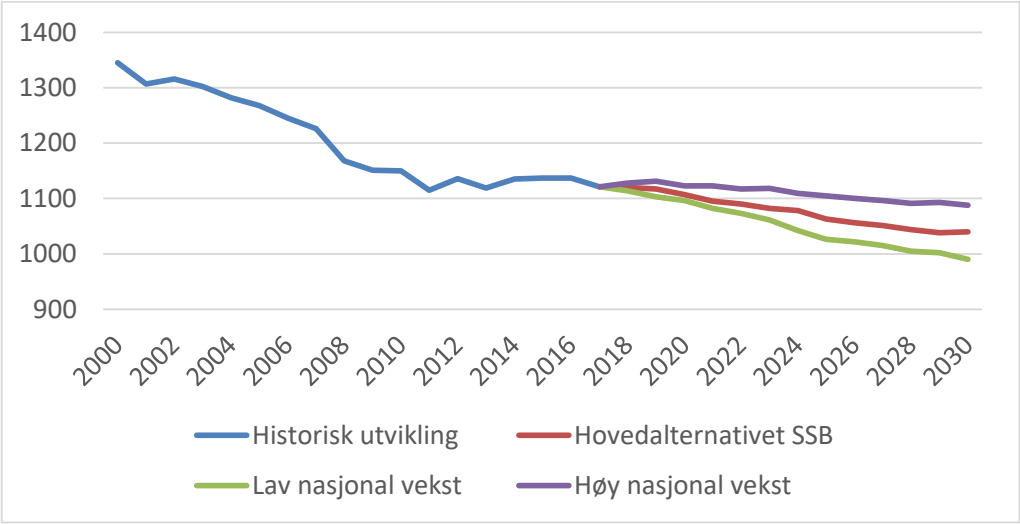

Figur 1 Befolkningsutvikling i Gratangen

Når det gjelder gruppen under 6 år, viser det seg at antallet har stabilisert seg på mellom 50 og 60 barn fra 2008. SSB sin prognose for 2030 er 53 barn under 6 år.

SSB sin analyse baserer seg på nasjonale trender uten at en i stor nok grad vektlegger lokale forhold. Det er særlig to faktorer som her spiller inn i tillegg til kommunens næringssatsing. En ny bru som vil

redusere reisetiden vesentlig til Narvik, og nye arbeidsplasser i Bjerkvik hvor Gratangen blir en mulig bo kommune. Boligpolitikk, kollektivløsninger og avgifter knyttet til bruk av egen bli vil også kunne være medvirkende faktorer hvor arbeidstakere vil velge Gratangen som bosettingskommune. Samlet utgjør dette at Gratangen kan bli mer tilgjengelig og mer attraktiv som bostedskommune om riktige tiltak sette inn.

3.2 Bosetting og sysselsetting

Gratangen består av flere tettsteder som innbyggerne har tette forhold til. Kommunesenteret Årstein har viktige samfunnsfunksjoner som rådhus, lege og helsesenter.

Det er mange som pendler både inn og ut av kommunen. Innpendlingen har i perioden 2011 til 2015 vært på om lag 70 personer (17 % av de sysselsatte), mens utpendlingen har vært om lag 160 personer (ca. 32% av de yrkesaktive). Siden starten av 2000-tallet har både inn- og utpendlingen økt noe. Fra 2000 til 2015 økte innpendlingen med 68% og utpendlingen med 29 %. Dette er om lag de samme prosentvise fordelingene og utviklingstrendene som sammenlignbare kommuner i regionen har. Utviklingen viser at både innpendling og utpendling øker og følger nasjonale trender. Om en tar bort de 10 største av landets kommuner har innpendlingen til norske kommuner økt med 53% fra 2000 til 2015, mens utpendlingen i samme periode har økt med 34 %.

Fra 2002 og fram til 2017 har antall arbeidsledige i Gratangen kommune ligger under 20 personer. Andelen arbeidsledige i Gratangen kommune er noe lavere sammenlignet med større kommuner i regionen. Sammenlignet med kommuner i samme størrelsesorden som Gratangen er tallene mer like.

3.3 Næringer

Viktige næringer i Gratangen er fiskeforedling, oppdrett, samt bygg- og anleggsvirksomhet. Jordbruk har også en del sysselsatte, men utviklingen er negativ de siste årene. Fiske og fangst har en oppgang.

Hovedvekten av andel sysselsatte jobbet i 2010 innenfor offentlig sektor. I følge NHO sitt NæringsNM for 2014 hadde Gratangen en svært positiv utvikling mot privat næringsaktivitet. Tall for 2015 og 2016 er ikke utarbeidet av NHO.

De fem største private virksomhetene i Gratangen er: Gratanglaks AS, Astafjord Slakteri AS, Ringnotbåten Odd Lundberg og Astafjord Smolt AS. I tillegg er Nordnorsk Fartøyvernsenter også en viktig arbeidsplass i kommunen.

Fram til 2018 er også Gratangen en omstillingskommune. Gjennom SPIRE er det arbeidet fram ny vekst for kommunen. Det er viktig at dette arbeidet fortsetter også etter at omstillingsperioden er over.

3.4 Innvandring

Statistikk fra IMDi (Integrerings og mangfoldsdirektoratet) viser at 13,2 % av befolkningen i 2016 er innvandrere. Landsgjennomsnittet samme år var 13,4 %. Arbeidsinnvandrere utgjør den største delen av prosenten.

De fleste innvandrerne kommer fra Polen, Eritrea, Litauen og Sverige. Øst-Europa, Afrika og Norden dominerer derfor.

Om lag 40 % av innvandrerne har universitet eller høgskoleutdannelse, mens ca. 16 % har kun grunnskole. Sysselsettingen blant innvandrere er noe høyre enn hos den øvrige befolkingen. Den høyeste andel sysselsatte finner en blant innvandrer fra Norden og EU-land i Øst-Europa.

Mer på http://www.imdi.no/

3.5 Utdanningsnivå

I 2015 hadde om lag 20 % av befolkingen i Gratangen over 16 år høgskole eller universitetsutdanning. Ca. 4 % av disse hadde mer enn 4 år utdanning på høgskole eller universitet. Gjennomsnittet for Troms var samme år ca. 31 % hvorav ca. 9 % hadde mer enn 4 år på en høyere utdanningsinstitusjon. Om en sammenligner med år 2000 har Gratangen og Troms hatt om lag lik økning av denne utdanningsgruppen.

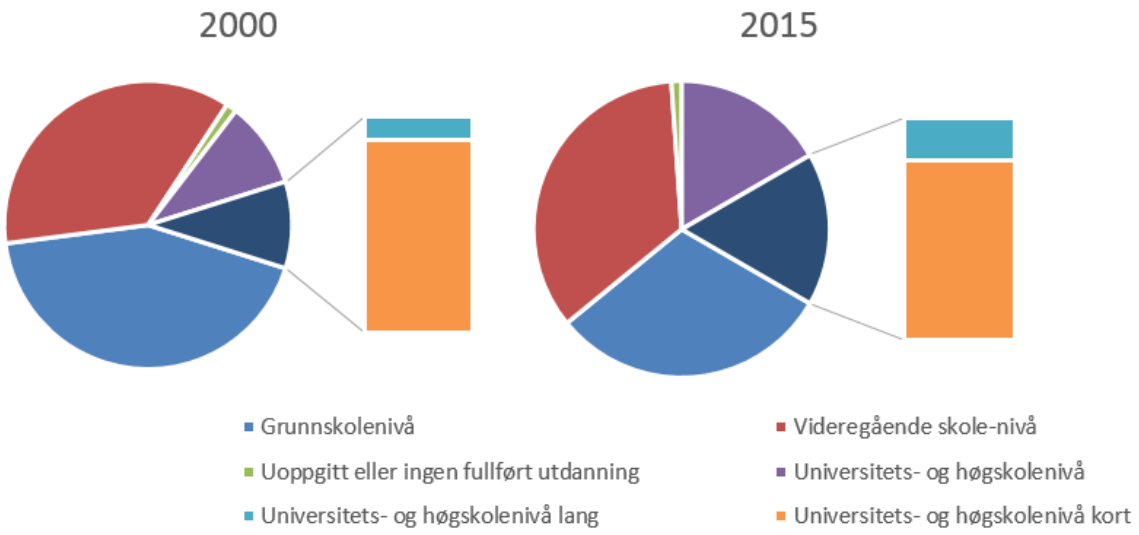

Figur 2 Utdanningsnivå i Gratangen fra år 2000 til 2015

Videre ser en at Gratangen har fått en lavere andel av personer med kun grunnskole i perioden fra år 2000 til 2015, mens andelen med kun videregående skole har økt på lik linje med de med høyere utdanning. Andelen av de med 4 eller flere år på høgskole har også økt.

3.6 Levekår

Kommunen er noe overrepresentert innen sykdommer som diabetes, kols, astma, overvekt og hjerte/karsykdommer. Med en lav befolkning vil enkelthendelser kunne slå ut i en slik statistikk, imidlertid er det viktig av kommuneplanen også bidrar til bedre helse i befolkningen.

Forventet levealder for innbyggerne i Gratangen avviker ikke fra sammenlignbare tall for Troms, og om en ser landet forøvrig er levealderne for kvinner noe høyere både i Troms og i Gratangen. Andel uførepensjonister mellom 16 og 66 år er høyrere i Gratangen enn både i Troms og i landet for øvrig. Gjennomsnittet fra år 2010 til 2015 var for Gratangen 18 %, Troms 11 % og landet for øvrig 9 % (kilder: SSB).

3.7 Kommuneøkonomi

Kommunen kan vise til en god økonomisk utvikling fram mot 2017, og det har vært viktig å ha stramme økonomiske rammer og nitid oppfølging av virksomheten.

På noen områder har kommunen større utfordringer enn på andre. Dette er primært innenfor områder der ytre faktorer har størst påvirkning. Dette har kommunen hatt stort fokus på. Kommunen må utvise nøkternhet i sitt forbruk, slik at driften kan tilpasses de ressursene en disponerer.

3.8 Kommunale tjenester

Gratangen har gode kommunale tjenester med god barnehagedekning og flere grunnskoler. Videre tilbys det også gratis SFO.

Kommunen samarbeider også i stor grad med omkringliggende kommuner om mange tjenester som felles sentralbord, PP-tjeneste, renovasjon, brann- og redning, legevakt etc.

4 Utfordringer og overordnede mål

I årene som kommer vil utfordringen være å stabilisere antall innbyggere i kommunen. Gratangens utfordringer kan synes i stor grad å være lik mange andre kommuner med likt bosetningsmønster.

Da Gratangen består av flere tettsteder kan det være utfordrende å etablere et sterkt kommunesenter som alle innbyggerne kan samle seg om. Et viktig mål vil da være å styrke kommunen på tvers av bygdene gjennom felles møteplasser, aktiviteter og attraktive bomiljø. Herigjennom å styrke kommunen som bokommune.

For både å styrke mulighetene for reise internt og ut av kommunen er det viktig med gode veier og et godt kollektivtilbud. Da Gratangen er en grensekommune mellom Troms og Nordland kan det være utfordrende å få til gode kollektivtilbud som omfatter begge fylker. Videre er fylkesveiene i kommunen av varierende standard. Det er derfor viktig å arbeide tett opp mot nasjonale og regionale myndigheter for å få på plass gode løsninger for befolkning og næringsliv.

Næringslivet i kommunen er styrket gjennom omstillingsmidler fra stat og fylkeskommune. Gratangen ligger sentralt til i Sør-Troms nær store befolkningssentra i regionen og i nordre del av Nordland. En viktig utfordring vil da være å fortsette med de utviklingsprosessene som er igangsatt, med styrking av eksisterende næringsliv og arbeid med å tiltrekke seg gründere.

Gratangen er en kommune med mangfoldig natur og viktige kulturkvaliteter. Samspillet mellom hav og innland er sentralt. Disse kvalitetene må bevares og utvikles videre. Med å utvikle Gratangen som en grønn kommune, der man legger til rette for grønne næringer, skånsom bruk av naturen, gode kollektivløsninger og bærekraft i fokus kan en skape en enda større bevissthet rundt viktigheten av å bevare kommunens naturlige kvaliteter. Det å handle lokalt mens en tenker globalt er derfor et viktig mål.

Det aller viktigste en kommune skal gjøre er å levere gode tjenester til innbyggerne. Med stadig større krav om tjenestekvalitet må kommunen hele tiden sikre at en har den kompetansen som er nødvendig tilgjengelig. For å kunne omstille og tilpasse seg nye krav må kommunen ha en økonomisk handlefrihet og kunne samarbeide med andre kommuner og næringsliv for å levere de tjenestene innbyggerne trenger.

Gratangen kommune: Kommuneplanen 2017-2029 – Kunnskapsgrunnlag med utfordringer

De viktigste langsiktige utfordringene er både å styrke kommunes attraktivitet og til enhver tid ha den riktige kompetansen som gjør at samfunnet utvikler seg i takt med omkringliggende kommuner, regionen og landet for øvrig.

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohkan

Stabssjef

Gratangen kommune
Nergårdveien 2

9471 GRATANGEN

Vår ref.: 13/11530-6	**Saksbehandler**: Synnøve Lode	**Arkiv**: 140 SAKSARKIV	
Løpenr.: 48086/17	**Tlf. dir.innvalg**: 77 78 81 67	**Deres ref.**:	**Dato**: 18.08.2017

SVAR: KOMMUNEPLANEN 2017-2029 - SAMFUNNSDELEN: PLANFORSLAG TIL HØRING

Fylkeskommunen skal som regional planmyndighet veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. Fylkeskommunen har etter folkehelseloven også et folkehelseansvar innenfor sine sektorer. Fylkeskommunens innsigelseskompetanse i plansaker etter plan- og bygningsloven inkluderer kulturminne-, kulturmiljø- og landskapshensyn, friluftsliv, samordnet areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, regional plan eller planstrategi, barn og unges interesser, universell utforming, fylkesveger og havbruksinteresser/akvakultur.

Det vises til brev av 28.06.17, der Gratangen kommune sender forslag til kommuneplanens samfunnsdel til høring og offentlig ettersyn.

Det er planavdelingen hos Stabssjefen som koordinerer innspillet fra Troms fylkeskommunens fagetater.

Generelt

Gratangen kommune hadde i 2013 planprogram for kommuneplanens samfunnsdel ute til høring og offentlig ettersyn og Troms fylkeskommune ga den gang innspill til den. Fylkeskommunen synes det er positivt at Gratangen kommune nå er i gang med å utarbeide selve samfunnsdelen. Gratangen kommune har valgt å legge frem en kortfattet plan «med overordnede føringer for å drive en framtidsrettet ansvarlig politikk med et langsiktig perspektiv».

Dokumentet er kortfattet og konsist og Gratangen kommune har definert fem satsingsområder i samfunnsdelen med mål og strategier på en ryddig og oversiktlig måte. Det savnes imidlertid en beskrivelse og definering av hovedutfordringene i kommunen koblet opp mot satsingsområdene. Planprogrammet som ble vedtatt i 2013 tok for seg status, men på et overordnet nivå. Er det noen endringer i kommunens status og utfordringer etter at planprogrammet ble behandlet høsten 2013?

Plan – og bygningsloven (jf. §10-1) stiller krav om at kommunen skal utarbeide kommunal planstrategi minst en gang hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering. Planstrategien er ikke en plan hvor man tar stilling til mål og strategier, men en arena for å drøfte behov og utviklingstrekk i kommunen. Den bør inneholde utviklingstrekk og utfordringer knyttet til samfunnsutvikling og miljø. Dette for at kommunen skal kunne sette fokus på de planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en positiv utvikling i kommunen. Fylkeskommunen stiller spørsmål ved om Gratangen kommune har vedtatt kommunal planstrategi for perioden 2016-2019?

Plan- og bygningsloven stiller videre krav om at samfunnsdelen skal ha en handlingsdel. Det kan være en helhetlig handlingsdel i tilknytning til kommuneplan, og enkeltstående handlingsdeler i tilknytning til delplaner. Det savnes en beskrivelse av hvordan Gratangen kommune skal binde sammen den langsiktige og strategiske planleggingen med den handlingsorienterte planleggingen?

I følge Gratangen kommune skal kommuneplanens samfunnsdel blant annet følges opp gjennom utarbeiding av kommuneplanens arealdel. I denne sammenheng er det viktig å være oppmerksom på at et viktig prinsipp i plan- og bygningsloven er at det skal være en sterkere kobling mellom samfunnsdel og arealdel. Samfunnsdelen skal gi føringer for kommuneplanens arealdel, for eksempel folketallsutvikling og utbyggingsmønster. Arealdelen skal være at kartmessig bilde av prioriteringer og satsinger i samfunnsdelen, samtidig som kommunens arealressurser og infrastruktur påvirker utviklingsmulighetene.

Nasjonale og regionale føringer
Fylkeskommunen savner en oversikt over nasjonale og regionale føringer.

Nasjonale føringer
For å fremme bærekraftig utvikling utarbeider regjeringen hvert fjerde år et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, jf. plan- og bygningsloven § 6-1. Planlegging på kommunalt nivå skal forholde seg til disse forventingen, og det vil være naturlig at Gratangen kommune henviser til forventingene i sin kommuneplanens samfunnsdel.

Regionale føringer
Gratangen kommune viser heller ikke til regionale føringer for kommunal planlegging, og fylkeskommunen vil påpeke at det er de regionale planene som gir **føringer** for kommunene etter plan- og bygningsloven § 8-2.

Når det gjelder regionale føringer viser fylkeskommunen i *Fylkesplan for Troms 2014-2025* spesielt til kap. 5 om arealpolitikk og –forvaltning med arealpolitiske retningslinjene. I *Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025* viser fylkeskommunen spesielt til kap 4.4.2 om jordvern. Kapitlet inneholder planretningslinje som sier følgende: «Landbrukets kjerneområder **skal** innarbeides i kommunenes samfunns- og arealplan. Kjerneområdene innarbeides i kommunenes arealdel som **hensynssone landbruk** når det skal utarbeides ny arealdel til kommuneplan». Fylkeskommunen ber Gratangen om å være oppmerksomme på retningslinjene. Manglende oppfølging av disse planene i kommuneplanens arealdel kan medføre innsigelser.

Det vises også til *Regional transportplan 2014-2023.* Troms fylkeskommune benytter anledningen til å informere om at arbeidet med rullering av *Regional transportplan* er igangsatt. Denne forventes å behandles politisk i løpet av høsten 2017.

Regional plan for handel og service 2015-2024 er revidert og ble behandlet i fylkestinget i mars 2017. Planen inneholder regionale planbestemmelser og retningslinjer for lokalisering og dimensjonering av større handelsvirksomheter i fylket.

Regional bibliotekplan 2017-2028 ble vedtatt i fylkestinget i mars. Regional bibliotekplan 2017 - 2028 skal fungere som et felles styringsverktøy og tar stilling til hvordan fylkeskommunen og kommunene kan utvikle bibliotekene i fellesskap. Bibliotekene har lav terskel for tilgjengelighet og har betydning som kulturell og kompetansegivende møteplass og kunnskaps- og kulturformidler for hele befolkningen.

Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027 presiserer at attraktive og varierte områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at de blir ivaretatt for framtidige friluftslivsaktiviteter i Troms. For å opprettholde et mangfoldig friluftsliv må det være et vidt spekter av arealer med god kvalitet, ulik grad av tilrettelegging og god tilgjengelighet. Det omfatter områder både i nærmiljøet og inngreps- og støyfrie naturområder. Friluftslivsarealene i nærmiljøet er under press, særlig nær større befolkningskonsentrasjoner og byer.

Regional forvaltningsplan 2016-2021, Vannregion Troms skal legges til grunn for regionale myndigheters virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen iht pbl. kap 8. Forvaltningsplanen er ikke juridisk bindende, men all ny aktivitet, herunder arealplanlegging, skal vurderes opp mot vedtatte miljømål.

Alle disse planene innebærer regionale føringer for kommunene i deres planlegging. I tillegg er arbeidet med regional plan for reindrift i gang, samt regional plan for idrett og anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Videre skal det i henhold til Regional planstrategi utvikles en regional plan for kultur i planperioden. Det er et mål at en regional plan for kultur skal bidra til å styrke og videreutvikle kunst- og kulturlivet i Troms, medvirke til økt tverrfaglig samhandling og til videreføring av kultursamarbeid i Nordområdene. Barn og ungdom vil være særskilte målgrupper i planen. Kultur skal bidra til lokal og regional utvikling, kompetansebygging og til deltakelse og opplevelser av høy kvalitet. Tilgang til og tilrettelegging av gode møteplasser slik at flest mulig kan drive kulturell virksomhet, idrett og friluftsliv bidrar til bolyst og aktive lokalsamfunn. Det anbefales derfor å ha en oppdatert status av kultursektoren i kommunen. Dette vil gjøre arbeidet med kommunens planlegging enklere, og kommunen vil raskere identifisere eventuelle behov innen kultursektoren. Det er viktig at kommunen har en plan som oppfyller kravene som Kulturdepartementet stiller til kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet, inkl friluftsliv (jf Veileder V-0798) dersom det skal søkes om spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet i Gratangen.

Satsingsområder

Et levende og inkluderende samfunn

I det første satsingsområdet *Et levende og inkluderende samfunn* som beskrives i planforslaget viser fylkeskommunen til regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027 i forhold til å utvikle og drive et friluftsliv som positiv aktivitet for helse og trivsel.

Fylkeskommunen er kjent med at kommunen har laget et oversiktsdokument over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i 2016 i henhold til folkehelseloven, noe som er positivt. Det er identifisert noen folkehelseutfordringer i kommunen og man har også vurdert konsekvenser og årsaksforhold. Fylkeskommunen savner i den forbindelse overordnete mål og strategier for folkehelsearbeidet i kommuneplanens samfunnsdel på bakgrunn av funnene i oversiktsdokumentet.

Mål og strategier for folkehelsearbeidet må inngå i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel for å drive et godt folkehelsearbeid.

Næring

Med bakgrunn i at Gratangen kommune har utarbeidet et planforslag der en har valgt å fokusere på de overordnede føringene (og der det inngår i konseptet at detaljeringen skal skje andre steder), fremstår planforslaget derfor også noe begrenset med tanke på detaljnivå, bakgrunn for valg av mål og strategier. Troms fylkeskommune stiller seg imidlertid bak

Gratangen kommune i en målrettet satsing på næringsutvikling. Næringsutvikling er grunnstein for øvrig samfunnsutvikling, og en positiv utvikling her vil derfor kunne gi positive ringvirkninger også innenfor andre sektorer. At det til grunn for denne utviklingen ligger et verdigrunnlag basert på bærekraft vurderes som fremtidsrettet. Det har tidligere vist seg at en på kort og mellomlang sikt kan oppnå størst økning i verdiskaping ved å utvikle allerede eksisterende næringsliv, og det er i denne forbindelse positivt at Gratangen kommune legger opp til et satsing på dette. Samtidig er det, som kommunen også tar høyde for i sitt planforslag, også muliggjort tilrettelegging for ny aktivitet basert på kommunens konkurransefortrinn.

Tilgang på kompetent arbeidskraft har over en lengre periode vært en av hovedutfordringene i Troms, og fylkeskommunen anser det som positivt at en forsøker å koble grunnskolen i kommunen tettere med det lokale næringslivet. Ved å gjøre mulighetene kjent for de unge, vil dette i alle fall fremstå som reelle alternativer i valg av yrkesveg og i forlengelsen av dette også bosted. Som offentlig aktør, vil tilrettelegging av arbeidsplasser med konkurransedyktige vilkår (i nasjonal målestokk) også være viktig for å oppnå ønsket utvikling. I forhold til etablering av lærlingeplasser, vil en god en god dialog med opplæringskontorene (23 i Troms som sammen er representert gjennom nettverket KARRI) kunne være en av nøklene som bidra til at behovene dekkes.

I planforslaget fremgår det ifm. satsingsområdet næringsutvikling at kommunen ønsker å legge til rette for fjernarbeidsplasser. De seneste årene har det vært en enorm og tiltakende utvikling innenfor blant annet digitalisering, og også kreativ næring er i sterk vekst i Norge og i Troms. Dette er næringer som ofte kan klassifiseres som stedsuavhengige, og kan derfor like godt være plassert utenfor som *i* byer. Digitalisering er og vil være viktig for å opprettholde konkurransekraft, og også det grønne skiftet kan føre med seg nye muligheter for arbeidsplasser og verdiskaping der tidlig satsing kan bidra til å sikre konkurransefortrinn. Dette er allerede et etablert tema innenfor reiselivet i Troms – en næring som har direkte økonomisk interesse av omstilling, men er selvfølgelig viktig for alle næringene som berøres av naturen; fiskeri, akvakultur og landbruk inkludert.

Troms fylkeskommune tilrår også at Gratangen kommune tar høyde for utvikling av de næringer en på det nåværende tidspunkt ikke fullt ut har oversikt over. Teknologiutviklingen skjer raskere nå enn tidligere, blant annet drevet frem i de globale markedene, og det kan således være en vanskelig øvelse, men like fullt viktig for å kunne legge til rette for utvikling av eksisterende, men også nye næringer i kommunen. Tilrettelegging for samarbeid på tvers av næringer kan skape nye muligheter for næringsutvikling. Samarbeid er erfaringsvis ofte den viktigste metoden for å oppnå nye arbeidsplasser og økt verdiskaping, og samarbeid gjennom nettverk- og klyngeordninger er også et satsingsområde som gjenspeiles i virkemiddelapparatet. Samarbeid blir, til dels også som følge av mindre regionale økonomiske midler til utviklingstiltak, stadig viktigere for å oppnå den utviklingen en søker. Fylkeskommunen anbefaler derfor at Gratangen kommune også i det videre nærings- og samfunnsutviklingsarbeidet legger til rette for samarbeid på tvers av næringer og geografiske skillelinjer.

For den videre prosessen med plan- og strategiutforming i kommunen jf. næringsutvikling, vil fylkeskommunen påpeke at de næringsspesifikke sektorstrategiene jf. Regional planstrategi 2016-2019, eksempelvis Strategi for maritim næringsutvikling i Troms, Arktisk innovasjon, Fou-strategi for Troms, Strategi for reiselivet i Troms og etter hvert også de kommende Strategi for næringsutvikling (SNU) og Strategi for forsvarsindustri i Troms, alle på tross av status som strategier *uten formelle krav etter plan- og bygningsloven*, kan være nyttige og retningsgivende også for Gratangen i forhold til den videre nærings- og samfunnsutviklingen i kommunen og videre detaljering av tiltak.

Med bakgrunn i eksempelvis *Arktisk innovasjon, FoU-strategi for Troms* og teorien om smart spesialisering som tas opp der, er kanskje det viktigste poenget at aktørene, i dette tilfellet Gratangen kommune, satser på det som er positivt særegent for kommunen, og utvikler de fortrinnene en har for å stå best mulig rustet for å lykkes i et etter hvert globalt konkurransemarked.

Planforum
Troms fylkeskommune ønsker dere velkommen til regionalt planforum for evt videre diskusjoner og innspill i forbindelse med planarbeidet. Informasjon om regionalt planforum her:

http://www.tromsfylke.no/#/innhold/tjenester/planlegging/regionalt-planforum/

Troms fylkeskommune ønsker Gratangen kommune lykke til med ferdigstillelsen av kommuneplanens samfunnsdel.

Med vennlig hilsen

Stine Larsen Loso
plansjef

Synnøve Lode
spesialrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Kopi:
Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105, 9291 TROMSØ

Fylkesmannen i Troms
Romssa Fylkkamánni

Saksbehandler	Telefon	Vår dato	Vår ref.	Arkivkode
Lill-Hege Nergård	77642127	22.08.2017	2017/4604 - 0	421.3
		Deres dato	Deres ref.	
		28.06.2017		

Gratangen kommune
Nergårdveien 2
9471 GRATANGEN

Høringsuttalelse til kommuneplanens samfunnsdel 2017-2029 for Gratangen kommune

Fylkesmannen i Troms viser til kommunens brev datert 28. juni 2017 i forbindelse med at forslag til kommuneplanen samfunnsdel 2017-2029 for Gratangen kommune legges ut til offentlig ettersyn og sendes på høring.

Avdeling for plan, reindrift og samfunnssikkerhet har koordinert Fylkesmannens uttalelse. Fylkesmannens innspill tar utgangspunkt i *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging,* samt andre regionale og nasjonale føringer for kommunenes planlegging.

Nasjonale forventninger
Fylkesmannens samlede vurdering er at planforslaget til kommuneplanens samfunnsdel for Gratangen kommune fremstår som mangelfullt både når det gjelder prosesskrav etter plan- og bygningsloven og de ulike fagområdene. Regjeringen vedtok 12. juni 2015 nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. De nasjonale forventningene samler mål, oppgaver og interesser som regjeringen forventer at kommunene legger særlig vekt på i planleggingen i årene som kommer. Dette, sammen med andre overordnede føringer for kommunens planlegging kommer lite fram i kommunens planforslag.

Plan- og bygningsloven § 11-2 sier blant annet dette om innholdet til kommuneplanens samfunnsdel:
Kommuneplanens samfunnsdel skal behandle langsiktige utfordringer, herunder miljømessige utfordringer og utfordringer knyttet til universell utforming, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon, for sektorene og for utvalgte målgrupper. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for samfunnsutvikling, sektorenes virksomhet og langsiktige arealbehov, og ta stilling til hvilken strategi kommunen vil legge til grunn. Hensikten med det siste er å beskrive sammenhengen mellom de langsiktige mål og strategier som trekkes opp i samfunnsdelen, og de fysiske konsekvensene. Arealstrategien i den kommunale planstrategien vil være en viktig premiss for samfunnsdelen fordi den har betydning for utviklingen av samfunnstjenestene i kommunen.

Planforslaget kunne med fordel vært mer konkret med det formålet å fungere som overordnet styringsverktøy i kommunen med føringer for blant annet sektorenes virksomhet i kommunen.

Fylkesmannen har vært i dialog med kommunens kontaktperson på saken og ønsker å få til ett

møte med kommunen for å drøfte planens innhold og vår høringsuttalelse.

1. Innspill til prosess

1.1 Overordnede føringer for planarbeidet

Kommunen mangler i sitt planforslag en oversikt over overordnede føringer, da både nasjonale, regionale og kommunale føringer som er gjeldende for kommunens planarbeid. Føringer som er særskilt viktige i denne sammenheng er Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging fra 2015, statlige planretningslinjer, regionale planer og kommunale planer som må ses i sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel. Vi oppfordrer kommunen til å ta inn et eget delkapittel som omhandler dette.

1.2 Medvirkning

Fylkesmannen oppfordrer til at planforslaget er tydelig på hvordan man har sikret medvirkning i planarbeidet, både internt og eksternt. Vi minner i denne sammenheng om § 1-1 fjerde ledd som sier at *planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter.*

Vi viser også til § 11-2 annet ledd som sier at samfunnsdelen *skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private,* og § 5-1 med særskilt fokus på medvirkning for barn og unge.

1.3 Handlingsdelen

Forslag til samfunnsdelen inneholder per nå ikke en handlingsdel, men kommunen viser til at det skal utarbeides årlige handlingsplaner i tilknytning til budsjettet. Dette er positivt, men vi minner om at det er et krav om at kommuneplanens samfunnsdel skal inneholde en handlingsdel. Vi minner imidlertid om at handlingsdelen etter plan- og bygningsloven skal sendes samtidig med plandokumentet på høring. Det blir derfor svært viktig at også handlingsdelen er gjenstand for medvirkning og offentlig ettersyn, og at den sendes ut på høring i tråd med prosesskravene i plan- og bygningsloven. Vi minner om § 11-1 i PBL som sier at *kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 44 kan inngå i handlingsdelen.* Det er viktig at tiltak fra handlingsdelen synliggjøres i økonomiplanen.

2. Innspill til fagområder

2.1 Arealstrategi

Fylkesmannen oppfordrer til en arealstrategi i kommuneplanens samfunnsdel som tar for seg areal- og naturforvaltningen i kommunen. Relevante tema å drøfte i denne sammenheng vil være:

- Boligpolitikk og boligbygging
- Samordnet areal- og transportplanlegging
- Senterutvikling og kjøpesenterpolitikk
- Utbyggingsstrategi, byggeskikk
- Naturområder og vern

- Arealregnskap

Kommunen skal tilrettelegge for utbyggingsarealer i tråd med de overordnede målene om bærekraftig utvikling og Fylkesmannen vil i sin vurdering av planverket legge vekt på at det blir klare grenser mellom bebygde områder og landbruks-, natur- og friluftsområder.

Kommunens arealstrategi er en langsiktig og overordnet plan, som fastlegger prinsippene for kommunens arealforvaltning. Arealstrategien kan typisk bestå av en kort opplisting av prinsipper veiledet av en kartskisse. Gjennomføringen av arealstrategien skjer på alle plannivåer, ved utforming av kommuneplanens arealdel, ved reguleringsplaner og i byggesaksbehandlingen.

Gratangen bør i kommuneplanens samfunnsdel lage et arealregnskap som avklarer arealreserver og arealbehov til blant annet boliger, og setter opp mål for utbyggingsvolum og utbyggingsmønster, jf. departementets veileder T-1492 Kommuneplanprosessen.

2.2 Gjennomgående perspektiver

Fylkesmannen oppfordrer kommunen til å ha eget delkapittel som synliggjør gjennomgående perspektiver i samfunnsdelen. I tillegg til folkehelse er det flere hensyn som bør løftes som gjennomgående i planarbeidet og som skal vurderes i all kommunal virksomhet. Dette kan være:

- Sjumilssteget med overordnede føringer for sektorenes virksomhet i arbeidet med barn og unge
- Samfunnssikkerhet
- Universell utforming
- Boligpolitikk
- Miljø og klima

2.3 Økonomi og demografi

Utvikling i folketall og befolkningssammensetning og de langsiktige trendene her er grunnleggende faktorer som kommunen må ta hensyn til ved dimensjonering av tjenestetilbudet og prioritering av midler mellom de ulike sektorene. Fylkesmannen ser det som viktig at kommunen i sin planstrategi og i alt planarbeid tar utgangspunkt i den demografiske utviklingen og hvordan den økonomiske handlefriheten er for kommunen i dag og utsiktene i årene fremover.

Gratangen har utfordringer i forhold til negativ befolkningsutvikling. I følge SSBs befolkningsframskrivninger vil folketallet i Gratangen reduseres med 1,2 % mot 2020 og med 12,0 % mot 2040. Til sammenlikning anslås det for landet som helhet en vekst på 3,4 % mot 2020 og 20,4 % mot 2040 og for Troms en vekst på 1,8 % mot 2020 og 9,8 % mot 2040. I følge prognosene vil det i 2040 være 1,9 i yrkesaktiv alder pr. pensjonist (67+) i Gratangen kommune.

Den negative befolkningsutviklingen i kommunen vil være en stor utfordring framover, og vi minner i denne forbindelse på at utviklingen i folketall og aldersammensetning er avgjørende for fremtidig uttelling i inntektssystemet.

Kommunen har hatt gode netto driftsresultater i prosent av brutto driftsinntekter, både i 2015 og 2016 på henholdsvis 2,4 % og 3,6 %. Fylkesmannen er imidlertid bekymret over at

kommunen i sin økonomiplan for 2017-2020 har planlagt med negative netto driftsresultater i hele perioden, i gjennomsnitt -0,3 %.

Det er positivt at kommunen har et disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter på 4,7 %, dette er over gjennomsnittet i Troms på 2,9 %, men under landsgjennomsnittet på 8,3 %.

Kommunen gjeldsnivå er redusert de siste årene og netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter er pr. 2016 68,5 %. Vi ser videre at det er planlagt med økt netto lånegjeld i økonomiplanperioden, til et nivå i 2020 på 74,1 %.
Vi viser til sist til *«Fylkesmannens tilrådning om kommunestruktur i Troms»* hvor det fremkommer nærmere analyser både mht. kommunens demografiske og økonomiske utvikling.

2.4 Samfunnssikkerhet

Samfunnssikkerhet er et viktig område for kommuner og bør dermed også være en del av kommuneplanens samfunnsdel. Å forankre samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel sikrer at samfunnssikkerhet vurderes helhetlig i kommunen og ikke bare behandles som en uavhengig sektor. Gratangen kommune har utarbeidet en helhetlig ROS og Fylkesmannen mener at resultatene fra ROS-analysen bør være en naturlig del av kunnskapsgrunnlaget til kommuneplanens samfunnsdel. Hovedutfordringer som tematiseres i helhetlig ROS bør nevnes i kommuneplanens samfunnsdel og prioriterte oppgaver framover bør komme tydelig fram. Ikke minst bør utfordringene innenfor samfunnssikkerhet knyttes til dagens og framtidens klimaendringer.

Det vises til at kommunens overordnede beredskapsplan skal revideres årlig, jfr. Sivilbeskyttelsesloven 15, tredje ledd. For øvrig bemerkes det at helhetlig ROS-analyse med fordel kan behandles som en kommunedelplan for samfunnssikkerhet, der oppfølgingsplanen utgjør handlingsdelen til denne planen. Dette vil legge den inn i et spor som naturlig oppfyller kravene til 4-års rullering etter Sivilbeskyttelsesloven 14 (3).

2.5 Miljø

Miljømessige utfordringer bør omtales i samfunnsplanen. Samfunnsplanen bør også være en pekepinn på hvordan bla arealplanen skal revideres for å tilrettelegge arealbruken på en best mulig måte for de satsingsområder som bestemmes.

De nasjonale og regionale føringene er viktig å innarbeide i samfunnsplanen. En kilde til oppdaterte nasjonale miljømål er miljødirektoratets nettsted http://www.miljostatus.no/.
Vi vil også anbefale http://www.Miljokommune.no/

Følgende tema bør etter vårt syn omtales nærmere i samfunnsplanen:

Naturmangfold
Kommunen bør ha god kunnskap om egen verdifull og truet natur som gjelder naturtyper, arter, landskap og geologi (berggrunn og løsmasser etc). Videre om spredning av fremmede arter og hagerømlinger i kommunen og om egen forvaltningsrolle for natur. Kunnskap om eget naturgrunnlag vil kunne gi en god helhetlig forvaltning av arealer og mulighet til å ivareta viktige naturverdier, naturressurser og arter. Vi anbefaler at kommunen utarbeider en kommunedelplan for naturmangfold f.eks som grunnlag for rullering av arealdelen til

kommuneplanen. En slik plan kan danne grunnlag for videre planer, for forvaltning av arealer og naturressurser og for best mulig lokalisering av utbygging og næring inkludert naturbaserte næringer. Naturmangfold bør være tema også innenfor samfunnsdelen av kommuneplanen.

For Utvalgte naturtyper (naturmangfoldloven Kap VI) har kommunen et eget forvaltningsansvar ved behandling av meldinger om tiltak innenfor jordbruk og skogbruk. Lenke til forskrift om utvalgte naturtyper i Lovdata finnes her: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-13-512

De aktuelle Utvalgte naturtypene i Troms er: slåttemark, slåttemyr, kalksjøer (og eventuelt kystlynghei).

Vannmiljø
Oppfølging av vannforvaltningsplanen for vannregion Troms (2016-2021) med tilhørende tiltaksprogram vil være viktig å implementere i kommunes planer i planperioden.

Ved utarbeidelse av nye planer som direkte eller indirekte påvirker vannmiljø skal kommunen vurdere hvilken virkning det planlagte tiltaket vil ha på vannmiljø og om kunnskapsgrunnlaget er godt nok, jf. vannforskriftens §12. Planprogrammet bør legge føringer for planbehandlingen og kommunens vurdering av vannforskriftens §12.

Avfallshåndtering og forsøpling
Det er viktig at kommunen i sitt planverk sikrer gode rutiner for avfallshåndtering og håndtering av klager på «skrotnisser», slik at man reduserer/hindrer utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer. En god avfallshåndtering i kommunen vil være forebyggende for problemer knyttet til forsøpling på land, samt marin forsøpling.

2.6 Klima
Klima omtales under kapittel 3.4 Klima og miljø. Der står det at kommunen skal *ha fokus på klima- og miljø i all planlegging der både lokale, regionale og nasjonale mål ivaretas.* Dette er positivt, men kommunen bør være mer tydelig på hva dette innebærer og samtidig ha klare mål og strategier knyttet til reduksjon av klimagassutslipp (grønt skifte) og tilpasning til klimaendringer. betyr i praksis med konkret handling.

Vi oppfordrer kommunen til å ha klima og klimaendringer som et gjennomgående tema i samfunnsdelen. Klimaendringer vil berøre mange hensyn i den kommunale planleggingen, ikke bare samfunnssikkerhet, men også miljø, landbruk, reindrift etc. Det er viktig at klima og klimaendringenes påvirkning blir vurdert innenfor alle sektorene i kommunen og at det utarbeides konkrete arealstrategier i samfunnsdelen som også hensyntar et klima i endring og de konsekvenser dette gir.

2.7 Barn og unge
Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen og formålsbestemmelsen i plan- og bygningsloven stiller krav om at kommunen skal ta hensyn til barn og unge i planleggingen. Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er et godt tidspunkt for å vurdere om det i kommunen er spesielle problemstillinger knyttet til barn og unge som det er nødvendig eller gunstig å utrede spesielt.

I FNs barnekonvensjon står det at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn og at barnet har rett til å si sin mening i alle saker som angår barnet. Slike meninger skal også vektlegges i plansaker. For at FNs barnekonvensjon skal etterleves, må kommunen legge til rette for at barn og unge får delta og bli hørt i planprosesser, også i arbeidet med samfunnsdelen til kommuneplanen.

Kommuneplanens samfunnsdel må inneholde en vurdering av hva som må til for å skape gode og trygge oppvekstsvilkår for barn og unge, med tilhørende mål og strategier. Som et minimum må kommunen legge vekt på:

- å vurdere kapasiteten og fremtidig dimensjonering av barnehage- og skoletilbudet i tråd med befolkningsutviklingen
- å rekruttere og opprettholde tilstrekkelig fagkompetanse til å ivareta kompetansekravene og lovpålagte oppgaver i oppvekstsektoren (barnehage, skole, barnevern)
- å synliggjøre hvordan kommunen gjennom tverretatlig innsats kan forebygge og håndtere uønskede hendelser som f.eks. vold, mobbing og overgrep.

Det går fram av punkt 1- Visjon i planforslaget at kommunen skal tilby gode oppvekstvilkår og utviklingsmuligheter. Det er imidlertid ikke konkretisert hvilke tiltak som skal iverksettes for å oppnå visjonen. Det går fram av punkt 4 - Oppfølging av planen at kommunen skal utarbeide sektorplaner/kommunedelplaner. Fylkesmannen vil anbefale at det utarbeides en egen delplan, eller et eget kapittel i kommuneplanens samfunnsdel for oppvekstområdet.

2.8 Helse

Planlegging av gode helse- og omsorgstjenester er viktig for innbyggerne i Gratangen kommune. Denne sektoren vil også i framtiden kreve en stor andel av kommunens ressurser. Vi viser til Fylkesmannens tilråding om kommunestruktur i Troms (september 2016), hvor de lokale utfordringene er omtalt. Kommunen bør vurdere å gi denne sektoren omtale i kommuneplanens samfunnsdel.

Kommunen har laget en oversikt over helsetilstanden i 2016. I det avsluttende sammendraget i oversikten pekes det på hovedutfordringer innen befolkningsutvikling, livsstilssykdommer og levekår. Folkehelseloven § 6 annet ledd sier at kommunen i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel skal fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til å møte de utfordringer kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten (vår understrekning). Vi kan ikke se at dette er ivaretatt i det svært kortfattede planutkastet. Vi ber kommunen se til at det er en tydeligere forbindelse mellom de viktigste funnene i oversikten over helsetilstanden og de mål og strategier som utformes i samfunnsdelen.

2.9 Reindrift

Reindrift er en arealavhengig næring, noe som gjør at den lettere kommer i konflikt med enkelte andre næringer. Kommuneplanens samfunnsdel vil være ett viktig dokument i forbindelse med framtidige prioriteringer og strategier som er nødvendig for å sikre arealgrunnlaget for reindrift og reindriftas sameksistens med andre næringer lokalt, regionalt og nasjonalt. Reindriftsnæringen må gis muligheter til å utvikle seg, noe som i hovedtrekk betyr at arealene ikke bør forringes og at kommunen også legger til rette for næring og industri som kan og vil bidra til at reindriften fortsatt vil eksistere i kommunen.

Grunnloven § 110a og internasjonale regler forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen spesielt. Dette gjelder i samtlige kommuner og regioner hvor det utøves samisk reindrift.

Jmf. *Temaveileder: Reindrift og planlegging etter Plan og bygningsloven (plandelen) punkt 4.3.3* skal kommunen vurdere Reindriftens mulige innvirkning på kommunens samfunnsutvikling. Ved denne behandlingen er det viktig å være bevisst at utover den aktiviteten som direkte knyttes til reindriften, bidrar reindriften til et næringsmessig mangfold ved at en rekke aktiviteter knyttes opp mot driften. Dette kan bl.a. være aktiviteter knyttet til slakte- og videreforedling av reinkjøtt, husflidsproduksjon basert på produkter fra rein og turistvirksomhet. Dette er aktiviteter som allerede eksisterer i kommunen, men som kan videreutvikles.

Reindriftsretten er opparbeidet gjennom alders tids bruk og er en rettighet på linje med grunneierretten, og nyter som sådan erstatningsrettslig vern. Det vil derfor være naturlig at reindriftsutøverne inviteres inn som deltakere i prosessen, både i forhold til næringsmessige forhold og i forhold til samisk kultur. Det vil i en slik prosess være viktig med dialog mellom reindriftsutøvere, kommunen og fylkesmannen. To helårs reinbeitedistrikter finnes i kommunen, Grovfjord rbd. og Gielas rbd.

2.10 Landbruk

Vi savner et større fokus på landbruk som næring i planforslaget. En næringsplan vil kunne sette landbruk tydeligere på kartet. Landbrukets verdi i en tverrfaglig sammenheng bør også analyseres og vurderes. I et tverrfaglig samarbeid mellom skole og oppvekst-, helse og omsorgs-, arbeids- og velferdsetaten og landbruksforvaltningen bør det analyseres hvordan landbrukets menneskelige og materielle ressurser i større grad kan anvendes innenfor velferdstjenestene i kommunen. Dette for å sikre bedre og rimeligere tjenester, større mangfold i tjenestetilbudene og i større grad kunne nytte seg av lokale ressurser.

Vi viser også til viktigheten av å gjøre en helhetlig registrering og prioritering av viktige områder for jordbruk og kulturlandskap, i form av å peke ut *kjerneområder for landbruk*, og at dette bør ligge til grunn også for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel.

Vi mener at også leieavtaler i forbindelse med driveplikt etter jordloven § 8 bør gjøres til et større poeng. Landbruksnæringen er en langsiktig næring. Også i Gratangen har næringen gjort seg avhengig av leiejord, og kommunen bør utarbeide en strategi for at det opprettes langsiktige leieavtaler, slik jordloven § 8 har krav om.

Med hilsen

Per Elvestad
plandirektør

Lill-Hege Nergård
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer.

Fagområder:
Landbruk: Bjørn Einan, tlf. 77 64 21 05
Barn og unge: Solveig Bjørn, tlf. 77 64 20 51
Helse: Anders Aasheim, tlf. 77 64 24 78
Miljø: Knut Nergård, tlf. 77 64 22 10
Samfunnssikkerhet: Marie-Fleurine Olsen, tlf. 77 64 20 84
Universell utforming og likestilling: Lone A. Høgda, tlf. 77 64 21 36
Reindrift: Jan Gunnar Brattli, tlf. 77 64 21 81
Demografi og økonomi: Marianne Winther Riise, tlf. 77 64 20 42
Koordinator/rådgiver samfunnsplanlegging og klima: Lill-Hege Nergård, tlf. 77 64 21 27

Kopi til:
Troms fylkeskommune Postboks 6600 9296 TROMSØ

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Gratangen kommune
Nergårdveien 2
9470 GRATANGEN

Sámediggi
Ávjovárgeaidnu 50
9730 Kárášjohka

telefuvdna: +47 78 47 40 00
www.samediggi.no
samediggi@samediggi.no

Åpningstider:
Mandag - Fredag
08.00-15.30

ÁŠŠEMEANNUDEADDJI /SAKSBEHANDLER	MIN ČUJ./VÅR REF.	DIN ČUJ./DERES REF.	BEAIVI/DATO
Elina Hakala, +47 78 47 40 24	17/3321 - 2	17/00083-26	04.07.2017
elina.hakala@samediggi.no	Almmut go válddát oktavuođa/Oppgis ved henvendelse		

-

Uttalelse til kommuneplanens samfunnsdel 2017-2029 for Gratangen kommune

Vi viser til deres brev datert 28.6.2017 angående høring av forslaget til kommuneplanens samfunnsdel. Vi viser også til vårt innspill til planprogram datert 20.12.2013. Det er positivt at kommunen nå fullfører arbeidet etter en lenger tids opphold.

Kommunen legger frem en poengtert samfunnsplan med prioriterte mål og strategier. Kommunen har valgt å ikke drøfte utviklingstrekk eller utfordringer i dokumentet. Planprogrammet skisserer utfordringer og muligheter kun på et overordnet nivå. Dette gjør at grunnlaget til kommunens prioriteringer kommer ikke frem i plandokumentene.

Gratangen kommune er en del av det tradisjonelle samiske området og både tradisjonelle næringer, samiske kulturminner og stedsnavn er tilstede i kommunen. Gratangen kommune er i tillegg en del av det geografiske virkeområdet for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger for næringsutvikling (STN).

I innspillet til planprogrammet etterlyste vi fokus på samisk samfunnsliv, kultur og naturgrunnlag i planarbeidet. Vi mener fortsatt et det er et mangel at kommunen ikke drøfter utviklingstrekk og utfordringer blant den samiske befolkningen i kommunen, her under behov, muligheter og utfordringer for samisk språk og kultur og i skole og barnehage og blant voksne.

Derimot mener vi at det er positivt at kommunen ønsker å utvikle den samiske kulturarven som en del av den levende og inkluderende Gratangen-samfunnet. Det er også positivt at kommunen ønsker å legge til rette for kombinasjonsnæringer der fjordfiske, landbruk og naturbasert reiseliv inngår. Vi savner at kommunen synligjør at reindrifta kan også være en del av lokal verdiskaping. Kommunen er beiteareal til to reinbeitedistrikter, Grovfjord og Gielas, som er til stede i kommunen i store deler av året.

Sametinget registrerer at folkehelse er ikke et tema i kommuneplanens samfunnsdel for Gratangen kommune. Sametinget påpeker at i forskrift til folkehelseloven er det nedfelt følgende: «*I kommuner der det er grunn til å anta at det foreligger spesielle folkehelseutfordringer for den samiske befolkning, skal disse vurderes.*» Vi ber at kommunen vurderer om det er behov for å utrede spesielle folkehelseutfordringer blant den samiske befolkningen i Gratangen kommune.

Det er ikke skrevet en tydelig arealstrategi i samfunnsdelen, men antydninger til kommunens ønsket arealpolitikk kommer frem i de ulike målområdene. Kommunen ønsker blant annet en balansert tilnærming til motorisert ferdsel i utmark, er åpen for boligbygging utenfor de regulerte områdene og ønsker å legge til rette for næringsareal ved sjø og langs E6. Sametinget savner en tydelig fokus på å sikring av naturgrunnlaget til primærnæringer i kommunen som landbruk,

fjordfiske og reindrift, som en del av kommunens bevist arealpolitikk. For Sametinget er det viktig at naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse ivaretas i de påfølgende prosesser med kommuneplanens arealdel. Sametinget ser tidlig medvirkning fra direkte berørte samiske interesser som avgjørende for å oppnå gode og bærekraftige løsninger.

Dearvvuođaiguin/Med hilsen

Sten Olav Heahttá
fágajođiheaddji/fagleder

Elina Hakala
ráđđeaddi/rådgiver

Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Hovedmottaker:
Gratangen kommune Nergårdveien 2 9470 GRATANGEN

TROMS BONDELAG

Gratangen kommune
Nergårdveien
9470 GRATANGEN

Vår saksbehandler	Vår dato	Vår referanse
Ajna Nystad	15.08.2017	14/01051-3
+47 91 79 82 63	Deres dato	Deres referanse

Innspill til Gratangen kommunes samfunnsplandel 2017-2029

Skånland og Gratangen Bondelag ønsker gjerne å komme med et innspill til fremlagt forslag til kommuneplanens samfunnsdel av 06. juni 2017.

Bondelaget mener at planen må fremme landbruket i større grad enn det fremlagte forslaget, og vi ønsker derfor at følgende inkluderes under punkt 3 – Satsingsområder, mål og strategier, som punkt nummer 2 på side 5: «Sikre jordressursene, kvaliteter i landskapet og legge til rette for verdiskaping og utvikling av jordbruket i Gratangen kommune. Kommunen skal støtte landbruksnæringa via en forutsigbar arealpolitikk. Et aktivt jordvern er det beste tiltaket for å ta vare på landbruksnæringa, og vil fremme rekruttering til næringa og øke bøndenes investeringsvilje. Gratangen kommune skal minst opprettholde dagens produksjon – og verne om alt jordbruksareal i kommunen.

Skånland og Gratangen Bondelag ser frem til at landbrukets betydning for kommunen fremkommer i mye større grad i revidert utgave av Kommuneplanens samfunnsdel 2017 – 2029.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Øystein Rafaelsen
Leder Skånland og Gratangen Bondelag

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:
Nesseveien 2 B
9411 HARSTAD
Troms Bondelag
Bondelagets Servicekontor AS

Besøksadresse:
Nessevn 2 B - Favusgården
9498 HARSTAD
Org.nr.: 939678670
Org.nr.: 985063001 MVA

Telefon:
77 00 20 30

Bankkonto: 8101.05.12891
Bankkonto: 8101.05. 91392

E-postadresse:
troms@bondelaget.no

Internett:
http://www.bondelaget.no/troms/

Torill Hansen

Fra: Ronny Grindstein <rgrindstein@gmail.com>
Sendt: onsdag 23. august 2017 23.59
Til: Postmottak Gratangen
Emne: Høringsinnspill kommuneplanens Samfunnsdel

Hei.
For å styrke planen med tanke på næringsutvikling og miljømessig bærekraft vil jeg foreslå disse 2 følgende strategi som tillegg til de foreslåtte under pkt NÆRINGSUTVIKLING:

-Utarbeider en plan for nydyrking for å hindre nedbygging/reduksjon av jordbruksareal i kommunen.

-Bidra til større langsiktighet for aktører i innen landbruket som er avhengig av leiejord.

Håper de tas opp til vurdering.

På forhånd takk

Mvh Ronny Grindstein

GRATANGEN KOMMUNE

Arkivsak-dok. 17/00295-3
Saksbehandler Hege Olsen Richardsen

Saksgang	Møtedato
Kommunestyret	28.09.2017

VALG AV NYTT VARAMEDLEM TIL RÅDET FOR FUNKSJONSHEMMEDE

Innstilling:
Som nytt varamedlem til Rådet for funksjonshemmede velges:

Navn…….

Vedlegg:
Vedtak 280417, sak 2/17

Saksframstilling:

To representanter for Rådet for Funksjonshemmede har trukket seg. I møte 28.04.17 påtok Birger Mikkelsen seg å ta over vervet til Thea Bösch Mikkelsen. Martin Olsen påtok seg å overta vervet til Paul Håvard Zylla. Hege Olsen Richardsen går inn som ny sekretær, og erstatter Trine Mo Sandnes. Det er behov for tre nye vararepresentanter. Rådet for Funksjonshemmede foreslår å spørre Laila Moeng og Kari Johnsen. Kommunestyret må finne en ny vara for Roger Markussen.

Vurdering:

Konklusjon:

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 17/00295
Arkivkode
Saksbehandler Trine Mo Sandnes

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Rådet for Funksjonshemmede	28.04.2017	2/17

Status Råd for funksjonshemmede- valg av nye rådsmedlemmer

Rådet for Funksjonshemmede har behandlet saken i møte 28.04.2017 sak 2/17

Møtebehandling
Rådet for Funksjonshemming foreslår følgende personer til nye rådsmedlemmer. Birger Mikkelsen påtar seg å ta over vervet til Thea Bösch Mikkelsen. Martin Olsen påtar seg å ta over vervet til Paul Håvard Zylla. Hege Olsen Richardsen går inn som ny sekretær, og erstatter Trine Mo Sandnes. Det er behov for tre nye vararepresentanter. Rådet for Funksjonshemming foreslår å spørre Laila Moeng og Kari Johnsen. Kommunestyret må finne en ny vara for Roger Markussen.

Votering
Enstemmig vedtatt.

Vedtak
Rådet for funksjonshemmede vedtar følgende:
Birger Mikkelsen påtar seg å ta over vervet til Thea Bösch Mikkelsen. Martin Olsen påtar seg å ta over vervet til Paul Håvard Zylla. Hege Olsen Richardsen går inn som ny sekretær, og erstatter Trine Mo Sandnes. Det er behov for tre nye vararepresentanter. Rådet for Funksjonshemmede foreslår å spørre Laila Moeng og Kari Johnsen. Kommunestyret må finne en ny vara for Roger Markussen.

GRATANGEN KOMMUNE

Arkivsak-dok. 17/00530-4
Saksbehandler Per Kvaale Caspersen

Saksgang	Møtedato
Hovedutvalg for Skole, Oppvekst og Kultur	12.09.2017
Kommunestyret	28.09.2017

KULTURHISTORISKE LANDSKAP AV NASJONAL INTERESSE - HØRING

Innstilling:

Gratangen kommunes uttalelse til høringsforslaget:

1. Gratangen kommune ser positivt på at kulturminnemyndighetene vil bidra til at viktige kulturminner i kommunen vedlikeholdes og bevares. Utredningen peker på sentrale kulturhistoriske trekk ved vår kommune.
2. Kommunen ser at betydelige arealer i attraktive deler av kommunen inngår i oversikten over kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse. Avgrensningen av slike landskapsområder kan ikke løsrives fra kommunens planprosesser der betydningen av områdene kan veies mot andre samfunnsinteresser. I denne omgang ønsker kommunestyret å være tilbakeholden med å gi tilslutning til registeret i det foreslåtte omfanget.
3. Kommunen har nylig vedtatt en kulturminneplan og ønsker primært å sikre viktige kulturminner opplistet i denne planen, gjennom kommende rullering av kommuneplanens arealdel.

Vedlegg:

Skriv inn vedlegg her

Saksframstilling:

Denne saken har tidligere vært lagt fram som referatsak for hovedutvalg for Oppvekst, skole og kultur, men etter ny vurdering av sakens omfang legges den fram til ordinær politisk behandling.

Riksantikvaren arbeider med å etablere et register over Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet. Troms er det tredje fylket ut. Tidligere er slike landskap valgt ut i Østfold og Hordaland.

Sammen med Troms fylkeskommune og Sametinget har Riksantikvaren arbeidet med å velge ut kulturhistoriske landskap i fylket. De 15 landskapene i Troms som er foreslått som en del av registeret er nå på høring.

Formålet med et slikt register er å klargjøre hvilke landskap kommunene og andre myndigheter bør ta særlig hensyn til i sin planlegging og forvaltning. Verdiene i landskapene må vektlegges i kommunens arealplanlegging og når store tiltak som veganlegg og kraftutbygging planlegges.

Samtidig er dette landskap som utgjør en ressurs for kommunene og kan danne grunnlag for verdiskaping og utvikling. De bidrar til å fortelle historien om landet vårt og viser spor etter menneskers liv og virksomhet i fylket.

Kommunen er en av de viktigste forvalterne av landskap. Arealplanlegging er det sentrale virkemiddelet og Riksantikvaren oppfordrer kommunene til å innarbeide de foreslåtte landskapene som hensynssoner i kommuneplanens arealdel.

Hva vil registeret for kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse bety for kommunene?

Kommunen er en av de viktigste forvalterne av landskap og den viktigste aktøren for å ivareta de kulturhistoriske landskapene av nasjonal interesse. Riksantikvaren ønsker at utvalget av kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse skal bli et grunnlag for lokal planlegning og forvaltning.

Arealplanlegging etter plan- og bygningsloven er det sentrale virkemiddelet. Riksantikvaren oppfordrer kommunene til å innarbeide landskapene i kommuneplanens arealdel, primært ved å legge ut områdene som hensynssone c) med særlig hensyn til landskap og bevaring av kulturmiljø med retningslinjer. I tillegg bør det utarbeides generelle bestemmelser for landskapene.

Regionale og statlige myndigheter bør også legge hensynet til verdiene i disse landskapene til grunn når sektorene planlegger utbyggingstiltak, som veger, kraftproduksjonsanlegg, kraftledninger m.m.

Kulturminneforvaltningen gir med et slikt register tidlig og tydelig informasjon om hvilke kulturhistoriske landskap som etter vår faglige vurdering har nasjonal interesse. Utvalget av områder vil være et verktøy for fylkeskommunen og Sametinget i deres innspill til kommunal og regional arealplanlegging og i samarbeidet med ulike sektormyndigheter. Vi håper at registeret vil bidra til å styrke dialogen mellom kommunene og kulturminneforvaltningen tidlig i plansaker, slik at en kan unngå konflikter om arealbruk i kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse.

Med registeret over kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse signaliserer ikke Riksantikvaren at endring er uønsket i disse områdene. Men vi ønsker at registeret skal bidra til at kommunene og andre aktører har et bevisst forhold til kvalitetene i landskapet når de planlegger og forvalter det, slik at det som er karakteristisk og verdifullt kan videreføres og styrkes, jf. omtalen av sårbarhet over.

Fristen for å komme med uttalelser til høringen er 1. oktober 2017.

Komplett høringsdokument kan lese på http://www.riksantikvaren.no/Aktuelt/Hoeringer-ogkunngjoeringer/Hoering-Kulturhistoriske-landskap-av-nasjonal-interesse-i-Troms.

Vurdering:

Registreringen av kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse vil ha betydning for den fremtidige arealbruken i Gratangen kommune. Området som vurderes å ha nasjonal interesse omfatter store deler av kommunens areal fra Tjuvskjær i nord-vest/Hesjeberg i nord-øst og helt inn til E6 i sør. Se også kart i vedlagte oversikt over planens kapittel som omhandler Gratangen.

I høringsdokumentet fremgår det av avsnittet om sårbarhet og retningslinjer for forvaltning at: «Strandsonen fra Årsteinbrua og utover til Foldvik på sørsida av fjorden er sårbar for ny bebyggelse som kan forstyrre virkningen av de store bryggeanleggene. De store bryggene og nothjellene har i dag mistet sine opprinnelige funksjoner, men mange av dem brukes aktivt i turistnæringen.

- Det er viktig at det lages en plan for vedlikehold av disse anleggene
- Beitebakkene opp mot Gratangsfjellet er et karakteristisk trekk i det gamle jordbrukslandskapet og fortsatt beiting er viktig for å opprettholde dette. Skjøtsel og vedlikehold av kulturlandskapet på gårdsbruk langs fjorden er tilsvarende viktig, men krevende å få til der vanlig drift er opphørt.
- Kommunen anbefales å legge landskapet inn i kommuneplanens arealdel som hensynssone c) med særlig hensyn til landskap og bevaring av kulturmiljø. Det bør utarbeides retningslinjer og generelle bestemmelser for å ivareta verdiene og sette rammer for arealbruken.
- Noen av de mest typiske stedene, som Foldvik og Laberg, bør ivaretas gjennom reguleringsplan med bevaringsformål.»

Administrasjonen er enig i at arealene i Gratangen er relativt sett lite berørt av nyere inngrep, og det er mange spor av kulturhistoriske aktiviteter i det berørte området. Når det vurderes i hvilken grad et område er av nasjonal kulturhistorisk interesse, er det helheten i området som er viktig. Selv små inngrep kan ha uheldige virkninger, dersom inngrepene endrer den helhetlige kvaliteten og verdien. Hensikten med å gi et område nasjonal verdi vil primært være å sikre at området i størst mulig grad bevares slik det er. Dette vil særlig ha betydning for områdene om er spesielt påpekt, som Laberg/Labergdalen til Øse, Foldvik og arealet opp mot Gratangsfjellet. Området som er inntegnet i kartet omfatter også arealer som er tenkt avsatt til næringsformål og boligformål, inkludert Langmyra Sør og Langmyra forretnings- og industriområde, hvor det pågår arbeid med reguleringsplan. I Foldvik driver havbruksnæringen tett inntil det kulturhistoriske bryggemiljøet, og representerer på hver sin måte svært viktige epoker i befolkningens tilknytning til fiskerinæringen. Samtidig som det er viktig å bevare kulturhistoriske miljøer, er det også viktig at næringslivet har rammebetingelser og ekspansjonsmuligheter som sikrer nåværende og framtidig bosetting.

Kommunen står foran rullering av kommuneplanens arealdel, og det er grunn til å tro at det å definere store deler av kommunen som kulturhistorisk landskap av nasjonal verdi får konsekvenser for arealbruk, utover det som allerede følger av lovverk, forskrifter og statlige/regionale føringer. Samtidig er det en lokal oppgave å ta hensyn til nasjonale verdier, samt at nasjonal status kan åpne for nasjonal og regional medfinansiering til vedlikehold og sikring av det kulturhistoriske landskapet.

Kommunestyret vedtok så sent som 22. juni i år Kulturminneplan for Gratangen med kommunal liste over viktige kulturminner i kommunen. I kulturminneplanen legges det opp til at det skal foretas en vurdering av behov for hensynssoner og eventuelt vern i forbindelse med forestående rullering av kommuneplanens arealdel.

Høringsforslaget har vært oversendt til lokalhistorikerne Sverre Nordmo og Gunnar Bjørklund, som har påpekt noen manglende faktaopplysninger i omtalen av Gratangen. Deres kommentarer til høringsforslaget er oversendt direkte til fylkeskommunen. Innspillet følger denne saken som vedlegg.

Konklusjon:

Administrasjonen mener at hensynet til viktige kulturhistoriske miljøer må balanseres med hensynet til å utvikle arealer til bolig- og næringsformål, til nytte for dagens og fremtidens befolkning i kommunen.

Området som er foreslått som kulturhistorisk landskap omfatter blant annet viktig utviklingsarealer ved E6 som er avsatt til fremtidige næringsområder, hvor det pågår reguleringsplanarbeid. Forslaget omfatter også arealer som er foreslått som framtidige boligområder, og som vil bli behandlet i rulleringen av arealdelen.

Selv om det direkte arealpresset i Gratangen er lite, er det svært krevende å avklare arealer hvor det ikke er risiko for ras, flom/havstigning eller begrensninger på grunn av viktige hensyn til landbruk, reindrift og biologisk mangfold. Administrasjonen innstiller derfor på at det ikke er ønskelig at et betydelig areal i kommunen skal gis status som kulturhistorisk landskap, men anbefaler at kulturminner og steder med kulturhistorisk verdi, som er opplistet i kommunens kulturminneplan, gis et rimelig vern i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel.

HØRINGSUTKAST

Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Troms

Riksantikvaren er direktorat for kulturminneforvaltning og er faglig rådgiver for Klima- og miljødepartementet i utviklingen av den statlige kulturminnepolitikken. Riksantikvaren har også ansvar for at den statlige kulturminnepolitikken blir gjennomført og har i denne sammenheng et overordnet faglig ansvar for fylkeskommunenes og Sametingets arbeid med kulturminner, kulturmiljøer og landskap.

RIKSANTIKVAREN

Tittel:
Høringsutkast
Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Troms

Design: Riksantikvaren

Bilder på framsida:
Kveøya har en særegen form og fargen varierer etter årstid. Foto: Robert Nygård
Gravholme i Leinavann, sett fra vest. Foto Stine Benedicte Sveen

© Riksantikvaren 2017
www.ra.no

Innhold

I. Troms /Romssa/Tromssa - landskap og kulturhistorie 4

II. Omtale av de enkelte landskapene 8

Nordre Arnøya/Davit Árdni/Aartnansaari 8

Raisinvankka/Ráisávži/Reisadalen 12

Spildra/Spittá/Pitansaari, Skorpa/Skárfu/Karfunsaari og Nøklan/Lohkkalsuol/Lokkala 15

Olmmáivággi ja Skárfvággi/Skardalen og Øvre Manndalen/Svartskogen / Skaarfvankka - Olmavankka 19

Skibotn / Ivgobahta/ Yykeänperä 23

Storfjord/Omasvuotna/Omasvuono 26

Sálašoaivi – Romssavággi – Guohcavuopmi / Tromsdalstind -Tromsdalen - Breivikeidet 29

Målselvdalen 32

Lenesjávri/Leinavann 35

Senjas Vestkyst / Sážžá oarjjábealriddu 38

Gratangen / Rivtták 42

Markebygdene i Skánvik / Skånland 45

Bjarkøya 48

Dale, Alvestad, Grøtavær og Skarstein 51

Kveøya og Borkenes –Vik 55

I. TROMS/ROMSSA/TROMSSA - LANDSKAP OG KULTURHISTORIE

LANDSKAPET

Landskapet i Troms består av dype fjorder, smale strandflater, brede innlandsbygder, spisse tinder, vidstrakte fjellvidder og områder med skjærgård. Det er lett tilgang til naturressurser, både på havet, på øyene, i skogen og på fjellet. I tillegg til at fjordene preger terrenget, har isen og smeltevannet formet et nettverk av vannveier fra det som i dag er Sverige. De brede elvene og store vannene ble brukt som ferdselsveier over lange avstander gjennom hele vår historie. De første ti tusen årene kan vi snakke om en grenseløs bruk av arealene på Nordkalotten. I dag grenser Troms fylke til Sverige og Finland.

Troms fylke dekker hele 25 877 km². Store deler av fylket ligger i dag lavere enn 100 meter over havet. I lange perioder etter istiden sto havet høyere enn nå, og deler av innlandet var den gang kyst. Folk bosatte seg i Troms så snart kysten var isfri, og de eldste boplassene her er rundt tolv tusen år gamle. Siden den gang har kystområdene blitt brukt kontinuerlig, helt ut til de ytterste holmene. Da isen slapp taket i fjordbunnene og i innlandet, ble også disse områdene tatt i bruk, og bruksområdene strakte seg gjerne fra innlandet via fjordbunnen til storhavet.

Gjennom alle tider har Troms vært et møtested for folk og kulturer. I historisk tid er særlig nordfylket omtalt som arena for «tre stammers møte» - samer, kvener og nordmenn. Kulturmøtene utgjør et viktig bakteppe for å forstå de kulturhistoriske landskapene i Troms.

RESSURSUTNYTTING I STEINALDER, JERNALDER OG FØRKRISTEN TID

Det er bevart mange boplasser fra stein- og jernalderen i Troms. De største er orientert ut mot de marine ressursene, gjerne med tilgang til øyvær langs yttersida og daler med jaktterreng og beite innover mot fjellet. For omkring 4000 år siden ble det vanlig over hele landet å drive med tamdyr, sannsynligvis sau. Også i Troms var det mye godt beiteland, på øyer, i fjellsider, langs fjæra og i dalene, både for rein og sau. Vegetasjonshistorien kan fortelle om områder med intensiv beiting i Troms allerede mot slutten av yngre steinalder og videre frem til yngre jernalder.

Allerede like etter Kristi fødsel skrev den romerske historiefortelleren Tacitus om «finnene», et veidefolk på Nordkalotten som bodde i gammer eller telt og kledde seg i dyreskinn. Håløygen Ottars beretning fra 800-tallet om den nordligste delen av landet, forteller om verdiene som kunne hentes fra havet og om det dyrkede landet langs leia frem til Finnmark. Ottar beretter også om skattelegging av samene og om handel med flere folkeslag på Nordkalotten. I den islandske sagaen Rimbegla fra 1100-tallet nevnes Malangen som grensen mellom fastboende jordbrukere og de mer mobile samene. Troms

Stor čilla på vestspissen av Tomasholmen, Leinavann.
Foto: Stine Benedicte Sveen, Sametinget

er altså beskrevet i flere gamle kilder som grenseland mot samiske områder, og som det nordligste området der det var fast jordbruksbosetting. Om jordbruket besto av korndyrking eller gressproduksjon og beite, vet vi lite om fra disse kildene.

Jakt på fugl og sjøpattedyr var også en viktig næringsvei. Ottar skildrer blant annet hvordan samene langs kysten drev med fangst og fiske. De fanget sjøfugl, kobbe, hval og oter samt innlandsdyr som bjørn, mår og rein i faste ressursområder. Denne landskapsbruken er forankret i det samiske siida-systemet.

En type kulturminner som viser det tette handelssamvirket mellom den samiske fangstbefolkningen og den norrøne befolkningen i jernalderen, er hellegropene som finnes i store mengder langs kysten av Nord-Troms, der det er få spor etter en bofast norrøn befolkning. Hellegropene er ikke funnet sør for Tromsø. De steinsatte gropene tolkes som ovner for utvinning av olje fra fugl og sjøpattedyr. De store samlingene med groper i enkelte områder vitner om en nærmest industriell tilvirking av denne viktige handelsvaren.

I indre strøk av Troms, dvs. skog- og viddelandet i grensetraktene mot Sverige og Finland, finner vi reindriftens vinter- og høstbeiteland. Det består av vidstrakte lyng- og skogmarker, dalfører med store elver og små og store fiskevann. I høstbeitelandet finner vi også store fangstanlegg for villrein, i form av gropsystemer på slett mark og čillat eller oppmurte skyteskjul (bogasteller) i ur og morene. Bruken av fangstanleggene strekker seg trolig tusenvis av år tilbake i tid. De ligger ofte i områder som har rike bosetningsspor. Her kan vi finne boplasser og tufter fra yngre steinalder og tidlig metalltid og ildsted, tufter og teltboplasser fra jernalder og helt fram til våre dager. Andre, mer sjeldne fangstanlegg, ligger helt ut mot kysten, i dalfører mellom fjorder. Også i fangstsamfunnet holdt man tamrein til bruk som kjøre- og lastedyr, og som lokkedyr til villreinfangsten.

Reindriftsøkonomien var godt etablert iallfall fra 1600-tallet. Reindriftssiidaene hadde sine vår- og sommerbeiter i fjellene langs Tromskysten, sentrert rundt større daler, og med elver, fjorder, sund og fjellpass som grenser. Under sommeroppholdet ved kysten drev reindriftssamene med fjordfiske, havfiske, kobbefangst og handel. I deler av året drev de med villreinfangst, men dette tok slutt på 1600-tallet da en mer ensidig reindriftsøkonomi ble etablert.

Dette mønsteret med utnyttelse av alle de ressursene hav og land kunne gi, fortsatte i mange områder inn på begynnelsen av 1900-tallet. Historien om kystkulturen er kunnskap om bærekraftig bruk av ressurser og landskap. Småskala jordbruk, utnytting av utmarksressurser, fiske og fangst ga mange bein å stå på og ga også motstandsdyktighet mot svingninger i klima og ressurstilgang. Ressursutveksling og handel mellom samene og den norrøne befolkningen og internt mellom sjøsamer og reindriftssamer, har også bidratt til dette. På samisk er verddevuohta et sentralt begrep. Det brukes om et venneforhold mellom en reindriftsfamilie og en fastboende familie, som utveksler varer og tjenester.

Den førkristne samiske religionen var en naturreligion. Kulthandlinger ble utført i tilknytning til et bredt utvalg av hellige steder og offerplasser i landskapet. Slik noen av de norrøne gravene er plassert i landskapet, kan det se ut til at denne tilnærmingen også var aktuell for resten av befolkningen i førkristen tid.

HANDEL, STATSMAKT OG SKATTLEGGING

I vikingtiden lå det norrøne maktsenteret i regionen i Tore Hund og Asbjørn Selsbanes rike på Bjarkøy og Trondenes. Trondenes kirke med festningsvollen er symbol for kristendommens og riksmaktens ekspansjon mot nord. Den første kirken sto trolig her før år 1100 e.Kr., mens den store steinkirken vi ser i dag var ferdig reist rundt midten av 1400-tallet.

På midten av 1200-tallet var Tromsø-området en nordlig utpost for den norske statsmakten, og det ble etablert en grense ved Lyngstuva mellom norsk og russisk skatteland. Festningen Skansen og den første Mariakirken på Prostneset i Tromsø ble symboler for sørnorsk maktutøvelse i nord.

Fra slutten av 1500-tallet var Troms grenseområde mellom kongeriket Sverige og kongeriket Danmark/Norge. Her konkurrerte Sverige og Danmark/Norge om suvereniteten, og handel med og beskatning av samene ble en viktig brikke i denne konkurransen.

Allerede i middelalderen var handelen med tørrfisk fra Nord-Norge til Europa etablert. Spesialisert fiske i kombinasjon med jordbruk og hjemmefiske dannet grunnlaget for en såkalt fisker-bondetilpasning som i stor grad var kjønnsdelt med ulike, men like viktige, ansvarsoppgaver fordelt mellom menn og kvinner. Utover 1500-tallet ble handelen med fisk monopolisert av kjøpmenn i Bergen, Trondheim og København. Dette resulterte i at det vokste fram en ny og viktig handelsforbindelse østover, fra 1700-tallet kjent som Pomorhandelen.

Samtidig grodde det også fram flere markedsplasser der handlende fra Nordkalotten møttes. En av de eldste i Nord-Norge er markedet i Skibotn, første gang nevnt i 1571, og var et av de største på Nordkalotten. Her møttes reindriftssamer, handelsmenn fra Tornedalen, norske handelsmenn og nordmenn, samer og kvener fra nærområdet. Markedet var sentralt for både handel og statlig skatteinnkreving.

Fra midten av 1700-tallet ble handelssystemene igjen endret. Nå kunne lokale kjøpmenn i nord få handelsprivilegier, mot at de også ble gjestgivere. Slik oppstod nær 300 privilegerte handelssteder i Nord-Norge fram til begynnelsen av 1800-tal-

let. Bare i Troms fantes 10-15 slike handelssteder, av ulik betydning og alder, men som oftest knyttet sammen av tette familiebånd. Havnnes på Uløy i Nordreisa kommune er et velbevart eksempel på et slikt handelssted.

BOSETTINGSEKSPANSJON PÅ 1700- OG 1800-TALLET

Allerede fra 1600-tallet forteller kildene om reindriftsnomader som slo seg ned i fjordbygdene blant sjøsamene og tok opp deres levemåte. Andre etablerte gårdsbruk i tidligere beite- og utmarksområder. I Sør-Troms kalles slike bygder for markebygder. Disse finner vi fra Malangen i Troms og videre sørover til nordre Nordland. De fleste markebygdene er lokalisert i området ovenfor gårdsbebyggelsen ved sjøkanten. Det vil si «oppe i marka», oppetter dalene, på eidene – både på de store øyene og på fastlandet.

Særlig fra slutten av 1800-tallet ser man en utvikling mot større bofasthet i reindriften Sommerdriften ble organisert i større siidaer. Boplassene til fjells ble forlatt. Familier slo seg i lag på større sommerboplasser i dalmunningene og i bygdene. Siidaene ble også større som følge av stor innvandring av reindriftssamer fra Kautokeino etter at grensen til Finland blei stengt i 1852. Kombinert med kraftig vekst i jordbruksbosettingen, skapte dette et stort trykk på beiteområdene. I denne perioden ser øyene langs Troms-kysten ut til å ha blitt tatt mer intensivt i bruk, også til helårs reindrift.

På 1700- og 1800-tallet kom det også en kvensk innvandring fra Finland-Sverige til Troms. Mye av innvandringen var basert på arbeid i de mange gruvene som var i drift i Vest-Finnmark og Troms, og mange flyttet rundt ettersom gruver åpnet og stengte. Men en del kvener ble også bofaste, og bosettingen skjedde da gjerne i områder med furuskog, en ressurs som er sentral i den kvenske tilpasningen. Sporene etter den tidligste kvenske befolkningen vises derfor særlig i Nord-Troms med de mange tjæremilene i furuskogene. Omtrent samtidig kom det også innvandrere fra Gudbrandsdalen og Østerdalen og bosatte seg blant annet i Bardu og Målselv der de etablerte gårdsbebyggelse i gamle samiske reindrifts- og bosetningsområder. Stedsnavn, dialekt og byggeskikk bærer ennå i dag sterkt preg av «døla-innvandringen».

INDUSTRIALISERING, KRIG OG FORSVAR

Industrialiseringsprosessen fikk sitt eget forløp i Nord-Norge ved at det utviklet seg to ulike typer industristeder. Den ene typen var basert på produksjon av varer ment for handelsmarkedet, som den industrialiserte matproduksjonen. Mest tydelig kom dette til syne i Troms gjennom spesialisert fiske og ishavsfangst.

Den andre typen industri sprang ut av behovene til det nye industrisamfunnet, med etablering av vannkraftverk, sager, gruver og bergverk. Elvene var både kommunikasjonsårer og ga grunnlag for næringer, og landskapet bærer mange spor

Utsikt mot Sifjorden, Senja.
Foto: Hans-Peder Pedersen

etter eldre industriaktivitet. De første tiltakene var gjerne finansiert av utenlandsk kapital, og produktene ble ofte skipet ut av fylket og landet for videre bearbeidelse. Nikkelverket på Hamn i Senja ble etablert i 1872, som et av de første bergverkene i Troms. Her ble også det første vannkraftverket i Europa bygget. Under «skjerpefeberen» fra slutten av 1800-tallet ble det etablert gruvedrift i 16 av kommunene i Troms. Drifta sluttet omkring 1930, med et lite blaff igjen tidlig i 1950 årene i Vaddas i Nordreisa kommune. Minnene etter de ulike gruveanleggene er imidlertid mange, også i form av ruiner og etterlatenskaper, som ofte ligger utilgjengelig til. Et eksempel på et slikt relikt gruvelandskap er Moskodalen i Nordreisa, dit mange kvenske innvandrere dro for å få seg arbeid.

Den tyske okkupasjonen 1940-1945 har satt mange og sterke spor som fortsatt preger Troms-landskapet. Den storstilte byggevirksomheten som ble satt i gang under andre verdenskrig med militær infrastruktur og kystfort, ble i mange tilfeller fortsatt og brukt videre av det norske forsvaret etter krigen. I fjellområdene finnes et stort antall militære anlegg, både fra okkupasjonstiden og fra etterkrigstiden. Etter krigen skulle naboskapet til Sovjetunionen og Norges medlemskap i NATO bidra til å endre landskap og næringsgrunnlag ytterligere gjennom etablering av nye, store forsvarsanlegg. Særlig i Nord-Troms er det militære landskapet fra både okkupasjon og norsk forsvar ekstra synlig. Ikke minst er dette framtredende i Storfjord kommune der Lyngenlinja og de senere anleggene fra den kalde krigen (Frøylinja) framstår som et viktig, krigshistorisk landskap. Troms er fortsatt et forsvarsfylke med bred tilstedeværelse av alle forsvarsgrener. Setermoen skytefelt fra 1898 er ett av de første større skytefeltene som ble etablert i landet, og tettstedene i Midt-Troms er preget av forsvarets tilstedeværelse.

ETTERKRIGSTIDAS LANDSKAP

Som et resultat av brenningen av Nord-Troms og Finnmark i 1944 har vi fått gjenreisningslandskapet i den nordlige delen av fylket, med en særpreget bygningsmasse spesialtegnet for denne situasjonen, slik som på nordre Arnøya i Skjervøy kommune. Bygningene er enhetlige i størrelse og formspråk med liten grad av detaljering. Utformingen er arkitekturhistorisk knyttet til funksjonalismens demokratiske idé med lyse, gode og hensiktsmessige hus og tradisjonell norsk byggeskikk. Utformingen er også påvirket av myndighetenes fellesskaps- og likhetsideologi under gjenoppbyggingen av landet.

Etterkrigstiden var også en sentraliseringstid, og den omfattende fraflyttingen fra distriktene som fortsatt pågår, tok til for alvor på denne tiden. Mye av jordbrukslandskapet i fylket er i dag preget av nedlagte bruk, redusert aktivitet og gjengroing. Fiskerihavnene har gjennom etterkrigstida blitt færre og større.

Det drives fremdeles reindrift i stort sett hele Troms, dels av norske samer som flytter mellom innland og kyst, dels av svenske samer som har sommerbeiter i Indre Troms. Til forskjell fra tidligere er imidlertid mange av reindriftsfamiliene blitt stasjonære og bor fast i helårsboliger, mens bare gjeterne følger flokkene til de ulike sesongbeitene.

Siste halvdel av 1900-tallet ble preget av en gigantisk modernisering av samferdsel og kommunikasjon. Broer og flyplasser fra 1950- og 1960-tallet er de mest synlige resultatene. Bardufoss flystasjon, som ble åpnet i 1938 og som er Norges eldste operative flyplass, er fortsatt i drift både for militær og sivil luftfart, og fungerer som et nav i utviklingen av Indre Troms.

Det er to større byer i Troms. Tromsø utviklet seg fra slutten av 1700-tallet basert på handel, fiskeeksport og ishavsfangst og fikk bystatus i 1794. Det ble anlagt en tollstasjon på Skansen ved den gamle borgvollen fra middelalderen, og prosten avsto prestegårdsgrunn til den nye kjøpstaden på Prostneset, der Mariakirken sannsynligvis hadde stått. Sporene fra denne tiden finnes ennå gjennom bevarte brygger og trehusbebyggelsen i sentrum. I løpet av 1800-tallet ble Tromsø møtested mellom tradisjonelle fiskerbønder og reindriftsamer fra områdene rundt og et sterkt europapåvirket bysamfunn – «Nordens Paris». Tromsø ble etter hvert senter for offentlig administrasjon, helsevesen, forskning og undervisning. Etter som byen har vokst, har folkehelse og bybefolkningens adgang til rekreasjon og friluftsliv fått stadig sterkere fokus.

Rundt 1900 grodde Harstad fram som en ny by basert på skipsindustri og handel. Den fikk sine byprivilegier i 1904. Samtidig er Harstad den eneste byen i nord som har massive kulturlag i form av gårdshauger fra jernalder og middelalder i det som nå er selve byen. Harstad ble også det første moderne militære hovedkvarteret i Troms.

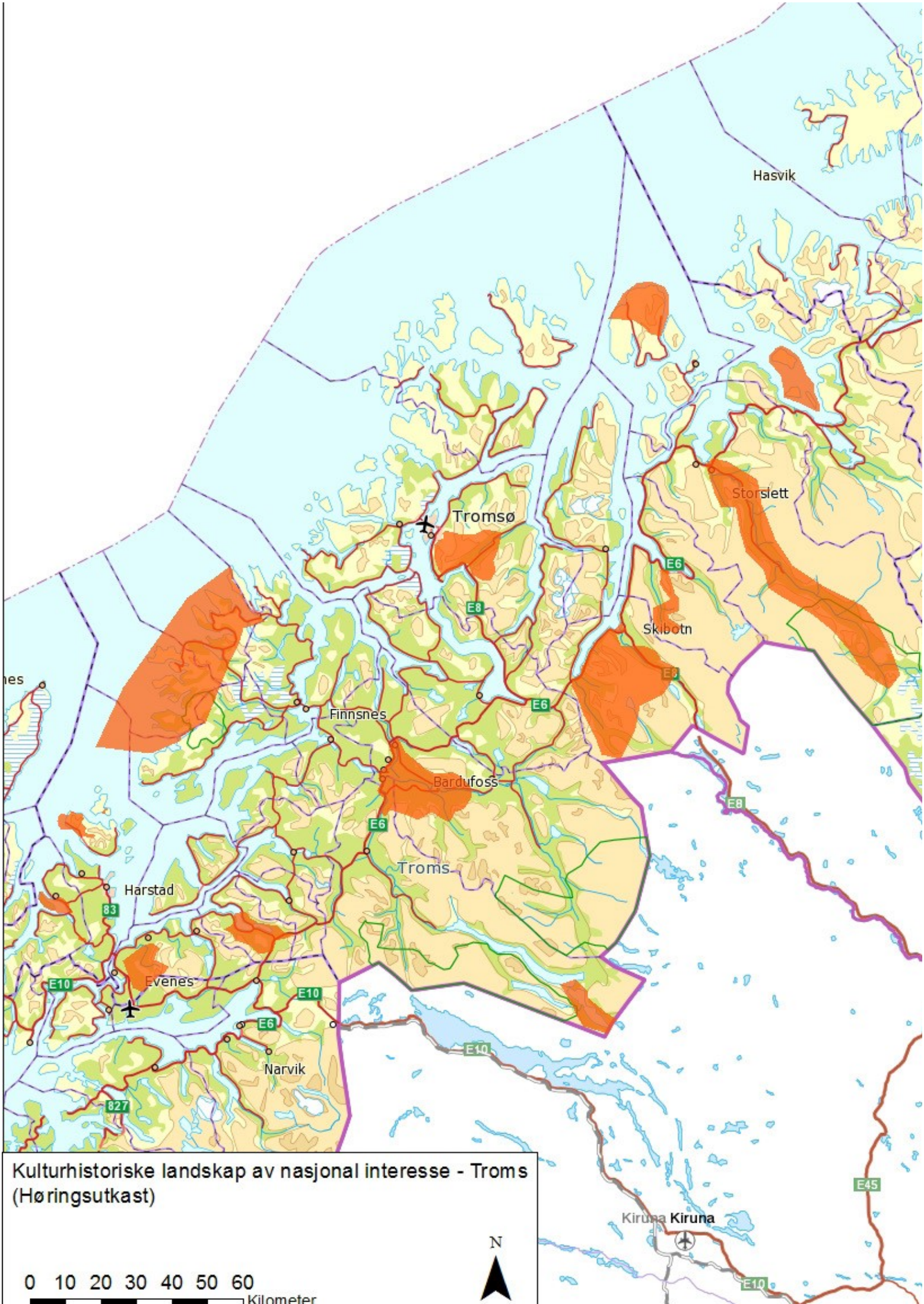
Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse - Troms
(Høringsutkast)
0 10 20 30 40 50 60
Kilometer
N
Hasvik
Tromsø
Storslett
Skibotn
Finnsnes
Bardufoss
Troms
Harstad
Evenes
Narvik
Kiruna
E6
E8
E10
E45
83
827

GRATANGEN / RIVTTÁK
Fjordlandskap og krigslandskap

Plassering
Gratangen Kommune
Areal: 110,1 km²
Området ligger i landskapsregion 32) Fjordbygdene i Nordland og Troms

Beliggenhet
Gratangen kommune ligger i Sør-Troms og grenser i sør mot Skånland og mot Narvik i Nordland fylke, i nord mot Lavangen og i vest mot Ibestad. Gratangsfjorden strekker seg langt inn i kommunen mot sørøst der den treffer slake lier og runde fjellkoller.

Beskrivelse
Landskapet består av fjorden omkranset av elvedaler og ås– og fjellsider, samt dalførene fra Foldvik, Laberg og Fjordbotn opp til ca. 200 m.o.h. Fjellsiden på nordsiden i indre del av fjorden er bratt, ubeboelig og overgrodd med tett bjørke- og olderskog. Lenger ute utvider fjorden seg, til et flatere landskap preget av jordbruk og beiteland. Her ligger gårdsbrukene tett og er relativt små, slik vi ofte ser i områder der jordbruket ikke var hovednæring. Som ofte ellers i Nord-Norge går mange av brukene fra fjære til fjell. Dette preger også til en viss grad landskapet i form av gjerder og vegetasjonsskiller. Inne i fjordbotn ligger det store flate moer bestående av marine avsetninger. Her er gårdene, etter nordnorsk målestokk, litt større.

Oppe i lia mot E6, sørøst i området, ligger fine beitebakker der skogen ikke har fått etablere seg.

Utover langs fjorden fra Årsteinbrua ligger det flere store hvite sjøhus (brygger). Disse illustrerer Gratangens fortid som en viktig fiskeri- og fangstkommune. Litt lenger ut, i Foldvik, ligger ytterligere tre anlegg. Her står fortsatt de karakteristiske ruvende nothjellene, som ble brukt til å tørke bomullsnøter. Til alle bryggene hørte det båt med mannskap. Båtene ble brukt i sesongfiske langs hele norskekysten og ga arbeid og inntekt til mange familier.. Det spesielle i Gratangen var at mange av båtene i tillegg drev selfangst på Ishavet. Den første ishavsskuta ble innkjøpt til Gratangen i 1904. Den siste ishavsskuta fra Gratangen, Myregga, ble kondemnert i 1982.

Også den samiske befolkningen deltok i ishavsfangsten. Bruket Sortebekk, på gården Laberg, hadde flere ishavsskuter der både eier og mannskap var samer. Der er det i dag et fredet samisk bygningsmiljø med ei brygge (lagerbygg) helt ute på berget hvor større båter kan legge til.

Gratangen har fremdeles en aktiv og mangesidig satsing på kystkultur, om enn i en modernisert utgave. Ved Fartøyvernsentret i Hellarbogen istandsettes gamle båter fra Nord-Norge, og i fjordbunnen ligger Båtmuseet med samlinger av tradisjonsbåter. Sentret har også nasjonalt ansvar for samisk båttradisjon.

I Foldvik står fortsatt tre nothjeller. I fjære er de rustne spekktankene det tydeligste minnet fra tida da ishavsfangsten foregikk.
Foto: Troms fylkeskommune, kulturetaten v/Olav Austlid

På midten av 1700-tallet må den samiske bosetningen ha vært av en slik størrelse at Laberg ble valgt som et av to steder i Sør-Troms der Thomas von Westen fikk bygd en «finneskole» i regi av «Finnemisjonen». Inne i fjordbotnen ligger for øvrig Eliborg, et prakteksempel på hvordan den norske staten bygde internatskoler. Bygningen er fra 1926 og er et forholdsvis sent eksempel på en skolehistorie som var vanlig i mange deler av fylket tidligere, nemlig internatskolene.

Kommunen har fremdeles en aktiv reindriftsnæring. Innenfor området finnes både vinter-, høst- og vårbeite samt kalvingsland. Fra gammelt av kom reinflokkene over fra svensk side om våren, over Torneträsk og ned Labergdalen, til sommerbeitene ute ved kysten. Derfor ble Laberget, nederst i dalen, møteplass og sted for handel mellom samene og den norrøne befolkningen.

Det finnes også eksempler på kvensk innvandring til Gratangen – bl.a. ved at barn i nødsår ble sendt over grensen med samene for å søke en bedre tilværelse i bygdene ved kysten. Historien er illustrert i Gratangen gjennom gammen på Skifte, som opprinnelig ble bygd i 1856-57 av Johan Mikkelsen. Som barn ble han sendt fra Pajala i Sverige til Sør-Troms sammen med sin søster. På veien ble de to barna skilt, og først da de var gamle, fant de ut at de gjennom hele livet hadde bodd i to nabobygder uten å vite om hverandre.

Gratangen har også en svært viktig plass i krigshistorien. I april- og maidagene 1940 foregikk det harde kamper både på Gratangsfjellet og inne i fjordbotnen. Tyske styrker som skulle nordover fra Narvik ble møtt av norske styrker, og det oppstod flere kamphandlinger i området. I fjordbotnen finnes en rekke fysiske spor og minnesmerker etter kampene, og flere tyske anlegg finnes i området. Ved Foldvik ble hurtigruteskipet Dronning Maud bombet og senket av tyske fly den 1. mai 1940. Skipet kan fortsatt sees under vann på stille dager.

Landskapskarakter

Fjorden er det samlende elementet i landskapet. Den, og til en viss grad elvedalene, var veien inn og ut av bygda før veiutbyggingen som i hovedsak først kom etter midten av 1900-tallet. Dette er et typisk nordnorsk fjordlandskap, der sjøen har vært hovedarbeidsplass. De store bryggene og nothjellene ses tydelig langs fjorden og vitner om stor aktivitet tilknyttet fiske og ishavsfangst.

En smal stripe land mellom fjell og hav gjør det mulig å bo og drive småskala jordbruk. Dalførene gir adkomst til og fra beiteområder i fjellene omkring, både for de fastboende og for reindriftsutøverne. Elvene og fossestrykene har gitt grunnlag for viktige næringer som møller og kraftproduksjon.

Flere steder i terrenget finnes fortsatt spor etter krigshandlingene i 1940 og fra tiden da landet var okkupert.

Nasjonal interesse

Ishavsfangsten var en viktig næringsvei helt fra yngre jernalder og nesten til våre dager. Det er bevart få kulturminner som forteller om dette. Gratangsfjorden, med de hvite bryggene og nothjellene, er snart det enste landskapet der det finnes flere slike kulturminner i sin opprinnelige sammenheng. Bryggene og nothjellene representerer ishavsfangsten så vel som det lokale fisket, og representerer dermed en variant av den typiske nordnorske kombinasjonsdrifta.

Møtet og handelen mellom samer og nordmenn, som er nevnt allerede i Ottars beretning fra 800-tallet, eksemplifiseres av gården Laberg/Sortebekk som etter hvert utviklet seg til et samisk handelssted. At også samer drev handelssteder på lik linje med norske kjøpmenn, er lite kjent i vanlig historiefremstilling.

Krigshandlingene i 1940 har også satt sterke spor i området, både fysisk og mentalt. Noen av de viktigste slagene i kampen om Narvik foregikk i disse områdene.

Sårbarhet og retningslinjer for forvaltning

Strandsonen fra Årsteinbrua og utover til Foldvik på sørsida av fjorden er sårbar for ny bebyggelse som kan forstyrre virkningen av de store bryggeanleggene. De store bryggene og nothjellene har i dag mistet sine opprinnelige funksjoner, men mange av dem brukes aktivt i turistnæringen.

- Det er viktig at det lages en plan for vedlikehold av disse anleggene.
- Beitebakkene opp mot Gratangfjellet er et karakteristisk trekk i det gamle jordbrukslandskapet og fortsatt beiting er viktig for å opprettholde dette. Skjøtsel og vedlikehold av kulturlandskapet på gårdsbruk langs fjorden er tilsvarende viktig, men krevende å få til der vanlig drift er opphørt.
- Kommunen anbefales å legge landskapet inn i kommuneplanens arealdel som hensynssone c) med særlig hensyn til landskap og bevaring av kulturmiljø. Det bør utarbeides retningslinjer og generelle bestemmelser for å ivareta verdiene og sette rammer for arealbruken.
- Noen av de mest typiske stedene, som Foldvik og Laberg, bør ivaretas gjennom reguleringsplan med bevaringsformål.

Gratangen (Høringsutkast)
Avgrensning av området
0 2.5 5 7.5 Kilometer
N
Loabák
Lavangen
Gratangen
Lavangen
Gratangen
Lavangseidet
Lavangsfjordbotneidet
Spansdalen
Spanselva
Gratangsbotn
Fjordbotn
Fjordbotnmarka
Labergsdalen
Revdalen
Grasdalen
Vassdalen
Bukkedalen
Gratangseidet
Storfjellet
Bjerkvik
Medby
Bakkejorden
Herjangen
Herjangsfjellet
Skoddeberghytta
Kjølen
Revvatnet
Annamoen
Krokelva
Revtind
Sletta
Saltvatnet
Oldertinden
Nonsfjellet
Eidevatnet
Dudalstinden
Nonstinden
Vassøse
Snaufjellet
Laberget
Elveneset
Fossheim
Strømsnes
Årstein
Åkeneset
Hesjeberg
Skilje
Tjuvskjæ
Foldvik
Foldvikvatnet
Sula
Grøsnes
Lille Grøsnes
Myrlandshaugen
Myrland
Blåfjellet
Rødfjellet
Lavik
Løvdal
Belnesvatnet
Belnes
Selnes
Skjelnes
Reinland
Keiprød
Hestnes
Røkenes
Låternes
Ystelifjellet
Lavangstinden
Årsteinhornet
Storelva
Kråkrø
Snøtinden
Reite-Lavangnes
Elveskardtindan
Skavnestindan
Skavneskollen
Sommarsetvatnet
Rundkollen
Gamvik
Rød
Å
Soløy
Lavangen
Hesjevika
Lyngmoen
Tennevoll
Moen
Busletta
Rungu
Spansdalen
Spanstinden
Fjordbotnmarka
Høgtind
Melkefjellet
Lapphaugen
Kvernmo
Stortinden
Øse
Storvatnet
Læigastind
Grasvatnet
Rivtind
Bukkefjellet
Store Læigasvatnet
Kvanndalen
Vassdalen
Nordkild
Storebalak
Gamberg
Hartvikvatnet
Dalberget
Nattmålstuva
Maridalshøgda
Lofttinden
Rundfjellet
Haugen
Elvegårdsmoen
Medbyfjellet
Fiskelausvatnet
Sirkelvatnet
Holmvatnet
Øvre
Nedre
Jernvatnet
Steinskarfjellet
Skomakaren
Store Haugfjell
Koppar-fjellet
Gussabávttit
Næverfjellet
Holmvatn
Skallvatnet
Geisvik
Mellafjellet
Sætra
Finnstad
Vollstad
Froskevatnet
Tønsheia
Åsačohkka
Blåfjellet
Blåfjellvatnet
Trosen
Tron
Stakken
Stafjorden
E6
E10

GRATANGEN KOMMUNE

Arkivsak-dok. 17/00753-2
Saksbehandler Ole Kristian Severinsen

Saksgang	Møtedato
Kommunestyret	28.09.2017

ENKELTE KOMMUNERS VEDTAK OM IVERKSETTING AV FJELLOVEN OG OPPNEVNING AV FJELLSTYRE

Innstilling:
Saken leggees fram uten innstilling.

Vedlegg:
Skriv inn vedlegg her

Saksframstilling:

Denne saken var ført opp som referatsak i formannskapets møte den 05.09.2017. Formannskapet ba da om at saken ble satt på sakslista som ordinær sak i møtet den 28.09.2017.

Vurdering:

Konklusjon:

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	17/809	7. juli 2017

Vedr. enkelte kommuners vedtak om iverksetting av fjelloven og oppnevning av fjellstyre

Departementet har mottatt vedtak fra kommunestyrene i Beiarn, Grane, Hattfjelldal og Saltdal kommuner der man har vedtatt å "iverksette fjelloven" eller fastslår at fjelloven allerede er gjeldende og derfor oppnevner et fjellstyre. Departementet har også registrert at flere andre kommuner i Nordland og Troms har opprettet eller vurderer å opprette fjellstyre for kommunen, etter mal av den fjellstyreordningen som er vedtatt for statsallmenningene i Sør-Norge.

Departementet vil påpeke at lov om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova) av 6. juni 1975 per i dag ikke gjelder for statens grunn i Nordland og Troms, og at en kommune ikke har hjemmel til selv å fatte vedtak om at loven skal gjelde for statens grunn i kommunen, eller til å opprette fjellstyre. Myndigheten til å gjøre fjelloven gjeldende ligger etter lovens § 1 til Kongen. Dersom kommunene nå likevel oppretter et styre som benevnes som "fjellstyre", vil dette være et styre uten den myndighet og de inntekter som følger av fjelloven. Spørsmålet om fjelloven og fjellstyrer i Nordland og Troms står for så vidt i samme lovgivningsmessige stilling nå som det gjorde på 1990-tallet, da enkelte kommuner også forsøkte å innføre fjelloven.

Som kommunene vil være kjent med har Samerettsutvalget utredet den fremtidige forvaltningen av statens grunn i Nordland og Troms. Utredningen er til behandling i departementene. Videre har Stortinget nylig fattet følgende vedtak om utredning av fjellovens anvendelse i Nordland og Troms:

> "Stortinget ber regjeringen utrede å gi fjelloven samme anvendelse i Nordland og Troms som sør for Nordland grense. Utredningen skal legge til grunn at Statskog

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 874

Avdeling
Avdeling for skog- og ressurspolitikk

Saksbehandler
Camilla Neiden
22 24 92 62

fortsatt skal beholde ansvaret for skogressursene. Utredningen skal videre legge til grunn at gjeldende finnmarkslov videreføres innenfor dagens fylkesgrense for Finnmark, men ikke utvides til nye geografiske områder."

Departementet vil følge opp Stortingets vedtak på egnet måte.

Inntil pågående prosesser er sluttført, vil statens grunn i Nordland og Troms måtte forvaltes som i dag.

Med hilsen

Harald Aalde (e.f.)
fung. avdelingsdirektør

Camilla Neiden
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fylkesmannen i Nordland
Fylkesmannen i Troms
Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Landbruksdirektoratet
Nordland fylkeskommune
Sametinget
Statskog SF
Troms fylkeskommune
Utmarkskommunens Sammenslutning

Adresseliste

Alstahaug kommune	Rådhuset	8805	SANDNESSJØEN
Andøy kommune	Rådhuset	8480	ANDENES
Ballangen kommune	Rådhusveien 1	8540	BALLANGEN
Balsfjord kommune	Rådhuset	9050	STORSTEINNES
Bardu kommune	Altevannsveien 16	9360	BARDU
Beiarn kommune		8110	MOLDJORD
Berg kommune		9385	SKALAND
Bindal kommune	Oldervikveien 5	7980	TERRÅK
Bodø kommune		8006	BODØ
Brønnøy kommune		8900	BRØNNØYSUND
Bø kommune Vesterålen	Straume	8475	STRAUMSJØEN
Dyrøy kommune		9311	BRØSTADBOTN
Dønna kommune	Solfjellsjøen	8820	DØNNA
Evenes kommune	Postboks 8539 Bogen i Ofoten	8533	BOGEN I OFOTEN
Fauske kommune	Postboks 93	8201	FAUSKE
Flakstad kommune		8380	RAMBERG
Gildeskål kommune		8140	INNDYR
Grane kommune	Industriveien 2	8680	TROFORS
Gratangen kommune		9470	GRATANGEN
Hadsel kommune		8450	STOKMARKNES
Hamarøy kommune	Oppeid	8294	HAMARØY
Harstad kommune	Hans Egedes gate 14	9479	HARSTAD
Hattfjelldal kommune	O. T. Olsens vei 3 A	8690	HATTFJELLDAL
Hemnes kommune	Sentrumveien 1	8646	KORGEN
Herøy kommune - Nordland		8850	HERØY
Ibestad kommune		9450	HAMNVIK
Karlsøy kommune		9130	HANSNES
Kvæfjord kommune	Bygdevegen 26	9475	BORKENES
Kvænangen kommune		9161	BURFJORD
Kåfjord kommune		9146	OLDERDALEN
Lavangen kommune	Postboks 84	9358	TENNEVOLL
Leirfjord kommune	Leland	8890	LEIRFJORD
Lenvik kommune	Postboks 602	9306	FINNSNES
Lurøy kommune		8766	LURØY
Lyngdal kommune	Grøndokka 6	4580	LYNGDAL
Lødingen kommune	Rådhusveien 27	8550	LØDINGEN
Meløy kommune	Postboks 214	8150	ØRNES
Moskenes kommune	Postboks 53	8398	REINE

Målselv kommune	Moen	9321	Moen
Narvik kommune	Postboks 64	8501	NARVIK
Nesna kommune	Movegen 24	8700	NESNA
Nordreisa kommune	Sentrum 17	9151	STORSLETT
Rana kommune	Rådhusplassen	8622	MO I RANA
Rødøy kommune	Vågenge	8185	VÅGAHOLMEN
Røst kommune		8064	RØST
Salangen kommune	postboks 77	9355	SJØVEGAN
Saltdal kommune		8250	ROGNAN
Skjervøy kommune	Postboks 74	9189	SKJERVØY
Skånland kommune	Postboks 240	9439	EVENSKJER
Sortland kommune	Vesterålsveien 57	8400	SORTLAND
Steigen kommune		8283	LEINESFJORD
Storfjord kommune	Kommunehuset	9046	OTEREN
Sømna kommune	Vik	8920	SØMNA
Sørfold kommune		8226	STRAUMEN
Sørreisa kommune	Storveien 20	9310	SØRREISA
Tjeldsund kommune	Rådhuset, Hov	9444	HOL I TJELDSUND
Torsken kommune	Gryllefjord	9380	GRYLLEFJORD
Tranøy kommune	Rådhuset	9304	VANGSVIK
Tromsø kommune	Fredrik Langes gate 19/21	9008	TROMSØ
Træna kommune	Formannskapskontoret	8770	TRÆNA
Tysfjord kommune	Postboks 104	8591	KJØPSVIK
Vefsn kommune	Rådhuset	8654	MOSJØEN
Vega kommune		8980	VEGA
Vestvågøy kommune	Rådhuset Storgaten 37	8370	
Vevelstad kommune		8976	VEVELSTAD
Værøy kommune	Sørland	8063	VÆRØY
Vågan kommune	Storgata 29	8305	SVOLVÆR
Øksnes kommune	Postboks 33	8439	MYRE

GRATANGEN KOMMUNE

Arkivsak-dok. 17/00941-1
Saksbehandler Ted Okstad

Saksgang	Møtedato
Formannskap	19.09.2017
Kommunestyret	28.09.2017

ØKONOMIMELDING 2/2017 (SAKEN ETTERSENDES)

Innstilling:
Skriv inn forslag til vedtak

Vedlegg:
Skriv inn vedlegg her

Saksframstilling:

Vurdering:

Konklusjon:

GRATANGEN KOMMUNE

Arkivsak-dok. 17/00827-2
Saksbehandler Per Kvaale Caspersen

Saksgang Møtedato
Hovedutvalg for Skole, Oppvekst og Kultur

PLANPROGRAM KOMMUNEPLAN FOR OPPVEKST - HØRINGSFORSLAG

Innstilling:

Planprogrammet til kommuneplan for oppvekst sendes ut på høring med høringsfrist 15.november 2017.

Vedlegg:

Planprogram Kommuneplan for Oppvekst - høringsforslag

Saksframstilling:

I planstrategi for 2015-2019 er det vedtatt at kommunen skal rullere oppvekstplanen i perioden. Administrasjonen har påbegynt arbeidet, og det legges fram et planprogram på høring. Høringsforslaget skal behandles av planutvalg og kommunestyret før det legges ut på høring. Hovedutvalg for Skole, oppvekst og kultur får høringsforslaget som referatsak.

Vurdering:

Oppvekstsektoren i Gratangen står overfor utfordringer som en følge av at SSBs befolkningsprognosene tilsier at det blir færre barn i alle aldersgrupper i kommunen. Barnehagene er små og sårbare for fravær og endringer, samt at barnehagelokalene har behov for modernisering. På sikt kan kommunen få utfordringer med å rekruttere høyt kvalifiserte medarbeidere til stillinger i oppvekstsektoren. Samtidig ligger det godt til rette for tverretatlig samarbeid om gode oppvekstsvilkår i Gratangen. Det er i hovedsak trygt for barn å vokse opp i Gratangen, og muligheter for varierte fritidsaktiviteter innenfor kultur- og idrettssektoren.

Konklusjon:

Det gjennomføres en planprosess etter plan og bygningsloven, som skal munne ut i en kommunedelplan for oppvekst. Planprogrammet behandles i Planutvalget og kommunestyret, og sendes deretter ut på høring.

Gratangen kommune

Kommunedelplan Oppvekst 2019-2022

FORSLAG TIL PLANPROGRAM, AUGUST 2017

Innhold

Om planprogram for kommunedelplan for oppvekst 1
Formålet med en oppvekstplan 1
Bakgrunn 2
Status 2
Hovedtema i planen 4
Føringer og lovverk 5
Tidsavgrensning 5
Forslag til prosess og framdrift 5
Forslag til organisering og medvirkning 6

Om planprogram for kommunedelplan for oppvekst

Dette dokumentet er planprogram for kommunedelplan for oppvekst i Gratangen kommune.

I henhold til Plan og bygningslovens skal kommunene utføre en løpende kommune-planlegging med sikte på å samordne den fysiske, økonomiske, sosiale, estetiske og kulturelle utvikling innenfor sine områder, jf. §20-1. En kommunedelplan er en betegnelse for en plan for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder (sektorer). Det kan utarbeides en kommunedelplan for et hvert tema eller område hvor dette er hensiktsmessig. Det er kommunestyret som avgjør om det skal settes i gang arbeid med en separat kommunedelplan, eller om det aktuelle temaet i stedet skal behandles innenfor en samlet kommuneplan.

Gratangen kommune har i 2017 vedtatt kommuneplanens samfunnsdel. Prioriteringene i samfunnsdelene gir føringer for sektorområdene, og det er særlig to områder som berører oppvekstsektoren;

- Videreutvikle og forbedre offentlige tjenester gjennom kontinuerlig innovasjon samt åpen og nær dialog med sine innbyggere
- Arbeide for at grunnskolen i Gratangen samarbeider tettere med lokalt næringsliv

Formålet med en oppvekstplan

En langsiktig plan for oppvekstområdet skal være retningsgivende for politiske og administrative beslutninger i planperioden. Planen er et styringsverktøy for kommunen som barnehage- og skoleeier. Oppvekstplanen skal beskrive nåsituasjonen og peke på kommende utfordringer for sektoren. Planen skal beskrive mål for det kvalitative innholdet i barnehage, skole, kultur- og fritidsaktiviteter for barn/unge samt generelt oppvekstmiljø. I tillegg skal oppvekstplanen gi føringer for hvordan tjenestene skal organiseres i perioden, og eventuelle

lokale satsingsområder utover det lovpålagte. Innholdet med planen, og hvordan arbeidet med den skal gjennomføres, skal beskrives i et planprogram. Forslag til planprogram legges fram for politisk behandling og sendes deretter ut på høring. Etter høringsperioden legges bearbeidet forslag fram for ny behandling, og planprogrammet vedtas endelig av kommunestyret.

For at planen skal fungere som et godt og aktuelt verktøy bør den revideres hvert fjerde år. I tillegg skal årlig handlingsplan revideres i forbindelse med kommunestyrets budsjettvedtak for kommende år.

Arbeidet med kommune(del)planer reguleres av Lov om planlegging og byggesaksbehandling (Plan- og bygningsloven) §§20-1 til §20-6.

Bakgrunn

Etter omorganisering av kommuneadministrasjonen vinteren 2016/2017 består nå sektor for Oppvekst og kultur av enhetene Gratangsbotn skole, Gratangen barnehage avd. Årstein og avd. Gratangsbotn, Gratangen bibliotek, Ungdomsstua, kulturkontoret og musikkskolen. I tillegg inngår oppfølging av den kommunale delen av NAV, Astafjord barnevernstjeneste, deler av flyktningtjenesten og ansvar for voksenopplæring i sektorledelsens ansvarsområde.

Gratangen kommunes økonomi er under press, både fordi kravene til kommunale tjenester øker og fordi innbyggertallet er synkende. Et lavere barnetall fører over tid til små og sårbare enheter, som kan gjøre det krevende å opprettholde god tjenestekvalitet. Kommunen som skole- og barnehageeier må forholde seg til at det kan bli mer krevende å rekruttere ansatte med ønsket kompetanse til ledige stillinger i oppvekstsektoren.

Status

I løpet av de siste årene er det gjennomført strukturendringer i skolesektoren med nedlegging av Nord-Gratangen skole som en konsekvens. Som en følge av nedleggelsen ble den private Montessoriskolen Morgan opprettet. Gratangen barnehage er redusert til to avdelinger/lokasjoner etter at Myrlandshaug barnehage ble nedlagt. Reduksjon i barnetallet og stram kommuneøkonomi er noen av årsakene til endringene i oppvekstsektoren.

Etter at strukturendringene ble gjennomført er den økonomiske situasjonen nå mer forutsigbar. Samtidig er det en generell tilstramming i kravene til innhold og kvalitet i barnehager og skoler, som gjør det utfordrende for en liten kommune å møte forventningene fra nasjonale myndigheter og lokale brukere. Gratangen kommune har bosatt flyktningfamilier og enslige mindreårige flyktninger, noe som gir utfordringer for enhetene som møter barn og unge med andre faglige, kulturelle og sosiale behov enn barna med tradisjonell, nasjonal bakgrunn.

Tilflytting av flyktningfamilier og arbeidsinnvandrere har ikke ført til at reduksjonen i barnetallet har stoppet opp. Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivinger tyder på at barnetallet vil synke i årene som kommer. Pr. 1.4.2017 er det 1131 innbyggere i kommunen. Ifølge SSB vil folketallet synke til 1040 i 2030, og 986 i 2040.

Prognosen for antall barn og unge i alderen 0-19 år viser en reduksjon fra 230 barn/unge i 2018 til 186 barn/unge i 2030.

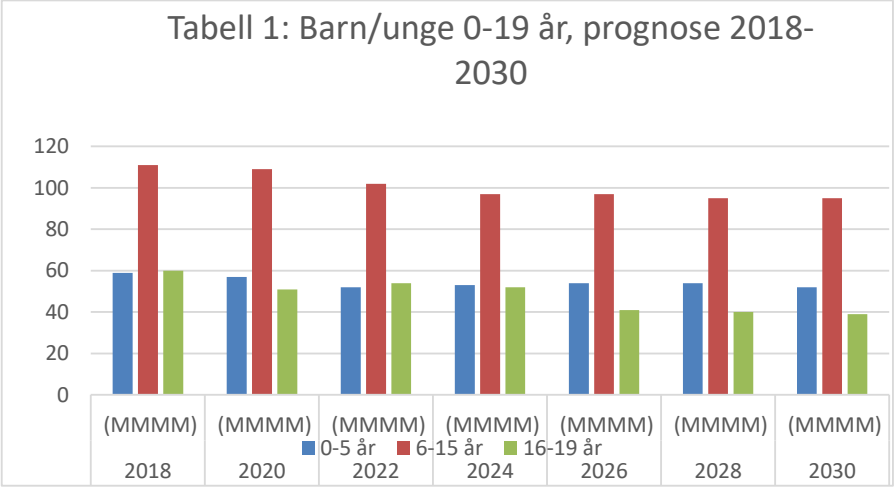

Prognosen for barn i alderen 0-5 og 6-15 viser en reduksjon i antall barn mellom 0-5 år fra 59 i 2018 til 52 i 2030. I aldersgruppen 6-15 år reduseres antallet fra 111 i 2018 til 95 i 2030.

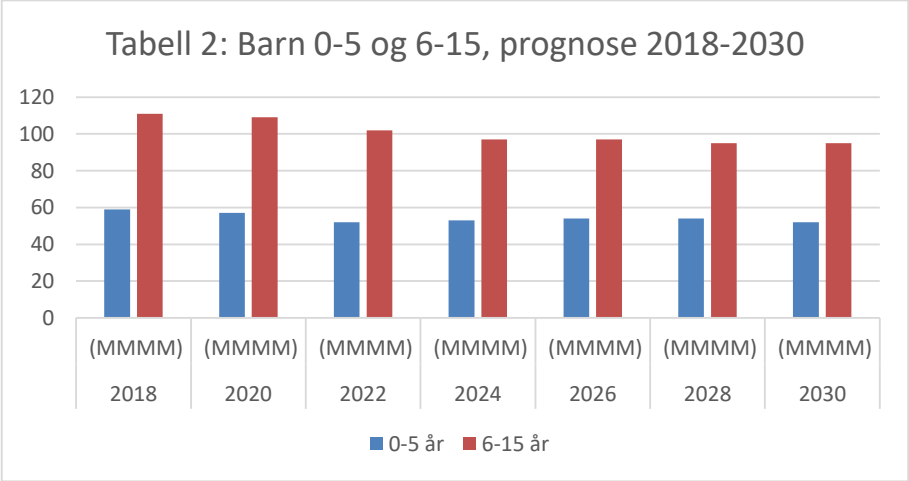

Det stilles tydeligere krav til kvaliteten og innholdet i oppvekstsektoren fra nasjonale og regionale myndigheter. I 2017 innføres blant annet ny generell del til opplæringsloven og skjerpede krav til elevenes psykososiale skolemiljø (opplæringslovens §9a). Ny rammeplan for barnehagene forskriftsfester en rekke skal-bestemmelser som barnehageeiere skal implementere i barnehagene. Kravene til pedagogisk innhold og kvalitet, og dokumentasjonen av dette, er krevende for små enheter som er sårbare for endringer i barnetall/elevtall og pedagogisk personale.

Det stilles generelt høyere kompetansekrav til ansatte i barnehager og skoler enn tidligere, noe som igjen stiller krav til kommunes ansvar for å drive løpende kompetanseheving, profesjonsutvikling, rekrutteringspolitikk og evne til å initiere utviklingsarbeid.

Rammebetingelsene for bygninger og anlegg er gode for Gratangsbotn skoles del. Det vil imidlertid bli behov for å ta stilling til framtidig barnehagebygg fordi leieavtalen i Gratangsbotn utløp i 2016. Barnehagen på Årstein har vedlikeholdsbehov, og imøtekommer ikke dagens krav til arealinndeling og teknisk standard i barnehager. Det er etablert et forprosjekt som skal utarbeide romplan og beskrive behov for inne- og utearealer ved en eventuell samlokalisering av barnehagen og skolen i Gratangsbotn.

Fritidstilbudet for barn og unge i alderen 6 til 15 år er relativt bra. Kommunens tilbud til barn og unge er i hovedsak den kommunale musikkskolen, samt Ungdomsstua på Årstein som er åpen på kveldstid onsdager. Det er omtrent tre år med ventetid for opptak i musikkskolen. Biblioteket har utlån av bøker og medier til barn og unge. Alle unge over 16 år, som går på videregående skole, må søke seg til skole utenfor kommunen. Dette gjenspeiles i fritidstilbudet til denne aldersgruppen.

Gratangen kommune har ansvar for bosatte mindreårige enslige flyktninger som skal delta i samfunnet på lik linje med jevnaldrende barn. Det kan være spesielt utfordrende for disse barna å finne seg til rette i ordinært skoleløp og samfunnsliv. Det er nødvendig at kommunen lager helhetlige og langsiktige planer for disse, om nødvendig for det enkelte barnet.

Hovedtema i planen

De viktigste temaene som skal omfattes av planen er temaer som Gratangen kommune har helt eller delvis innflytelse over, som:

- Barnehagetilbudet, innhold og struktur
- Grunnskoletilbudet, innhold og struktur
- Musikkskoletilbudet, innhold og struktur
- Skolefritidstilbud, innhold og struktur
- Tilrettelagt undervisning og tidlig innsats
- Skolebibliotek
- Astafjord barneverntjeneste
- Tverretatlig samarbeid om barn og unge, inkludert rus og psykisk helse
- Tiltak mot barnefattigdom
- Fritidstilbud til barn og unge
- Samarbeid skole – næringsliv
- Samarbeid skole/barnehage - hjem
- Kompetanse og rekruttering
- Interkommunalt samarbeid på oppvekstområdet
- Nasjonalt og internasjonalt samarbeid

Føringer og lovverk

I tillegg til kommunens budsjettvedtak, er de viktigste rammebetingelsene for oppvekstsektoren gitt gjennom Lov om opplæring med forskrifter og Lov om barnehager med forskrifter. Dessuten gir FNs barnekonvensjon viktige prinsipielle føringer for kommunenes ansvar for barn og unges oppvekstforhold. Blant annet gir artikkel 3, om barns beste, klare føringer for kommunens arbeid for barn og unge under 18 år. Barnekonvensjonen ble ratifisert av Norge 8. januar 1991.

Artikkel 3 – Barnets beste
1. Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.
2. Partene påtar seg å sikre barnet den beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel, idet det tas hensyn til rettighetene og forpliktelsene til barnets foreldre, verger eller andre enkeltpersoner som har det juridiske ansvaret for ham eller henne, og skal treffe alle egnede, lovgivningsmessige og administrative tiltak for dette formål.
3. Partene skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barns omsorg eller beskyttelse, retter seg etter de standarder som er fastsatt av de kompetente myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn.

Tidsavgrensning

Arbeidet vil bli utført fra august 2017 til utgangen av 2018. Vedtatt plan har en tidsbegrensning på fire år, og vil gjelder fra 2019 til og med 2022. Oppvekstplanens handlingsplan vil bli rullert årlig i forbindelse med kommunens budsjettarbeid. Kommunestyret må ta stilling til om Oppvekstplanen skal rulleres i neste kommunestyreperiode når Gratangen kommunes planstrategi for 2020-2024 skal vedtas høsten 2020.

Forslag til prosess og framdrift

Det tar normalt 18-24 måneder å utarbeide en kommune(del)plan, avhengig av omfang og kompleksitet. Hovedårsaken til at arbeidet tar tid er at alle interessentene skal få mulighet til sette seg inn i planprogram og planforslag, samt uttale seg til forslagene og medvirke i planarbeidet. Innbyggerne skal inviteres til å komme med innspill til utfordringene og løsningsforslagene som blir skissert, og de mest berørte interessentene skal delta aktivt i planarbeidet. Når kommunestyret har vedtatt planforslaget første gang, og planen er lagt ut til offentlig ettersyn og høring, inviteres aktuelle høringsparter til høringsmøte.

Framdrift:

- Utarbeide planprogramforslag som behandles i planutvalget og kommunestyret, som vedtar å legge det ut på høring i minst 6 uker (september 17).

- Forslag til planprogram behandles av planutvalget og vedtas av kommunestyret (desember 17).

- Administrasjonen/prosjektgruppa utarbeider et kunnskapsgrunnlag/faktadel, gjennomfører medvirkningsmøter (§5-1) og utarbeider planforslag med mål, strategier og handlingsplan (høsten 2017 og våren 2018).

- Forslag til kommunedelplan behandles av hovedutvalg for oppvekst og kultur, planutvalg og kommunestyre, som vedtar å sende forslaget ut på høring og legge ut til offentlig ettersyn i minst seks uker (september 18).

- Endelig forslag legges fram for (planutvalg) og kommunestyre. Vedtatt plan kunngjøres (desember 18).

Forslag til organisering og medvirkning

Prosjekteier:	Kommunestyret
Prosjektansvarlig:	Rådmann
Prosjektleder (PL):	Sektorleder oppvekst og kultur
Prosjektgruppe:	PL, rektor Gratangsbotn skole, styrer Gratangen bhg., 2 HTV, 2 fra ungdomsrådet, leder FAU Gratangsbotn skole, leder FAU Montessoriskolen Morgan og leder SU Gratangen barnehage
Kommunal ressursgruppe:	PL, Sektorleder helse og omsorg, leder teknisk etat, helsesøster, psykiatritjenesten, kulturkonsulent, biblioteksjef, ungdomsarbeider, musikkskolelærer, Astafjord barnevernstjeneste, rektorer, barnehagestyrere.
Referansegruppe:	Hovedutvalg for Oppvekst og kultur

Det legges i tillegg vekt på medvirkning fra foreldre, ansattes organisasjoner, andre innbyggere, berørte lag og foreninger og andre berørte interesseorganisasjoner for å sikre en best mulig plan. Kommunen har et spesielt ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som har behov for særskilt tilrettelegging for å delta, herunder barn og unge. Møtene i ungdomsrådet vil være en viktig arena for dialog og diskusjon om innholdet i planforslaget.

Det blir gjennomført høring av planforslaget etter bestemmelsene i Plan og bygningslovens §11-14 og §5-2.

GRATANGEN KOMMUNE

Arkivsak-dok. 17/00896-1
Saksbehandler Per Kvaale Caspersen

Saksgang	Møtedato
Formannskap	05.09.2017
Kommunestyret	28.09.2017

TILBUD PÅ KJØP AV MOANVEIEN 514

Innstilling:

1. Det bevilges kr 76 900,- til kjøp av Moanveien 514 (1919-42/126). Beløpet er inkludert dokumentavgift til Staten.
2. Anskaffelsen bokføres 1.5210.2850.202, og finansieres ved at budsjettpost 1.1990.4902.120 reduseres tilsvarende.
3. Det innarbeides kr 200 000,- i investeringsbudsjettet for 2018 til rivning, opprydding og planering

Vedlegg:

Skriv inn vedlegg her

Saksframstilling:

Gratangen kommune har vært i kontakt med eier av 42/126 Moanveien 514 i Gratangsbotn i forbindelse med at eier ønsker å selge eiendommen. Eiendommen ligger tett inntil Gratangsbotn skole og består av et eldre bolighus/fritidsbolig med påbegynt tilbygg, samt et lite uthus/vedskjul. Oppgitt tomteareal er 1050 m2. Torbjørn Johnsen og Per Kvaale Caspersen fra kommunen var på befaring sammen med eier 25.7.17.

Det har vært dialog mellom administrasjonen og eier, og eier tilbyr å selge eiendommen til Gratangen kommune for kr 75 000,-. I tillegg til kjøpesummen vil Gratangen kommune bli påført rivningskostnader, som er beregnet til kr 200 000,-.

Vurdering:

Det opprinnelige bolighuset er av eldre dato, og det må foretas en omfattende totalrenovering dersom bygget skal benyttes til bolig/fritidsbolig. Det er påbegynt utvidelse, men dette ble stoppet fordi bygget ble utsatt for gjentakende hærverk. Bort sett fra nyere materialer i tilbygget, som kan ha restverdi, må både uthus og bolighus anses som rivningsobjekter.

Gratangen kommune har ikke nytte av selve bygningsmassen, men fordi tomten ligger nært skolen kan det være i kommunens interesse å overta tomtearealet. Kommunen har tidligere kjøpt eiendommen 42/165, som ligger nord-øst for 42/126, og opparbeidet arealet til parkeringsplass for skolen. Det er iverksatt et forprosjekt for samlokalisert skole/barnehage, og ved et eventuelt behov for utvidelse av skolens areal og/eller uteareal er det hensiktsmessig at kommunen også disponerer 42/126.

Konklusjon:

Ut fra en helhetsvurdering anbefaler rådmannen at kommunen kjøper eiendommen for kr 75 000,-, og at bygningsmassen rives.

Filen ble ikke funnet. Den er enten slettet, eller sjekket ut.

GRATANGEN KOMMUNE

Arkivsak-dok. 17/00091-6
Saksbehandler Linda Flaaten-Stokkan

Saksgang	Møtedato
Formannskap	19.09.2017

NÆRINGSVENNLIG REGION - OPPSTART FORPROSJEKTFASE

Innstilling:

Gratangen kommune tar sluttrapporten fra forstudiet Næringsvennlig region til etterretning, og vedtar videreføring av forprosjektet "Næringsvennlig region" sammen med kommunene Bardu, Lavangen og Salangen. Forprosjektet finansieres av Innovasjon Norge, Troms fylkeskommune samt en egenandel fra de deltakende kommuner. Gratangen kommunes egenandel finansieres av omstillingsprogrammet SPIRE.
Vedtaket forutsetter positivt vedtak i minimum to av de andre nevnte kommunene.

Vedlegg:

Sluttrapport forstudiet Næringsvennlig region
Prosjektplan forprosjekt Næringsvennlig region

Saksframstilling:

Næringsvennlig region (NVR) er et tilbud i regi Innovasjon Norge som våren 2017 er i utviklingsfasen. Programmet skal være en videreføring av Næringsvennlig kommune, som er en del av Innovasjon Norges ordinære program for omstillingskommuner.

Det er gjennomført to pilotforstudier våren 2017, denne forstudien og en studie for sju kommuner på Fosen, gjennomført av PWC.

Regionen denne studien gjelder for er de fire kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen. Det er de fire kommunene selv som har tatt initiativ til forstudien som et ledd i å se på mulige former for framtidig næringssamarbeid mellom kommunene.

Noe av bakgrunnen for at de fire kommunene har begynt disse samtalene, er at Gratangen de siste årene har hatt omstillingsmidler og økt kapasitet på næringsutviklingstjenestene. De ekstraordinære midlene løper ut 2018 og det har derfor vært naturlig for kommunen å starte planleggingen av hvordan man skal organisere næringsarbeidet etter omstillingsperioden. Som en del av dette arbeidet har man hatt samtaler med de andre kommunene for å se på eventuelle samarbeidsmuligheter.

Basert på erfaringer fra de to forstudiene skal det piloteres to forprosjekter i de samme geografiske områder. Forstudien i Sør-Troms, for kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen, ble gjennomført i perioden februar til juni 2017. Sluttrapporten ble vedtatt av styringsgruppa i møte den 19. juni. Sluttrapporten skal nå til politisk behandling i alle fire kommuner i løpet av september og oktober.
Eventuelt vedtak om videreføring i et forprosjekt fattes av kommunene.
Målet for forstudien var å etablere forståelse for regionens, kommunenes og andre aktørers roller og oppgaver når det gjelder næringsutvikling, næringslivets behov og regionens ambisjonsnivå og strategier for næringsutvikling. Basert på denne felles forståelsen, skulle forstudiet utvikle forslag til innhold i og prinsipper for organisering av det regionale næringsarbeidet.

Forstudien kom med følgende konklusjon og anbefaling:
Uavhengig av samarbeidsform og andre praktiske spørsmål bør framtidig samarbeid om næringsutviklingstjenestene i regionen bygge på følgende prinsipper:
• Regionens politiske og administrative ledelse – og næringsutviklingsressursene – må være tydelige på at samarbeid er veien å gå for å bygge et robust næringsutviklingsmiljø. Dagens situasjon med egne kommunale løsninger er for sårbart, lite kostnadseffektivt og gir ikke rom for utvikling av spisskompetanse
• Næringsutviklingsressursene, særlig breddekompetansen, må være tilgjengelig i hele regionen. Breddekompetanse tolkes som bistand til gründere, finansieringsordninger, prosessveiledning, nettverk med mer.
• Næringslivet er tydelige på at næringsutviklingsressursene må gis muligheter til å utvikle spisskompetanse innen næringer/bransjer av stor betydning for regionen. Denne spisskompetanse må ikke nødvendigvis finnes i egen kommune, men må være lett tilgjengelig i regionen
• Landbruksveilederrollen må vurderes bli inkludert som en del av næringsutviklingstjenestene
• Regional forståelse av at kommunene utfyller hverandre godt, både geografisk og næringsmessig, og at næringsmessige innsatsområder/strategier ikke nødvendigvis må ha like stor relevans for alle kommuner – men at de er viktige for regionen

• Selv om det er de fire kommunene i denne studien som har tatt initiativ til et samarbeid, gjør geografien at man bør være åpne for å se på andre samarbeidskonstellasjoner dersom det er hensiktsmessig. Næringslivet er entydige på at kompetanse, nettverk og kvalitet på tjenestetilbud er viktigere enn kommunegrenser i det kommende samarbeidet og har ingen innvendinger mot at andre kommuner enn de fire i denne studien går sammen om et samarbeid.
• For å bli tydeligere på den enkelte kommunes rolle i det regionale næringsutviklingssamarbeidet bør kommunene sørge for å lage/oppdatere egne strategiske næringsplaner der disse mangler eller er mangelfulle
• Man må søke å få enda mer effektiv utnyttelse av næringsutviklingsressursene – i sum må det bli mer næringsutvikling for pengene
• Det anses ikke som klokt å starte prosessen med etablering av eget selskap – samarbeidet må sette seg ytterligere før man går til det skrittet. Etablering av et eget selskap anses heller ikke som avgjørende for det praktiske samarbeidet
• Fylkeskommunen støtter opp om satsingen fordi de er opptatt av at det utvikles robuste og kompetente utviklingsmiljø i regionen

Basert på disse prinsippene anbefaler forstudien følgende organisering av næringsutviklingsarbeidet:

Kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen etablerer et formelt samarbeid om næringsutviklingsarbeid. Dersom praktiske hensyn tilsier det og kommunene selv ønsker det, bør det kunne vurderes andre samarbeidskonstellasjoner enn dagens fire kommuner.

Samarbeidet må formaliseres og avtalefestes. Både rent samarbeid mellom kommunene og vertskommunemodell er mulig. Forprosjektet må avklare følgende:

• Innholdet i næringsutviklingstjenestene
• Kompetansebehovet i næringsutviklingstjenestene
• Økonomiske rammer og forutsetninger for samarbeidet
• Andre forhold:
o Samarbeidsform/organisering
o Ledelse og styring
o Rolle og ansvarsfordeling
o Kompetanseutvikling
o Lokalisering og tilgjengelighet
o Koordinering av ressurser
o Samarbeid med eksterne, FoU mm

Det etableres foreløpig ikke eget selskap, men dette bør være et alternativ på lang sikt. Både AS og IKS kan være aktuelle selskapsformer.

Forstudien anbefaler en utvikling i tre trinn:
1. Utvikling og implementering av desentralisert løsning, formalisert samarbeid om næringsutviklingsarbeidet i regionen. Varighet 6 mnd. Eget forprosjekt. Eies av de 4 kommunene, Gratangen som omstillingskommune oppdragsgiver. Kan finansieres av Troms fylkeskommune, IN og kommunene
2. Utprøving av desentralisert, formalisert samarbeid om næringsutviklingsarbeidet i regionen.

Varighet ett til to år. Hovedprosjekt. Eies av de 4 kommunene i fellesskap. Kan finansieres av kommunene, med støtte fra Troms fylkeskommune.
3. Eventuell etablering av felles næringsutviklingsselskap vurderes, basert på erfaringer fra regionalt samarbeid.

Vurdering:

Forstudiet viser at konseptet Næringsvennlig region er ønsket utredet av både næringsliv, næringsutviklere, fylkeskommune og politiske og administrative ledelse.
Uavhengig av samarbeidsform og andre praktiske spørsmål bør framtidig samarbeid om næringsutviklingstjenestene i regionen utredes. Næringslivet er tydelige på at næringsutviklingsressursene må gis muligheter til å utvikle spisskompetanse innen næringer/bransjer av stor betydning for regionen. Denne spisskompetanse må ikke nødvendigvis finnes i egen kommune, men må være lett tilgjengelig i regionen. Dagens situasjon med egne kommunale løsninger er for sårbart, lite kostnadseffektivt og gir ikke rom for utvikling av spisskompetanse
Selv om det er de fire kommunene i denne studien som har tatt initiativ til et samarbeid, gjør geografien at man bør være åpne for å se på andre samarbeidskonstellasjoner dersom det er hensiktsmessig. Næringslivet er entydige på at kompetanse, nettverk og kvalitet på tjenestetilbud er viktigere enn kommunegrenser i det kommende samarbeidet og har ingen innvendinger mot at andre kommuner enn de fire i denne studien går sammen om et samarbeid.
Det anses ikke som klokt å starte prosessen med etablering av eget selskap – samarbeidet må sette seg ytterligere før man går til det skrittet. Etablering av et eget selskap anses heller ikke som avgjørende for det praktiske samarbeidet.

Konklusjon:

Administrasjonen anbefaler at Gratangen kommune tar sluttrapporten fra forstudiet Næringsvennlig region til etterretning, og vedtar videreføring av forprosjektet "Næringsvennlig region" sammen med kommunene Bardu, Lavangen og Salangen.
Forprosjektet finansieres av Innovasjon Norge, Troms fylkeskommune samt en egenandel fra de deltakende kommuner. Gratangen kommunes egenandel finansieres av omstillingsprogrammet SPIRE.

From: Knut Baglo <knut.baglo@proneo.no>
Sent: Friday, June 23, 2017 11:24 AM
To: Eva Ottesen; Sigrun Wiggen Prestbakmo; toralf.heimdal@bardu.kommune.no; Bernhardt Halvorsen; Ole K. Severinsen; Linda Flaaten-Stokkan; Cato Haakseth; Bjorn Nordmo; Lennarth Kvernmo; Christian Ekeland; Trond Erik Dekko Andersen
Cc: Tore Svartås; Anders Linga
Subject: Sluttrapport Næringsvennlig region
Attachments: Sluttrapport NVR Sør-Troms endelig versjon.pdf; Utkast prosjektplan forprosjekt NVR.pdf

Hei alle sammen, styringsgruppe og prosjektgruppe

Vedlagt oversendes sluttrapport for forstudie Næringsvennlig region Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen. Vedlagt er også, som vedlegg til sluttrapporten, vårt utkast til prosjektplan for forprosjektet.

Vi takker for oppdraget, og håper dere er fornøyd med oss og den jobben vi har gjort. Så får vi se hvordan prosessen blir tatt videre. Som dere ser av prosjektplanen har vi foreslått oppstart av forprosjekt i november, etter at sluttrapporten er politisk behandlet i alle fire kommune i september og oktober.

God sommer!

Med vennlig hilsen

Knut M. Baglo
Prosjektleder

Proneo AS
Neptunvn. 6 | 7652 Verdal
Mobil: + 47 97 73 89 29 | Sentralbord: + 47 913 40 210
knut.baglo@proneo.no | www.proneo.no

PS: Tenk på miljøet før du eventuelt skriver ut denne e-posten
enne e-posten

proneo

Sluttrapport forstudie

Næringsvennlig region

Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen

23. juni 2017

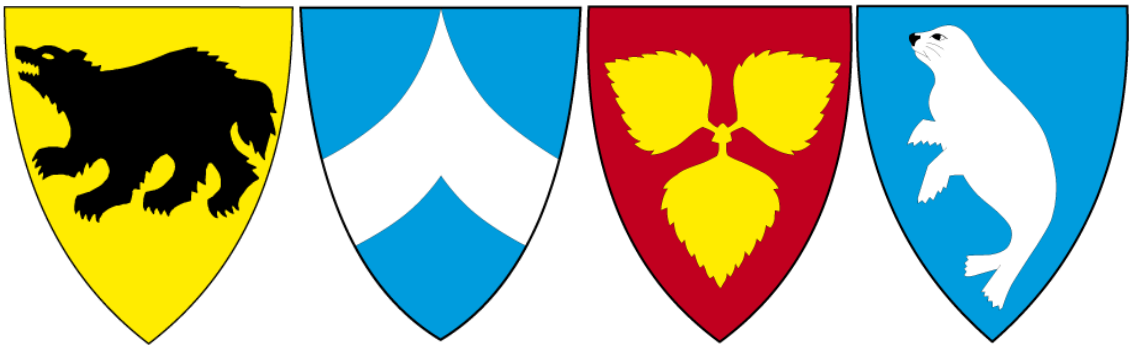

Innhold

Sammendrag 4
1. Innledning....6
1.1 Bakgrunn 6
1.2. Geografi....6
1.3 Prosjektfaser....7
1.4 Prosjektmål....7
1.5 Organisering 8
1.6 Målgrupper, kommunikasjon og involvering....8
1.7 Gjennomføring 8
2. Arbeidsmetoder og verktøy 9
2.1 Datainnsamling....9
2.2 Rammeverk for kartlegging og vurdering av næringsutviklingstjenestene 10
3. Næringslivet og deres behov....11
3.1 Næringslivet i regionen 11
3.2 Næringslivets behov....11
3.3 Sammendrag fra intervju med næringsliv 17
3.3.1 Generelle betraktninger for alle fire kommuner 17
3.3.2 Spesifikke innspill fra enkeltkommuner 18
4. Planer og utviklingstrekk for næringsutvikling 19
4.1 Strategisk næringsplan på regionalt nivå 19
4.2 Planer på fylkeskommunalt nivå 19
4.3 Kommunale planer for næringsutvikling 20
4.4 Nasjonale og regionale utviklingstrekk....21
5. Næringsutviklingsaktører 22
5.1 Organisering i kommunene 22
5.2 Næringssamarbeid i regionen i dag....22
5.3 Kapasitet og kompetanse 23
5.4 Innovasjonsøkosystem i regionen 24
6. Samarbeid med forsknings- og utdanningsmiljø 25
6.1 Videregående skoler....25
6.2 Høyskole- og forskningsmiljø, ...25
7. Styrker og svakheter ved næringsutviklingstjenestene....25
7.1 Vurdering av styrker og svakheter 25

7.2 Innspill til forbedring av næringsutviklingstjenestene (fra undersøkelser og intervju).....27
8. Konklusjon og anbefalinger.....28
8.1 Prinsipper for videre næringsutviklingsarbeid.....28
8.2 Anbefaling til organisering.....29
Vedlegg.....30
1 Utsendte spørreundersøkelser og svar.....30
2 Oversikt intervju.....30
3 Oversikt over dokumentasjon.....30
4 Intervjutema.....31
5 Prosjektplan forprosjekt.....32

Sammendrag

Forstudien Næringsvennlig region for kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen ble gjennomført i perioden februar til juni 2017. Prosjekteier har vært Gratangen kommune. Gratangen kommune, som er omstillingskommune, har finansiert forstudien sammen med Innovasjon Norge. Prosjektledelse har blitt utført av Proneo AS.

Forstudien bygger på Innovasjon Norges mal for gjennomføring av Næringsvennlig region med tilhørende intervjuguider, spørreundersøkelser og hjelpedokumenter. Gjennomføringen har vært en del av pilotgjennomføringen av verktøyet.

Initiativet til forstudien kommer fra administrativt og politisk ledelse i de fire kommunene og kommunale næringsutviklere og næringsutviklingsselskap underlagt kommunene. Den viktigste målgruppen har vært det lokale næringslivet.

Målsetting for forstudien har vært å etablere forståelse for regionens, kommunenes og andre aktørers rolle og oppgaver når det gjelder næringsutvikling. De ulike aktørenes roller og oppgaver skal være relatert til næringslivets behov og regionens ambisjonsnivå og strategier for næringsutvikling.

Forstudien skal basert på denne forståelse utvikle forslag til innhold i og prinsipper for organisering av det regionale næringsarbeidet.

Forstudien bygger i hovedsak på kunnskap hentet fra fire ulike kilder:

- Nettbaserte spørreundersøkelser
- Gruppeintervjuer
- Enkeltintervjuer
- Offentlige utredninger og planverk

Det er lagt stor vekt på å involvere og forankre arbeidet bredest mulig i lokalsamfunnet.

Næringslivet i regionen består stort sett av små bedrifter med lokalt marked. Bransjen med flest store bedrifter i regionen er havbruksnæringa. Forsvaret er sterkt til stede i regionen, særlig i Bardu.

Generelt er kommunerepresentanter og næringslivet i stor grad samstemte – og har felles virkelighetsforståelse. Det er ingen vesentlige forskjeller i svarene fra de ulike kommunene, og det kommunale tjenestetilbudet får jevnt over gode tilbakemeldinger. Veinett og –standard får dårlige scoredet er store sprik i hvor fornøyd næringslivet er med bredbåndsdekningen.

Næringslivet er lite opptatt av kommunegrenser, men er stort sett godt fornøyd med sine respektive kommuner. De er fornøyd med næringsarbeidernes kompetanse, men mindre fornøyd med saksbehandlingstid. Samtidig er det stort sprik i hva næringslivet ønsker av tjenester – de viktigste oppgis å være nettverksbygging, finansieringsmuligheter, merkevarebygging samt strategi- og forretningsutvikling. Næringslivet opplever at det er lav terskel inn til kommunene. Det er stor enighet om at kommune er komplementære, og alle uttrykker seg positivt om næringssamarbeid i regionen.

De viktigste forbedringsområdene for framtidige næringsutviklingstjenester er:

- Næringsutviklingsrollen må rendyrkes

- Det må utvikles spesialisert kompetanse innenfor de næringer som har stor betydning for regionen
- Næringsutviklingsressursene i regionen må i større grad tenke og opptre som et nettverk

Konklusjon og anbefaling

Uavhengige av valg av samarbeidsform og andre praktiske spørsmål bør framtidig samarbeid om næringsutviklingstjenestene i regionen bygge på følgende prinsipper:

- Fra enkeltpersoner til miljø – etablering av et robust utviklingsmiljø krever samarbeid
- Breddekompetanse må være tilgjengelig lokalt
- Spisskompetanse innenfor enkeltnæringer må utvikles i regionalt perspektiv
- Landbruksveilederressursen må vurderes tatt inn i samarbeidet
- Regional forståelse for at kommunene er komplementære
- Planverk for næringsutvikling må utarbeides/oppdateres
- Næringsutviklingsarbeidet skal bli mer effektivt
- Fylkeskommunen støtter opp om satsingen

Basert på disse prinsippene anbefaler forstudien følgende organisering av næringsutviklingsarbeidet:

Kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen etablerer et formelt samarbeid om næringsutviklingsarbeid. Dersom praktiske hensyn tilsier det og kommunene selv ønsker det, bør det kunne vurderes andre samarbeidskonstellasjoner enn dagens fire kommuner.

Samarbeidet må formaliseres og avtalefestes. Både rent samarbeid mellom kommunene og vertskommunemodell er mulig. Det etableres foreløpig ikke eget selskap, men dette bør være et alternativ på lang sikt. Forprosjektet må avklare følgende:

- Innholdet i næringsutviklingstjenestene
- Kompetansebehovet i næringsutviklingstjenestene
- Økonomiske rammer og forutsetninger for samarbeidet
- Andre forhold:
    - Samarbeidsform/organisering
    - Ledelse og styring
    - Rolle og ansvarsfordeling
    - Kompetanseutvikling
    - Lokalisering og tilgjengelighet
    - Koordinering av ressurser
    - Samarbeid med eksterne, FoU mm

Forstudien anbefaler en utvikling i tre trinn:

1. Utvikling og implementering av desentralisert løsning, formalisert samarbeid om næringsutviklingsarbeidet i regionen. Varighet ca. 6 mnd. Eget forprosjekt. Eies av de 4 kommunene, Gratangen som omstillingskommune oppdragsgiver. Kan finansieres av Troms fylkeskommune, IN (Næringsvennlig region) og kommunene
2. Utprøving av desentralisert, formalisert samarbeid om næringsutviklingsarbeidet i regionen. Varighet ett til to år. Eies av de 4 kommunene i fellesskap. Kan finansieres av kommunene, med støtte fra Troms fylkeskommune (gulrot).
3. Etablering av felles næringsutviklingsselskap vurderes, basert på erfaringer fra desentralisert samarbeid.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Næringsvennlig region (NVR) er et tilbud i regi Innovasjon Norge som våren 2017 er i utviklingsfasen. Programmet skal være en videreføring av Næringsvennlig kommune, som er en del av Innovasjon Norges ordinære program for omstillingskommuner.

Det gjennomføres to pilotforstudier våren 2017, denne forstudien og en studie for sju kommuner på Fosen. Forstudien på Fosen blir gjennomført av PWC.

Regionen denne studien gjelder for er de fire kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen. Det er de fire kommunene selv som har tatt initiativ til forstudien som et ledd i å se på mulige former for framtidig næringssamarbeid mellom kommunene.

Noe av bakgrunnen for at de fire kommunene har begynt disse samtalene, er at Gratangen de siste årene har hatt omstillingsmidler og økt kapasitet på næringsutviklingstjenestene. De ekstraordinære midlene løper ut 2018 og det har derfor vært naturlig for kommunen å starte planleggingen av hvordan man skal organisere næringsarbeidet etter omstillingsperioden. Som en del av dette arbeidet har man hatt samtaler med de andre kommunene for å se på eventuelle samarbeidsmuligheter.

1.2. Geografi

Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen er nabokommuner og er lokalisert i sørdelen av Troms fylke. Kommunene er medlemmer i to forskjellige regionråd. Kommunene Gratangen, Lavangen og Salangen er medlemmer i Sør-Troms regionråd, mens Bardu kommune er medlem i Midt-Troms regionråd.

Kartet i figur 1 (neste side) viser kommunenes geografiske plassering, med kommunenes totale areal markert med rødt. Kommunene ligger i den sørlige delen av Troms, Gratangen grenser også til Narvik og Nordland i sør. Som kartet viser er de fire kommunene nabokommuner og plassert i geografisk samme område. Samtidig viser kartet også at de fire kommunene ikke nødvendigvis er en ensrettet region, med felles geografisk forståelse.

Gratangen, Lavangen og Salangen er kystkommuner og har formelle og uformelle samarbeidsordninger med kommunene Dyrøy, Ibestad og Skånland om blant annet lønn, skatt og barnevern. Bardu er en typisk innlandskommune og i større grad vendt mot nabokommunen i nord, Målselv, med kommunesenteret Bardufoss. Men Bardu har også samarbeidsordninger med Salangen, blant annet om landbruksveileder (jord- og skogbruk) og brann og redning, der også Lavangen deltar.

Målt i innbyggertall er Bardu den største av de fire kommunene, med om lag 4000 innbyggere. Salangen har i overkant av 2000 innbyggere, mens Gratangen og Lavangen har i overkant av 1000 innbyggere hver.

Figur 1. Regionens geografi. Kart hentet fra norgeskart.no

Særlig for Gratangen vil utviklingen i Narvik være viktig. Byggingen av Hålogalandsbrua vil gi kortere reisevei til Narvik for alle fire kommuner og styrke Narvik som et vekstsenter, samtidig som det vil bli kortere reisevei fra Narvik og ut til alle de fire kommunene. Finnsnes og Bardufoss er også andre sentre som har betydning for utviklingen i regionen, kanskje særlig for Bardu.

1.3 Prosjektfaser

I henhold til prosjektlederprosessen (PLP), som er Innovasjon Norges standardmal for gjennomføring av et prosjekt, kan prosjekter deles inn i tre faser: forstudie, forprosjekt og hovedprosjekt.

Kort fortalt kan man si at i forstudien gjøres de innledende undersøkelsene, i forprosjektet forbereder og planlegger man tiltakene man ønsker å gjennomføre og i hovedprosjektet fullfører man prosjektet og tar ut forventet gevinst.

Denne rapporten er den avsluttende delen av forstudien for Næringsvennlig region i de fire involverte kommunene. I henhold til PLP-metodikken er denne studien et kunnskapsgrunnlag som skal brukes til å planlegge veien videre for næringssamarbeid mellom de fire kommunene. Det har ikke vært en del av studiens mandat å gjennomføre konkrete tiltak, men å peke på mulige veier videre i et forprosjekt.

Modellen for forstudien har blitt utarbeidet av PWC på oppdrag for Innovasjon Norge.

1.4 Prosjektmål

Forstudie skal etablere forståelse for regionens, kommunenes og andra aktørers rolle og oppgaver når det gjelder næringsutvikling. De ulike aktørenes roller og oppgaver skal være relatert til næringslivets behov og regionens ambisjonsnivå og strategier for næringsutvikling.

Forstudien skal basert på denne forståelse utvikle forslag til innhold i og prinsipper for organisering av det regionale næringsarbeidet.

1.5 Organisering

Forstudien har vært organisert som vist i tabell 1 under.

Prosjekteier:	Gratangen kommune	
Prosjektansvarlig:	Ole Kristian Severinsen	Rådmann Gratangen
Prosjektleder:	Knut Baglo	Proneo AS
Prosjektmedarbeidere:	Anders Linga Tore Svartås Lennarth Kvernmo Linda Flaaten-Stokkan Cato Haakseth Christian Ekeland Bjørn Nordmo	Proneo AS Proneo AS Bardu kommune SPIRE/Gratangen kommune SPIRE Lavangen kommune Salangen kommune/Astafjord utvikling AS
Styringsgruppe:	Ole Kristian Severinsen Toralf Heimdal Eva Ottesen Bernhardt Halvorsen Sigrun Wiggen Prestbakmo	Prosjektansvarlig Ordfører Bardu Ordfører Gratangen Ordfører Lavangen Ordfører Salangen

Tabell 1. Organisering forstudie

1.6 Målgrupper, kommunikasjon og involvering

Selv om initiativet til forstudien kommer fra administrativt og politisk nivå i de fire kommunene, herunder også næringsutviklingsselskap underlagt kommunene, er det lokale næringslivet den viktigste målgruppen i Næringsvennlig region. Det er næringslivet programmet skal komme til gode, ved at kommunene skal kunne utvikle enda bedre næringsutviklingstjenester enn i dag.

Forstudien har valgt å involvere og forankre bredest mulig i lokalsamfunnet, også blant kommunepolitikerne. Alle kommunestyremedlemmer i de fire kommunene har blitt involvert via spørreundersøkelser, i tillegg har prosjektgruppen valgt å involvere flest mulig fra lokalt næringsliv ved å distribuere spørreundersøkelsene via de lokale næringsforeningene. I tillegg har de lokale landbruksaktørene har blitt prioritert å få delta i spørreundersøkelsen.

1.7 Gjennomføring

Forstudien har blitt gjennomført i perioden februar-juni 2017. Det har i prosjektperioden vært gjennomført 3 fysiske møter i styringsgruppa, i tillegg til løpende dialog mellom prosjektleder, prosjektansvarlig og representanter for de fire kommunene.

2. Arbeidsmetoder og verktøy

Denne forstudien bygger på Innovasjon Norges mal for gjennomføring av Næringsvennlig region, med tilhørende intervjuguider, spørreundersøkelser og hjelpedokumenter. Gjennomføringen har vært en del av pilotgjennomføringen av Næringsvennlig region, en kritisk gjennomgang av malene har derfor vært en del av prosjektleders mandat.

2.1 Datainnsamling

Det er fire hovedkilder til informasjon i denne forstudien:

- Nettbaserte spørreundersøkelser
- Gruppeintervjuer
- Enkeltintervjuer
- Offentlige utredninger og planverk

Nettbaserte spørreundersøkelser:
Vi har brukt systemet Questback til de nettbaserte spørreundersøkelsene. Det har blitt sendt ut nettbaserte spørreundersøkelser til følgende grupper:

- Lokalt næringsliv
- Kommunens administrasjon
- Kommunepolitikere
- Relevante forsknings- og utdanningsinstitusjoner

Disse undersøkelsene er i stor grad sammenfallende, med noen få tilpasninger i hvert spørreskjema. Kommunens politikere og kommuneadministrasjonen har fått identiske undersøkelser.

På grunn av at det er relativt få bedrifter i hver kommune, har vi forsøkt å sende undersøkelsen ut til alle næringsdrivende i de fire kommunene. Via utviklingsaktørene og næringsforumene, har det blitt sendt ut invitasjon til undersøkelse til 160 bedrifter, med totalt 78 svar fra næringslivet. Vi har fått totalt 28 svar fra kommunepolitikere/kommunalt ansatte og 5 svar fra FoU-institusjoner. Spørreundersøkelsene har tatt utgangspunkt i Innovasjon Norges maler for Næringsvennlig region.

Gruppeintervjuer:
Det har blitt gjennomført gruppeintervjuer i alle fire kommuner, med følgende grupper fra hver kommune:

- Et utvalg (6-10) næringslivsrepresentanter
- Kommunens politiske ledelse (formannskap/kommunestyre)
- Kommunens administrative ledelse
- Kommunens næringsapparat/næringsselskap

Gruppeintervjuene har tatt utgangspunkt i kunnskapen opparbeidet gjennom spørreundersøkelsene og bakgrunnsinformasjonen fra utredninger og planverk. Gruppeintervjuene har både hatt som formål å forankre Næringsvennlig region og informere om et potensielt fremtidig næringssamarbeid, og å sørge for dybdekunnskap relevant for utredningen. Gruppeintervjuene har normalt vært gjennomført som to-timers økter konsentrert rundt sju hovedtema, se vedlegg 4 for oversikt over tema.

Enkeltintervjuer:
Vi har intervjuet representanter fra Midt-Troms regionråd, Sør-Troms regionråd, Fylkesråd for næring i Troms og konstituert næringssjef i Troms fylkeskommune.

Offentlige utredninger og planverk:
Offentlige utredninger og planverk vil være relevant for det videre arbeid, og i enkelte tilfeller være førende for det videre næringsarbeidet i regionen. Vi har gått gjennom de utredningene og planene som vi mener er relevante for forstudien, i tillegg har styringsgruppa supplert med innspill til viktige dokumenter. En nærmere beskrivelse av denne gjennomgangen finnes i kapittel 4.

2.2 Rammeverk for kartlegging og vurdering av næringsutviklingstjenestene

I 2016 gjorde Distriktssenteret studien Suksessrike distriktskommuner. Den tar for seg hva som kjennetegner distriktskommuner som har lykkes i å skape vekst i antall arbeidsplasser. Hovedoppsummeringen fra studien er at det er fire typiske kjennetegn for slike kommuner:

- En offensiv og optimistisk utviklingskultur
- Kort vei mellom ideer og beslutninger
- Lokale entreprenører og ildsjeler
- Kommuner som griper mulighetene som byr seg

Disse kjennetegnene har vært viktige premisser for utforming av konseptet næringsvennlig region med tilhørende verktøy for datainnsamling.

Basert på vår erfaring fra lokale og regionale utviklingsprosesser, har vi identifisert ulike suksessfaktorer en kommune eller en region må ha fokus på i en forbedringsprosess der målet er bedre offentlige utviklingstjenester til næringslivet, se figur 2.

Kompetanse	**Tydelige roller og ansvarsområder**	**Økonomiske ressurser**
Kapasitet og tilgjengelighet	**Kontinuitet**	**Samarbeid med forsknings- og utdanningsmiljø**
Kultur for entreprenørskap	**Visjoner og realistiske mål**	**Tjenester tilpasset næringslivets behov**

Figur 2. Suksessfaktorer for god næringsutvikling

Disse suksessfaktorene har vi brukt i kapittel 7.1 for å gjøre en vurdering av sterke og svake sider ved næringsutviklingsarbeidet i regionen.

3. Næringslivet og deres behov

3.1 Næringslivet i regionen

Næringslivet i regionen består i stor grad av små bedrifter med et lokalt marked. En vesentlig andel av bedriftene er organisert som enkeltpersonforetak.

Bransjen med flest store bedrifter i regionen er trolig havbruksnæringa, med flere større aktører og lokasjoner i Astafjorden. Flere av havbruksaktørene, blant annet Gratanglaks og Salaks, er også lokalt eid. Erfaringsmessig styrker lokalt eierskap den lokale tilstedeværelsen og engasjementet.

Det er ikke noe større handelssenter lokalisert i regionen og handels- og servicebedriftene i de fire kommunene betjener primært et lokalt marked. Et mulig unntak er Sjøvegan, som er et noe større sentrum og har handelstrafikk fra de tre andre kommunene.

Hele regionen peker reiseliv på som et mulig satsingsområde med potensial for videre vekst i verdiskapingen. Det finnes enkeltaktører, som for eksempel Polar Park i Bardu, som har satset og hatt god vekst de siste årene. Likevel er det unison enighet om at det er et stort uutnyttet potensial for mer reiseliv i de fire kommunene. Både Senja og Tromsø, som ligger nord for de fire kommunene, og Narvik i sør, har satset mye på reiseliv de siste årene og har egne destinasjonsselskap. Å utnytte disse satsingene til å skape mer verdiskaping også i denne regionen blir pekt på som en mulighet

Alle de fire kommunene har hatt og har fremdeles en aktiv landbruksnæring. Primært er det sau som er den viktigste landbruksnæringen i regionen, men særlig Bardu har også et vesentlig antall storfe-gårder i kommunen. Forestående generasjonsskifter blir pekt på som en utfordring i landbruket i regionen.

Det finnes også noe industri i de fire kommunene, men det er vanskelig å se noen klare bransjespissinger og klynger.

Forsvaret har en sterk tilstedeværelse i regionen, særlig i Bardu. Forsvaret er en svært stor arbeidstaker lokalt og en viktig premissgiver for samfunnsutviklingen i regionen. Lokalt er det ikke blitt bygd opp noen leverandørindustri i tilknytning til Forsvarets tilstedeværelse og verdiskapingen av tilstedeværelsen begrenser seg derfor primært til de som er direkte ansatt i Forsvaret.

3.2 Næringslivets behov

Næringslivets behov har blitt forsøkt avdekket både gjennom spørreundersøkelser utsendt via næringsforeninger og næringsapparat, samt gruppeintervju med utvalgte næringslivsrepresentanter fra hver kommune.

Næringslivet i de fire kommunene fremstår som omforente, med tydelige tilbakemeldinger på behovet fra næringsutviklerne. Næringslivet er lite opptatt av kommunegrenser i utviklingstjenestene. Ut fra intervjuene kan det tyde på at næringslivet mener det er underordnet om kommunene har egne utviklingsenheter eller samarbeider om en større utviklingsenhet. Tilgjengelighet, relevans og kvalitet på tjenestene enhetene kan tilby fremstår som det viktigste.

Spørreundersøkelsen gir også noen konkrete svar på hvilke kommunale tjenester og tilbud som næringslivet opplever som viktigst for å stimulere til utvikling i næringslivet.

Nedenfor blir svarene fra spørreundersøkelsen til næringslivet forsøkt oppsummert. Dette blir gjort ved å presentere resultatene fra de mest sentrale spørsmålene i undersøkelsen. Prosjektgruppa vil få tilgang til en fullstendig rapport fra spørreundersøkelsene.

Der ikke annet er nevnt, er alle spørsmålene avkryssingsspørsmål der man har blitt bedt om å ta stilling til ulike påstander og rangere disse fra 1 til 6, der 6 er viktigst/best. Svarene blir presentert i grafer som viser hvor stor andel av respondentene som har svart de ulike alternativene.

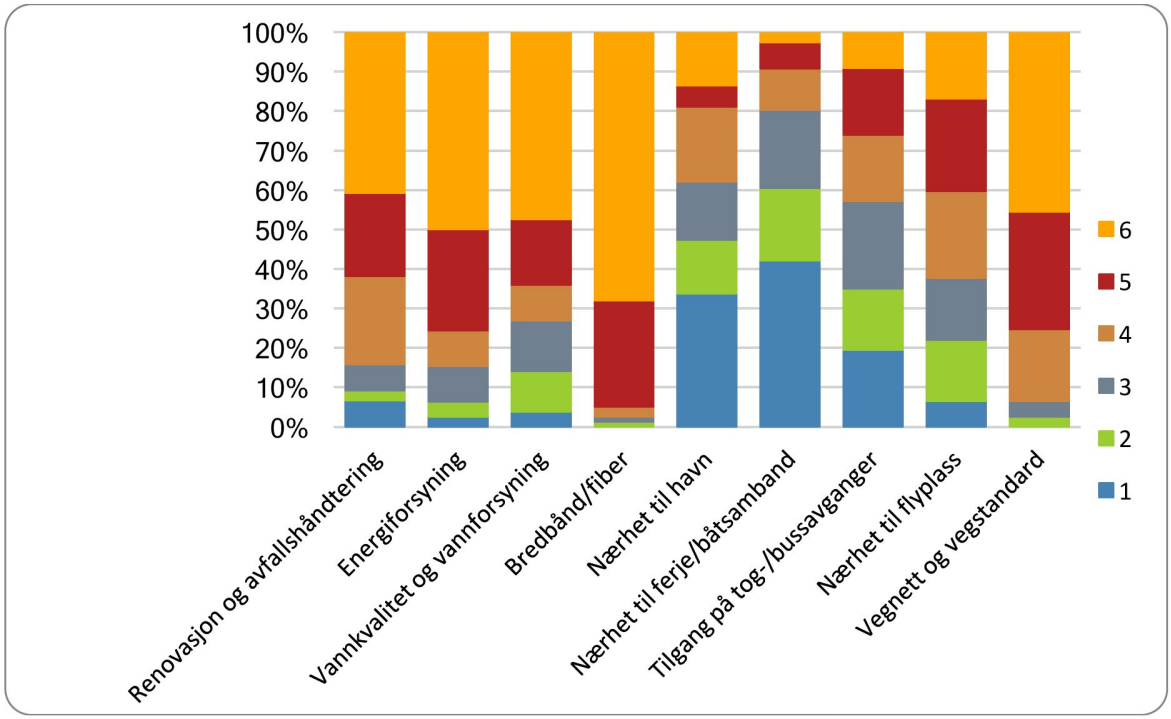

Figur 3. Hvor viktig er følgende infrastruktur for utviklingen av din bedrift?

Svarene på hvor viktig infrastruktur er for utvikling av bedriftene (figur 3) er noe sprikende, men vi ser at veinett og veistandard, bredbånd/fiber, vann, energi og renovasjon/avfall blir regnet som den viktigste infrastrukturen for det lokale næringslivet. Over 90% av respondentene oppgir at bredbånd/fiber er svært viktig (kategori 5 eller 6) for utviklingen av sin bedrift. Nærhet til havn og nærhet til ferje/båtsamband blir ansett som generelt svært lite viktig.

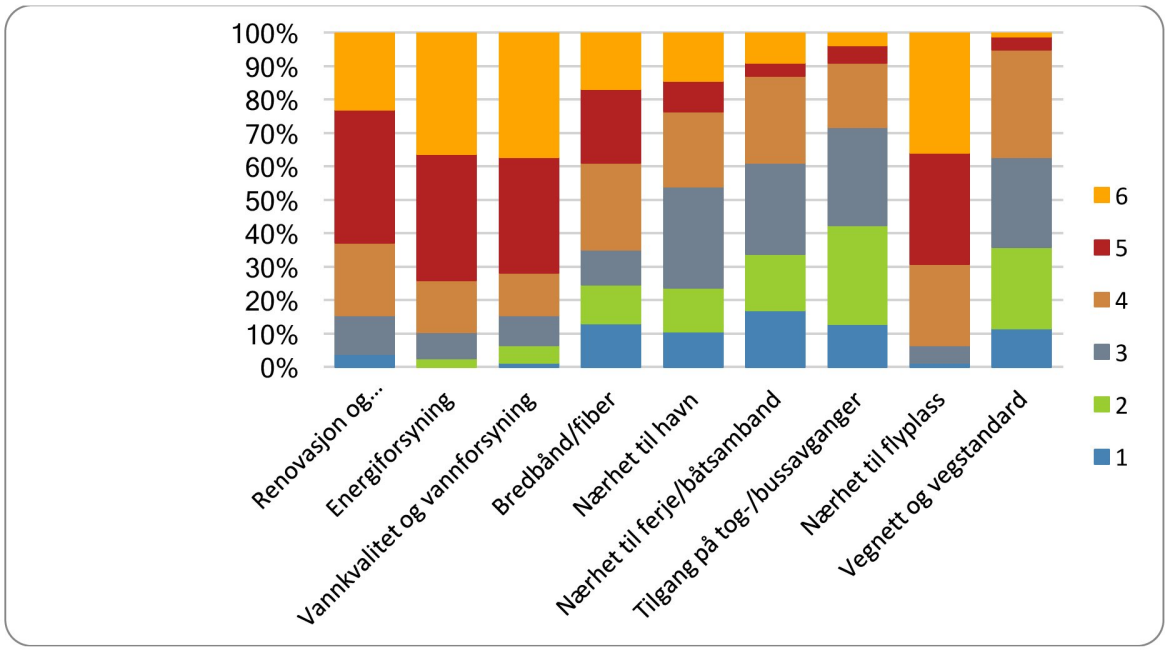

Figur 4. Hvor tilfreds er du med følgende infrastruktur?

Men hvor tilfreds er de med infrastrukturen? Vann, energi, renovasjon/avfall får jevnt over gode tilbakemeldinger (se figur 4). Bredbånd/fiber får sprikende tilbakemeldinger, noe som tyder på at deler av regionen har god dekning, mens deler av regionen mangler tilfredsstillende bredbånd-/fiberdekning. Det er jevnt over stor enighet om at man er lite tilfredse med veinettet og veistandarden. Mye av veinettet i området er nasjonale veier (E6) og fylkeskommunale veier, og dermed ikke noe kommunene og regionen har beslutningsmyndighet på direkte, men man har påvirkningsmuligheter mot nasjonale og regionale myndigheter.

Vi har også stilt kommunens administrasjon og politikere de samme to spørsmålene, og svarene herfra er sammenfallende med tilbakemeldingene fra næringslivet.

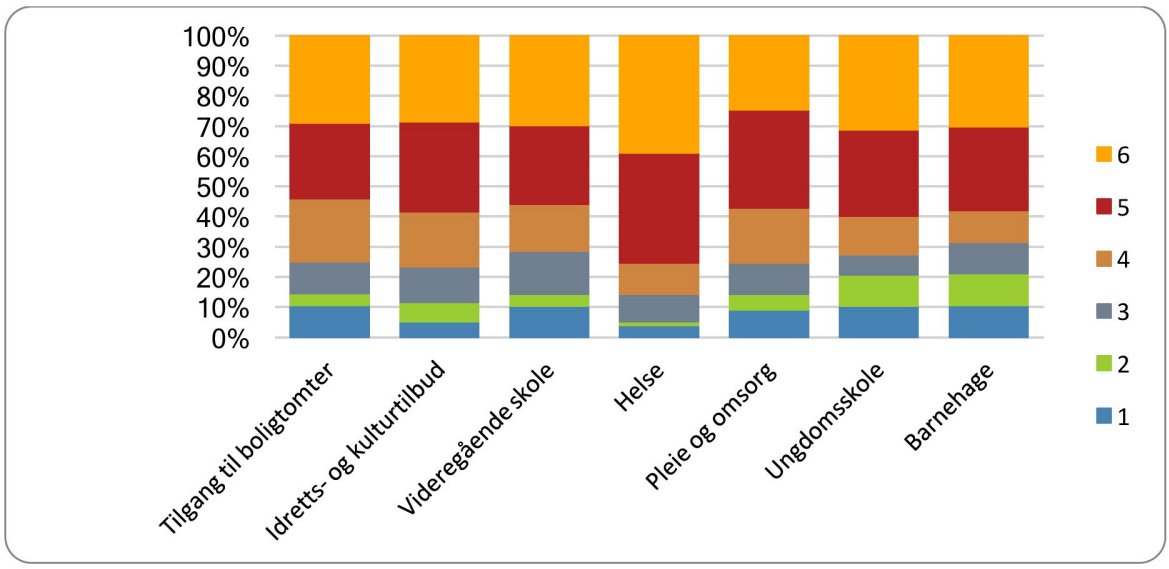

Figur 5. Hvor viktig er følgende offentlige tjenestetilbud er for din utvikling og tilstedeværelse?

De ulike kommunale tjenestene blir vurdert som så å si like viktige for næringslivets utvikling (figur 5), men helse er mest viktig.

Figuren under (figur 6) viser hvor tilfredse næringslivet er med de samme tjenestene. Vi ser at næringslivet gir jevnt over gode karakterer, med en stor overvekt på karakterene 4, 5 og 6 på de fleste kategorier. Tilgangen på boligtomter får noe dårligere tilbakemelding enn de andre kategoriene.

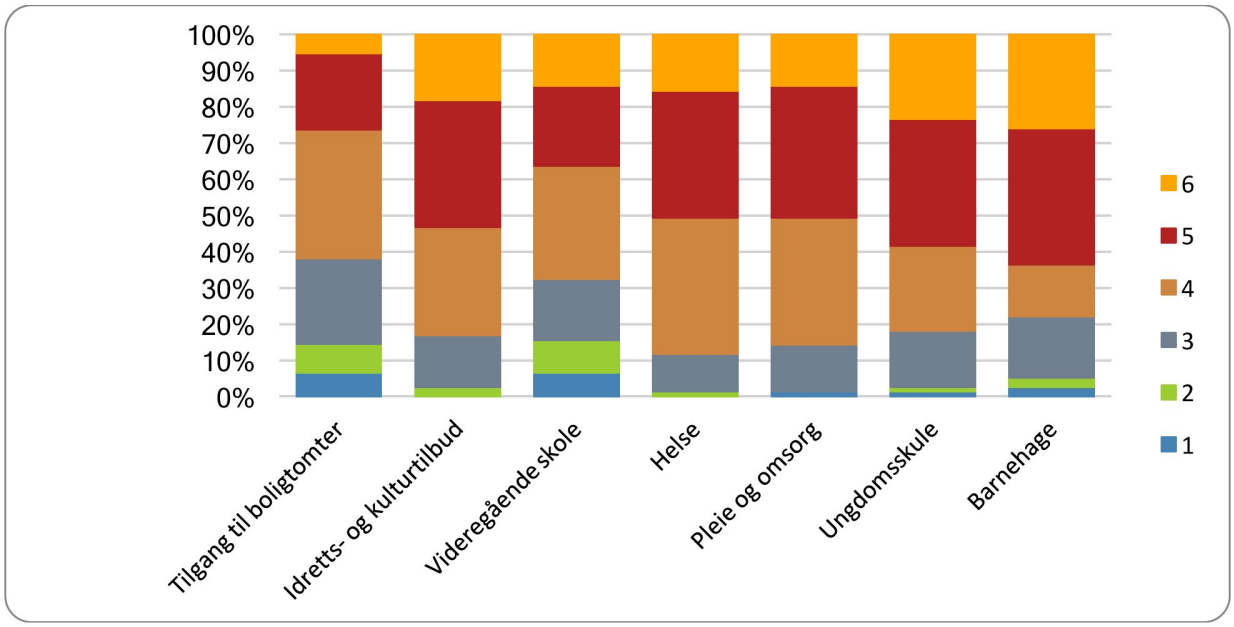

Figur 6. Hvor tilfreds er du med følgende offentlige tjenestetilbud?

Når det gjelder relevansen de ulike næringsutviklingstjenestene har for næringslivet gjengis svarene nedenfor (figur 7).

Resultatene viser at det er store forskjeller mellom de ulike bedriftene, men faktorer som næringsareal, finansieringsstøtte, nettverksbygging og merkevarebygging virker å være aktuelle for store deler av næringslivet. Juridiske tjenester, inkubatorvirksomhet og rådgivning i forbindelse med internasjonalisering vurderes som minst relevant. Dette vil være viktig informasjon dersom man skal etablere felles næringsutviklingstjenester for de fire kommunene. Det er ingen vesentlige forskjeller på hva næringsaktørene i de ulike kommunene har svart på dette spørsmålet.

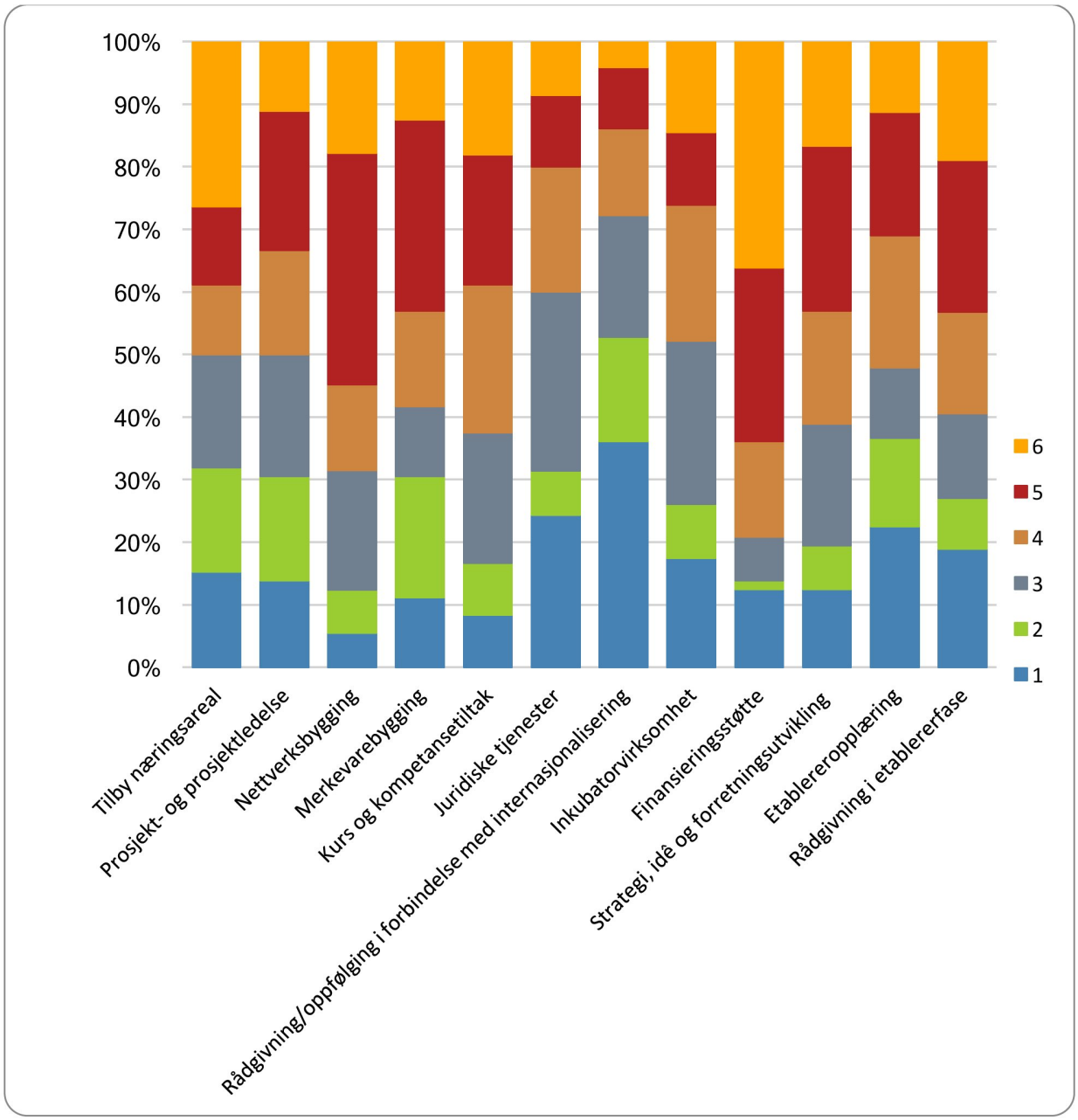

Figur 7. Hvor relevante er følgende næringslivstjenester for deres virksomhet?

Om lag to tredjedeler av de som har svart på undersøkelsen, har vært i kontakt med omstillings-/utviklingsselskap. Særlig saksbehandlernes kompetanse får gode tilbakemeldinger, mens det er noe mer sprikende tilbakemeldinger på saksbehandlingstid, tilgjengelig informasjon på internett og behovsforståelse (se figur 8).

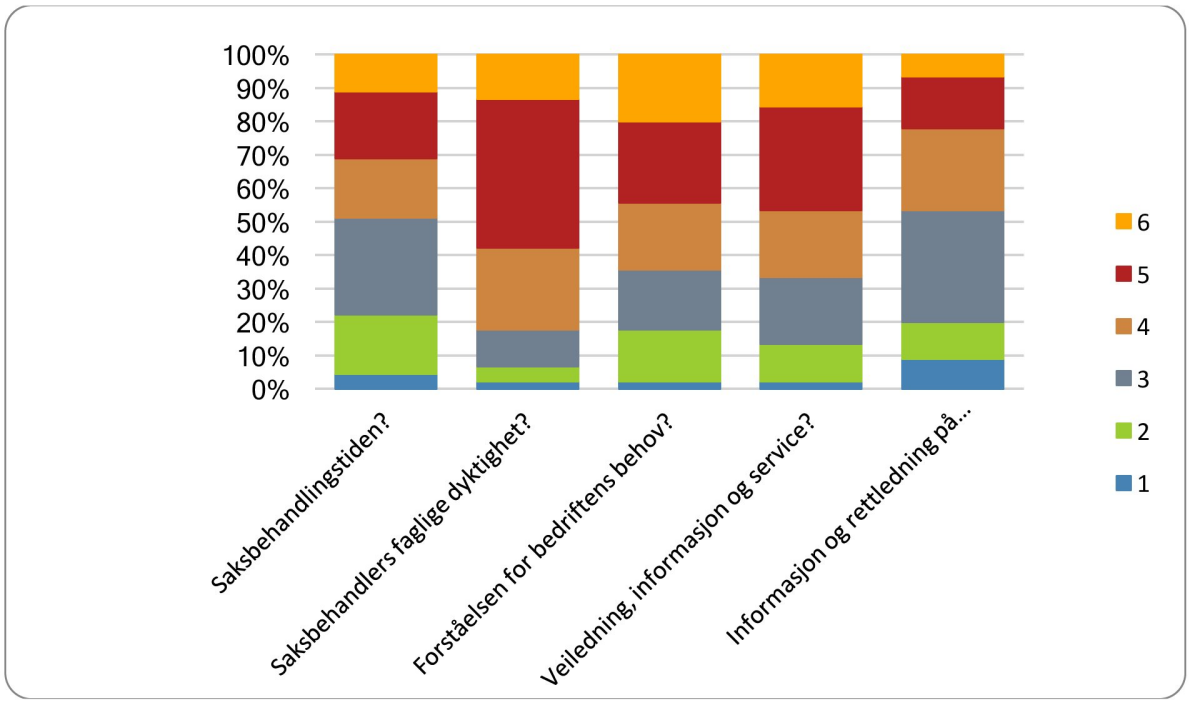

Figur 8. Dersom du har vært i kontakt med omstillingsselskap/utviklingsselskap/næringsrådgiver: Hvor fornøyd er du med følgende aspekter?

På spørsmål om hvor godt kommunale aktører forstår næringslivets behov er det en del sprik i svarene (se figur 9).

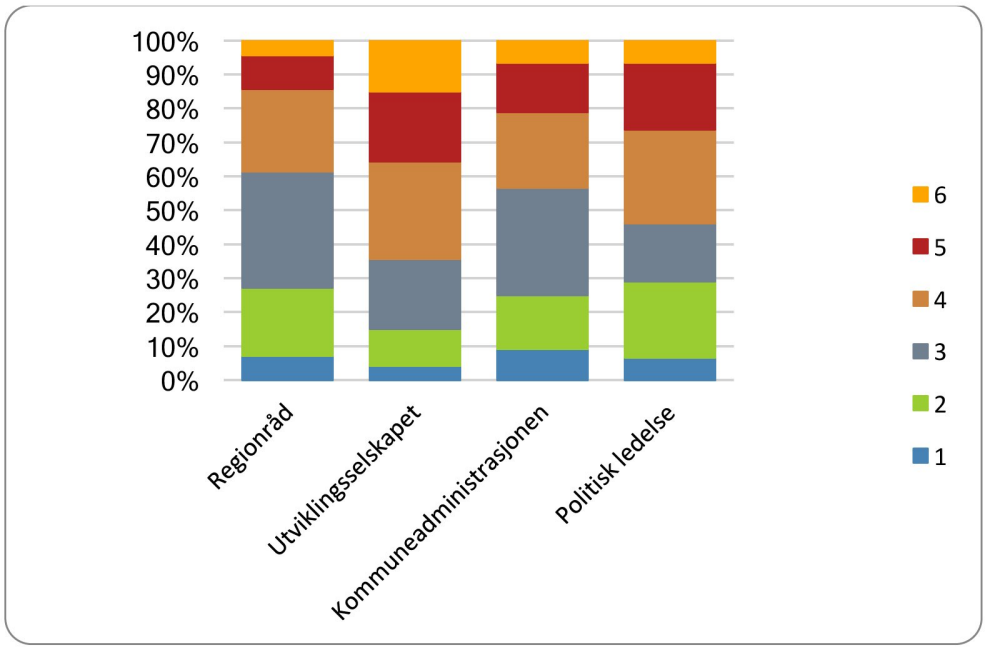

Figur 9. I hvor stor grad forstår følgende kommunale aktører næringslivets behov?

Jevnt over scorer utviklingsaktørene bedre enn kommuneadministrasjon og politisk ledelse i kommunene. Næringsaktørene gir politisk og administrativ ledelse generelt noe lavere score enn kommunens egenevaluering viser.

Men hvor fornøyd er næringslivet med de offentlige tjenestene totalt sett? Resultatet viser at de fleste ligger i skalaen 3-5, med 4 som den mest vanlige karakteren (se figur 10). Resultatene brutt ned på kommunenivå gir i praksis ingen forskjeller mellom kommunene. Svarene samsvarer også godt med resultatene fra tilsvarende spørsmål stilt til kommuneadministrasjon og politikere.

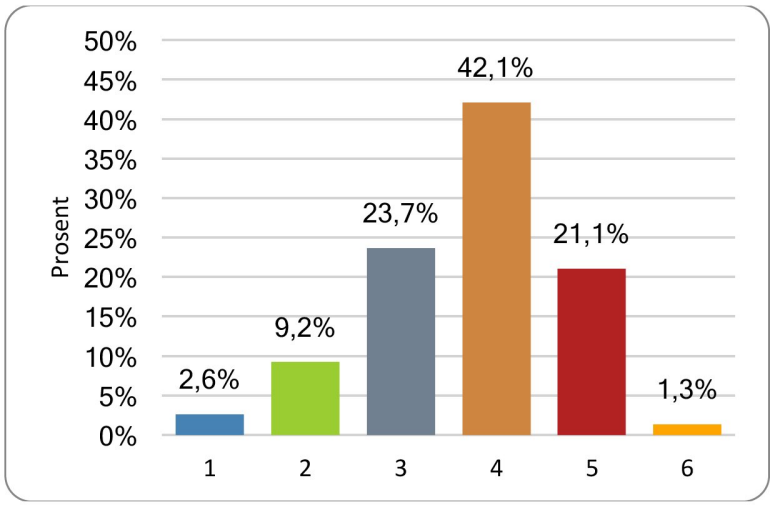

Figur 10. Hvor fornøyd er du med dagens offentlige tjenester totalt sett?

I spørreundersøkelsen ble det også spurt om hva som er de viktigste forbedringsområdene i regionen, både for utviklingsenhetene og regionen som helhet. Dette ble gjort ved at de som svarte på undersøkelsen kunne skrive i et fritekstfelt. Temaer som nettverksbygging, at de offentlig ansatte viser engasjement for næringslivets behov, tilgjengelige midler via næringsfondene finner vi igjen i mange svar. Å bygge videre på kompetansen hos de som jobber med næringsutvikling i dag, blir også pekt på som viktig.

3.3 Sammendrag fra intervju med næringsliv

Det er gjennomført gruppeintervju med næringslivet i alle fire kommuner, inkludert landbruket. Intervjuene ble gjennomført på kveldstid, og deltakerne ble innkalt av kommunenes administrasjon i samarbeid med lokale næringsforeninger. Målet var å få til en forsamling som var representativ for kommunens næringsliv. Oppmøtet var meget bra, og fruktbare diskusjoner ble gjennomført i alle kommuner.

3.3.1 Generelle betraktninger for alle fire kommuner

Generelt sett framstår næringslivsrepresentantene som reflekterte i egen situasjon. De viser uten unntak stort engasjement og patriotisme for sin kommune, samtidig som de betrakter hele regionen som kjernen i sitt «hjemmemarked». De legger også stor vekt på at det må være lav terskel inn til kommunen – dette gjelder både politisk, administrativt og næringsmessig.

Mange næringsdrivende tar opp utfordringer med leveranser til forsvaret i regionen. Her er det tydelig at mange mener de har et potensial for stor økning i omsetning, men det ligger hindringer i veien som synes vanskelige å overkomme som enkeltstående aktør. Hindringene kan være på

proneo

områder om krav til geografisk dekning, vanskelige/arbeidskrevende innkjøpsrutiner og manglende innkjøpskompetanse hos forsvaret selv.

Videre var potensialet innen reiseliv noe som kom opp i alle kommuner. Det er varierende hvordan man har klart å ivareta mulighetene – i noen kommuner er det kommet flere nyetableringer i denne sektoren de siste år, mens andre henger etter. Det etterlyses derfor noe som kan ligne på et regionovergripende utviklingsprosjekt for reiseliv. To av kommunene - Gratangen og Bardu - har inngått/er i ferd med å inngå avtale med Visit Narvik.

I flere kommuner ble det nevnt at det er behov for mer fagutdanning tilpasset regionens behov. Dette går spesielt på utdanning mot arbeid i havbrukssektoren. Dagens landbruk blir mer spesialisert, og for å gi muligheter for gode generasjonsskifter på regionens forholdsvis store melkebruk er utdanningstilbud innen landbrukssektoren en viktig faktor.

Kontakt mellom grunnskole og næringsliv framstår som begrenset, med noen unntak. Næringslivets tilbakemeldinger går på at det ønskes mye mer kontakt med skoleverket, slik at barna tidlig får en oppfatning av hva som faktisk foregår i kommunens næringsliv.

Det er enighet i alle kommuner om at det er ønskelig med økt kapasitet på hotellovernatting. Det er i dag to hotell i regionen, samt flere rorbuanlegg med meget god kvalitet.

Mangel på ulike typer boliger nevnes som et mulig hinder for tilflytting. Dette kan være leiligheter og mindre boenheter til riktig pris – utleie eller eierbasert.

Et fellestrekk i alle kommuner var at næringslivet ønsker raskere og mer transparent saksbehandling i kommunal sektor generelt og innen næringsrådgiving og utvikling spesielt. I mange tilfeller oppleves saksgangen som treg, inkonsekvent og uforutsigbar. Samtidig ønsker bedriftene at representanter fra kommunen opptrer mer proaktivt, og kommer på besøk uten noen annen grunn enn for å spørre «koss det går»!

3.3.2 Spesifikke innspill fra enkeltkommuner

I Bardu hevdes at det kommunen har et for ensidig fokus på forsvarets behov, og at dette kan gå på bekostning av andre næringsaktørers behov. Kommunen har ekstrainntekter basert på forsvaret og kraft, og dette kan bli en sovepute når det gjelder utvikling av andre næringer. Arealkonflikter mellom forsvaret og landbruk nevnes som et potensielt konfliktområde.

Videre er det ikke tilfredshet med hvordan sentrumsplanen tilrettelegger for utvikling av reiseliv, med tanke på muligheter for avkjøring og turistinformasjon.

I Gratangen gis det positive tilbakemeldinger på kommunens næringsarbeid, med aktive og pågående medarbeidere. Samtidig nevnes det at det kunne vært større kompetanse på forskjellige tilskuddsmuligheter. Det påpekes også behov for mer regionalt samarbeid, for eksempel i form av et regionalt senter for næringsrådgiving.

Næringslivet i Lavangen legger vekt på at det må legges bedre til rette med infrastruktur, slik at utvikling kan foregå uhindret av manglende næringsareal, bredbånd og veier. Det understrekes også at næringsutvikling må ta utgangspunkt i å videreutvikle det beste vi har i dag – særlig innenfor bransjene entreprenørvirksomhet/bygg og anlegg.

I Salangen understrekes det at kommunalt planverk ikke nødvendigvis er tilpasset næringslivets behov for utvikling. Handelsstanden påpeker viktigheten av at den påbegynte reguleringsplanen for sentrum ivaretar tiltak for å ivareta det estetiske uttrykket.

Kommunens næringsapparat oppfattes som å ha for mange andre oppgaver, slik at dette kan gå på bekostning av kapasitet og kompetanse på rådgiving. Havbruksnæringen ønsker mer kontakt og samarbeid med utdanning og FoU-sektor.

4. Planer og utviklingstrekk for næringsutvikling

I dette kapittelet tar vi for oss de relevante planene og utredningene vi har gjennomgått i denne studien og presenterer de resultatene vi anser som mest relevante og interessante relatert til et mulig fremtidig næringssamarbeid i de fire kommunene. For en fullstendig liste over planverk gjennomlest og vurdert i denne studien, se vedlegg 3.

4.1 Strategisk næringsplan på regionalt nivå

I mange deler av landet er det operative regionråd som legger føringer på næringsarbeidet, og som er det naturlige møtepunktet for felles koordinering og innsats. Disse regionrådene utarbeider egne, overordnede strategiske næringsplaner som skal gjelde for medlemskommunene.

De fire kommunene i denne forstudien er med i to ulike regionråd. Bardu er medlem i Midt-Troms regionråd, mens de tre andre kommunene er medlem i Sør-Troms regionråd. Det er for tiden en prosess i Sør-Troms regionråd for å utarbeide en felles strategisk næringsplan for Sør-Troms. Denne planen vil dermed ikke inkludere Bardu kommune. Midt-Troms regionråd, der Bardu er medlem, har også begynt på en prosess med å lage regional næringsplan.

4.2 Planer på fylkeskommunalt nivå

Det finnes flere fylkeskommunale planer som er relevante for kommunene. I tillegg til de kommunale planene ligger det flere planer fra Troms fylkeskommune som vil være relevante å ta med seg videre inn i et mulig næringssamarbeid.

I Havbruksstrategi for Troms (2013) blir det uttrykt et ønske om å satse på havbruksnæringen i regionen. Man ønsker både å utvikle havbruket i seg selv og leverandørindustrien. På tidspunktet havbruksstrategien ble laget var det ikke utarbeidet en kystplan for kommunene i denne studien. I Kystplan Midt- og Sør-Troms (2015) er kommunene Gratangen, Lavangen og Salangen definert sammen med Harstad, Ibestad og Skånland i Astafjordområdet. I planen står det "Fjordområdene er begrenset både i areal og som resipienter, og betydelig økning av oppdrettsaktiviteten i disse områdene er ikke tilrådelig."

Slik vi tolker disse to planene opp mot hverandre, betyr det at det er politisk vilje på regionalt nivå til å satse videre på havbruk i regionen. Det kan ligge en begrensning i Astafjorden som lokasjon for videre satsing på næringen. Eksisterende konsesjoner og produksjoner blir ikke berørt av begrensningene i kystplanen og det gis åpning for en såkalt begrenset økning i oppdrettsarealet i Astafjorden. Hvordan man definerer begrenset økning og hvordan man definerer betydelig økning fremgår ikke klart og vil kunne være gjenstand for noe diskusjon. Kystplanen legger ingen begrensninger på satsinger på leverandørbedrifter eller andre tilhørende næringer til havbruk.

I Fylkesplan for Troms 2014-2025, har fylkeskommunen definert senterstrukturen i Troms. Fylkeskommunens strategi er å styrke regionssentrene for å skape vekst i hele fylket. Fylkeskommunen ønsker å tilpasse det offentlige tjeneste- og servicetilbudet i sentrene på en måte som bidrar til å øke vekstkraften i sentrene. Tromsø er som eneste by i fylket definert på øverste nivå, nivå 1, mens Harstad og Finnsnes er definert på nivå 2. Sjøvegan er, sammen med Storslett og Bardufoss, definert som senter på nivå 3. Setermoen er definert som senter på nivå 3 for forsvarets aktiviteter. Kommunesentrene i Lavangen og Gratangen er definert på nivå 4.

Regional plan for handel og service i Troms 2015-2024 legger fylkesplanens senterdefinisjoner til grunn. Via denne planen forsøker fylkeskommunens å styre større handelsetableringer på en måte som understøtter fylkeskommunens generelle senterstrategi, i tillegg til å ivareta hensyn som arealeffektivitet og jordvern.

I planen blir det estimert at det er potensial for utvidelse av handelsarealet i Sjøvegan med om lag 30%, mens handelsarealet i Setermoen har et utvidelsespotensial på om lag 25%. Dette er knyttet til framskrivinger av befolkningsvekst og økt kjøpekraft. Det bør nevnes at denne strategien først og fremst gjelder større handelsetableringer, definert ved handelsvirksomhet med areal på over 3000m^2. Unntaket fra bestemmelsene er handelsetableringer der man selger biler, landbruksutstyr, byggevarer og andre arealkrevende varer. Det finnes ingen handelssenter av denne størrelsen i noen av de fire kommunene i dag, og det foreligger heller ikke konkrete planer om slike etableringer. Planen er derfor i praksis ikke til hinder for nye handelsetableringer i noen av de fire kommunene.

I spørreundersøkelsen kom det frem at noe av det næringslivet er mest misfornøyd med, er veistandarden i regionen. For samferdselsutbygginger er det to planverk som er førende, Nasjonal transportplan (NTP) for de store, landsdekkende samferdselsårene og RTP for det fylkeskommunale samferdselsnettet. Stortingsmeldingen til forslag til NTP 2018-2029 ble presentert i april 2017. Her ligger det ikke inne noen satsinger i Sør-Troms. Heller ikke for gjeldende RTP, som per mai 2017 er under rullering, ligger det inne satsinger i de fire kommunene. Dette vil i praksis si at det ikke ligger inne noen politiske signaler fra verken nasjonalt eller fylkeskommunalt nivå som tilsier at det vil bli en vesentlig bedring i hovedveistandarden i regionen i årene som kommer.

4.3 Kommunale planer for næringsutvikling

Det er stor forskjell på i hvor stor grad kommunene har oppdatert planverket sitt relatert til næringsutvikling. De planene som typisk anses som mest relevante er strategisk næringsplan og arealplan. Det er stor variasjon i hvor oppdaterte planverkene til kommunene i regionen er. For en liste over planverk, se vedlegg 3.

Bardu og Salangen er de to kommunene i forstudien som har en næringsplan per dags dato. Både Bardu og Salangen har i sine næringsplaner valgt sentertilbud, inkludert handelsnæringen, som satsingsområde. Dette innebærer å forsøke å bygge opp de respektive kommunesentrene Setermoen og Sjøvegan, i tråd med fylkeskommunens strategi. I henhold til fylkeskommunens framskrivinger bør det være rom for å utvide sentrene på begge steder. Vi anser det likevel som en fordel at kommunene er koordinert i dette arbeidet. Med en halvtimes kjøretur mellom de to kommunesentrene kan det være en utfordring dersom satsingene fører til unødvendig konkurranse i lokalmarkedet og kannibalisme.

Det er viktig å ha et fungerende og operativt planverk. Uten gode arealplaner får man en mindre helhetlig tilnærming til arealpolitikken enn man ellers ville fått, med dårlig arealutnyttelse som typisk resultat. I verste fall kan dette skade næringsarbeidet betydelig. En god strategisk næringsplan som legger tydelige føringer for hvordan kommunen skal jobbe med næringsutvikling er også viktig. Dersom kommunene ser for seg å samarbeide kan det også være lurt å ha dette i bakhodet i fremtidige planprosesser, slik at man unngår eventuelle konflikter som kan lukes ut. Å forme planene på en måte som kommer hele regionen til gode vil også være fornuftig i den fasen kommunene er i nå. Vi anbefaler uansett at de kommunene som per i dag har mangelfullt planverk, i løpet av nærmeste fremtid oppdaterer eller utformer de planene som har mangler.

4.4 Nasjonale og regionale utviklingstrekk

Den fremtidige organiseringen av Forsvaret er et tema som direkte eller indirekte angår alle de fire kommunene i denne studien. Regjeringens forslag til fremtidig organisering, Stortingsproposisjon 151S 2015-2016, Kampkraft og bærekraft – langtidsplan for forsvarssektoren, mener mange vil innebære en nedtrapping av Forsvarets tilstedeværelse og aktiviteter i Nord-Norge. Som et motsvar til dette, har Troms fylkeskommune sammen med de berørte kommunene laget Tromsdokumentet. Dette er en utredning av en alternativ organisering av Forsvaret som forfatterne mener vil øke tilstedeværelsen og aktiviteten i Nord-Norge.

For de fire kommunene er det særlig Forsvarets aktiviteter på Setermoen og Evenes som er viktig for den lokale verdiskapingen. Det ligger i henhold til Tromsdokumentet ingen motsetninger mellom å satse på aktivitet på de to stedene, siden de representerer to ulike forsvarsgrener. I Tromsdokumentet blir det også referert til planer om å opprette Innovasjonsbase Nord i tilknytning til Setermoen Leir. Dette skal være et senter som skal jobbe for mer innovasjon og verdiskaping i privat næringsliv i tilknytning til forsvarsaktiviteten. Per i dag er verdiskapingen i privat næringsliv på forsvarsrelaterte aktiviteter svært lav i regionen, og det vil komme alle fire kommunene til gode om man får til å bygge en leverandørklynge som kan hente ut mer gevinst av Forsvarets tilstedeværelse i regionen.

Innovasjon Norge lanserte i 2015 Drømmeløftet, som skulle sette fokus på innovasjon og fremtidens norske næringsliv. Ut fra Drømmeløftet har Innovasjon Norge pekt på 6 markeder/utfordringer der norsk næringsliv har et særlig potensial:

- Havrommet
- Ren energi
- Bioøkonomi
- Kreativ næring og reiseliv
- Smarte samfunn
- Helse og velferd

Flere av disse nasjonale satsingsområdene er sammenfallende med prioriteringene man signaliserer lokalt i regionen. Både områdene havrommet og bioøkonomi passer godt for en region med en lokal havbruksnæring og et aktivt landbruk. I tillegg signaliserer regionen at man ønsker å satse mer på reiseliv, og dette passer inn i de nasjonale føringene fra Innovasjon Norge, og satsingene til Innovasjon Norge bør dermed kunne støtte opp om næringsutviklingen i regionen.

Den generelle trenden i næringsutviklingsarbeidet er at man i stadig større grad samarbeider regionalt der man tidligere hadde egne kommunale enheter. Dette kommer både som følge av en generell samfunnstrend med større enheter på tvers av kommunegrensene, men også fordi utviklingsarbeidet blir stadig mer krevende. Lokale bedrifter må oftere enn før forholde seg til

globale trender og internasjonale konkurrenter. I tillegg går omstillingstakten i næringslivet raskere og raskere. Dette stiller stadig større krav til utviklingsenhetene som skal bistå det lokale næringslivet. For å møte disse trendene velger man å organisere seg i større enheter med en bredere kompetansebase.

5. Næringsutviklingsaktører

5.1 Organisering i kommunene

Dagens lokale næringsutviklingstjenester er organisert på følgende måter:

Kommune	Hvordan?	Tilgjengelige årsverk	Næringsforening?
Bardu	Næringssjef Førstelinjetjeneste fra Vinn i Narvik	1 + kjøp av førstelinjetjeneste (tilsvarende ca. 0,2 årsverk)	Ja
Gratangen	Omstillingsorganisasjonen SPIRE Næringspropell i kommuneadministrasjon	1,5 årsverk i SPIRE, 0,5 i kommuneadministrasjon	Ja
Lavangen	Næringssjef	1	Nei
Salangen	I det kommunalt eide aksjeselskapet Astafjord Utvikling	Selskapet har 3,5 årsverk, 2 personer er knyttet til næringsarbeidet med til sammen 0,5 årsverk	Ja

Tabell 2. Næringsaktører i regionen

Samlet kapasitet på næringsutviklingsarbeidet i regionen i dag er altså ca. 4,7 årsverk.

5.2 Næringssamarbeid i regionen i dag

Det er ikke noe formell samarbeidsstruktur mellom disse utviklingsenhetene per i dag, men det virker å være mye uformell kompetansedeling og praktisk samarbeid mellom aktørene.

Bardu og Salangen har felles landbruksenhet. Selv om landbruksrådgiverne tradisjonelt ofte ikke har blitt sett på som en del av næringsutviklingstjenestene, mener vi det er viktig å styrke anerkjennelsen av den jobben landbruksenhetene gjør. Landbruket er en sentral del av næringslivet i mange norske distriktskommuner, også i de fire i denne studien. Dette samarbeidet mellom Bardu og Salangen må vurderes videreført og muligens utvidet også inn i et større næringsutviklingssamarbeid i regionen.

Innenfor reiseliv er det et formalisert samarbeid på tvers av kommunegrensene, blant annet ved destinasjonsselskapet Visit Narvik som markedsfører tilbud både i Gratangen og Bardu. De to andre kommunene har foreløpig ikke forpliktet seg til å delta i dette samarbeidet.

Kompetansemessig utfyller ressursene i kommunene hverandre godt og kompetansen fremstår som godt tilpasset næringslivets behov. Dessuten virker personkjemien mellom aktørene i de fire kommunene å være god, noe som letter et arbeid med å formalisere samarbeidsstrukturene.

Kommunene Bardu, Lavangen og Salangen får i 2017 tilført 700.000 hver fra fylkeskommunen til kommunale næringsfond. Gratangen er omstillingskommune, og får i omstillingsperioden ikke kommunale næringsfondsmidler.

Tildelinger til kommunale næringsfond har blitt betydelig redusert de siste årene. Hvordan fremtiden til kommunale næringsfond blir, er generelt noe usikkert. Etter modell fra andre kommuner, er det derfor mulig å se for seg at både forvaltning og markedsføring av næringsfondene er noe kommunene kan samarbeide om i fremtiden.

Selv om regionen ikke har noe formalisert samarbeid på næringsutviklingstjenester i dag, har kommunene samarbeid på andre områder, i ulike konstellasjoner. Eksempler på tjenester som blir samarbeidet om er lønn, skatt, barnevern, kart og oppmåling, brann og redning og landbruksveileder. Disse erfaringene fra samarbeid på andre områder bør være positive for et mulig samarbeid også på næringsutvikling.

5.3 Kapasitet og kompetanse

Noe av utgangspunktet for at de fire kommunene ønsket å sette i gang prosjektet Næringsvennlig region, er at kommunene mener dagens utviklingsressurser i regionen er for spredte og sårbare. Næringslivet gir dagens apparat generelt gode tilbakemeldinger og kompetansen til ressursene i de fire kommunene fremstår som god.

Hovedutfordringen for kommunene er at alle fire kommunene hver for seg har begrensede ressurser å bruke på næringsutvikling. Dette gjør at det blir vanskelig å bygge opp kompetente miljø som jobber dedikert med temaet. Dagens kapasitet og kompetanse i de fire kommunene fremstår likevel som godt tilpasset det lokale næringslivets utviklingsbehov. Begrensede ressurser gjør likevel at man blir sårbare ved sykdom, oppsigelser og lignende hos nøkkelpersoner. I tillegg etterspør næringsressursene selv større fagmiljø og samhandlingsmuligheter, særlig for å sikre egen kompetanseutvikling.

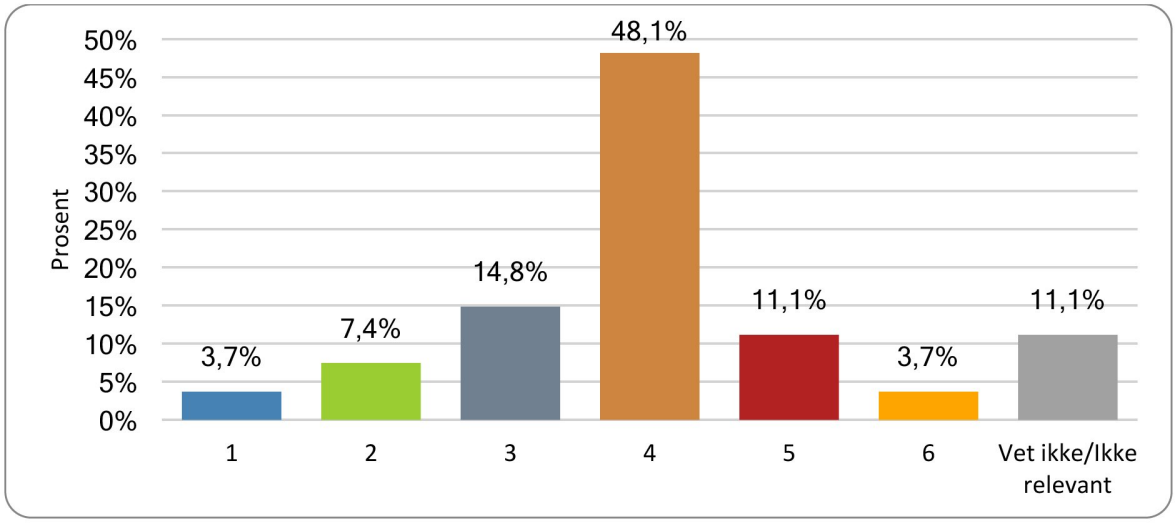

Figur 11: «I hvor stor grad er det samsvar mellom mål og ambisjoner for næringsutviklingsarbeidet og tilgjengelige ressurser?»

I hvor stor grad det er samsvar mellom mål/ambisjoner for næringsarbeidet og tilgjengelige ressurser, er et spørsmål vi utelukkende har stilt kommunepolitikere og -administrasjon. Figuren viser at det er sprik i resultatene, men om lag halvparten av respondentene gir samsvaret en score på 4. Å ha et samsvar mellom mål og tilgjengelige midler anses som veldig sentralt. Derfor er det er viktig for regionen å jobbe videre med dette feltet for å skape en felles virkelighetsforståelse for alle parter.

5.4 Innovasjonsøkosystem i regionen

Aktørene i de fire kommunene er en del av et større nasjonalt og regionalt innovasjonssystem som påvirker det lokale næringslivet direkte eller indirekte i større eller mindre grad. Både store nasjonale aktører, regionale aktører og utviklingsselskap utenfor regionen vil kunne påvirke utviklingsarbeidet i regionen.

Følgende aktører er en del av regionens innovasjonsøkosystem:

Hvem	***Beskrivelse***	***Hvor?***
Innovasjon Norge	Bidrar med direktefinansiering til bedrifter, i tillegg til ulike verktøy knyttet til omstilling	Nasjonal aktør
SIVA	Bidrar med finansiering til inkubatorer og næringshager i hele Norge	Nasjonal aktør
UiT	Nord-Norges største FoU-aktør. Har campus både i Harstad, Narvik og Tromsø	Nasjonal/regional aktør
Lokale videregående skoler	Har kontakt og samarbeid med lokalt næringsliv i sin region	Lokal/regional aktør
Troms fylkeskommune	Bidrar med midler til infrastruktur, kommunale næringsfond og andre utviklingstiltak	Fylkeskommunal aktør
Destinasjonsselskaper som Visit Senja og Visit Narvik	Bidrar med markedsføring og verktøy for samhandling i reiselivsbransjen	Regionvis
Forskningsparken Narvik	Arbeider med kommersialisering av forskningsbaserte ideer samt bedriftsetableringer fra gründere, særlig i tilknytning til UiT Narvik	Narvik
KUPA	Leverer utviklings- og innovasjonstjenester i hele Nord-Norge	Harstad og Tromsø
Vinn	Konsulentselskap som jobber med bedrifts- og gründerutvikling	Narvik

Senja Næringshage	Næringshage lokalisert i Finnsnes	Finnsnes
Næringshage Nord	Næringshage lokalisert på Bardufoss	Bardufoss

Tabell 3. Regionens innovasjonsøkosystem.

6. Samarbeid med forsknings- og utdanningsmiljø

6.1 Videregående skoler

Det er tre videregående skoler i og i tilknytning til regionen: Sjøvegan, Narvik og Bardufoss. I tillegg ligger det to videregående skoler i Harstad, Stangnes og Heggen. Særlig elever fra Gratangen sogner til Narvik, mens særlig elever fra Bardu sogner til Bardufoss.

Det har blitt sendt ut spørreundersøkelser til de videregående skolene, med totalt fem svar. Av disse kommer fire av svarene fra ansatte ved Sjøvegan videregående skole, det siste svaret fra Heggen videregående skole. Svarene må tolkes i lys av svarprosenten, men det kan tyde på at det lokale næringslivet har et godt samarbeid med den lokale videregående skolen, særlig knyttet til yrkesfag med utplasseringer av elever og mottak av lærlinger. I tillegg har det blitt gjennomført andre samarbeidsprosjekter mellom skolen og det lokale næringslivet. Næringslivet selv har blitt spurt om sitt forhold til de lokale utdanningsinstitusjonene, og svarene fra næringslivet bekrefter dette inntrykket.

I 2017 ble det satt i gang et treårig prosjekt som heter «Arena skole-næringsliv i Sør-Tromsregionen», ledet av KUPA i Harstad. Prosjektet er finansiert av Troms fylkeskommune. Dette prosjektet skal både føre til økt samarbeid mellom skole- og næringsliv, mellom skolenivåene og gi faglig påfyll og inspirasjon til å utføre nye samarbeidsprosjekter. Det er ventet at dette prosjektet vil gi et løft i samarbeidet mellom skole og næringsliv i regionen.

6.2 Høyskole- og forskningsmiljø,

Spørreundersøkelsen viser at få av bedriftene i regionen har hatt prosjekter eller samarbeid med høyskole- og forskningsmiljø. Dette har trolig både sammenheng med strukturen i næringslivet, som i svært stor grad består av aksjeselskap med få ansatte eller enkeltpersonforetak. I tillegg er det ingen høyskole- eller forskningsmiljø som er lokalisert i de fire kommunene. Det nærmeste miljøet rent geografisk er UiT, som har campuser både i Harstad, Tromsø og Narvik. Havbruksnæringen er sentral i regionen og UiT har et anerkjent forsknings- og utdanningsmiljø innenfor den sektoren.

Studiesenteret.no AS er et utdanningsnettverk som pr 1. juni 2017 organiserer 40 studiesentra i 15 fylker. Studiesenterer.no AS samarbeider med flere høgskoler/universitet, og nettverket er en nasjonal struktur for høgskoleutdanning og livslang læring. Både Gratangen, Lavangen og Salangen er godkjente studiesteder.

7. Styrker og svakheter ved næringsutviklingstjenestene

7.1 Vurdering av styrker og svakheter

For å lage et oversiktlig og tydelig bilde av styrker og svakheter ved næringsutviklingstjenestene ved dagens organisering har vi gjennomført en enkel analyse på bakgrunn av suksessfaktorene for god næringsutvikling som ble redegjort for i kapittel 2.2.

I modellen under har vi laget en overordnet vurdering av regionens styrker og svakheter. Vi har valgt å bruke en trafikklysmodell der rød farge indikerer forhold der en har svakheter og grønn farge indikerer forhold der man har styrker. Gul farge er brukt der det er tvetydige tilbakemeldinger fra informantene i prosjektet eller der Proneo mener man har potensial for forbedring som bør følges opp.

Figur 12. Trafikklysmodell – Vurdering av styrker og svakheter

De kommunale tjenestene for bistand til næringsutvikling framstår i dag som forholdsvis omfattende, og kapasitetsmessig godt tilpasset etterspørselen i regionens næringsliv. Samlet sett har man i underkant av 5 årsverk øremerket næringsutvikling i de 4 kommune. Landbruksveilederressursene kommer i tillegg. Kompetansen på førstelinjetjeneste og grunnleggende bistand til etablerere får gode tilbakemeldinger fra intervjuobjektene i alle kommuner. Tjenestene virker å være lett tilgjengelige for befolkningen, og den lokale tilstedeværelsen i hver kommune anses som en styrke, til dels som en nødvendighet.

Svakheter som kommer fram er at flere av næringsutviklerne er tillagt andre oppgaver enn rene næringsutviklingstjenester. I perioder hvor slike oppgaver blir omfattende kan det være vanskelig å prioritere næringsutviklingsarbeid. Vår vurdering er at kapasiteten i utgangspunktet er god, men at bruk av ressursene til andre arbeidsoppgaver enn næringsutvikling gjør at den oppleves som begrenset.

Det er også flere signaler på at medarbeiderne mangler noe kompetanse på rådgiving når det gjelder den totale mengden av tilgjengelige offentlige virkemidler. Videre etterspørres det mer spesialisert kompetanse, særlig blant godt etablerte bedrifter med fortsatt vekstpotensial.

Tilbakemeldingene vi har fått tyder på at det lokale næringslivet har godt samarbeid med de videregående skolene i regionen, men få av bedriftene har hatt prosjekter eller samarbeid med regionale eller nasjonale forsknings- og utviklingsmiljø. Her må det antes at det ligger store muligheter i mer samhandling mellom næringslivet og FoU-miljøene, noe både bedriftene og næringsutviklerne selv påpeker.

Det er ikke utarbeidet regional strategisk næringsplan. Bare to av kommunene har oppdatert næringsplanverk, med tydelige mål og ansvarsforhold. Det at de andre kommunene, og heller ikke regionen samlet sett, har felles visjoner og realistiske mål for næringsutviklingsarbeidet anses som en svakhet. Det gjør at den enkelt kommunes rolle i form av mål, ambisjoner og ønsket utviklingsretning i det regionale næringsutviklingssamarbeidet framstår som uklar. Samtidig framstår kommunene som samstemte når det gjelder prioriteringer for regionen. Innsatsområdene havbruk, reiseliv, landbruk og forsvar er det stor enighet om i kommunene.

Bardu kommune er med i Midt-Troms regionråd, og de tre andre kommunene i Sør-Troms. Vi har ikke fått noen tilbakemeldinger som tyder på at dette vil være kritisk eller problematisk for et regionalt næringssamarbeid. Det at Gratangen tydelig ønsker å være mer sørvendt mot Narvik oppleves heller ikke som problematisk for de andre kommunene, tvert imot. At Bardu i mange sammenhenger retter seg nordover mot Målselv, særlig i forsvarsarbeidet, oppleves også som naturlig og uproblematisk.

Slik næringsutviklingsarbeidet er organisert i dag med enkeltpersoner i hver kommune framstår det som sårbart overfor uventede hendelser som sykdom, jobbskifte og personkonflikter. Det tar lang tid å opparbeide kjennskap til og kompetanse på en kommunes utfordringer, og en næringsutvikler som forsvinner vil etterlate seg et tomrom som det tar tid å fylle. Samtidig oppleves det å være lite gjennomtrekk i stillingene, betydelig stabilitet og fullt mulig å rekruttere inn ønsket kompetanse.

Det kom også fram flere kommentarer til måten næringsutviklingsarbeidet er finansiert på. I noen av kommunene er utviklerne ansatt direkte i kommunen. Da må det antas at finansiering av stillingen er av langsiktig karakter, men dette må ses opp imot at det da er lett å legge tilleggsoppgaver på næringsutvikleren. I andre kommuner kommer store deler av finansieringen av næringsarbeidet gjennom inntekter utenom kommunens bevilgninger. Kildene kan være eksternt prosjektarbeid og salg av forskjellige typer rådgiving.

Kommunene prioriterer næringsarbeid høyt, og bruker betydelige ressurser også i dag, men med noe variasjon mellom kommunene. Det oppleves at midler som kan brukes på næringsutviklingsprosjekter, for eksempel via kommunale næringsfond, er under sterkt press.

En offensiv utviklingskultur og kultur for entreprenørskap er en viktig suksessfaktor for god næringsutvikling. Næringslivet i regionen kjennetegnes av småbedrifter, fullt ut opptatt med daglig drift og med liten kapasitet til utviklingsarbeid. Dette er en utfordring, og stiller store krav til næringsutviklerrollen.

7.2 Innspill til forbedring av næringsutviklingstjenestene (fra undersøkelser og intervju)

Flere av intervjuobjektene framhevet at det er ønskelig å rendyrke rollen som næringsutvikler, slik at det blir mulig å få økt fokus på de større og tyngre prosjektene. Det er også et ønske om at næringsutviklerne må bli mer spesialiserte og fagorienterte innenfor regionens nåværende og framtidige vekstområder, der hvor områdene kan betegnes som regionovergripende.

Kompetansemiljø utenfor kommunene bør trekkes inn i slike «fagnettverk», og her kan næringsutviklerne også ha en viktig rolle som limet i nettverket.

Andre innspill er ønsker om endring i organisering av tjenestene – helt konkret ønske er «endring fra allround til spisskompetanse, og fra enkeltpersoner til kompetansemiljø». Kommunene har gode erfaringer med samarbeid på andre områder, og dette understøtter etablering av regionalt samarbeid også på næringsutviklingssida.

I samtalene ble det framhevet at næringslivet skal stå i sentrum for utvikling og forbedring av tjenestene. Næringslivet har ikke fokus på kommunegrenser, og det bør heller ikke organisering av næringslivstjenestene ha.

8. Konklusjon og anbefalinger

8.1 Prinsipper for videre næringsutviklingsarbeid

Målet med forstudien er å anbefale innhold i og prinsipper for organisering av det regionale næringsutviklingsarbeidet.

Forstudien skal i tillegg gi anbefaling videre fremdrift i prosjektet.

Uavhengige av valg av samarbeidsform og andre praktiske spørsmål bør framtidig samarbeid om næringsutviklingstjenestene i regionen bygge på følgende prinsipper:

- Regionens politiske og administrative ledelse – og næringsutviklingsressursene – må være tydelige på at samarbeid er veien å gå for å bygge et robust næringsutviklingsmiljø. Dagens situasjon med egne kommunale løsninger er for sårbart, lite kostnadseffektivt og gir ikke rom for utvikling av spisskompetanse
- Næringsutviklingsressursene, særlig breddekompetansen, må være tilgjengelig i hele regionen. Breddekompetanse tolkes som bistand til gründere, finansieringsordninger, prosessveiledning, nettverk med mer.
- Næringslivet er tydelige på at næringsutviklingsressursene må gis muligheter til å utvikle spisskompetanse innen næringer/bransjer av stor betydning for regionen. Denne spisskompetansen må ikke nødvendigvis finnes i egen kommune, men må være lett tilgjengelig i regionen
- Landbruksveilederrollen må vurderes bli inkludert som en del av næringsutviklingstjenestene
- Regional forståelse av at kommunene utfyller hverandre godt, både geografisk og næringsmessig, og at næringsmessige innsatsområder/strategier ikke nødvendigvis må ha like stor relevans for alle kommuner – men at de er viktige for regionen
- Selv om det er de fire kommunene i denne studien som har tatt initiativ til et samarbeid, gjør geografien at man bør være åpne for å se på andre samarbeidskonstellasjoner dersom det er hensiktsmessig. Næringslivet er entydige på at kompetanse, nettverk og kvalitet på tjenestetilbud er viktigere enn kommunegrenser i det kommende samarbeidet og har ingen innvendinger mot at andre kommuner enn de fire i denne studien går sammen om et samarbeid.
- For å bli tydeligere på den enkelte kommunes rolle i det regionale næringsutviklingssamarbeidet, bør kommunene sørge for å lage/oppdatere egne strategiske næringsplaner der disse mangler eller er mangelfulle

- Man må søke å få enda mer effektiv utnyttelse av næringsutviklingsressursene – i sum må det bli mer næringsutvikling for pengene
- Det anses ikke som klokt å starte prosessen med etablering av eget selskap – samarbeidet må sette seg ytterligere før man går til det skrittet. Etablering av et eget selskap anses heller ikke som avgjørende for det praktiske samarbeidet
- Fylkeskommunen støtter opp om satsingen fordi de er opptatt av at det utvikles robuste og kompetente utviklingsmiljø i regionen

8.2 Anbefaling til organisering

Basert på prinsipper som redegjort for i kapittel 8.1, anbefaler vi følgende organisering av næringsutviklingsarbeidet:

Kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen etablerer et formelt samarbeid om næringsutviklingsarbeid. Dersom praktiske hensyn tilsier det og kommunene selv ønsker det, bør det kunne vurderes andre samarbeidskonstellasjoner enn dagens fire kommuner.

Samarbeidet må formaliseres og avtalefestes. Både rent samarbeid mellom kommunene og vertskommunemodell er mulig. Forprosjektet må avklare følgende:

- Innholdet i næringsutviklingstjenestene
- Kompetansebehovet i næringsutviklingstjenestene
- Økonomiske rammer og forutsetninger for samarbeidet
- Andre forhold:
    - Samarbeidsform/organisering
    - Ledelse og styring
    - Rolle og ansvarsfordeling
    - Kompetanseutvikling
    - Lokalisering og tilgjengelighet
    - Koordinering av ressurser
    - Samarbeid med eksterne utviklingsaktører, FoU-aktører og andre relevante aktører

Det etableres foreløpig ikke eget selskap, men dette bør være et alternativ på lang sikt. Både AS og IKS kan være aktuelle selskapsformer.

Forstudien anbefaler en utvikling i tre trinn:

1. Utvikling og implementering av desentralisert løsning med formalisert samarbeid om næringsutviklingsarbeidet i regionen. Varighet ca. 6 måneder. Dette gjøres i et eget forprosjekt som eies av de 4 kommunene, Gratangen som omstillingskommune er oppdragsgiver. Forprosjektet kan finansieres av Troms fylkeskommune, IN (Næringsvennlig region) og kommunene
2. Utprøving av desentralisert, formalisert samarbeid om næringsutviklingsarbeidet i regionen. Varighet ett til to år. Eies av de 4 kommunene i fellesskap. Kan finansieres av kommunene, med støtte fra Troms fylkeskommune.
3. Etablering av felles næringsutviklingsselskap vurderes, basert på erfaringer fra desentralisert samarbeid.

Vedlegg

1 Utsendte spørreundersøkelser og svar

Resultatene fra spørreundersøkelsen er for store til å legges inn i dette dokumentet på en hensiktsmessig måte. Prosjekteier og styringsgruppa får tilsendt filer med komplette resultater fra spørreundersøkelsen i to ulike formater:

- grafiske, lettleselige resultater i PowerPoint-format.
- råtallene i Excel-format.

2 Oversikt intervju

Kommune	Næringsliv	Administrativt nivå	Politisk nivå	Utviklingsselskap
Bardu	8 personer	Rådmann 8 etatsledere	Ordfører 7 fra formannskap	Kommunalt ansatt næringsutvikler
Gratangen	8 personer	Rådmann 6 etatsledere	Ordfører 4 fra formannskap	Spire Omstilling Leder Prosjektleder
Lavangen	9 personer	Rådmann 4 etatsledere	Ordfører Samlet kommunestyre	Kommunalt ansatt næringsrådgiver
Salangen	8 personer	Rådmann 3 etatsledere	Ordfører 4 fra formannskap	Astafjord Utvikling AS Leder Prosjektleder

I tillegg har det blitt gjennomført intervjuer med regionleder i Midt-Troms og Sør-Troms samt fylkesråd for næring i Troms fylke og konstituert næringssjef i Troms fylkeskommune

3 Oversikt over dokumentasjon

<u>Troms fylkeskommune:</u>
Kystplan Midt- og Sør-Troms (2015)
Fylkesplan for Troms 2014-2025
Arktisk landbruk – ei næring med mange muligheter, Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025
Regional plan for handel og service i Troms 2015-2024
Strategi for utvikling av petroleumsnæringen i Troms (2012)
Strategi for reiselivet i Troms 2013-2017
Arktisk innovasjon – FoU-strategi for Troms
Havbruksstrategi for Troms (2013)
Tromsdokumentet

<u>Bardu kommune:</u>
Strategisk næringsplan 2010-2015, Plan-del
Kommunal planstrategi og plansystem (2012)
Kystplan Midt- og Sør-Troms (2015)

<u>Gratangen kommune:</u>
Spire, omstillingsprogram Gratangen kommune 2013-2018
Prosjekt for Kommuneplanens samfunnsdel
Kystplan Midt- og Sør-Troms (2015)

proneo

Lavangen kommune:
Manger arealplan, men Kystplan Midt- og Sør-Troms (2015) gjelder også for Lavangen

Salangen kommune:
Salangen som egen kommune mot 2040 (2016)
Forslag til planprogram med planstrategi, revisjon kommuneplan (2017-2027)
Strategisk Næringsplan, 2017-2020
Kystplan Midt- og Sør-Troms (2015)
Følgende planer er påbegynt og av betydning og det henvises til disse i Strategisk Næringsplan:

- Reguleringsplan for Salangsverket
- Reguleringsplan for sentrum
- Reguleringsplan for Arena Elvenes
- Beitebruksplan

4 Intervjutema

Intervjutema	Hjelpespørsmål
Næringslivets behov	• Hva er næringslivets behov når det gjelder næringsutviklingstjenester?
Planer for næringsutvikling	• Hvilke planer har vi for næringsutvikling i regionen? • Er planene forankret hos næringslivet? • Er planene forankret hos nøkkelaktører som jobber med næringsutvikling (regionalt og kommunalt nivå)? • Hva er eventuelt «gapene»?
Næringsutviklerrollen i dag	• Organisering på regionsnivå og kommunalt nivå • Ressurser og kompetanse • Samarbeidsklima mellom aktørene • Sterke og svake sider ved dagens organisering • Nettverk og grensesnitt mot nasjonale og regionale aktører
Tjenester tilpasset næringslivets behov	• Har man tydelig definert hvilke tjenester det offentlige kan bidra med i arbeid med vekst og utvikling i bedrifter? • Har man den kompetanse og kapasitet som kreves for å følge opp?
Samarbeid med forsknings- og utdanningsmiljø i	• Hva er de viktigste utdannings- og forskningsmiljøene i regionen

regionen	• Hvordan bidrar disse miljøene til å fremme vekst og utvikling i næringslivet i regionen?
Roller og ansvarsforhold	• Hvilke aktører bør være involvert i arbeid med næringsutvikling, og hvordan bør arbeidsdelingen være mellom de ulike aktørene?
Næringsutviklerrollen i framtiden	• Hva bør kjennetegne den framtidige næringsutviklerrollen? • Hvilke prinsipper bør være styrende for framtidig organisering av næringsutviklerrollen: • På regionnivå? • På kommunalt nivå?

5 Prosjektplan forprosjekt

Prosjektplan forprosjekt næringsvennlig region Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen datert 23. juni 2017

Prosjektplan forprosjekt

Næringsvennlig region

for kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen

VERSJON 1.0

23. juni 2017

PROSJEKTANSVARLIG

Ole Kristian Severinsen

Rådmann

Gratangen kommune

PROSJEKTLEDER

Knut Baglo

Proneo AS

proneo

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 Mål og rammer 3
1.1 Bakgrunn 3
1.2 Langsiktige effekter 5
1.3 Resultatmål for hovedprosjektet 6
1.4 Resultatmål for forprosjekt 6
1.5 Rammer og avgrensning 6
1.6 Sluttdokumentasjon 6
2 Prosjektorganisering 7
2.1 Prosjektledelse 7
2.2 Øvrige roller og bemanning 7
3 Prosjektoppfølging 8
3.1 Beslutningspunkt 8
3.2 Statusrapportering 8
3.3 Milepæler 9
4 Målgrupper, interessenter og kommunikasjonsstrategi 9
5 Risikovurdering og kvalitetssikring 9
6 Gjennomføring 11
6.1 Hovedaktiviteter 11
6.2 Tids og ressursplaner 13
8 Kontrakter og avtaler 14
8.1 Kontrakter med underleverandører 14

1 Mål og rammer

1.1 Bakgrunn

Verktøyet Næringsvennlig kommune anvendes i dag i enkeltkommuner. Målsettingen er å tilby bedre og mer relevante tjenester overfor lokalt næringsliv, som igjen skal bedre lønnsomheten i næringslivet og føre til flere arbeidsplasser.

Flere kommuner planlegger ulike former for samarbeid om næringsutvikling, og det er behov for et verktøy som kan være til hjelp når næringssamarbeid skal utvikles, etableres og implementeres i en region.

Innovasjon Norge ønsker å utvikle Næringsvennlig region til å bli et verktøy for kommuner, regioner, fylkeskommuner og andre offentlige aktører som arbeider med nærings- og regionutvikling.

Om verktøyet næringsvennlig region (NVR)

Ulike former for offentlige tjenester til næringslivet skal bidra til vekst, økt lønnsomhet og flere arbeidsplasser i bedriftene.

Verktøyet Næringsvennlig region (NVR) er et utviklingsprogram for aktører som jobber med næringsutvikling på regions- og kommunenivå. Verktøyet har sitt utspring i Næringsvennlig kommune (NVK), som er anvendt i flere norske kommuner.

Mange kommuner har planer om mer samarbeid, m.a. på næringsutviklingsområdet, og det er behov for et verktøy som kan være til hjelp når næringssamarbeid skal utvikles og gjennomføres på regionsnivå.

Det er vinteren/våren 2017 gjennomført to pilot-forstudier, henholdsvis på Fosen (7 kommuner) og i Sør-Troms (4 kommuner).

Basert på erfaringer fra de to forstudiene skal det piloteres to forprosjekter i de samme geografiske områder.

Forstudien i Sør-Troms, for kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen, ble gjennomført i perioden februar til juni 2017. Sluttrapporten ble vedtatt av styringsgruppa i møte den 19. juni. Sluttrapporten skal til politisk behandling i alle fire kommuner i løpet av september og oktober. Eventuelt vedtak om videreføring i et forprosjekt fattes av kommunene.

Målet for forstudien var å etablere forståelse for regionens, kommunenes og andre aktørers roller og oppgaver når det gjelder næringsutvikling, næringslivets behov og regionens ambisjonsnivå og strategier for næringsutvikling.

Basert på denne felles forståelsen, skulle forstudiet utvikle forslag til innhold i og prinsipper for organisering av det regionale næringsarbeidet.

Forstudien kom med følgende konklusjon og anbefaling:

Uavhengig av samarbeidsform og andre praktiske spørsmål bør framtidig samarbeid om næringsutviklingstjenestene i regionen bygge på følgende prinsipper:

- Regionens politiske og administrative ledelse – og næringsutviklingsressursene – må være tydelige på at samarbeid er veien å gå for å bygge et robust næringsutviklingsmiljø. Dagens situasjon med egne kommunale løsninger er for sårbart, lite kostnadseffektivt og gir ikke rom for utvikling av spisskompetanse
- Næringsutviklingsressursene, særlig breddekompetansen, må være tilgjengelig i hele regionen. Breddekompetanse tolkes som bistand til gründere, finansieringsordninger, prosessveiledning, nettverk med mer.
- Næringslivet er tydelige på at næringsutviklingsressursene må gis muligheter til å utvikle spisskompetanse innen næringer/bransjer av stor betydning for regionen. Denne spisskompetanse må ikke nødvendigvis finnes i egen kommune, men må være lett tilgjengelig i regionen
- Landbruksveilederrollen må vurderes bli inkludert som en del av næringsutviklingstjenestene
- Regional forståelse av at kommunene utfyller hverandre godt, både geografisk og næringsmessig, og at næringsmessige innsatsområder/strategier ikke nødvendigvis må ha like stor relevans for alle kommuner – men at de er viktige for regionen
- Selv om det er de fire kommunene i denne studien som har tatt initiativ til et samarbeid, gjør geografien at man bør være åpne for å se på andre samarbeidskonstellasjoner dersom det er hensiktsmessig. Næringslivet er entydige på at kompetanse, nettverk og kvalitet på tjenestetilbud er viktigere enn kommunegrenser i det kommende samarbeidet og har ingen innvendinger mot at andre kommuner enn de fire i denne studien går sammen om et samarbeid.
- For å bli tydeligere på den enkelte kommunes rolle i det regionale næringsutviklingssamarbeidet bør kommunene sørge for å lage/oppdatere egne strategiske næringsplaner der disse mangler eller er mangelfulle
- Man må søke å få enda mer effektiv utnyttelse av næringsutviklingsressursene – i sum må det bli mer næringsutvikling for pengene
- Det anses ikke som klokt å starte prosessen med etablering av eget selskap – samarbeidet må sette seg ytterligere før man går til det skrittet. Etablering av et eget selskap anses heller ikke som avgjørende for det praktiske samarbeidet
- Fylkeskommunen støtter opp om satsingen fordi de er opptatt av at det utvikles robuste og kompetente utviklingsmiljø i regionen

Basert på disse prinsippene anbefaler forstudien følgende organisering av næringsutviklings-arbeidet:

Kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen etablerer et formelt samarbeid om næringsutviklingsarbeid. Dersom praktiske hensyn tilsier det og kommunene selv ønsker det, bør det kunne vurderes andre samarbeidskonstellasjoner enn dagens fire kommuner.

Samarbeidet må formaliseres og avtalefestes. Både rent samarbeid mellom kommunene og vertskommunemodell er mulig. Forprosjektet må avklare følgende:

- Innholdet i næringsutviklingstjenestene
- Kompetansebehovet i næringsutviklingstjenestene
- Økonomiske rammer og forutsetninger for samarbeidet
- Andre forhold:
    - Samarbeidsform/organisering
    - Ledelse og styring
    - Rolle og ansvarsfordeling

proneo

- Kompetanseutvikling
- Lokalisering og tilgjengelighet
- Koordinering av ressurser
- Samarbeid med eksterne, FoU mm

Det etableres foreløpig ikke eget selskap, men dette bør være et alternativ på lang sikt. Både AS og IKS kan være aktuelle selskapsformer.

Forstudien anbefaler en utvikling i tre trinn:

1. Utvikling og implementering av desentralisert løsning, formalisert samarbeid om næringsutviklingsarbeidet i regionen. Varighet 6 mnd. Eget forprosjekt. Eies av de 4 kommunene, Gratangen som omstillingskommune oppdragsgiver. Kan finansieres av Troms fylkeskommune, IN og kommunene
2. Utprøving av desentralisert, formalisert samarbeid om næringsutviklingsarbeidet i regionen. Varighet ett til to år. Hovedprosjekt. Eies av de 4 kommunene i fellesskap. Kan finansieres av kommunene, med støtte fra Troms fylkeskommune.
3. Eventuell etablering av felles næringsutviklingsselskap vurderes, basert på erfaringer fra regionalt samarbeid.

Denne prosjektplanen er et forslag til videreføring i et forprosjekt (trinn 1 i anbefalingen fra forstudie) i Sør-Troms, og er en del av sluttdokumentasjonen.

Prosjektplanen for forprosjektet er basert på konklusjonene og anbefalingene fra sluttrapporten fra forstudien samt den foreløpige konseptbeskrivelse for de ulike fasene i NVR som framstilt i figuren nedenfor:

Faser	Forstudie	Forprosjekt	Hovedprosjekt	
	Strategiutvikling	**Detaljere og forankre**	**Utvikle**	**Gjennomføre**
Formål	Forstå regionens, kommunens og andre næringsaktørers rolle når det gjelder arbeid med næringsutvikling - Hvilke aktører er involvert (politisk og administrativt)? - Hvilken rolle og oppgaver har de? - Hva er ambisjonene og planene for arbeid med næringsutvikling? - Hvordan samarbeider vi i dag? - Hva er behovet til næringslivet? - Variasjon mellom kommuner? Utvikle prinsipper for organisering basert på analyse	Utvikle detaljert organisering: - Regionsnivå - Samarbeidsformer mellom kommunene - Den enkelte kommune Teste, detaljere, forankre og beslutte organisering	Detaljere og bygge ny organisering rundt næringsutviklerrollen i regionen Utarbeide overgangs- og implementeringsplaner Informasjon og kommunikasjon Opplæring	Gjennomføre overgangs- og implementeringsplaner Implementere organisatoriske endringer Evaluere og lære av prosessen – plan for forbedringer
Leveranse	• Analyse av NÅ-situasjonen • Oppsummering av endringsbehov, herunder strategiske implikasjoner for ny organisering • Beslutte prinsipp for ny overordnet vurdering, som man skal jobbe videre med i de neste prosjektfasene • Prosjektplan forprosjekt	• Aktørkart (samlet for regionen) • Organisasjonskart (alle nivå) • Beskrivelse av roller, ansvar og arbeidsdeling (region, kommune -> politisk og administrativt) • Beskrivelse av arbeidsprosesser (overordnet) • Detaljert organisering godkjent • Prosjektplan hovedprosjekt	• Komplette kart for ny organisasjonsstruktur med funksjonsbeskrivelser • Beskrivelse av lederfora • Fullmaktsstruktur • System for måling av resultater • Overgangs- og implementeringsplaner • Planer for opplæring og organisasjonsutvikling	• Ny organisasjon implementert og ansvar overført til linjen • Gjennomført evaluering og identifisert nødvendige tiltak og tilpasninger

1.2 Langsiktige effekter

Utvikling av lønnsomt næringsliv i regionen gjennom økt bevissthet og høyere kvalitet på det offentlige tjenestilbudet til regionalt næringsliv.

1.3 Resultatmål for hovedprosjektet

Etter endt hovedprosjekt skal man ha etablert en organisering av næringsapparatet som legger til rette for bedre offentlige tjenester for næringsutvikling i regionen, gjennom et mer kompetent og mer hensiktsmessig organisert næringsapparat.

Viktige forutsetninger for organiseringen vil blant annet være:

- Tjenester tilpasset næringslivets behov
- Rask saksbehandling, brukervennlige kanaler og god service for næringslivet
- Et tydelig lederskap med klare roller og ansvarsforhold for aktørene i næringsapparatet
- Gode arenaer for samarbeid mellom kommuner/region, forsknings- og utviklingsmiljøer, utdanningsinstitusjoner og næringsliv
- Samsvar mellom ambisjonsnivå, økonomiske ressurser og menneskelige ressurser

1.4 Resultatmål for forprosjekt

Forprosjektet skal utvikle og etablere et formalisert, regionalt samarbeid om næringsutviklingsarbeid mellom kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen.

Arbeidet skal følge Innovasjon Norge sin PLP-metodikk. Tentativ framdriftsplan for forprosjekt og hovedprosjektet er som vist i tabellen under:

Utviklingsfase	Gjennomført innen
Forprosjekt	April 2018*
Hovedprosjekt	April 2019**

* Sluttdato for forprosjekt utsatt fra mars 2018 til april 2018 på grunn av senere forventet oppstart enn forutsatt i forstudien. Antatt gjennomføringstid forprosjekt 6 måneder i henhold til anbefaling fra forstudie.

** Sluttdato for hovedprosjekt (trinn 2 i anbefalingen fra forstudien, her med minimum ett år gjennomføringstid) justert i henhold til anbefaling fra forstudien. Opprinnelig plan var sluttført hovedprosjekt desember 2018.

1.5 Rammer og avgrensning

Oppdraget skal gjennomføres innenfor den angitte kostnadsramme vist i kapittel 7, Økonomi. Angitt tidsramme er 6 måneder.

1.6 Sluttdokumentasjon

Forprosjektets sluttdokumentasjon vil bestå av sluttrapport med følgende innhold:

- Beskrivelse av overordnet arbeidsprosess og forankring
- Oppsummering av det videreutviklede kunnskapsgrunnlaget
- Beskrivelse av ønsket tjenestetilbud/innholdet i tjenestene. Eget notat som oppsummerer innholdet i tjenestene
- Beskrivelse av kompetansebehov i utviklingstjenestene. Eget notat som oppsummerer kompetansebehov i tjenestene

- Økonomiske rammer og finansiering. Eget notat som oppsummerer økonomiske rammer og kostnadsfordeling, egnet til bruk i kommunale vedtaksprosesser
- Andre praktiske forhold. Eget notat som oppsummerer alle praktiske forhold egnet til bruk i kommunale vedtaksprosesser samt avtaleverk som dekker de mest sentrale punkter
- En overordnet anbefaling på hvordan regionen kan jobbe videre med utvikling av næringsutviklerrollen
- Utkast til prosjektplan for hovedprosjekt Næringsvennlig region som vedlegg til sluttrapport.

Forprosjektets sluttdokumentasjon skal til politisk behandling i de fire kommunene. Eventuelt vedtak om videreføring i et hovedprosjekt fattes av kommunene.

2 Prosjektorganisering

2.1 Prosjektledelse

Prosjektansvarlig er Rådmann Ole Kristian Severinsen i Gratangen kommune. Prosjektleder er Knut Baglo fra Proneo AS.

Prosjektansvarlig er den som har:

- det totale økonomiske ansvar
- ansvar for at prosjektplan og mål er i samsvar
- overordnet kvalitetssikringsansvar
- leder en evt. styringsgruppe
- leder og gjennomfører Beslutningspunktmøtene og skriver protokoll
- følger opp rammene for prosjektet og ekstern informasjon

Prosjektleder har det operative utøvende ansvar for prosjektet og rapporterer direkte til prosjektansvarlig.

2.2 Øvrige roller og bemanning

Tabell 1. Rolle, eierskap, organisasjon og ansvarsområder

Rolle	Eierskap	Organisasjon/Person	Hovedansvarsområde
Prosjekteier	A	Gratangen kommune	Prosjekteier og oppdragsgiver
	A	Bardu kommune	Prosjekteier
	A	Lavangen kommune	Prosjekteier
	A	Salangen kommune	Prosjekteier
Prosjektansvarlig		Ole Kristian Severinsen, Gratangen kommune	
Prosjektdeltakere		Knut Baglo, Proneo AS	Prosjektleder
		Anders Linga, Proneo AS	Prosjektmedarbeider
		Tore Svartås, Proneo AS	Prosjektmedarbeider
		Linda Flaaten Stokkan og Cato Haakseth, Gratangen kommune	Prosjektmedarbeidere
		Christian Ekeland, Lavangen kommune	Prosjektmedarbeider

		Bjørn Nordmo, Astafjord Utvikling/ , Salangen kommune	Prosjektmedarbeider
		NN, Bardu kommune	Prosjektmedarbeider
Styringsgruppe		Ole Kristian Severinsen	Prosjektansvarlig
		Ordfører Bardu - Toralf Heimdal	
		Ordfører Gratangen - Eva Ottesen	
		Ordfører Lavangen - Bernhardt Halvorsen	
		Ordfører Salangen - Sigrun Wiggen Prestbakmo	

A-eier: Hovedinteresse i prosjektet med betydelige ressurser og som stiller store krav til gjennomføring og resultat

B-eier: Interesse i prosjektet og deltar med ressurser og forventer resultat

3 Prosjektoppfølging

3.1 Beslutningspunkt

Tabell 2. Oversikt over beslutningspunkt

BP nr.	Dato	Tema	Dokumentasjon
1	1.november 2017	Prosjektstart	Prosjektplan godkjent av PA/styringsgruppe
2	30.april 2018	Prosjektavslutning	Sluttrapport godkjent av PA/styringsgruppe

3.2 Statusrapportering

Det skal gjennomføres månedlige statusmøter mellom Prosjektansvarlig og Prosjektleder. Møtetidspunkter avtales ved oppstart. Statusmøtene skal dokumenteres med enkle møtereferat.

Det tas sikte på minimum to møter i styringsgruppen (avtales ved oppstart). Det bør i tillegg vurderes et eget statusmøte med kommunene i mars/april 2018, gjerne i form presentasjon til kommunestyrene.

proneo

3.3 Milepæler

Tabell 3: Oversikt over beslutningspunkt

Nr.	Dato	Tilstand/Hendelse
01	15.11.17	Gjennomført workshop HA 2 – innholdet i tjenestene
02	15.12.18	Gjennomført workshop HA 3 – kompetansebehov
03	01.02.18	Budsjett med kostnadsfordeling behandlet i kommunene (HA 4)
04	01.03.18	Avtaleverk behandlet i kommunene (HA 5)

4 Målgrupper, interessenter og kommunikasjonsstrategi

Prosjektansvarlig er ansvarlig for ekstern kommunikasjon mens prosjektleder er ansvarlig for intern kommunikasjon i prosjektorganisasjonen.

Tabell 4: Interessentanalyse

Aktør	Aktørens interesse av prosjektet	Grad av påvirkning på prosjektet	Prosjekttiltak/ aktiviteter
Næringslivet i regionen	Tjenestene skal utvikles for næringslivet – og de må være relevante for næringslivet	Stor	Næringslivets behov står sentralt. Fortsatt dialog med næringslivet viktig og må prioriteres høyt.
Regionråd, fylkespolitikere og fylkesadministrasjon	Har et overordnet ansvar for den regionale utviklingen	Middels	Må informeres løpende
Kommunene I regionen	Vil skape mest mulig verdi for næringslivet gjennom å utvikle bedre offentlige tjenester	Stor	Forankringsarbeid I kommunenes politiske/administrative miljø prioriteres høyt
Næringsutviklingsaktører	Det er disse aktørenes roller og ansvar som skal omorganiseres	Stor	Må engasjeres I prosjektarbeidet ved å inngå i prosjektgruppe
FoU- og utdanningsinstitusjoner	De er en del av det offentlige virkemiddelapparatet, om enn mer perifere	Liten	Må informeres

Alle interessenter/målgrupper adresseres i hovedaktivitetene i prosjektet. Egen kommunikasjons-strategi anses dermed ikke nødvendig.

Ordførerne oppfordres om å løpende orientere kommunestyrene om prosessen. Tilsvarende bør rådmennene løpende orientere sine ledergrupper og næringsavdelinger om arbeidet.

5 Risikovurdering og kvalitetssikring

Alle prosjekter er beheftet med risiko – i større eller mindre grad! For å avdekke og redusere risiko er det nødvendig å gjøre en vurdering av faktorer som kan påvirke gjennomføring eller måloppnåelse.

Følgende risikofaktorer vurderes å være de meste kritiske faktorer som kan hindre måloppnåelse i forprosjekt NVR:

- Et reelt ønske om å forbedre organisering av arbeid med næringsutvikling hos politisk og administrativ ledelse innad i kommunene og samlet for regionen
- God samhandling med nasjonalt og regionalt virkemiddelapparat og fylkeskommunen
- At man klarer å bli enige om økonomiske forutsetninger og andre praktiske forhold i det regionale samarbeidet

I tabellen under har vi utarbeidet en oversikt over kritiske faktorer, og hvordan disse bør følges opp for å redusere risikoforhold:

Tabell 5: Risikohåndtering

Kritisk suksessfaktor	**Risiko**	**Kvalitetssikring**
Et reelt ønske om å forbedre organisering av næringsutvikler-rollen hos politisk og administrativ ledelse innad i kommunene og samlet for regionen	Middels	• Prosesser i administrative og politiske miljø på både regions- og kommunalt nivå for å sikre nødvendig forankring og motivasjon for prosessen. Potensielle gevinster må synliggjøres. • Politisk og administrativ ledelse må prioritere deltagelse i prosessen. God informasjon og kommunikasjon om prosjektet underveis.
God samhandling med nasjonalt og regionalt virkemiddelapparat og fylkeskommunen	Lav	• Involvering og innspill fra virkemiddelapparatet og fylkeskommune • Basert på ovenstående – utvikle en samarbeidsmodell for det regionale næringsutviklingssamarbeidet som er i samsvar med regionale og nasjonale utviklingsretninger og føringer

At man klarer å bli enige om økonomiske forutsetninger og andre praktiske forhold i det regionale samarbeidet	Middels	• Avklare økonomiske rammebetingelser, forutsetninger og handlingsrom hos:
		  ○ Kommunene
		  ○ Fylkeskommunen
		  ○ Eventuelle andre aktører
		• Utvikle samlet budsjett for det regionale næringsutviklingssamarbeidet og omforent kostnadsfordeling
		• Avklare og formalisere andre praktiske forhold i det regionale samarbeidet

6 Gjennomføring

6.1 Hovedaktiviteter

NVR forstudie vil inneholde hovedaktiviteter som redegjort for i tabellen under.

Tabell 6: Hovedaktiviteter

Nr	Hovedaktivitet	Hensikt	Viktige oppgaver	Forventet resultat
0	Prosjektledelse og forankring	Sikre forankring, engasjement, eierskap og gode prosesser med tanke på å få best mulig resultat i forprosjekt	Etablere prosjekt- og styringsgruppe med representanter fra beslutningstagerne Gjennomføre statusmøter, styringsgruppemøter og prosjektgruppemøter/koordiner-ingsmøter Presentasjon av resultater underveis og i forbindelse med prosjektavslutning Annet informasjons- og kommunikasjonsarbeid	Forankring, engasjement og motivasjon hos beslutningstagere Valgt modell for regionalt næringssamarbeid godt forankret hos alle sentrale parter.
1	Kunnskaps-grunnlag	Videreutvikle kunnskapsgrunnlaget utviklet i forstudien	Styringsgruppa besøker annen region som har etablert hensiktsmessig modell for regionalt samarbeid Dialog med Distriktssenteret, byregionprogram eller andre for å finne mulige besøksmål Dialog med FoU og andre for å finne andre relevante case/eksempler	Kunnskap og relevante erfaringer fra andre tas inn i prosessen med å utvikle samarbeidsmodell. Suksesskriterier og fallgruver.
2	Innholdet i nærings-utviklings-tjenestene	Utvikle relevant innhold, tilpasset næringslivets og regionens behov	Gjennomføre workshop med alle næringsutviklere og representanter fra næringsliv der formålet er å utvikle et innhold i tjenestene tilpasset næringslivets og regionens behov. Dokumenteres med notat som oppsummerer innholdet i tjenestene	En beskrivelse av ønsket tjenestetilbud tilpasset næringslivets behov – både dagens og framtidas næringsliv
3	Kompetanse-behov i nærings-utviklings-tjenestene	Definere kompetansebehov	Gjennomføre workshop med alle næringsutviklere og representanter fra næringsliv der formålet er å definere kompetansebehov. Dokumenteres med notat som oppsummerer kompetansebehov i tjenestene	En beskrivelse av kompetansebehov i utviklingstjenestene

4	Økonomiske rammer	Avklare økonomiske rammer og forutsetninger	Avklare økonomiske rammebetingelser, forutsetninger og handlingsrom hos: • Kommunene • Fylkeskommunen • Eventuelle andre aktører Utvikle samlet budsjett for det regionale næringsutviklings-samarbeidet og omforent kostnadsfordeling. Dokumenteres med notat som oppsummerer økonomiske rammer og kostnadsfordeling egnet til bruk i kommunale vedtaksprosesser	Formalisert og omforent budsjett med finansiering og kostnadsfordeling
5	Andre praktiske forhold	Avklare alle praktiske forhold ved samarbeidet	Avklare og formalisere praktiske forhold i det regionale samarbeidet: • Samarbeidsform/organisering • Ledelse og styring • Rolle og ansvarsfordeling • Kompetanseutvikling • Lokalisering og tilgjengelighet • Koordinering av ressurser • Samarbeid med eksterne, FoU mm Utforme avtaleverk ihht ovenstående. Dokumenteres med notat som oppsummerer alle praktiske forhold egnet til bruk i kommunale vedtaksprosesser samt avtaleverk som dekker de mest sentrale punkter	Formalisert og omforent avtaleverk som regulerer samarbeidet
6	Sluttrapport	Dokumentere gjennomføring av forprosjektet	Utarbeide en sluttrapport med følgende tema: • Arbeidsprosess og forankring • Oppsummering av det videreutviklede kunnskapsgrunnlaget • Innholdet i tjenestene • Kompetansebehov • Økonomiske rammer og finansiering • Andre praktiske forhold • En overordnet anbefaling på hvordan regionen kan jobbe videre med utvikling av næringsutviklerrollen	Fyllestgjørende sluttdokumentasjon for forprosjektet. Plan for neste prosjektfase (hoved-prosjektet) som vedlegg til sluttrapport

6.2 Tids og ressursplaner

Tabell 7: Tids- og ressursplan

Hovedaktivitet	Tidsplan (mnd)												Ress.bruk
	Nov		Des		Jan		Feb		Mar		Apr		
HA0 Prosjektledelse og forankring													70 timer
HA1 Kunnskaps-grunnlag													35 timer
HA2 Innhold i tjenestene													50 timer
HA3 Kompetanse-behov i tjenestene													40 timer
HA4 Økonomiske rammer													40 timer
HA5 Andre praktiske forhold													80 timer
HA 6 Sluttrapport og forslag neste fase													35 timer
Sum timeverk/dagsverk/ukeverk:													350 timer
Statusmøter													
St. gruppe møter													
Milepæler nr		1		2			3		4				
Beslutningspunkt	1.11.17										30.4.18		

7 Økonomi

Prosjektledelse ekstern konsulent er beregnet til 350 timer. Proneos timepris er kr 1000,- eks mva, og kostnaden vil etter dette bli 350.000,- eks mva.

I tillegg kommer reisekostnader basert på faktiske utlegg (flybilletter, km godtgjørelse etter statene satser, overnatting/mat og andre utlegg etter regning). Antall reiser anslås til 6 reiser totalt, og reisekostnader er estimert til kr 100.000 inkludert ca 60 timer reisetid.

Tabell 8: Kostnader og finansiering

Kostnader		Finansiering	
Kostnadsart	Beløp eks mva	Finansieringstype og kilde	Beløp eks mva
Prosjektledelse, ekstern konsulent	350 000	Innovasjon Norge	250 000
Reisekostnad/reisetid	100 000	Troms fylkeskommune	125 000
Kunnskapsgrunnlag (studietur, HA 1)	50 000	Kommunene	125 000
Sum	**500 000**	**Sum**	**500 000**

Lokale prosjektmedarbeideres og PA/Styringsgruppes tidsbruk kommer i tillegg.

8 Kontrakter og avtaler

8.1 Kontrakter med underleverandører

Det er ikke inngått avtaler ved underleverandører for gjennomføring av forprosjekt.

Prosjektplan forprosjekt

Næringsvennlig region

for kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen

VERSJON 1.0

23. juni 2017

PROSJEKTANSVARLIG

Ole Kristian Severinsen

Rådmann

Gratangen kommune

PROSJEKTLEDER

Knut Baglo

Proneo AS

proneo

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 Mål og rammer 3
1.1 Bakgrunn 3
1.2 Langsiktige effekter 5
1.3 Resultatmål for hovedprosjektet 6
1.4 Resultatmål for forprosjekt 6
1.5 Rammer og avgrensning 6
1.6 Sluttdokumentasjon 6
2 Prosjektorganisering 7
2.1 Prosjektledelse 7
2.2 Øvrige roller og bemanning 7
3 Prosjektoppfølging 8
3.1 Beslutningspunkt 8
3.2 Statusrapportering 8
3.3 Milepæler 9
4 Målgrupper, interessenter og kommunikasjonsstrategi 9
5 Risikovurdering og kvalitetssikring 9
6 Gjennomføring 11
6.1 Hovedaktiviteter 11
6.2 Tids og ressursplaner 13
8 Kontrakter og avtaler 14
8.1 Kontrakter med underleverandører 14

1 Mål og rammer

1.1 Bakgrunn

Verktøyet Næringsvennlig kommune anvendes i dag i enkeltkommuner. Målsettingen er å tilby bedre og mer relevante tjenester overfor lokalt næringsliv, som igjen skal bedre lønnsomheten i næringslivet og føre til flere arbeidsplasser.

Flere kommuner planlegger ulike former for samarbeid om næringsutvikling, og det er behov for et verktøy som kan være til hjelp når næringssamarbeid skal utvikles, etableres og implementeres i en region.

Innovasjon Norge ønsker å utvikle Næringsvennlig region til å bli et verktøy for kommuner, regioner, fylkeskommuner og andre offentlige aktører som arbeider med nærings- og regionutvikling.

Om verktøyet næringsvennlig region (NVR)

Ulike former for offentlige tjenester til næringslivet skal bidra til vekst, økt lønnsomhet og flere arbeidsplasser i bedriftene.

Verktøyet Næringsvennlig region (NVR) er et utviklingsprogram for aktører som jobber med næringsutvikling på regions- og kommunenivå. Verktøyet har sitt utspring i Næringsvennlig kommune (NVK), som er anvendt i flere norske kommuner.

Mange kommuner har planer om mer samarbeid, m.a. på næringsutviklingsområdet, og det er behov for et verktøy som kan være til hjelp når næringssamarbeid skal utvikles og gjennomføres på regionsnivå.

Det er vinteren/våren 2017 gjennomført to pilot-forstudier, henholdsvis på Fosen (7 kommuner) og i Sør-Troms (4 kommuner).

Basert på erfaringer fra de to forstudiene skal det piloteres to forprosjekter i de samme geografiske områder.

Forstudien i Sør-Troms, for kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen, ble gjennomført i perioden februar til juni 2017. Sluttrapporten ble vedtatt av styringsgruppa i møte den 19. juni. Sluttrapporten skal til politisk behandling i alle fire kommuner i løpet av september og oktober. Eventuelt vedtak om videreføring i et forprosjekt fattes av kommunene.

Målet for forstudien var å etablere forståelse for regionens, kommunenes og andre aktørers roller og oppgaver når det gjelder næringsutvikling, næringslivets behov og regionens ambisjonsnivå og strategier for næringsutvikling.

Basert på denne felles forståelsen, skulle forstudiet utvikle forslag til innhold i og prinsipper for organisering av det regionale næringsarbeidet.

Forstudien kom med følgende konklusjon og anbefaling:

Uavhengig av samarbeidsform og andre praktiske spørsmål bør framtidig samarbeid om næringsutviklingstjenestene i regionen bygge på følgende prinsipper:

- Regionens politiske og administrative ledelse – og næringsutviklingsressursene – må være tydelige på at samarbeid er veien å gå for å bygge et robust næringsutviklingsmiljø. Dagens situasjon med egne kommunale løsninger er for sårbart, lite kostnadseffektivt og gir ikke rom for utvikling av spisskompetanse
- Næringsutviklingsressursene, særlig breddekompetansen, må være tilgjengelig i hele regionen. Breddekompetanse tolkes som bistand til gründere, finansieringsordninger, prosessveiledning, nettverk med mer.
- Næringslivet er tydelige på at næringsutviklingsressursene må gis muligheter til å utvikle spisskompetanse innen næringer/bransjer av stor betydning for regionen. Denne spisskompetanse må ikke nødvendigvis finnes i egen kommune, men må være lett tilgjengelig i regionen
- Landbruksveilederrollen må vurderes bli inkludert som en del av næringsutviklingstjenestene
- Regional forståelse av at kommunene utfyller hverandre godt, både geografisk og næringsmessig, og at næringsmessige innsatsområder/strategier ikke nødvendigvis må ha like stor relevans for alle kommuner – men at de er viktige for regionen
- Selv om det er de fire kommunene i denne studien som har tatt initiativ til et samarbeid, gjør geografien at man bør være åpne for å se på andre samarbeidskonstellasjoner dersom det er hensiktsmessig. Næringslivet er entydige på at kompetanse, nettverk og kvalitet på tjenestetilbud er viktigere enn kommunegrenser i det kommende samarbeidet og har ingen innvendinger mot at andre kommuner enn de fire i denne studien går sammen om et samarbeid.
- For å bli tydeligere på den enkelte kommunes rolle i det regionale næringsutviklingssamarbeidet bør kommunene sørge for å lage/oppdatere egne strategiske næringsplaner der disse mangler eller er mangelfulle
- Man må søke å få enda mer effektiv utnyttelse av næringsutviklingsressursene – i sum må det bli mer næringsutvikling for pengene
- Det anses ikke som klokt å starte prosessen med etablering av eget selskap – samarbeidet må sette seg ytterligere før man går til det skrittet. Etablering av et eget selskap anses heller ikke som avgjørende for det praktiske samarbeidet
- Fylkeskommunen støtter opp om satsingen fordi de er opptatt av at det utvikles robuste og kompetente utviklingsmiljø i regionen

Basert på disse prinsippene anbefaler forstudien følgende organisering av næringsutviklings-arbeidet:

Kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen etablerer et formelt samarbeid om næringsutviklingsarbeid. Dersom praktiske hensyn tilsier det og kommunene selv ønsker det, bør det kunne vurderes andre samarbeidskonstellasjoner enn dagens fire kommuner.

Samarbeidet må formaliseres og avtalefestes. Både rent samarbeid mellom kommunene og vertskommunemodell er mulig. Forprosjektet må avklare følgende:

- Innholdet i næringsutviklingstjenestene
- Kompetansebehovet i næringsutviklingstjenestene
- Økonomiske rammer og forutsetninger for samarbeidet
- Andre forhold:
    - Samarbeidsform/organisering
    - Ledelse og styring
    - Rolle og ansvarsfordeling

proneo

- Kompetanseutvikling
- Lokalisering og tilgjengelighet
- Koordinering av ressurser
- Samarbeid med eksterne, FoU mm

Det etableres foreløpig ikke eget selskap, men dette bør være et alternativ på lang sikt. Både AS og IKS kan være aktuelle selskapsformer.

Forstudien anbefaler en utvikling i tre trinn:

1. Utvikling og implementering av desentralisert løsning, formalisert samarbeid om næringsutviklingsarbeidet i regionen. Varighet 6 mnd. Eget forprosjekt. Eies av de 4 kommunene, Gratangen som omstillingskommune oppdragsgiver. Kan finansieres av Troms fylkeskommune, IN og kommunene
2. Utprøving av desentralisert, formalisert samarbeid om næringsutviklingsarbeidet i regionen. Varighet ett til to år. Hovedprosjekt. Eies av de 4 kommunene i fellesskap. Kan finansieres av kommunene, med støtte fra Troms fylkeskommune.
3. Eventuell etablering av felles næringsutviklingsselskap vurderes, basert på erfaringer fra regionalt samarbeid.

Denne prosjektplanen er et forslag til videreføring i et forprosjekt (trinn 1 i anbefalingen fra forstudie) i Sør-Troms, og er en del av sluttdokumentasjonen.

Prosjektplanen for forprosjektet er basert på konklusjonene og anbefalingene fra sluttrapporten fra forstudien samt den foreløpige konseptbeskrivelse for de ulike fasene i NVR som framstilt i figuren nedenfor:

Faser	Forstudie	Forprosjekt	Hovedprosjekt	
	Strategiutvikling	**Detaljere og forankre**	**Utvikle**	**Gjennomføre**
Formål	Forstå regionens, kommunens og andre næringsaktørers rolle når det gjelder arbeid med næringsutvikling - Hvilke aktører er involvert (politisk og administrativt)? - Hvilken rolle og oppgaver har de? - Hva er ambisjonene og planene for arbeid med næringsutvikling? - Hvordan samarbeider vi i dag? - Hva er behovet til næringslivet? - Variasjon mellom kommuner? Utvikle prinsipper for organisering basert på analyse	Utvikle detaljert organisering: - Regionsnivå - Samarbeidsformer mellom kommunene - Den enkelte kommune Teste, detaljere, forankre og beslutte organisering	Detaljere og bygge ny organisering rundt næringsutviklerrollen i regionen Utarbeide overgangs- og implementeringsplaner Informasjon og kommunikasjon Opplæring	Gjennomføre overgangs- og implementeringsplaner Implementere organisatoriske endringer Evaluere og lære av prosessen – plan for forbedringer
Leverane	• Analyse av NÅ-situasjonen • Oppsummering av endringsbehov, herunder strategiske implikasjoner for ny organisering • Beslutte prinsipp for ny overordnet vurdering, som man skal jobbe videre med i de neste prosjektfasene • Prosjektplan forprosjekt	• Aktørkart (samlet for regionen) • Organisasjonskart (alle nivå) • Beskrivelse av roller, ansvar og arbeidsdeling (region, kommune -> politisk og administrativt) • Beskrivelse av arbeidsprosesser (overordnet) • Detaljert organisering godkjent • Prosjektplan hovedprosjekt	• Komplette kart for ny organisasjonsstruktur med funksjonsbeskrivelser • Beskrivelse av lederfora • Fullmaktsstruktur • System for måling av resultater • Overgangs- og implementeringsplaner • Planer for opplæring og organisasjonsutvikling	• Ny organisasjon implementert og ansvar overført til linjen • Gjennomført evaluering og identifisert nødvendige tiltak og tilpasninger

1.2 Langsiktige effekter

Utvikling av lønnsomt næringsliv i regionen gjennom økt bevissthet og høyere kvalitet på det offentlige tjenestilbudet til regionalt næringsliv.

proneo

1.3 Resultatmål for hovedprosjektet

Etter endt hovedprosjekt skal man ha etablert en organisering av næringsapparatet som legger til rette for bedre offentlige tjenester for næringsutvikling i regionen, gjennom et mer kompetent og mer hensiktsmessig organisert næringsapparat.

Viktige forutsetninger for organiseringen vil blant annet være:

- Tjenester tilpasset næringslivets behov
- Rask saksbehandling, brukervennlige kanaler og god service for næringslivet
- Et tydelig lederskap med klare roller og ansvarsforhold for aktørene i næringsapparatet
- Gode arenaer for samarbeid mellom kommuner/region, forsknings- og utviklingsmiljøer, utdanningsinstitusjoner og næringsliv
- Samsvar mellom ambisjonsnivå, økonomiske ressurser og menneskelige ressurser

1.4 Resultatmål for forprosjekt

Forprosjektet skal utvikle og etablere et formalisert, regionalt samarbeid om næringsutviklings-arbeid mellom kommunene Bardu, Gratangen, Lavangen og Salangen.

Arbeidet skal følge Innovasjon Norge sin PLP-metodikk. Tentativ framdriftsplan for forprosjekt og hovedprosjektet er som vist i tabellen under:

Utviklingsfase	Gjennomført innen
Forprosjekt	April 2018*
Hovedprosjekt	April 2019**

* Sluttdato for forprosjekt utsatt fra mars 2018 til april 2018 på grunn av senere forventet oppstart enn forutsatt i forstudien. Antatt gjennomføringstid forprosjekt 6 måneder i henhold til anbefaling fra forstudie.

** Sluttdato for hovedprosjekt (trinn 2 i anbefalingen fra forstudien, her med minimum ett år gjennomføringstid) justert i henhold til anbefaling fra forstudien. Opprinnelig plan var sluttført hovedprosjekt desember 2018.

1.5 Rammer og avgrensning

Oppdraget skal gjennomføres innenfor den angitte kostnadsramme vist i kapittel 7, Økonomi. Angitt tidsramme er 6 måneder.

1.6 Sluttdokumentasjon

Forprosjektets sluttdokumentasjon vil bestå av sluttrapport med følgende innhold:

- Beskrivelse av overordnet arbeidsprosess og forankring
- Oppsummering av det videreutviklede kunnskapsgrunnlaget
- Beskrivelse av ønsket tjenestetilbud/innholdet i tjenestene. Eget notat som oppsummerer innholdet i tjenestene
- Beskrivelse av kompetansebehov i utviklingstjenestene. Eget notat som oppsummerer kompetansebehov i tjenestene

- Økonomiske rammer og finansiering. Eget notat som oppsummerer økonomiske rammer og kostnadsfordeling, egnet til bruk i kommunale vedtaksprosesser
- Andre praktiske forhold. Eget notat som oppsummerer alle praktiske forhold egnet til bruk i kommunale vedtaksprosesser samt avtaleverk som dekker de mest sentrale punkter
- En overordnet anbefaling på hvordan regionen kan jobbe videre med utvikling av næringsutviklerrollen
- Utkast til prosjektplan for hovedprosjekt Næringsvennlig region som vedlegg til sluttrapport.

Forprosjektets sluttdokumentasjon skal til politisk behandling i de fire kommunene. Eventuelt vedtak om videreføring i et hovedprosjekt fattes av kommunene.

2 Prosjektorganisering

2.1 Prosjektledelse

Prosjektansvarlig er Rådmann Ole Kristian Severinsen i Gratangen kommune. Prosjektleder er Knut Baglo fra Proneo AS.

Prosjektansvarlig er den som har:

- det totale økonomiske ansvar
- ansvar for at prosjektplan og mål er i samsvar
- overordnet kvalitetssikringsansvar
- leder en evt. styringsgruppe
- leder og gjennomfører Beslutningspunktmøtene og skriver protokoll
- følger opp rammene for prosjektet og ekstern informasjon

Prosjektleder har det operative utøvende ansvar for prosjektet og rapporterer direkte til prosjektansvarlig.

2.2 Øvrige roller og bemanning

Tabell 1. Rolle, eierskap, organisasjon og ansvarsområder

Rolle	Eierskap	Organisasjon/Person	Hovedansvarsområde
Prosjekteier	A	Gratangen kommune	Prosjekteier og oppdragsgiver
	A	Bardu kommune	Prosjekteier
	A	Lavangen kommune	Prosjekteier
	A	Salangen kommune	Prosjekteier
Prosjektansvarlig		Ole Kristian Severinsen, Gratangen kommune	
Prosjektdeltakere		Knut Baglo, Proneo AS	Prosjektleder
		Anders Linga, Proneo AS	Prosjektmedarbeider
		Tore Svartås, Proneo AS	Prosjektmedarbeider
		Linda Flaaten Stokkan og Cato Haakseth, Gratangen kommune	Prosjektmedarbeidere
		Christian Ekeland, Lavangen kommune	Prosjektmedarbeider

		Bjørn Nordmo, Astafjord Utvikling/ , Salangen kommune	Prosjektmedarbeider
		NN, Bardu kommune	Prosjektmedarbeider
Styringsgruppe		Ole Kristian Severinsen	Prosjektansvarlig
		Ordfører Bardu - Toralf Heimdal	
		Ordfører Gratangen - Eva Ottesen	
		Ordfører Lavangen - Bernhardt Halvorsen	
		Ordfører Salangen - Sigrun Wiggen Prestbakmo	

A-eier: Hovedinteresse i prosjektet med betydelige ressurser og som stiller store krav til gjennomføring og resultat

B-eier: Interesse i prosjektet og deltar med ressurser og forventer resultat

3 Prosjektoppfølging

3.1 Beslutningspunkt

Tabell 2. Oversikt over beslutningspunkt

BP nr.	Dato	Tema	Dokumentasjon
1	1.november 2017	Prosjektstart	Prosjektplan godkjent av PA/styringsgruppe
2	30.april 2018	Prosjektavslutning	Sluttrapport godkjent av PA/styringsgruppe

3.2 Statusrapportering

Det skal gjennomføres månedlige statusmøter mellom Prosjektansvarlig og Prosjektleder. Møtetidspunkter avtales ved oppstart. Statusmøtene skal dokumenteres med enkle møtereferat.

Det tas sikte på minimum to møter i styringsgruppen (avtales ved oppstart). Det bør i tillegg vurderes et eget statusmøte med kommunene i mars/april 2018, gjerne i form presentasjon til kommunestyrene.

proneo

3.3 Milepæler

Tabell 3: Oversikt over beslutningspunkt

Nr.	Dato	Tilstand/Hendelse
01	15.11.17	Gjennomført workshop HA 2 – innholdet i tjenestene
02	15.12.18	Gjennomført workshop HA 3 – kompetansebehov
03	01.02.18	Budsjett med kostnadsfordeling behandlet i kommunene (HA 4)
04	01.03.18	Avtaleverk behandlet i kommunene (HA 5)

4 Målgrupper, interessenter og kommunikasjonsstrategi

Prosjektansvarlig er ansvarlig for ekstern kommunikasjon mens prosjektleder er ansvarlig for intern kommunikasjon i prosjektorganisasjonen.

Tabell 4: Interessentanalyse

Aktør	Aktørens interesse av prosjektet	Grad av påvirkning på prosjektet	Prosjekttiltak/ aktiviteter
Næringslivet i regionen	Tjenestene skal utvikles for næringslivet – og de må være relevante for næringslivet	Stor	Næringslivets behov står sentralt. Fortsatt dialog med næringslivet viktig og må prioriteres høyt.
Regionråd, fylkespolitikere og fylkesadministrasjon	Har et overordnet ansvar for den regionale utviklingen	Middels	Må informeres løpende
Kommunene I regionen	Vil skape mest mulig verdi for næringslivet gjennom å utvikle bedre offentlige tjenester	Stor	Forankringsarbeid I kommunenes politiske/administrative miljø prioriteres høyt
Næringsutviklingsaktører	Det er disse aktørenes roller og ansvar som skal omorganiseres	Stor	Må engasjeres I prosjektarbeidet ved å inngå i prosjektgruppe
FoU- og utdanningsinstitusjoner	De er en del av det offentlige virkemiddelapparatet, om enn mer perifere	Liten	Må informeres

Alle interessenter/målgrupper adresseres i hovedaktivitetene i prosjektet. Egen kommunikasjons-strategi anses dermed ikke nødvendig.

Ordførerne oppfordres om å løpende orientere kommunestyrene om prosessen. Tilsvarende bør rådmennene løpende orientere sine ledergrupper og næringsavdelinger om arbeidet.

5 Risikovurdering og kvalitetssikring

Alle prosjekter er beheftet med risiko – i større eller mindre grad! For å avdekke og redusere risiko er det nødvendig å gjøre en vurdering av faktorer som kan påvirke gjennomføring eller måloppnåelse.

Følgende risikofaktorer vurderes å være de meste kritiske faktorer som kan hindre måloppnåelse i forprosjekt NVR:

- Et reelt ønske om å forbedre organisering av arbeid med næringsutvikling hos politisk og administrativ ledelse innad i kommunene og samlet for regionen
- God samhandling med nasjonalt og regionalt virkemiddelapparat og fylkeskommunen
- At man klarer å bli enige om økonomiske forutsetninger og andre praktiske forhold i det regionale samarbeidet

I tabellen under har vi utarbeidet en oversikt over kritiske faktorer, og hvordan disse bør følges opp for å redusere risikoforhold:

Tabell 5: Risikohåndtering

Kritisk suksessfaktor	**Risiko**	**Kvalitetssikring**
Et reelt ønske om å forbedre organisering av næringsutvikler-rollen hos politisk og administrativ ledelse innad i kommunene og samlet for regionen	Middels	• Prosesser i administrative og politiske miljø på både regions- og kommunalt nivå for å sikre nødvendig forankring og motivasjon for prosessen. Potensielle gevinster må synliggjøres. • Politisk og administrativ ledelse må prioritere deltagelse i prosessen. God informasjon og kommunikasjon om prosjektet underveis.
God samhandling med nasjonalt og regionalt virkemiddelapparat og fylkeskommunen	Lav	• Involvering og innspill fra virkemiddelapparatet og fylkeskommune • Basert på ovenstående – utvikle en samarbeidsmodell for det regionale næringsutviklingssamarbeidet som er i samsvar med regionale og nasjonale utviklingsretninger og føringer

At man klarer å bli enige om økonomiske forutsetninger og andre praktiske forhold i det regionale samarbeidet	Middels	• Avklare økonomiske rammebetingelser, forutsetninger og handlingsrom hos:
		  ○ Kommunene
		  ○ Fylkeskommunen
		  ○ Eventuelle andre aktører
		• Utvikle samlet budsjett for det regionale næringsutviklingssamarbeidet og omforent kostnadsfordeling
		• Avklare og formalisere andre praktiske forhold i det regionale samarbeidet

6 Gjennomføring

6.1 Hovedaktiviteter

NVR forstudie vil inneholde hovedaktiviteter som redegjort for i tabellen under.

Tabell 6: Hovedaktiviteter

Nr	Hovedaktivitet	Hensikt	Viktige oppgaver	Forventet resultat
0	Prosjektledelse og forankring	Sikre forankring, engasjement, eierskap og gode prosesser med tanke på å få best mulig resultat i forprosjekt	Etablere prosjekt- og styringsgruppe med representanter fra beslutningstagerne Gjennomføre statusmøter, styringsgruppemøter og prosjektgruppemøter/koordinering-ingsmøter Presentasjon av resultater underveis og i forbindelse med prosjektavslutning Annet informasjons- og kommunikasjonsarbeid	Forankring, engasjement og motivasjon hos beslutningstagere Valgt modell for regionalt næringssamarbeid godt forankret hos alle sentrale parter.
1	Kunnskaps-grunnlag	Videreutvikle kunnskapsgrunnlaget utviklet i forstudien	Styringsgruppa besøker annen region som har etablert hensiktsmessig modell for regionalt samarbeid Dialog med Distriktssenteret, byregionprogram eller andre for å finne mulige besøksmål Dialog med FoU og andre for å finne andre relevante case/eksempler	Kunnskap og relevante erfaringer fra andre tas inn i prosessen med å utvikle samarbeidsmodell. Suksesskriterier og fallgruver.
2	Innholdet i nærings-utviklings-tjenestene	Utvikle relevant innhold, tilpasset næringslivets og regionens behov	Gjennomføre workshop med alle næringsutviklere og representanter fra næringsliv der formålet er å utvikle et innhold i tjenestene tilpasset næringslivets og regionens behov. Dokumenteres med notat som oppsummerer innholdet i tjenestene	En beskrivelse av ønsket tjenestetilbud tilpasset næringslivets behov – både dagens og framtidas næringsliv
3	Kompetanse-behov i nærings-utviklings-tjenestene	Definere kompetansebehov	Gjennomføre workshop med alle næringsutviklere og representanter fra næringsliv der formålet er å definere kompetansebehov. Dokumenteres med notat som oppsummerer kompetansebehov i tjenestene	En beskrivelse av kompetansebehov i utviklingstjenestene

4	Økonomiske rammer	Avklare økonomiske rammer og forutsetninger	Avklare økonomiske rammebetingelser, forutsetninger og handlingsrom hos: • Kommunene • Fylkeskommunen • Eventuelle andre aktører Utvikle samlet budsjett for det regionale næringsutviklings-samarbeidet og omforent kostnadsfordeling. Dokumenteres med notat som oppsummerer økonomiske rammer og kostnadsfordeling egnet til bruk i kommunale vedtaksprosesser	Formalisert og omforent budsjett med finansiering og kostnadsfordeling
5	Andre praktiske forhold	Avklare alle praktiske forhold ved samarbeidet	Avklare og formalisere praktiske forhold i det regionale samarbeidet: • Samarbeidsform/organisering • Ledelse og styring • Rolle og ansvarsfordeling • Kompetanseutvikling • Lokalisering og tilgjengelighet • Koordinering av ressurser • Samarbeid med eksterne, FoU mm Utforme avtaleverk ihht ovenstående. Dokumenteres med notat som oppsummerer alle praktiske forhold egnet til bruk i kommunale vedtaksprosesser samt avtaleverk som dekker de mest sentrale punkter	Formalisert og omforent avtaleverk som regulerer samarbeidet
6	Sluttrapport	Dokumentere gjennomføring av forprosjektet	Utarbeide en sluttrapport med følgende tema: • Arbeidsprosess og forankring • Oppsummering av det videreutviklede kunnskapsgrunnlaget • Innholdet i tjenestene • Kompetansebehov • Økonomiske rammer og finansiering • Andre praktiske forhold • En overordnet anbefaling på hvordan regionen kan jobbe videre med utvikling av næringsutviklerrollen	Fyllestgjørende sluttdokumentasjon for forprosjektet. Plan for neste prosjektfase (hoved-prosjektet) som vedlegg til sluttrapport

6.2 Tids og ressursplaner

Tabell 7: Tids- og ressursplan

Hovedaktivitet	Tidsplan (mnd)												Ress.bruk
	Nov		Des		Jan		Feb		Mar		Apr		
HA0 Prosjektledelse og forankring													70 timer
HA1 Kunnskaps-grunnlag													35 timer
HA2 Innhold i tjenestene													50 timer
HA3 Kompetanse-behov i tjenestene													40 timer
HA4 Økonomiske rammer													40 timer
HA5 Andre praktiske forhold													80 timer
HA 6 Sluttrapport og forslag neste fase													35 timer
Sum timeverk/dagsverk/ukeverk:													350 timer
Statusmøter													
St. gruppe møter													
Milepæler nr		1		2			3		4				
Beslutningspunkt	1.11.17										30.4.18		

7 Økonomi

Prosjektledelse ekstern konsulent er beregnet til 350 timer. Proneos timepris er kr 1000,- eks mva, og kostnaden vil etter dette bli 350.000,- eks mva.

I tillegg kommer reisekostnader basert på faktiske utlegg (flybilletter, km godtgjørelse etter statene satser, overnatting/mat og andre utlegg etter regning). Antall reiser anslås til 6 reiser totalt, og reisekostnader er estimert til kr 100.000 inkludert ca 60 timer reisetid.

Tabell 8: Kostnader og finansiering

Kostnader		Finansiering	
Kostnadsart	Beløp eks mva	Finansieringstype og kilde	Beløp eks mva
Prosjektledelse, ekstern konsulent	350 000	Innovasjon Norge	250 000
Reisekostnad/reisetid	100 000	Troms fylkeskommune	125 000
Kunnskapsgrunnlag (studietur, HA 1)	50 000	Kommunene	125 000
Sum	**500 000**	**Sum**	**500 000**

Lokale prosjektmedarbeideres og PA/Styringsgruppes tidsbruk kommer i tillegg.

8 Kontrakter og avtaler

8.1 Kontrakter med underleverandører

Det er ikke inngått avtaler ved underleverandører for gjennomføring av forprosjekt.

GRATANGEN KOMMUNE

Arkivsak-dok. 17/00879-3
Saksbehandler Ole Kristian Severinsen

Saksgang	Møtedato
Kommunestyret	28.09.2017

EVENES FLYSTASJON OG HARSTAD/NARVIK LUFTHAVN - VARSEL OM IGANGSETTING AV ARBEID MED STATLIG REGULERINGSPLAN OG HØRING OG OFFENTLIG ETTERSYN AV PLANPROGRAM

Innstilling:
Saken legges fram uten innstilling.

Vedlegg:
Skriv inn vedlegg her

Saksframstilling:

Formannskapet ba i møte den 19.09.2017 om at denne saken ble satt på sakskartet som ordinær sak i kommunestyrets møte den 28.09.2017.

Vurdering:

Konklusjon:

Forsvarsbygg

STATLIG REGULERINGSPLAN MED KONSEKVENSUTREDNING

FOR

EVENES FLYSTASJON OG HARSTAD/NARVIK LUFTHAVN

FORSLAG TIL PLANPROGRAM

FORSVARSBYGG

Forslag

DOKUMENTINFORMASJON

Evenes flystasjon og
Harstad/Narvik
lufthavn, Evenes.
Planprogram – rev
00-7

Forslag

Forslag

FORORD

Stortinget vedtok i 2009 innkjøp av nye kampfly F-35. Etter et omfattende utredningsarbeid vedtok Stortinget 14. juni 2012 at de nye kampflyene F-35 skal stasjoneres på Ørland. Tre av flyene skal stasjoneres på Evenes i en Quick Reaction Alert(QRA) base. Totalt antall tilstedeværende fly på basen vil variere over året avhengig av øvingsopplegg.

Stortinget vedtok 15. november 2016 Langtidsplanen for Forsvaret. Denne innebærer økt aktivitet ved Evenes flystasjon med blant annet å etablere de nye overvåkingsflyene Maritime Patrol Aircraft (MPA) og tilhørende aktivitet, baseforsvar mm.

Til sammen innebærer Stortingets vedtak både en gjenopptagelse av Evenes som permanent militær flystasjon, og behov for en omfattende utbygging for å betjene de nye funksjonene på en hensiktsmessig og sikker måte.

Blant annet med bakgrunn i planstatus, Forsvarets nye behov og omfang, har Forsvarsdepartementet funnet det riktig og hensiktsmessig å foreslå revisjon av reguleringsplanen for Forsvarets del av planområdet. Forsvarsdepartementet ba i brev av 10. februar 2017 Forsvarsbygg om å utarbeide reguleringsplan med konsekvensutredning i henhold til Plan- og bygningsloven. På grunn av stram tidsplan og sakens kompleksitet har Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) besluttet å gjennomføre planlegging og utredning etter Plan- og bygningslovens bestemmelser om statlig planprosess. Berørte kommuner har stilt seg positive til bruk av statlig plan.

Planområdet omfatter også arealer eid av Avinor. Arealene er inkludert i planområdet for avklaring av grensesnitt mot statlige behov i planprosessen. Det er Forsvarsbygg som har ansvaret for gjennomføring av planprosessen på vegne av begge tiltakshavere.

Utkastet til planprogram omfatter en beskrivelse av tiltaket (utbygging av flystasjonen/lufthavnen), en foreløpig avgrensing av planområdet, et forslag til utredningsprogram for konsekvenser av tiltaket og en fremdriftsplan for hele prosessen frem til vedtatt reguleringsplan. Den endelige planavgrensningen vil bli avklart i løpet av arbeidet med reguleringsplanen.

Dette forslag til planprogram legges nå ut til offentlig ettersyn og sendes på høring med frist for merknader innen 1.okt 2017. Etter merknadsbehandling vil planprogrammet bli fastsatt av KMD. Fastsatt planprogram vil danne grunnlag for den påfølgende plan- og utredningsprosessen.

Innspill og merknader til planprogrammet sendes til:

Forsvarsbygg, Postboks 405, Sentrum, 0103 Oslo eller post@forsvarsbygg.no

Oslo, juni 2017

Olaf Dobloug

Dir. Forsvarsbygg kampflybase

Forslag

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 Bakgrunn og formål 1

1.1 Bakgrunn 1

1.2 Formål 1

1.3 Avgrensning 2

2 Planforutsetninger 3

2.1 Beliggenhet og dagens situasjon 3

2.2 Planområdet 5

2.3 Overordnede føringer 7

2.4 Kommunale planer og retningslinjer 9

2.5 Lokale miljøhensyn 11

3 BESKRIVELSE AV TILTAKET 13

3.1 Forsvarets utbyggingsbehov 13

3.2 Avinors behov 13

3.3 Mulighetsstudie og alternativsanalyse 14

3.4 Utvikling av arealer 14

3.5 Erverv av grunn og rettigheter 15

4 GENERELT OM UTREDNINGSBEHOV OG PREMISSER FOR PLANLEGGINGEN 16

4.1 Generelt 16

4.2 Referansealternativet 18

4.3 Arealbruk 18

4.4 Støy 19

4.5 Landbruk/ Reindrift 19

4.6 Naturmiljø 20

4.7 Kulturminner og kulturmiljø 21

4.8 Landskap 21

4.9 Nærmiljø og friluftsliv 22

4.10 Infrastruktur, vegnett og transportsystem 22

4.11 Forurensning. Utslipp til vann og grunn 22

4.12 Lokal og regional utvikling i tilknytning til tiltaket 23

4.13 Befolkningens helse 24

Forslag

4.14 Risiko- og sårbarhetsanalyse 24

4.15 Konsekvenser i anleggsfasen.....25

4.16 Prissatte konsekvenser 25

5 PLANPROSESS 26

5.1 Planform.....26

5.2 Organisering 26

5.3 Medvirkning.....27

Forslag

1 BAKGRUNN OG FORMÅL

1.1 Bakgrunn

Stortinget vedtok i 2009 innkjøp av nye kampfly F-35. Stortinget vedtok 14. juni 2012 at de nye kampflyene F-35 skal stasjoneres på Ørland. Tre av flyene skal stasjoneres på Evenes i en QRA-base. Totalt antall tilstedeværende fly på basen vil variere over året avhengig av øvingsopplegg. Stortinget vedtok Langtidsplanen for Forsvaret 9. desember 2016. Denne innebærer blant annet også å etablere de nye MPA-flyene på Evenes.

Til sammen innebærer Stortingets vedtak både en gjenopptagelse av Evenes som permanent militær flystasjon, og en omfattende utbygging for å betjene de nye funksjonene på en hensiktsmessig og sikker måte.

De nye funksjonene på Evenes flystasjon vil blant annet medføre endrede støyforhold for omgivelsene, mulig påvirkning av fredete naturmiljøer og kulturminner, og mulig økt etterspørsel etter kommunale og lokale tjenester.

Etableringen kan påvirke lokalt arbeidsmarked og næringsutvikling i flere kommuner og begge berørte fylker.

Gjeldende reguleringsplan dekker både Evenes flystasjon og Harstad/Narvik lufthavn, Evenes. Reguleringsplanen m/bestemmelser ble vedtatt etter tidligere planlov i Evenes kommune i 1992.

Bl.a. med bakgrunn i planstatus, Forsvarets nye behov og omfang av utbyggingen, nasjonal betydning av tiltaket, samt behov for å se dette i sammenheng med arealbruk og planer for den sivile lufthavna, har Forsvarsdepartementet funnet det nødvendig å revidere reguleringsplanen for Forsvarets del.

1.2 Formål

Reguleringsplanen skal utarbeides med tilstrekkelig detaljeringsgrad slik at nødvendige deler av bygg og anlegg kan gjennomføres. Det kan også bli aktuelt å starte Forsvarets utbygging innenfor rammene av gjeldende reguleringsplan, og eventuelt i henhold til Plan- og bygningslovens §§ 20-7 og 20-8.

Dette planprogrammet redegjør for formålet med planarbeidet og hvilke problemstillinger som anses viktig i forhold til miljø og samfunn.

Formålet med reguleringsplanen er å legge til rette for utbygging som dekker Forsvarets og Avinors behov, og samtidig ivareta naturkvaliteter og øvrige miljø- og samfunnsinteresser i planområdet på en tilfredsstillende mulig måte. Gjennom konsekvensutredningen vil det bli framskaffet dokumentasjon og forslag til avbøtende tiltak, for å sikre at miljø- og samfunnsmessige hensyn blir ivaretatt.

Forslag

1.3 Avgrensning

Dette planprogrammet omhandler primært tiltak som skal etableres på Evenes flystasjon, og arealbruken med planlagte tiltak på Harstad/Narvik lufthavn, Evenes.

Det er også behov for å regulere flyplassens tekniske anlegg nord for rullebanen, og planområdet strekker seg derfor inn i Skånland kommune.

Planprogrammet inkluderer ikke andre baser (deployeringsbaser), lokaliseringsalternativer andre steder eller forhold knyttet til andre lokaliteter enn Evenes flystasjon. Planprogrammet omhandler ikke skyte- eller øvingsfelt.

Med bakgrunn i Stortingets vedtak om lokalisering av base for QRA (F35) og MPA er det ikke lenger aktuelt å vurdere alternative lokaliseringer.

Forslag

2 PLANFORUTSETNINGER

2.1 Beliggenhet og dagens situasjon

Evenes kommune ligger i Nordland fylke. Kommunen grenser til Tjeldsund kommune i vest, Skånland kommune i nord, Narvik i øst og Ballangen kommune i sør. Ofotfjorden skiller Evenes og Ballangen kommune.

Gjeldende reguleringsplan for «Evenes lufthavn/flystasjon i Evenes kommune» ble godkjent i Evenes kommunestyre i 1992. Masterplaner (Avinors eget plansystem) for den sivile lufthavnen har vært revidert senere, og innenfor rammene av gjeldende reguleringsplanen.

Dagens areal på lufthavna/flystasjon er til sammen på ca. 3,5 km^2.

Tilgrensende areal til flystasjonen er primært LNFR- områder som preges av store våtmarksområder. Noen av vassdragene/våtmarksområdene tett på flyplassen er vernet og har status som RAMSAR-områder.

2.1.1 Harstad/Narvik lufthavn, Evenes

Harstad/Narvik lufthavn, Evenes er Nordlands nest største lufthavn etter Bodø, og ble åpnet i 1973. Deler av sikkerhetsområdet med tekniske installasjoner i nordenden av rulle-banen ligger i Skånland kommune i Troms fylke. Lufthavna ligger 44 km fra Harstad, og med den nye Hålogalandsbrua blir avstanden til Narvik kortet ned til 57 km. Passasjertrafikken passerte i fjor (2016) 715 000 passasjerer, og det var om lag 11 300 flybevegelser.

Lufthavna trafikkeres i dag av Norwegian, SAS og Widerøe, med daglige ruter til Oslo, Bodø, Tromsø, Trondheim og Andenes.

Avinor har konsesjon og sertifikat utstedt av Luftfartstilsynet, for å drive og inneha Harstad/Narvik lufthavn, Evenes. Avinor er også grunneier og har utslippstillatelse iht. forurensingsloven som er knyttet til lufthavndriften.

Rullebanen er 2808 meter lang og tilfredsstiller NATOs krav til banelengde på 2764 meter. Den er godkjent for å kunne ta imot fly med vingespenn opp til 65 meter, som f.eks. Boeing 747. Flyplassen er også utstyrt med parallell taxebane i hele rullebanens lengde, bygget etter militære kriterier.

Dagens passasjerterminal sto ferdig i 1998 og er på 5500 kvadratmeter. Den har egne fasiliteter for utlandstrafikk. Det er i dag 6 flyoppstillingsplasser til terminalen. Riksveg 833 som tar av fra E10, fører fram til terminalområdet. Forplass og anlegg for publikumsparkering ble bygget ut i samband med oppføring av terminalen. I tillegg til terminalen består lufthavna av flere driftsbygninger for Avinor og lufthavnoperatører, utleiebygg, hangarer og kontrolltårn, til sammen om lag 10000 kvadratmeter. Byggene er av varierende alder og beskaffenhet. Hovedtyngden er fra lufthavnas etablering.

Det er etablert egen plattform for avising av fly og snødeponi for glykolholdig snø, begge med tett dekke og oppsamling av kjemikalieholdig overvann. Dette føres i dag til kommunalt utslippsledning med utløp i Ofotfjorden.

Forslag

2.1.2 Evenes flystasjon

Evenes militære flystasjon ble etablert i 1979. Den ble bygget ut over flere år. Evenes flystasjon fikk ved begynnelsen av 1988 status som en selvstendig administrativ enhet. Evenes flystasjon består i dag av en omfattende bygningsmasse på nær 90000 m2 med forlegning for vel 300 mannskap. Flystasjonen var i operativ drift fram til 1993, da den ble satt på mobiliseringsstatus. Dette førte til at all videre utbygging raskt ble avsluttet. I 2004 ble stasjonen tatt ut av mobiliseringsstatusen.

Flystasjonen benyttes nå bare sporadisk i øvingssammenheng. Bebyggelsen på basen ligger spredt, og har varierende alder og tilstand. Eksisterende bygningsmasse er dels leiet ut til andre forsvarsenheter og dels til sivile formål.

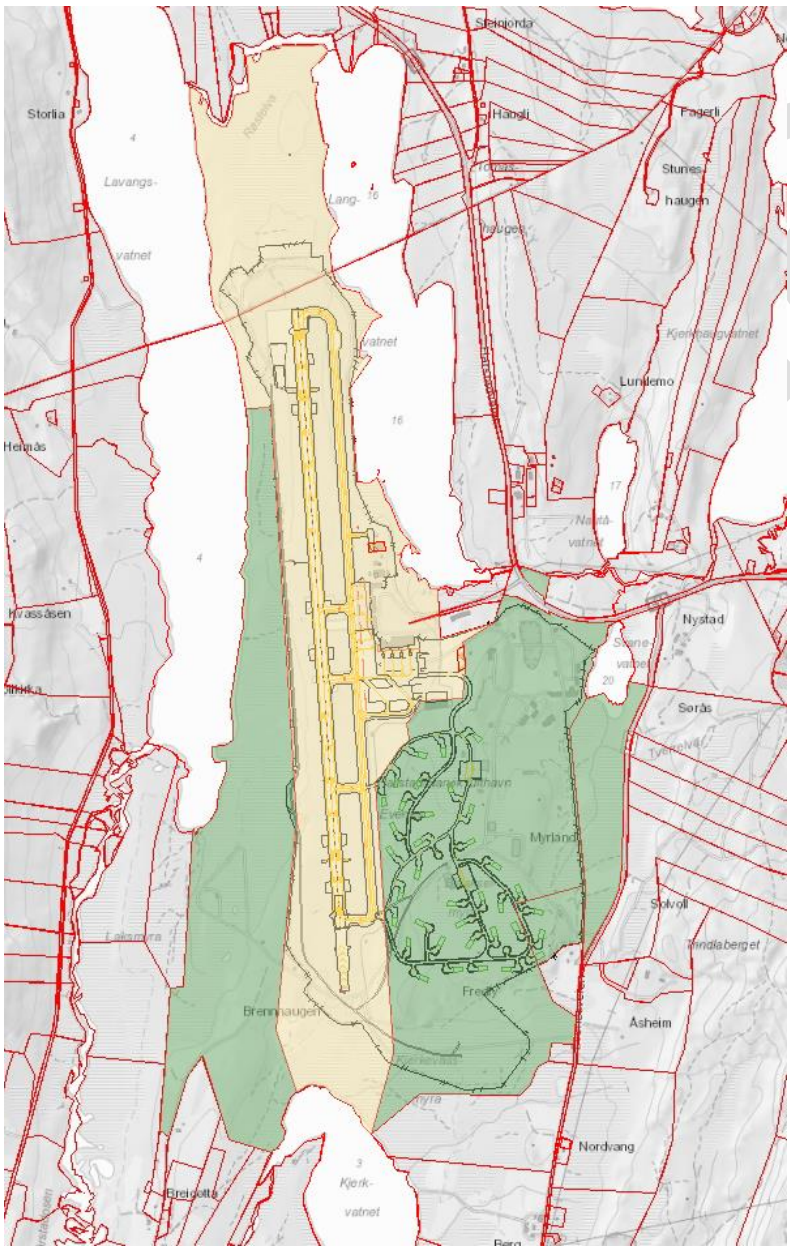

Figur 1: Kartet viser areal som eies av Staten v/ Forsvarsdepartementet (grønne) og Avinor (gule).

2.2 Planområdet

Forslag til planavgrensning i planprogrammet omfatter bl.a. følgende områder:

- Forsvarets areal på Evenes flystasjon utgjør 1,6 km^2.
- Forsvarets arealer nærmest Fv 722, utgjør ca 0,3 km^2
- Forsvarets arealer vest for Harstad/Narvik lufthavn utgjør ca 1 km^2
- Avinors lufthavnareal med banesystemet, utgjør ca. 1,9 km^2
- Avinors areal i Skånland kommune utgjør ca. 0,6 km^2

Forslag til planområde er vist i figur 2.

Både Forsvaret og Avinor sine arealer grenser delvis til naturvernområder.

Planområdet omfatter arealer både i Evenes og Skånland kommuner. Planområdet i Skånland kommune omfatter sikringsarealer, innflygingslys og utrykningsvei for brann- og havariberedskapen, og tas med for å inkludere eksisterende anlegg formelt i en reguleringsplan. Tilsvarende utrykningsvei finnes også syd for rullebanen. Denne inngår i planområdet, strekker seg inn i naturvernområdet Kjerkvatnet og ligger i sin helhet på Avinor sin eiendom.

Kryss for tilkobling til E10 inngår ikke i dette planarbeidet, men vil bli regulert av Statens vegvesen i egen plan for parsell 15 - Hålogalandsvegen E10. Grensesnitt mot vegareal ivaretas.

Avgrensing av planområdet er ellers gjort ut i fra følgende hensyn:

a) Ivareta Forsvarets arealbehov - Utbyggingen skal foregå innenfor planområdet. Foreløpig er det ikke avklart hvor hovedtyngden av utbyggingen vil komme, men planavgrensningen ivaretar aktuelle alternativer. Dette innebærer også at:

1) Avinors lufthavnarealer inngår i planområdet for å avklare grensesnitt for å ivareta statlige behov. To av alternativene for nye hangaranlegg ligger på eller nær lufthavnens terminalområde med flyoppstilling, og med taksebaner (Tarmac). I tillegg kan det bli nødvendig med forbedringer av infrastruktur på øvrige fly-operative arealer.

2) Privat eiendom med parkeringsareal (gnr 4 bnr 4) rett øst for Lufthavnen blir integrert i planområdet. Dette da det er nødvendig å avklare grensesnitt opp mot statlige behov innenfor planområdet. Den nordre delen av eiendommen er regulert til lufthavnformål. Ev. begrensninger i arealbruken avklares gjennom reguleringsplanen. Eier av eiendommen er orientert om at arealet inngår i planområdet.

b) Sikre Forsvaret atkomst –

1) Det vurderes om ny hovedatkomst skal legges til Fv 722. Dette kan innebære behov for å utvide Fv 722. Fylkesveien tas derfor inn i planområdet. Det antas at en eventuell utvidelse av vegarealet tas på vest siden av veien. Utvidelsen vil også kunne berøre en eller flere private eiendommer helt nord ved Svanevannet.

2) Forsvarets anlegg ved Åsheim tas inn i planen. Denne har i dag atkomst via privat veg, sikret ved avtale. Vegen tas inn i planområdet for å ivareta atkomsten i en reguleringsplan.

c) Følge opp kommuneplanens avgrensing til forsvarsformål og lufthavnformål –

1) Avgrensningen av forsvarsformål i gjeldende kommuneplan avviker fra gjeldende reguleringsplan i sørvest. I gjeldende reguleringsplan er flere private eiendommer sydvest for

Forslag

Forsvarets eiendom vist som forsvarsformål. Disse arealer er ikke aktuelle for Forsvaret, og planavgrensningen følger kommuneplanens avgrensning som også er identisk med Forsvarets eiendomsgrense.

2) I sydøst inkluderes en privat eiendom i planområdet, i overenstemmelse med gjeldende reguleringsplan og kommuneplan.

d) Ivareta buffersone mot vassdrag rundt bl.a vassdragene Nautåa, Langvatnet og Lavangsvatnet. Planen vil tilpasse utbyggingen slik at disse buffersonene ikke berøres, Samtidig vil buffersonene bli endelig fastlagt i reguleringsplan, og slik at eksisterende godkjent arealbruk ikke skal reverseres.

e) Ivareta Avinors behov for utvikling av banesystemet, terminalområdet og øvrige driftsområder i tråd med forventet trafikkutvikling myndighetskrav og eventuell etablering av lufthavnrettede virksomheter. Sikre relokalisering av infrastruktur som blir berørt av Forsvarets nyetablering (herunder ev. avisings-plattform).

Støysoner og andre restriksjonssoner som følger av planen vil danne vesentlige innspill til kommunenes (Evenes, Tjeldsund og Skånland) kommende rullering av kommuneplanens arealdel.

Forslag

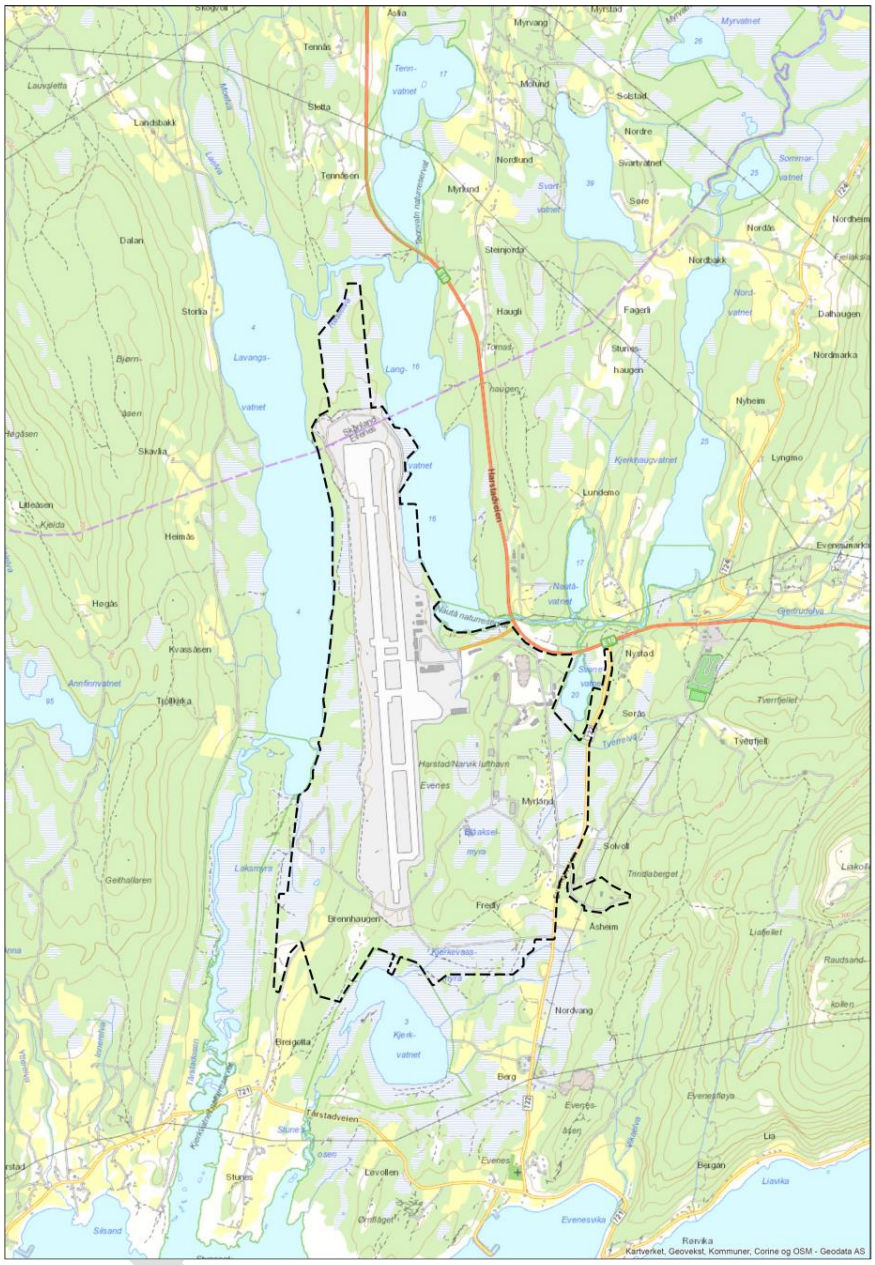

Figur 2.: Foreslått planområde

2.3 Overordnede føringer

2.3.1 Stortingsvedtak

Stortinget vedtok i 2009 innkjøp av nye kampfly, og F-35 ble valgt som våpenplattform.

Forsvarsdepartementets konseptuelle løsningsdokument «Lokaliseringsalternativer for Forsvarets nye kampfly F-35, Konseptuell løsning, versjon 1.01» november 2011, ble utarbeidet som grunnlag for Stortingets vedtak om lokalisering av de nye kampflyene.

Stortinget behandlet 14. juni 2012 den nye langtidsplanen for forsvarssektoren, Prop. 73 S (2011-2012) *Et forsvar for vår tid*. Som en del av stortingsbehandlingen ble det fattet vedtak om lokalisering av nye kampfly og etablering av hovedbase for F-35 på Ørland flystasjon.

Ett av underlagsdokumentene til Forsvarsdepartementets konseptuelle løsning var Strategisk konsekvensutredning (SKU), utarbeidet av Forsvarsbygg. Utredningen omhandler konsekvenser innenfor noen utvalgte tema herunder landskap, naturmiljø, kulturminner og kulturmiljøer, samt konsekvenser av støy for omgivelsene, herunder forstyrrelseseffekter for reindrift.

Hensikten med den strategiske konsekvensutredningen var å gi et samlet bilde av de viktigste konsekvensene med hensyn på støy og miljø. Utredningsomfanget og detaljeringsgraden var avgrenset til det nivået som ble ansett som nødvendig for å fastslå om det var forhold som ekskluderte noen av løsningsalternativene.

I tillegg var det gjort utredninger av distriktspolitiske og sosiokulturelle konsekvenser ved lokaliseringen av nye kampfly.

Informasjon fra relevante grunnlagsdokumenter i denne prosessen vil bli gjennomgått for hvert deltema og suppleres/utdypes i den konsekvensutredningen som nå skal utarbeides.

2.3.2 Nasjonal transportplan

Nasjonal transportplan for 201 – 2023 omtaler følgende «Omstruktureringen av Luftforsvaret og lokalisering av ny kampflybase vil få konsekvenser for forholdet mellom militær og sivil luftfart. Kampflybasen vil i planperioden flyttes fra Bodø til Ørland, og det skal etableres en framskutt base på Harstad/Narvik lufthavn, Evenes. Forsvaret ser også på alternative løsninger for lufthavnene på Bardufoss og Andøya. Endringene i Luftforsvarets basestruktur vil få økonomiske følger for Avinor. Samferdselsdepartementet vil sammen med Forsvarsdepartementet, Forsvaret, Avinor, og lokale og regionale myndigheter arbeide for å finne løsninger som ivaretar både sivile og militære behov»

Videre omtales flere større vegutbedringer i Midtre Hålogaland som vil korte ned reisetider i regionen. «Konseptvalgutredning for E10 Evenes – Sortland og mot Harstad ser på betydelige innkortinger av reisetider. Videre planlegging skal ta utgangspunkt i innkorting Kanstabotn – Fiskfjord, og Sandtorg – Evenes flyplass. Regjeringen har besluttet at aktuelle traseer for ny kryssing av Tjeldsundet og ny veg til Harstad/Narvik lufthavn, Evenes ikke skal gå gjennom vernede områder.» NTP nevner også effekten av Hålogalandsbrua over Rombaksfjorden og nedlegging av Narvik lufthavn, Framnes.

Nasjonal transportplan for 2018-2029 nevner under kapittel 13 om lufthavnkapasitet og – struktur på regionale og lokale lufthavner, at det mot slutten av planperioden kan være aktuelt med utvidelse av terminalen på Harstad/Narvik lufthavn. Planen følger også utbedringene av E10/Rv. 83/85.

2.3.3 Rikspolitiske retningslinjer for barn og unges interesser i planleggingen

Retningslinjene forutsetter at barn og unges interesser synliggjøres i arealplansammenheng. Eventuelle virkninger for barn og unge vil bli synliggjort i planen. T—2/08 «Barn og planlegging» legges til grunn i planarbeidet.

Forslag

2.3.4 Retningslinjer for støy i arealplanleggingen (MD T-1442/2016)

Retningslinjene ble innført av Miljøverndepartementet i 2005. T-1442/ 2016 gir anbefalte utendørs støygrenser ved etablering av boliger og annen bebyggelse med støyfølsomme formål. Videre gis anbefalte støygrenser ved etablering av nye støykilder, som veianlegg og flyaktivitet. For innendørs støy gjelder kravene i byggeteknisk forskrift til plan- og bygningsloven. Retningslinjene legges til grunn i planarbeidet.

2.3.5 Fylkesplaner

Utbygging av Evenes flystasjon/lufthavn synes ikke å gi spesielle utfordringer i forhold til fylkesplan for Nordland eller fylkesplan for Troms. Utbyggingen vil imidlertid gi nye muligheter for fremtidige planer.

2.3.6 Regional planstrategi for Nordland

Utfordringer i forhold til regional planstrategi vil i knytte seg til utredningstemaer som ivaretas i dette planprogrammet; forhold til vernede naturområder og vassdrag og viktige kulturminner.

Fylkeskommunen har også utarbeidet «Arealpolitiske retningslinjer», som bl.a skal sikre fylkets ressursgrunnlag og reindriftas særverdiområder.

2.3.7 Naturvernområder

Kjerkvatnet naturreservat og de andre fire verneområdene i Tårstadvassdraget fikk, som en del av et større våtmarkssystem, status som Ramsarområde 12. november 2010. Det vil si at disse områdene har klassifisering som internasjonalt viktige verneområder. Områdene omgir Harstad/Narvik lufthavn og Evenes flystasjon. I tillegg finnes flere registrerte naturtype-områder av stor internasjonal og nasjonal verdi og flere lokaliteter som er særlig viktig for biologisk mangfold. Andre naturområder og – interesser finnes også rundt lufthavnen, men disse er ikke vernet.

2.4 Kommunale planer og retningslinjer

2.4.1 Kommuneplanarbeidet

Status for kommuneplanene i de tre berørte kommunene er:

Evenes kommune: Gjeldende kommuneplan gir ingen nye føringer for Evenes flystasjon utover eksisterende reguleringsplan. Forsvarets arealer er vist som «Forsvarets områder». Kommuneplanen avsetter et nytt areal til lufthavnformål nord for eksisterende bebyggelse ved Harstad/Narvik lufthavn, som forutsetter en utfylling i Langvatnet.

Kommunen har nylig vedtatt kommuneplanens samfunnsdel, og har igangsatt rullering av kommuneplanens arealdel.

Forslag

Skånland kommune: Skånland kommune har gjennomført folkemøter og bearbeiding av innspill i forbindelse med rullering av kommuneplan, hvor støy fra lufthavna i Evenes har vært pekt på som et viktig tema. Avinor har bedt kommunen endre arealformålet på deler av Avinors eiendom g/bnr. 22/14 fra LNFR til lufthavnformål, da dette området omfatter deler av lufthavnas eksisterende infrastruktur.

Kommuneplanens arealdel planlegges legges ut til offentlig ettersyn i mai/juni 2017. I gjeldende arealplan er området nord for flyplassen avsatt til LNF- landbruks- natur- og friluftsområde, med flystøysone.

Samtidig som arealplanen rulleres arbeider kommunen med utvikling av samfunnsdelen.

Tjeldsund kommune: Tjeldsund kommune er ikke fysisk berørt av foreslått planområde for Evenes flystasjon, men kan bli indirekte berørt som nabokommune. Tjeldsund kommune har våren 2017 vedtatt ny planstrategi for perioden 2017 – 2020.

2.4.2 Gjeldende reguleringsplan

Reguleringsplanen ble vedtatt av Evenes kommune 15. mai 1992. Planen er fortsatt gjeldende for området, unntatt for gnr 4 bnr 4 der det i senere tid er fastsatt reguleringsplan, jf punkt 2.4.3. under. Gjeldende reguleringsplan hjemler ikke en utbygging i det omfang som nå er aktuelt. Økt aktivitet vil få miljøkonsekvenser og generer behov for utredning.

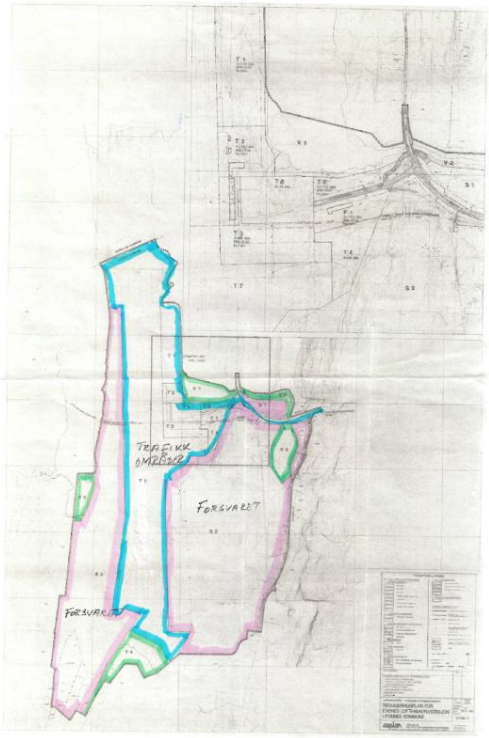

Figur 3 Gjeldende reguleringsplan

2.4.3 Reguleringsplan for Evenes Servicesenter AS

Evenes kommune vedtok den 02.07.2015 reguleringsplan for Evenes Servicesenter AS. Arealet omfatter gnr 4 bnr 4 som inngår i forslag til planområde. Formålet med reguleringsplanen er tilrettelegging for parkering. Reguleringsplanen er inkludert i planområdet da det er behov for å avklare grensesnitt mot statlig utbygging.

Forslag

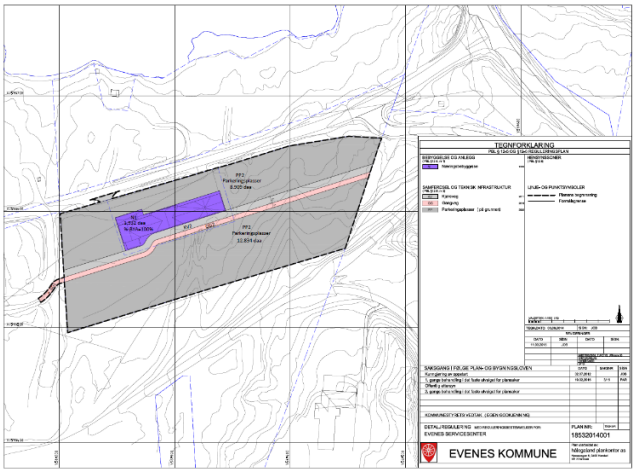

Figur 4 Reguleringsplan for Evenes Servicesenter AS

2.4.4 Øvrig planarbeid

Avinor har tidligere utarbeidet planskisser for videreutbygging av det sivile terminalområdet. Evenes kommune vedtok i 2013 oppstart områdeplan for flyplassen i samarbeid med Avinor. Dette planarbeidet ble stilt i bero av Avinor våren i 2015.

Evenes kommune vedtok i 2015 oppstart av plan for ny adkomst til flyplassen inkludert nytt næringsareal. Denne planarbeidet ble senere vedtatt avsluttet, av hensyn til andre planprosesser i området.

Statens vegvesen har sendt et reguleringsforslag for E10, Hålogalandsveien gjennom 10 kommuner, på høring høsten 2016. Forslaget omfattet opprinnelig også atkomstssonen til Harstad/Narvik lufthavn/Evenes flystasjon, men dette ble tatt ut av planforslaget etter anmodning fra Forsvarsbygg, Avinor og Evenes kommune. Hele parsell 15, fra kommunegrensa mot Skånland til Laksåa, ble tatt ut. Arbeidet med reguleringsplan for denne parsellen er inntil videre satt i bero i påvente av alternativsanalyse for utbygging av Evenes flystasjon der blant annet ny adkomst fra Fv 722 vurderes. Forsvarsbygg vil i samarbeid med Avinor og kommunen vil gi innspill til planarbeidet når dette tas opp igjen.

2.5 Lokale miljøhensyn

2.5.1 PFAS/PFOS

Harstad/Narvik lufthavn er en av lufthavnene med mest gjenværende PFOS/PFAS i grunnen, som stammer fra to tidligere og et nyere brannøvingsfelt som ikke lenger er i bruk.

Kartleggingen av PFOS/PFOA har dokumentert PFOS i bekker/kulverter med avrenning til Svanevatnet, Kjerkvatnet og Langvatnet. Ved utbygging i PFAS forurenset område vil krav og føringer fra Miljødirektoratet bli ivaretatt.

Forslag

2.5.2 Bane- og flyavising

Lufthavnsdrift krever bruk av kjemikalier (flyavising og baneavising) for å ivareta sikker drift og regularitet.

Avinor benytter i dag formiatbaserte baneavisingskjemikalier (Aviform) for å fjerne is fra rullebanen, når mekanisk fjerning ikke er tilstrekkelig. Dette er organiske salter uten miljø-farlige tilsetningsstoffer og en lav organisk belastning. Til flyavising benyttes glykolbaserte kjemikalier.

Avinor har i dag en utslippstillatelse iht. forurensningsloven for lufthavnen, med vilkår om vannovervåking etc.

Forsvarets planlagte aktivitet ved Evenes vil medføre økt bruk av kjemikalier til fly- og baneavising, og Forsvaret vurderer å eventuelt benytte Urea til baneavising.

Forsvarsbygg har startet opp et prosjekt med kartlegging av forurensede utslipp som følge av drift av lufthavn/flystasjon. Det skal også vurderes tekniske løsninger for å begrense utslipp til vassdraget ved å se på mulige oppsamlingsanlegg, samt tilhørende beregninger av belastning på vassdraget som følge av planlagt avisingsaktivitet.

Konkrete løsninger for håndtering av forurensning vil ikke bli utredet i planen, men vil komme som en typisk anbefaling om avbøtende tiltak.

Gjeldende utslippstillatelse må revideres i lys av framtidig planlagt aktivitet ved Evenes. Tiltak for håndtering av forurensning vil vurderes og inngå i en søknad om utslippstillatelse.

2.5.3 Støy

Forsvarets aktivitet vil medføre økt støy i områder rundt og inne på basen. Forsvaret har ikke regulære flyaktiviteter på Evenes flystasjon i dag, og både tilstedeværelse av F-35 kampfly og de nye overvåkingsflyene vil derfor endre dagens støysituasjon.

Tidligere støyberegninger som ble utført i forbindelse med lokalisering av den nye kampflybasen (som nå etableres på Ørland) tilsier at det fortsatt vil være få berørte av det endrete støybildet på Evenes. Men et endret støybilde kan likevel ha betydning for boliger, fritidsbebyggelse, reindrift og utøvelse av nærmiljø og friluftsaktiviteter. Forsvarsbygg har igangsatt beregninger av det nye støybildet på Evenes.

Støyen fra Forsvarets aktivitet kommer i tillegg den sivile flytrafikken, som også forventes å øke i årene fremover. Den samlede støybelastning legges til grunn for konsekvensvurderingen og evt fastsetting av avbøtende tiltak.

Forslag

3 BESKRIVELSE AV TILTAKET

3.1 Forsvarets utbyggingsbehov

Lokalisering av Kampflybasen til Ørland flystasjon innebar også stasjonering av et mindre antall F-35 fly til en QRA-base på Evenes flystasjon. Denne etableringen medfører behov for nye lokaler for beredskapsmannskap. Flyene kan benytte eksisterende anlegg som sheltere og interne taxebaner. Stortingets vedtak om etablering av de nye maritime overvåkingsflyene (MPA) på Evenes flystasjon og overflytting av tilhørende funksjoner fra Andøya til Evenes, vil sammen med stasjonering av F-35 fly innebære om lag 65 000 m2 nybygg for å ivareta de nye funksjonene. Det vil bl.a. være behov for forlegninger for ansatte og mannskaper. Foreliggende planer tilsier 300 fast ansatte og 500 mannskaper, men i planleggingen vil en dimensjonere for inntil 1000 personer. I tillegg er det aktuelt med en oppgradering av beskyttelse og sikring.

Følgende enheter skal lokaliseres på Evenes flystasjon, hovedbase for overvåkning og kampfly og stridsoperasjonssenter:

- QRA med 3 fast stasjonerte F-35 fly hvorav 2 i beredskap og baseforsvar etableres i 2021. Totalt antall tilstedeværende fly på basen vil variere over året avhengig av øvingsopplegg.
- MPA med 5 fast stasjonerte overvåkingsfly innfases i 2022
- Luftvern
- Støttefunksjoner til disse etableres etter behov

Kapasiteter presenteres ikke i planprogrammet.

3.2 Avinors behov

Gjennom masterplanen for lufthavna, er det anbefalt å bygge et nytt driftsbygg med brannstasjon. Størrelse på bygget avhenger av driftskonsept. Driftsbygg for selskap som betjener fly (handling) ivaretas i eksisterende bygningsmasse eller legges tilknytning til terminalen. Det avsettes også plass til et eventuelt fraktbygg, men oppføring av et slikt bygg er avhengig av interessenter og utvikling i fraktmarkedet. Det må også legges til rette for luftfartsrettet virksomhet (f.eks. basevirksomhet for operatører) på lufthavna.

Det er forutsatt at terminalen med flyoppstilling, i takt med trafikkutviklingen, utvides til 8 gates/oppstillingsplasser for større jetfly. (Avinorlufthavner med tilsvarende oppstillings-kapasitet betjener om lag en million års-passasjerer.) Rullebanens sikkerhetsområder og innflygingslys, mv. ble oppgradert i 2013, og det er ikke forutsatt vesentlige tiltak i bane-systemet (f,eks. baneforlengelse) ut over generelle utbedringer.

Dagens avisingsløsning med avising i «push-back»-sonen og anlegg for oppsamling av forurenset overvann og snø, vil på sikt måtte erstattes med en egen avisingsplattform. Det er ennå ikke besluttet hvor en slik plattform kan legges. Løsningen må fastlegges i reguleringsplanen.

Avinors behov tas inn i planen for å avstemme og ivareta grensesnitt opp mot Forsvarets behov.

Forslag

3.3 Mulighetsstudie og alternativsanalyse

Utarbeidelse av grunnlaget for plan- og prosjekteringsarbeidet på Evenes flystasjon er startet opp. Således et arbeidet med en mulighetsstudie godt i gang, dvs vurdering av alternative plasseringer av de nye anleggene inne på flystasjonen. Mulighetsstudiet anbefaler tre ulike løsninger som utredes videre i en alternativsanalyse. Resultatet fra alternativsanalysen vil legges til grunn i arbeidet med reguleringsplanen og konsekvensutredninger.

I tillegg pågår en verdivurdering som underlag for en egen sikkerhetsplan. Sikkerhetsplanen gir bl.a. grunnlag for å avklare bygg og anlegg som er aktuelle for gjennomføring i hht Plan- og bygningslovens §20-7 og 20-8.

3.4 Utvikling av arealer

Evenes flystasjon har naturlige begrensninger som gjør det lite aktuelt å erverve vesentlig nye arealer for å gjennomføre den planlagte utbyggingen.

Lufthavna for øvrig ligger mellom Forsvarets flystasjon og vannene i Kvitforsvassdraget (Tårstadvassdraget). Kommuneplanen for Evenes har avsatt et område til utfylling for lufthavna i Langvatnet.

Avinor vurderer ellers at arealet langs rv. 833, er det mest aktuelle areal for videre utvikling.

3.4.1 Arrondering av bygg og anlegg. Forsvarets behov

Utbyggingen er forutsatt tilpasset eksisterende eiendom og anlegg. Avgrensing mot lufthavna, restriksjonsavgrensning og operative forhold legger videre begrensninger på hvor det kan bygges, og hvor høyt det kan bygges.

Reguleringsplanen utarbeides for å være robust nok til at ulike utbyggingsløsninger kan vurderes.

Flere alternativer er under vurdering, og en vil trolig velge endelig løsning høsten 2017 med bakgrunn i alternativvurderingen.

3.4.2 Arrondering av bygg og anlegg. Avinors behov

Avinor har behov for om lag 5000 m2 nye bygg de nærmeste 10 – 15 årene for å ivareta fremtidig driftskrav og trafikkutvikling. Dette er hovedsakelig utvidelser av eksisterende terminal og driftsbygninger. Utvidelse av terminalen er planlagt ved en videre utbygging øst for eksisterende terminal. Endelig løsning vil måtte avklares mot den utbyggingsløsningen som planen legger til grunn for Forsvarets nye infrastruktur. Dette kan også påvirke kvadratmeterbehovet. I tillegg utredes kommersielle funksjoner som passasjerer etterspør, herunder et flyplasshotell.

Forslag

Driftsbygget er forutsatt etablert i tilknytning til eksisterende driftsgarasjer nordvest for kjøresløyfen ved terminalen. Masterplanen har avsatt et areal til mulig ambulansehelikopter (hangar, kontor og forlenging) nord på lufthavnas driftsområde, langs den parallelle taksebanen, som er eneste «ledige» areal med flysideatkomst.

3.4.3 Tilknytning til E10

Utbyggingen av Evenes flystasjon reiser også spørsmålet om dagens atkomstløsning fra Ev10 vil være tilfredsstillende for Forsvarets behov.

Dagens atkomst helt nord i Forsvarets område er felles med atkomsten til Harstad/Narvik lufthavn, dvs. for den sivile delen av flyplassen. Den sivile trafikken til flyplassen er forventet å øke i takt med forventet økning i flytrafikken. Noe av trafikkøkningen kan ivaretas av et bedret kollektivtrafikktilbud. Det forventes økende turisttrafikk til regionen, og også at en større del av næringslivets eksport og importbehov vil foregå med fly.

Statens vegvesen avventer videre planlegging av kryss E10/Rv. 833 - adkomst til lufthavna/flystasjon inntil Avinor, Evenes kommune og Forsvarsbygg kommer med et innspill til hvordan dette kan løses.

I tillegg til eksisterende atkomst i nord vurderer Forsvarsbygg også alternative atkomster fra Fv 722. Disse fremkommer av figuren nedenfor.

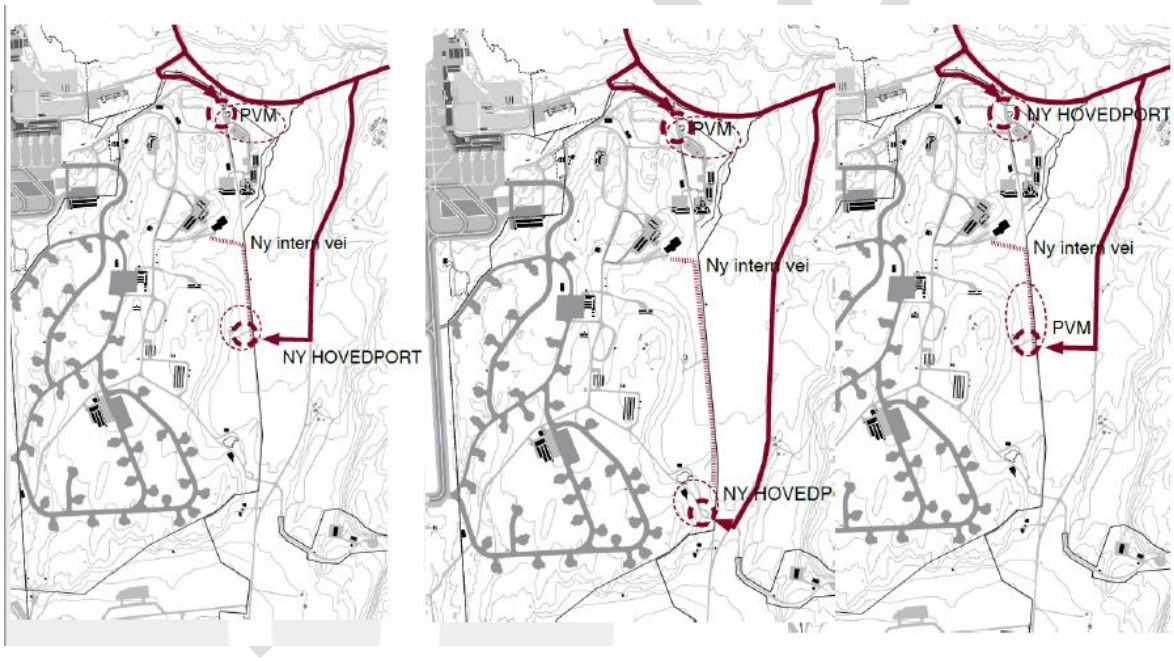

Figur 5 Alternative atkomster fra Fv 722. (PVM = Post- og varemottak)

3.5 Erverv av grunn og rettigheter

Reguleringsplanen vil gi grunnlag for eventuelt erverv av nødvendige rettigheter til å videreutvikle lufthavna/flystasjonen. I utgangspunktet legger planen ikke opp til erverv av nye arealer til utbyggingsformål, og kun arealer langs rv. 833 synes aktuelle for erverv. Disse er allerede regulert til utbyggingsformål.

4 GENERELT OM UTREDNINGSBEHOV OG PREMISSER FOR PLANLEGGINGEN

4.1 Generelt

4.1.1 Hva skal utredes?

Konsekvensutredningen skal vise konsekvensene av etablering og full utbygging av Evenes flystasjon som omtalt i kap 3. Utredningen skal fokusere på konsekvensene for Evenes og tilgrensende kommuner dvs det som defineres som influensområdet for de ulike tema.

Denne konsekvensutredningen skal avdekke konsekvensene av utbyggingen og de nye funksjonene på Evenes flystasjon, og vise eventuelle avbøtende tiltak. I utredningen skal det gis en kort beskrivelse av sammenlikningsgrunnlaget innenfor hvert enkelt tema.

Utredningsoppgavene er begrenset til det som er nødvendig for å:

1) finne gode løsninger
2) kunne gi dekkende beskrivelser av konsekvenser av utbyggingstiltakene
3) avklare behov for eventuelle avbøtende tiltak.

Dokumentasjon om særlige verne- og brukerinteresser vil bli lagt til grunn for, og i nødvendig utstrekning innarbeidet i, reguleringsplanen.

4.1.2 Metode

Utredningen utføres med utgangspunkt i Forskrift om konsekvensutredning av 1.januar 2015 og Statens vegvesen håndbok V712 «Konsekvensanalyser» av 2014. Som utgangspunkt benyttes standard metode for konsekvensanalyse definert i Statens vegvesens håndbok V712.

Konsekvensutredningen for ikke prissatte temaer skal i hovedtrekk gjennomføres i henhold til metodikken for ikke-prissatte konsekvenser som er beskrevet i Vegdirektoratets håndbok «V712 Konsekvensanalyser». Metoden tilpasses formål og plannivået. Rammer for innhold i konsekvens-utredningen er gitt i forskrift om konsekvensutredninger. V712 er utarbeidet med bakgrunn i disse.

Der Håndbok V712 ikke følges vil dette være spesifisert under det enkelte deltema, også om det benyttes andre relevante håndbøker, veiledninger og faglige retningslinjer.

Vurdering av de ikke prissatte konsekvensene skjer ved en systematisk gjennomgang av:

- VERDI: uttrykt gjennom tilstand, egenskaper og utviklingstrekk for vedkommende tema i det området der prosjektet planlegges. Skala: liten – middel – stor
- OMFANG av konsekvensene, dvs. hvor store endringer tiltaket vil medføre for det aktuelle temaet. Skala: stort negativt – middels negativt – lite/intet-middels positivt – stort positivt

Forslag

- KONSEKVENS som fremkommer ved å sammenholde VERDI og OMFANG innen det enkelte tema

Konsekvensvurderingene kan utføres ved bruk av den såkalte konsekvensvifta som vist under, og konsekvensene uttrykkes på en skala med + og – med følgende betegnelser:

Meget stor positiv konsekvens	+ + + +	Ingen / liten negativ konsekvens	0 / -
Stor / meget stor positiv konsekvens	+ + +/ + + + +	Liten negativ konsekvens	-
Stor positiv konsekvens	+ + +	Liten / middels negativ konsekvens	- / --
Middels / stor positiv konsekvens	+ + /+ + +	Middels negativ konsekvens	- -
Middels positiv konsekvens	++	Middels / stor negativ konsekvens	- - / - - -
Liten / middels positiv konsekvens	+ / ++	Stor negativ konsekvens	- - -
Liten positiv konsekvens	+	Stor / meget stor negativ konsekvens	- - -/ - - - -
Ingen / liten positiv konsekvens	0 / +	Meget stor negativ konsekvens	- - - -
Ubetydelig konsekvens	0	Ikke relevant / det kartlagte området blir ikke berørt	

Til slutt sammenstilles alle konsekvenser i en samlet vurdering. Her vil også tema som bearbeides i «Virkninger av planforslaget» inngå i helhetsvurderingen.

Eventuelle avbøtende tiltak vurderes og foreslås.

Forslag

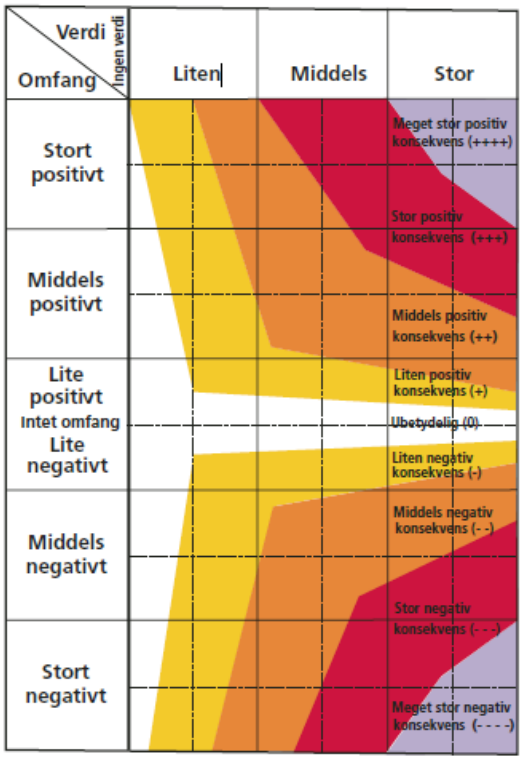

Figur 4. Konsekvensvifta og inndeling i konsekvensgrader (Kilde: Håndbok V712)

4.1.3 Influensområde

Influensområdene for de enkelte fagutredningene skal fastsettes på bakgrunn av en skjønnsmessig vurdering av hva som er faglig relevant område å kartlegge og utrede.

4.2 Referansealternativet

Konsekvensene av tiltaket måles ved å sammenligne forventet tilstand etter at tiltaket er gjennomført mot forventet tilstand uten gjennomføring av tiltaket (referansealternativet).

I en del konsekvensutredninger benyttes ofte et såkalt 0-alternativ som referanse. Dette er vanligvis en framskriving av dagens situasjon til et gitt sammenligningstidspunkt uten at det foretas andre utbyggingstiltak enn de som allerede er vedtatt.

For forestående utredning er det valgt å benytte dagens bruk av lufthavnen og eksisterende bygg (med nødvendig vedlikehold) som referanse. Dette er en kjent situasjon. Stortingets vedtak om utbygging blir den framskrevne situasjon og lik ovennevnte hovedalternativ. For støybildet vil referansesituasjonen være det støybildet som ligger til grunn for gjeldende konsesjon for Harstad/Narvik lufthavn, Evenes. (Gitt i 2015).

4.3 Arealbruk

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Utbygging av Evenes flystasjon kan medføre endring i arealbruk internt og eksternt, som f.eks. justering av vegtraseer.	• Det skal redegjøres for eventuelt behov for endringer i arealbruk som følge av restriksjons- og hensynssoner og støysoner. • Det skal redegjøres for eventuelle arealmessige konsekvenser i anleggsperioden.

Forslag

4.4 Støy

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Forsvarets aktivitet vil medføre økt støy i områder rundt og inne på basen. Beregninger av flystøy eller støy fra annen aktivitet, gjennomføres i tråd med gjeldende beregningsmetodikk og i henhold til de føringer som er gitt i det norske regelverket for støy – T-1442/2016 legges til grunn for utendørs støy, og byggteknisk forskrift til plan- og bygningsloven for støy innendørs. Konsekvensutredningen vil foreslå avbøtende tiltak.	• Støysonekart med angivelse av rød og gul sone skal utarbeides. • Vurdere antall berørte: Endring lokalt i antall støysensitive bygninger sammenliknet med dagens. • Vurdere støy i natur- og friluftsarealer som input til tema naturmiljø og nærmiljø og friluftsliv. • Vurdere støy i landbruksarealer som input til tema landbruk /reindrift. • Vurdere konsekvenser i anleggsperioden. • Enkeltbygninger skal vurderes med hensyn til støyreduserende tiltak og behov for eventuell innløsning. • Vurdering av utendørs og innendørs arbeidsplasser, samt behov for bygningstekniske tiltak og utforming/ plassering av nye bygninger inne på lufthavna og flystasjon.

4.5 Landbruk/ Reindrift

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Forsvarets eiendom er omgitt av LNFR-områder på flere sider. Det landbruksmessige næringsgrunnlaget nærmest flyplassen er i hovedsak reindrift. Offentlig kartverk viser kalvings- og vårbeiteområder for rein. Et vårbeiteområde befinner seg rett sør for flyplassen (i Evenes kommune). I tillegg er arealene rundt flystasjonen, både i Evenes og Skånland kommuner vinterbeiteområde, og to flyttleier passerer nord og sør for flyplassen.	• Konsekvenser for reindrift innenfor plan- og influensområdet skal utredes. • Avklare hvorvidt støy medfører endret bruk i landbruks/reindriftsarealer i influensområdet. • Samlede virkninger av planer og tiltak innenfor reinbeitedistriktet skal vurderes.

Forslag

4.6 Naturmiljø

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Temaet omfatter fysiske omgivelser med vekt på naturgitte forhold. Rundt Evenes flystasjon ligger flere verneområder der arealenes verdi og viktige funksjon for flora og fauna utgjør hele eller deler av verneformålet. Nautåa og Kjerkvatnet naturreservater ligger nord og vest for flystasjonen. Reservatene er registrert under Ramsarkonvensjonens avtaleverk, og derved et internasjonalt viktig våtmarksområde. Kvitforsvassdraget som omkranser lufthavnen er også vernet med hensyn på utbygging gjennom verneplan II (1980). Nordre deler av Langvatnet og Lavangsvatnet er i kraft av å være kalksjøer, omfattet av forskrift om utvalgte naturtyper. Forskriften omfatter også en mindre slåttemyr på bruket Solås i sørøstre del av planområdet. Ferskvannsfaunaen i de mange vannene er artsrik, og fuglefaunaen, særlig knyttet til vann og våtmark, er uvanlig rik og har stor verneverdi. Resipienter dvs. tilliggende vassdrag, er betydelig sårbare for forurensning. Forsvarets arealer har avrenning mot natur- reservatene. Innenfor stasjonsområdet er det registrert flere verdi-klassifiserte naturtypelokaliteter.	• Influensområde for deltemaet skal defineres • Konsekvenser for kjente forekomster av naturverdier innenfor Plan- og influensområdet skal vurderes, med særlig fokus på RAMSAR - områdene. Vurderingene skal benytte eksiterende kunnskap, samt supplerende befaringer med hensyn på potensiale for funn av spesielt verdifulle arter, jfr naturmangfoldlovens kap II. • Konsekvenser av eventuelle inngrep i verdisatte/ utvalgte naturtyper skal beskrives i hht naturmangfoldsloven. • Evt. fremmede arter må registreres. Tiltak for å forhindre spredning, spesielt under anleggsperioden, samt å fjerne eksisterende forekomster må gjennomføres. • Følgekonsekvenser av flyaktivitet/ forstyrrelse av fugl (støy og flybevegelser) utredes. • Konsekvenser av forurensende utslipp herunder baneavising må utredes. • Konsekvenser i anleggsperioden utredes.

Forslag

4.7 Kulturminner og kulturmiljø

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Strategisk konsekvensutredning (SKU) konkluderte for Evenes flystasjon bl.a med: *Det er i og rundt flyplassområdet et stort potensial for funn fra Steinalder spesielt knyttet til innsjøer og gamle strandlinjer, i tillegg til samiske kulturminner knyttet til markesamisk reindrift.* *For Evenes-alternativet omfatter begrepet automatisk fredet også samiske kulturminner som er eldre enn 100 år. Områdene rundt flyplassen på Evenes har et stort innslag av samisk bosetning, men det foreligger ikke en endelig stadfesting av hvilke bygninger som er omfattet av fredning.* Det må med stor sannsynlighet påregnes behov for arkeologiske undersøkelser med markavdekking for å oppfylle undersøkelseskravet i kulturminnelovens §9. Slik undersøkelse må utføres i regi av Nordland fylkeskommune og Sametinget som betingelse for å kunne godkjenne reguleringsplanen. Omfanget er foreløpig ukjent.	• Influensområde for deltemaet skal defineres. Influensområdet for automatisk fredete kulturminner er begrenset til planområdet. • Potensialet for funn av hittil ikke kjente automatisk freda kulturminner inne på Forsvarets grunn og eventuelle nye adkomstveger må vurderes. • Oversikt over kjente kulturminner og kulturmiljøer med verdifastsetting skal vises på temakart. • Konsekvenser for kjente kulturminner innenfor og utenfor Forsvarets eiendom (Plan- og influensområdet) beskrives. • Mulig tap av kulturminner vurderes. • Konsekvenser for samisk kulturmiljø vurderes. • Konsekvenser i anleggsperiode utredes Metode: I tillegg til Håndbok V712; Riksantikvarens rettleder (rapport nr. 31-2003) om ”Kulturminne og kulturmiljø i konsekvensutgreiinger”

4.8 Landskap

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Temaet omfatter naturlandskap og kulturlandskap, og er særlig knyttet til de visuelle og opplevelsesmessige kvalitetene.	• Lokale og regionale landskapsverdier rundt Evenes flystasjon er beskrevet i Strategisk konsekvensutredning (SKU). Disse må gjennomgås og ev. suppleres. Influensområdet må defineres, og temakart skal utarbeides. • Nær- og fjernvirkninger skal beskrives og illustreres. • Aktuell metode: håndbok V712 og DN/RA: metode for landskapsanalyse i kommuneplan.

Forslag

4.9 Nærmiljø og friluftsliv

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Temaene nærmiljø og friluftsliv defineres her som opphold og fysisk aktivitet i friluft knyttet til bolignære uteområder og naturområder. Flystasjonen er omgitt av LNFR-områder. Utbyggingen og endret aktivitet kan påvirke bruken av disse. Nærmiljø vil handle om aktiviteter og tilbud i både Evenes, Tjeldsund og Skånland kommuner som blir berørt av utbygging og endret aktivitet. Friluftsliv omfatter «aktiviteter i friluft i fritiden», og kan være knyttet til både bolig- og tettstedsnære områder til flystasjonen.	Støy i boligområder, på skoler, barnehager og i viktige uteområder og friluftsområder vil trolig være den viktigste problemstillingen. I analysen av nærmiljøet skal det vurderes hvordan tiltaket svekker eller bedrer de fysiske forholdene for trivsel, samvær og fysisk aktivitet. • Influensområdet for nærmiljø og friluftsliv må defineres og vises på temakart. • Endringer i støybelastning fra flyvirksomhet beskrives, og vurderes om dette kan påvirke bruken av viktige nær- og friluftsområder. • Det må utredes om og hvordan tiltaket vil påvirke nærmiljøet tilknyttet boligområder, fritidsboliger, skoler, barnehager, sentrumsområde og frilufts- og turområder innenfor influensområdet. • Konsekvenser i anleggsperioden beskrives.

4.10 Infrastruktur, vegnett og transportsystem

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Forsvaret bruker det offentlige vegnettet til transport til og fra flystasjonen. Omfanget av transport, herunder trafikktall som viser bruken/aktiviteten til og fra basen og hva dette vil generere av trafikk, vil bli belyst i reguleringsplanen. Pendlertrafikk vil utgjøre en viktig del av utredningsgrunnlaget. Utgangspunktet for utredningen er dagens situasjon, hvor eventuelle fremtidige behov for utbedringer påpekes. Forsvarets flyvirksomhet vil benytte eksisterende rullebane- og taxebanesystem. Samordnet driftsavtale for banesystemet planlegges inngått med Avinor.	• Basert på prognoser og planlagt aktivitet må det gjennomføres en etappevis beregning av vegtrafikken i området under anleggsperioden og etter ferdig utbygging. • Beregnede trafikktall sammenholdes med dagens kapasitet på vegnett og kollektivtilbud. • Adkomstløsninger til Flystasjonen skal beskrives for anleggsperioden og for permanent situasjon, både for persontransport og anleggstrafikk.

4.11 Forurensning. Utslipp til vann og grunn

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Flystasjonen/Lufthavnen er i dag et område for Forsvaret og Avinor, som begge har hatt virksomhet som kan medføre at grunnen inneholder forurenset masse. Undersøkelser i regi av de to eierne både i grunnen og omgivende vassdrag frem til 2014 har vist	• Støv, utslipp og forurensning og kilder til dette skal beskrives. • Kjente utslipp av forurensning (f. eks forurenset vann, utslipp fra brannøving, avising, olje-/fuelsøl og uhell,

Forslag

betydelig PFOS/PFOA forurensning, særlig omkring et gammelt og et nyere brannøvingsfelt som ikke lenger er i bruk. Forslag til tiltaksplan er oversendt Miljødirektoratet, som har sendt varsel om tiltak mht avrenning. Lufthavnsdrift krever bruk av kjemikalier (flyavising og baneavising). Det foreligger utslippstillatelse fra Fylkesmannen i Nordland for fly- og baneavising og brannøvingsplass. Økt aktivitet vil medføre mer kjemikaliebruk ved Evenes. På grunn av store vedlikeholdsutgifter ved bruk av Aviform vil Forsvaret vurdere bruk av alternative avisingsmetoder, herunder bruk av Urea. Disse forholdene medfører at det må utarbeides en ny utslippstillatelse	avfallsdeponier mm) skal beskrives. • Potensiale for ukjent forurenset grunn i aktuell byggegrunn skal vurderes, jfr. forurensingsforskriften kapittel 2. • Det skal redegjøres for hvilke deler av fremtidig virksomhet som gir risiko for akuttforurensing, og beredskapstiltak for dette. • Det skal redegjøres for hvordan tiltakshaver vil gjennomføre anleggsperioden mht å ivareta uhell. • Eventuelle aktuelle avbøtende tiltak skal beskrives.

4.12 Lokal og regional utvikling i tilknytning til tiltaket

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Hovednæringer i Evenes, Tjeldsund og Skånland kommuner i dag er offentlig (herunder Forsvaret) og privat tjenesteyting, handel, primærnæringer og bygge- og anleggsvirksomhet. Antall sysselsatte i Forsvaret vil øke med inntil 1000 personer (ansatte, befal og vernepliktige) etter at basen er etablert. Basert på utbyggingens omfang av nye arbeidsplasser i anleggsfase og i driftsfase, antas konsekvensene å kunne være betydelige for alle tre kommuner. Evenes, Tjeldsund og Skånland utgjør et felles bo- og arbeidsmarked med gjensidig pendling (influensområdet). Interaksjon med øvrige kommuner og byområder vil også være betydelig.	Det skal gis en vurdering av hvordan utbyggingen vil påvirke befolkningsutvikling, sysselsetting og stedsutvikling. • Beskrive influensområdet • Utarbeide prognoser for befolkningen i Evenes, Tjeldsund og Skånland, fordelt på aldersgrupper som effekt av etablering av Evenes flystasjon. Det må gjøres faglige begrunnede forutsetninger om tilflytting til kommunene og sannsynlig pendlingsaktivitet fra andre kommuner. • Med utgangspunkt i prognosene skal det gis en kort oppsummering av utfordringer kommunene Evenes, Tjeldsund og Skånland og Ofoten-regionen står overfor på kort og på lengre sikt. Det gis en enkel analyse av behovet for utbyggingsareal til boliger, næringsformål, offentlige tjenester og annen sentral infrastruktur knyttet til dette (skoler, barnehager). • Arealbruk og utbyggingsmønster: Det skal utredes hvordan utbyggingen påvirker føringer gitt i kommuneplaner og fylkesplan og om den kan påvirke framtidig utbyggingsmønster i regionen. Andre forhold som kan ha betydning for økonomisk aktivitet og sysselsetting i kommunene, skal vurderes. • Leveranser av varer og tjenester, samt sysselsettingseffekt i anleggsfasen skal vurderes.

Forslag

	Verktøy: Pandamodellen (regional kryssløpsmodell eiet av fylkeskommunene og driftet av Sintef) Aktuell utredningshorisont bør være mot 2035, ca 10 - 12 år etter oppstart av driftsfasen. Det vil ta tid før arbeidsmarkedet fullt ut er klarert, pendling er stabil og befolkningsutviklingen «naturlig».

4.13 Befolkningens helse

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Tema helse er ikke beskrevet i Håndbok V712. Temaet vil knytte seg til hvordan utbyggingen av flystasjonen vil påvirke befolkningen helse. Hendelser som kan påvirke folkets helse er økt støy, nye vekstimpulser i kommunene både med et større tilfang på arbeidsplasser (antall og kompetansekrav), nye sosiale nettverk, og andre forhold som kan påvirke tjenestetilbudet og eller sosiale aktiviteter i kommunene. Det vil være ulik fokus på direkte berørte og indirekte berørte og på varigheten av påvirkning (kort/lang sikt).	Det vil være en sammenheng mellom konsekvenser for nærmiljø og helse. Vurdering av konsekvenser for helse skal, basert på erfaringer gjort fra tilsvarende utredninger for Ørland hovedflystasjon, omfatte; • Hvordan kan økt støy påvirker fastboende spesielt (og hyttefolket mer generelt), vurdert ut ifra temaene bomiljø/bokvalitet, sosialt nettverk/aktivitetsmuligheter, økonomi/arbeidsliv/utdanning og tjenestetilbud. • Hvilken påvirkning har støy og usikkerhet knyttet til situasjonen på kort og lang sikt på berørtes helse (stress, hjerte- og karsykdom) • Konsekvenser i anleggsperioden

4.14 Risiko- og sårbarhetsanalyse

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
ROS-analyse er et viktig tema for å redusere skader og risiko av uønskede hendelser. Uønskede hendelser som kan oppstå skal beskrives og vurderes. ROS-analyse er obligatorisk i alle reguleringsplaner. Forsvarsbygg utreder parallelt med dette en rekke sikkerhetsmessige forhold knyttet til flystasjonen. Disse forholdene vil i stor grad være sikkerhetsbelagt informasjon, som ikke kan innlemmes i en ROS analyse knyttet til reguleringsplanen.	Mulige uønskete hendelser innenfor/ i tilknytning til planområdet og planlagt virksomhet identifiseres og karakteriseres mht. sannsynlighet (frekvens) og konsekvens. Mulige tiltak, først og fremst forebyggende tiltak gjennom utforming av plan og bebyggelse, for å redusere risikoen vurderes. Aktuelle tema i analysen er: Naturskade (økt nedbør, grunnforhold, havnivåstigning), skade på sårbare omgivelser, kapasitet og skade på infrastruktur (forsyningssikkerhet) og risiko ved virksomhet på basen (brann, flystyrt/ nødlanding, trafikksikkerhet, risiko i byggeprosess)

Forslag

4.15 Konsekvenser i anleggsfasen

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Flystasjonen ligger i et område med liten annen aktivitet, utenom Harstad/Narvik lufthavn. Anleggsfasen vil skje over flere år selve anleggsaktiviteten forventes å foregå innenfor flyplassområdet. Anleggstraséer og -trafikk kan til dels ligge utenfor flyplassområdet og på offentlig veg. Fundamenteringsarbeidene med eventuelle sprengningsarbeider, spunting og masseuttak regnes som mest støyende del av anleggsaktiviteten.	Anleggsfasen utredes for de enkelte tema. I tillegg bør både generelle konsekvenser som følge av anleggsvirksomheten, og spesielle situasjoner som kan oppstå som følge av spesifikke anleggs-tekniske utfordringer, vind, drift og transport vurderes. • Støy, støv og sikkerhetsrisiko. For å få en vurdering av typiske støynivå og utsatte områder/ bygninger, gjennomføres støyberegninger for typiske faser i anleggsperioden. • Risiko knyttet til vind og vær. • Risiko knyttet til forurensning i anleggsfasen. • Negativ effekt på trafikkavvikling. Konsekvensene bør også vurderes i forhold til trinnvis utbygging.

4.16 Prissatte konsekvenser

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Tiltak på boliger som følge av støy. Fasadetiltak og innløsning. Støyutredningen, samt utredning av arealbruk og landbruk vil gi en vurdering av omfanget av avbøtende tiltak.	Denne delen av utredningen skal belyse de kostnadsmessige konsekvensene av blant annet innløsning, støytiltak og eventuell infrastruktur.

.

Forslag

5 PLANPROSESS

5.1 Planform

Forslag til reguleringsplan for Evenes flystasjon og Harstad/Narvik lufthavn, Evenes blir utarbeidet som statlig reguleringsplan med konsekvensutredning.

Forsvarsdepartementet har vurdert alternative planprosesser, både bruk av gjeldende reguleringsplan, at kommunen utarbeider en ny reguleringsplan og at staten gjør det selv. Forsvarsdepartementet kom til at flere forhold taler for bruk av statlig plan:

- Behov for rask gjennomføring av planprosessen
- Planen berører to eller flere kommuner
- Interessemotsetninger mellom lokalt, regionalt og/eller nasjonalt nivå
- Interessemotsetninger mellom statlige myndigheter
- Lokal myndighet ønsker at staten overtar planprosessen

Spørsmålet om planprosess ble forelagt de tre kommunene Evenes, Tjeldsund og Skånland i møte den 26. januar 2017. Alle de tre kommunene valgte å uttale seg ved egne politiske vedtak om dette.

Kommunenes enstemmige vedtak er som følger:

Tjeldsund kommunestyre 1. februar 2017: *Tjeldsund kommune anbefaler bruk av statlig plan for regulering av Evenes flystasjon og eventuelle tilstøtende arealer. Dette begrunnes med potensiell kryssende statlige interesser, og behov for fremdrift i reguleirngsprosessen*.

Evenes kommunestyre 8. februar 2017: *Evenes kommune anbefaler bruk av statlig plan for regulering av Evenes flystasjon og eventuelle tilstøtende arealer. Dette begrunnes med potensiell kryssende statlige interesser, og behov for fremdrift i reguleirngsprosessen*.

Skånland kommunestyre 22. februar 2017, utdrag av uttalelsen: *Ut i fra det vi forstår, støtter Evenes kommune bruken av statlig plan. Etableringen på Evenes, er viktig også for Skånland kommune, og vi vil derfor støtte anmodningen om bruk av statlig plan for å på en forutsigbar måte gjennomføre tilretteleggingen på Evenes.*

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) var gjort kjent med kommunenes vedtak ved oversendelse av anmodning om statlig reguleringsprosess fra FD. Beslutning om bruk av statlig plan ble tatt av KMD i brev til FD av 28.3.2017.

5.2 Organisering

Utarbeidelse av reguleringsplan med KU for utbyggingen av Evenes flystasjon og Harstad/Narvik lufthavn, Evenes er en del av plan/utredningsarbeidet og prosjekteringen som Forsvarsbygg og Avinor skal gjennomføre.

I arbeidet med planprogram, reguleringsplan og KU er Forsvarsbygg på vegne av Forsvarsdepartementet ansvarlig for gjennomføringen av prosessene, herunder innsending av planprogram, annonsering og varsling av igangsatt planarbeid, organisere og gjennomføre samråd, og utarbeide og sende inn forslag til reguleringsplan med konsekvensutredning. Forsvarsbygg er også ansvarlig for samarbeid og dialog med sektormyndigheter, interessenter og berørte parter.

Forsvarsbygg utfører sitt oppdrag i nært samarbeid med Avinor.

Forslag

5.3 Medvirkning

Plan- og bygningsloven har formelle krav til medvirkning gjennom høring og offentlig ettersyn av reguleringsforslag, hvor lovmessige forpliktelser for annonsering, tilskrivning og offentlig utleggelse danner minimumskrav. Dette kan være tilstrekkelig i reguleringsplaner av mindre omfattende karakter med begrensede konsekvenser for omgivelsene.
For reguleringsplaner med vesentlige virkninger, dvs. planer som faller inn under forskrift om konsekvensutredninger, er det utvidete krav til medvirkning i form av høring og offentlig ettersyn også av planprogrammet.
Planmyndigheten skal også vurdere behovet for et offentlig møte som ledd i arbeidet med å fastsette planprogram.
Arbeidet med utbygging av Evenes flystasjon har stor offentlig interesse. Forsvarsbygg vil derfor vektlegge åpenhet og medvirkning, og legger opp til at det skal arrangeres åpne møter i flere av fasene i planprosessen.

Oversikt over beslutningsprosesser og anledning til å medvirke:

Sak	Krav i PBL	Tiltak	Målgruppe	Formål
Juni 2017				
Planprogram Reguleringsplan med KU	Melding om at forslag til planprogram legges ut til offentlig ettersyn og sendes på høring til berørte parter. Samtidig: varsel om igangsatt planarbeid	Brev Annonsering i flere aviser Åpne møter	Offentlige myndigheter Berørte parter Interessenter	Orientering om planprogram og igangsatt planarbeid med KU
Juli 2017				
August 2017				
Sept. 2017				
Planprogram	Kopi av fastsatt planprogram skal sendes til de som har avgitt høringsuttalelse til forslag til planprogram.	Brev	Offentlige myndigheter, berørte parter, interessenter	Gjøre fastsatt planprogram kjent.
Okt-Des. 2017				
Reguleringsplan med KU	Samråd/medvirkning	Invitasjon Samrådsmøter	Off. myndighe-ter, berørte parter, interessenter	Orientering og dialog om forslag til reguleringsplan
Januar 2018				
Februar 2018				
Mars 2018				
Reguleringsplan med KU	Utleggelse av forslag til reguleringsplan med KU til offentlig ettersyn/høring (PBL § 12-10) Melding og kunngjøring.	Brev	Off. myndighe-ter, berørte parter, interessenter	Orientering om forslag til reguleringsplan med KU utlagt til offentlig ettersyn høring
		Annonse i aviser og på internett	Alle	Orientering om forslag til reguleringsplan med KU utlagt til offentlig ettersyn/høring
April 2018				

Forslag

Sak	Krav i PBL	Tiltak	Målgruppe	Formål
Mai 2018				
Juni 2018				
Juli 2018				
August 2018				
Sept. 2018				
Reguleringsplan med KU	Melding om godkjent reguleringsplan med KU til berørte parter (PBL § 12-12)	Brev	Off. myndighe-ter, berørte parter, interessenter	Orientering om vedtatt reguleringsplan med KU (inkludert orientering om klageadgang)
Reguleringsplan med KU	Kunngjøring om godkjent reguleringsplan med KU (PBL § 12-12)	Annonse i aviser og på internett	Alle	Orientering om vedtatt reguleringsplan med KU (inkludert orientering om klageadgang)

5.3.1 Innspill til planprogrammet

Alle kan gi innspill til planprogrammet og senere planarbeid. Vi vil gjerne at de som er berørt av eller interessert i utbyggingen av Evenes flystasjon/lufthavn kommer med innspill.

Hva kan eller bør det gis innspill på til planprogrammet?

- Temaer som skal utredes i de neste planfasene
- Hvordan informasjon og medvirkning bør gjennomføres i senere planfaser

Når og hvordan ønsker Forsvarsbygg innspill?

- Ved varsel om planoppstart og høring av planprogrammet
- Høringsperiode og frist for innspill samt åpne møter blir annonsert i avisene Fremover og Harstad Tidene og på forsvarsbygg.no
- Innspillene bør være skriftlige, men på de åpne møtene er det mulig å gi muntlige innspill.

5.3.2 Åpne informasjonsmøter

Det er lagt opp til åpne informasjonsmøter i forbindelse med varsel om planoppstart og høring av planprogram, og høring av planforslaget.

Tid og sted for åpne møter i forbindelse med høring planprogram er allerede fastsatt og vil bli annonsert i lokalavisen:

22.6.2017 på Lavangseide grendehus kl 1730 - 1900 og på Tårstad grendehus kl 1930-2100.

Forsvarsbygg og Avinor vil også være tilgjengelig for spørsmål og innspill på en åpen kontordag den 23.juni 2017 kl 0900 – 1430 på rådhuset i Bogen.

Forslag

5.3.3 Informasjon om planarbeidet

Informasjon om planarbeidet legges fortløpende ut på følgende nettside:

www.forsvarsbygg.no

I tillegg vil kunngjøringer og annonsering underveis i planprosessen legges ut i avisene Fremover og Harstad Tidene, og på disse nettsidene:

www.avinor.no

www.evenes.kommune.no

www.skanland.kommune.no

5.3.4 Samarbeid med berørte myndigheter

Det er registrert lokale, regionale og nasjonale verdier knyttet til naturmiljø, reindrift og delvis også kulturminner. Den videre prosessen vil avdekke om planlagt utvikling av området innebærer motstridende interesser med disse verdiene.

Regionalt planforum

Alle store arealsaker behandles vanligvis i regionale planforum i hvert fylke. Siden reguleringsplanen strekker seg over to fylker, Nordland og Troms, så er det ønskelig å gjennomføre felles regionale planforum med begge fylkene, berørte kommuner og sektormyndigheter. Dette planlegges avholdt i august 2017 i forbindelse med høring av planprogram. Ytterligere møter blir avholdt ved behov.

Kommunal referansegruppe

Det er opprettet en kommunal referansegruppe bestående av Evenes, Skånland og Tjeldsund kommuner. Deltakere i gruppen er representanter for politisk ledelse og administrasjonen. Det er allerede gjennomført flere møter med referansegruppen. Møter tas ved behov.

Hensikten med referansegruppen er:

- Forankre prosess og fremdrift i kommunene
- Drøfte hvordan en best kan sikre at medvirkning blir tatt vare på i en statlig planprosess
- Være diskusjonspartner på planinnhold og prosess
- Sikre innsyn og full åpenhet i prosjektet

Konsultasjoner med Sametinget

Prosjektet skal følge «Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget». Konsultasjonene skal foregå i god tro og med målsetning om å oppnå enighet. Med utgangspunkt i Sametingets veileder deltar Sametinget med informasjon av betydning for planleggingen til planmyndighetene.

Forsvarsdepartementet har allerede gjennomført en innledende konsultasjon med Sametinget. Vi vil i samarbeid med Sametinget avtale hvordan den videre konsultasjon i planarbeidet skal forløpe.

Forslag

Forslag

Forslag

Forsvarsbygg

Vår dato	Vår referanse
29.06.2017	2017/484-22/411
Tidligere dato	Tidligere referanse

Vår saksbehandler
Margrete Breivik Dahl 90290356

Til
Mottakere iflg vedlagte lister

Evenes flystasjon og Harstad/Narvik lufthavn - varsel om igangsetting av arbeid med statlig reguleringsplan og høring og offentlig ettersyn av planprogram

I henhold til plan- og bygningslovens § 12-8 varsles at Forsvarsdepartementet v/Forsvarsbygg har satt i gang arbeidet med statlig reguleringsplan for Evenes flystasjon og Harstad/Narvik lufthavn, etter oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har den 28.03.2017 besluttet planarbeidet skal gjennomføres som en statlig planprosess etter bestemmelsene i plan og bygningslovens §§ 6.4 og 12.2.

Hensikten med planarbeidet er å legge til rette for ny militær aktivitet ved Evenes flystasjon, samt avklare forholdet til sivil drift ved lufthavnen. Evenes flystasjon skal ha funksjon som fremskutt base for nye F35 jagerfly, samt være base for nye maritime overvåkningsfly. Som en følge av dette er det behov for å utarbeide reguleringsplan som grunnlag for å etablere ny bygningsmasse, hovedatkomst, og gjennomføring av andre tiltak på området. Det er også nødvendig å regulere enkelte tiltak for den sivile delen av lufthavnen for å sikre at Forsvarets interesser ivaretas. Planområdet fremgår av kartskissen i planprogrammet. Endelig avgrensing av planområdet fastsettes når reguleringsplanen blir vedtatt. Reguleringsarbeidet utløser krav om konsekvensutredning, og det er derfor utarbeidet forslag til planprogram.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet er planmyndighet og har overlatt til Forsvarsbygg å gjennomføre plan- og utredningsarbeidet. Departementet forutsetter at Forsvarsbygg gjennomfører plan- og utredningsarbeidet i god dialog med berørte kommuner og regionale statlige sektormyndigheter, og at regionalt planforum benyttes aktivt.

I henhold til plan- og bygningslovens § 12-9 og forskrift om konsekvensutredning § 6 sendes samtidig forslag til planprogram på høring og legges ut til offentlig ettersyn.

Planprogrammet er første fase i arbeidet med den formelle planprosessen. Forslaget til planprogram redegjør for hvordan plan- og utredningsarbeidet skal gjennomføres, og hvilke temaer som skal utredes i forbindelse med planarbeidet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet fastsetter planprogrammet etter at dette har vært på høring, og vedtar reguleringsplanen når planprosessen er gjennomført.

Postadresse	Fakturaadresse	Telefon	E-postadresse	Org. nr.
Postboks 405	Fakturasenteret	815 70 400	post@forsvarsbygg.no	975 950 662
Sentrum	Postboks 4394	Telefaks	Internett	Bankkonto
0103 Oslo	2308 Hamar	23 09 78 03	www.forsvarsbygg.no	4714 10 00280

Det inviteres med dette til å komme med merknader til varsel om oppstart av reguleringsarbeidet, og med kommentarer og innspill til planprogrammet.

Spørsmål vedrørende planarbeidet rettes til Forsvarsbygg v/Margrete B Dahl, tlf nr 902 90 356 eller e-post margrete.dahl@forsvarsbygg.no
Saksdokumentene vil i tillegg være tilgjengelige elektronisk på www.forsvarsbygg.no og i papirversjon på rådhusene i Bogen og på Evenskjer, samt Skånland bibliotek.

Skriftlige merknader og innspill sendes til:
Forsvarsbygg, postboks 405 Sentrum, 0103 Oslo eller e-post: postmottak@forsvarsbygg.no **innen 1. oktober 2017.** Merknadene merkes «Reguleringsplan Evenes».

Margrete Breivik Dahl

Forsvarsbygg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Vedlegg:
1 Forslag til planprogram
2 Liste over grunneiere og naboer til planområdet
3 Liste over høringsinstanser

GRATANGEN KOMMUNE

Arkivsak-dok. 17/00906-4
Saksbehandler Ole Kristian Severinsen

Saksgang	Møtedato
Formannskap	19.09.2017

NAV REFORMEN - VEIVALG

Innstilling:

Formannskapet tar NAV Troms sin rapport om organisering og mandat for forprosjekt utvikling av NAV-kontor og struktur til etterretning og ber administrasjonen følge opp dette utredningsarbeidet.
Samtidig ber formannskapet administrasjonen om arbeide videre med mulighetene for tilknytning til NAV Narvik og NAV Nordland i tråd med rådmannens brev til NAV Narvik.

Vedlegg:

Organisering og mandat for forprosjekt utvikling av NAV-kontor - ny kontorstruktur i Troms, NAV Troms, august 2017

Saksframstilling:

Gratangen kommune har NAV-kontor i kommunehuset i kontorfellesskap med vår egen sosialfaglige funksjon. Det foreligger partnerskapsavtale med NAV Troms.

Ut fra de signaler som er gitt i møter med NAV Troms og i nasjonale føringer ligger det an til etablering av større og færre NAV-enheter i løpet av et kort tidsperspektiv. Det er etablert utredningsprosesser der vi kan se konturene av en ny regional struktur for NAV i Troms.

Det ligger i kortene at mange NAV-kontor vil forsvinne – bl.a. vårt. Leieavtalen for NAV sine kontorer hos oss forlenges antageligvis med 2 år. Dette kan dermed betraktes som en ramme for prosessen.

Kommunene i vår region (Gratangen, Lavangen, Salangen, Dyrøy og Bardu) har drøftet et samarbeid der sosialfaglig kompetanse knyttet til de lokale NAV-kontorene samles med sikte på å matche en tilsvarende NAV-etablering i regionen. Samtidig har NAV Troms sendt ut forslag til mandat og retningslinjer for utredning av NAV-strukturen i Troms.

Vurdering:

Gratangen er en av flere relativt små kommuner i denne sammenhengen og vi blir liggende i utkanten av «vår» region i Troms. Dette trenger ikke være gunstig for oss. Vi har derfor fulgt opp oppfordringen fra formannskapet tidligere i år om å undersøke mulighetene for et alternativt spor med Narvik som sentral aktør.

Ettersom Gratangen «mister» sitt NAV-kontor, ligger det jo åpent for kommunen å undersøke flere alternative spor. Det er vel liten tvil om at Narvik har en sentral rolle i vår bo- og arbeidsmarkedsregion. Vi har dessuten tilsluttet med Narvik-miljøer på flere områder – bl.a. politi, brann/redning, legevakt, krisesenter, 110-sentral mot Salten.

Vi burde få delta i de prosesser som nå kjøres i NAV Nordland for å se hva det kan bety for oss å bli innlemmet i en NAV-region der Narvik er navet.

NAV Troms er orientert om at vi også vil orientere oss mot Narvik. I sine tilbakemeldinger om våre planer har de ikke vært avvisende. I siste e-post fra fylkeskontoret heter det:

«Det er svært viktig at vi ikke nå deler kontoret i statlige og kommunale oppgaver, men finner en felles løsning for alle tjenestene i kontoret. Vi tar kontakt med NAVs fylkesledelse i Nordland og Arbeids- og velferdsdirektoratet for å få en bekreftelse på om en eventuell overføring av NAV-tjenestene over fylkesgrensen fra Gratangen, Troms til Narvik, Nordland er greit. Du hører fra meg tidlig i neste uke.»

Konklusjon:

Rådmannen mener at kommunen følger begge spor (Troms og Nordland) ut forprosjektperioden som avsluttes 15.01.2018. Det vil gi oss et godt beslutningsgrunnlag.

GRATANGEN KOMMUNE

Vår dato	Vår referanse
07.09.2017	17/00906-2
Deres dato	Deres referanse

Vår saksbehandler
Ole Kristian Severinsen, tlf. 95742312

NAV Narvik
Postboks 806
8512 NARVIK

NYE NAV - FORESPØRSEL OM VURDERING AV TILKNYTNING TIL NAV NORDLAND

Viser til samtaler med Kolbjørn Karlsen, NAV Narvik.

Gratangen kommune har NAV-kontor i kommunehuset i kontorfellesskap med vår egen sosialfaglige funksjon. Det foreligger partnerskapsavtale med NAV Troms.

Ut fra de signaler som er gitt i møter med NAV Troms og i nasjonale føringer ligger det an til etablering av større og færre NAV-enheter i løpet av et kort tidsperspektiv. Det er etablert utredningsprosesser der vi kan se konturene av en ny regional struktur for NAV i Troms.

Det ligger i kortene at mange NAV-kontor vil forsvinne – bl.a. vårt. Leieavtalen for NAV sine kontorer hos oss forlenges antageligvis med 2 år. Dette kan dermed betraktes som en ramme for prosessen.

Kommunene i vår region (Gratangen, Lavangen, Salangen, Dyrøy og Bardu) har drøftet et samarbeid der sosialfaglig kompetanse knyttet til de lokale NAV-kontorene samles med sikte på å matche en tilsvarende NAV-etablering i regionen. Samtidig har NAV Troms sendt ut forslag til mandat og retningslinjer for utredning av NAV-strukturen i Troms.

Gratangen er en av flere relativt små kommuner i denne sammenhengen og vi blir liggende i utkanten av «vår» region. Dette trenger ikke være gunstig for oss. I forbindelse med en orientering for Formannskapet ble administrasjonen bedt om å undersøke mulighetene for et alternativt spor med Narvik som sentral aktør.

Ettersom Gratangen «mister» sitt NAV-kontor, ligger det jo åpent for kommunen å undersøke flere alternative spor. Det er vel liten tvil om at Narvik har en sentral rolle i vår bo- og arbeidsmarkedsregion. Vi har dessuten tilsluttet med Narvik-miljøer på flere områder – bl.a. politi, brann/redning, legevakt, krisesenter, 110-sentral mot Salten.

Vi ønsker å få delta i de prosesser som nå kjøres i NAV Nordland for å se hva det kan bety for oss å bli innlemmet i en NAV-region der Narvik er navet. NAV Troms er orientert om at vi også vil orientere oss mot Narvik.

Jeg håper at dette er tilstrekkelig til å bringe saken videre.

Vår dato	Vår referanse
07.09.2017	17/00906-2

Med hilsen
Gratangen kommune

Ole Kristian Severinsen
Rådmann

Kopi til:
Oppvekst og kultur, Per Kvaale Caspersen

Likelydende brev sendt til
NAV Troms

Klikk her for å skrive inn tekst.

Klikk her for å skrive inn tekst.

From: Johansen, Oddrun K <Oddrun.K.Johansen@nav.no>
Sent: Thursday, August 31, 2017 1:05 PM
To: torbjorn.simonsen@skanland.kommune.no; hugo.hansen@harstad.kommune.no; merete.hessen@kvafjord.kommune.no; roe.jenset@ibestad.kommune.no; Frode Skuggedal; Erling Hanssen; Ole K. Severinsen; erla.sverdrup@dyroy.kommune.no; havard.gangsas@bardu.kommune.no; hogne.eidissen@malselv.kommune.no; margrethe.hagerupsen@lenvik.kommune.no; bente.johnsen.karlsen@lenvik.kommune.no; annkristin.trondsen@sorreisa.kommune.no; AnnKristin.Evenstad@sorreisa.kommune.no; alf.rorbakk@tranoy.kommune.no; 'jan.gjerpe@berg.kommune.no'; lena.hansson@torsken.kommune.no; ellen.beate.lundberg@balsfjord.kommune.no; leif.lintho@lyngen.kommune.no; trond-roger.larsen@storfjord.kommune.no; einar.pedersen@kafjord.kommune.no; britt.elin.steinveg@tromso.kommune.no; jan-hugo.sorensen@karlsoy.kommune.no; frank.pedersen@kvanangen.kommune.no; cissel.samuelsen@skjervoy.kommune.no; 'marie.gaino@nordreisa.kommune.no'; fmtrJPA@fylkesmannen.no; tom.mikalsen@ks.no; Hansen, Reidar; Halvorsen, Merete Lisbet; Hanssen, Kari Eltvik; Skog, Eli; Ståle Gabrielsen; Arild Bratsberg; Jorunn Perly Bertelsen; Haug, Håkon Einar; Bones, Bodil; Endresen, Ingvild Haugli; Eriksen, Elena; Grande, Hege Rudi; Rognmo, Elin; Lilleng, Benedicte Helen; Jakobsen, Geir; Lyngdal, Anne-Elise; Hansen, Elin Maria; Lindbom, Elin; Johansen, Roy Hugo; Jørgensen, Åge
Cc: Kristoffersen, Grete; Ødegaard, Bente
Subject: Organisering og mandat for forprosjekt - utvikling av NAV-kontor - ny kontorstruktur i Troms
Attachments: MANDAT TIL FORPROSJEKT.docx

Til rådmenn, NAV-ledere, Fylkesmannen og KS i Troms

Det vises til dialog i partnerskapsmøtene høsten 2016 og våren 2017, fylkesmannens årsmøte i januar og oppsummering av vårt arbeidsmøte i Tromsø den 23.5.2017.

Vedlagt følger forslag til organisering og mandat for forprosjekt – utvikling av NAV-kontor – ny kontorstruktur i Troms. Målet med forprosjektet er utrede ny organisering av NAV-tjenestene i Troms – kontorstruktur. Konklusjonen av utredningen skal danne grunnlag for behandling og beslutning i partnerskapene og formannskap/kommunestyrene i alle kommunene. (Unntak for kommuner som har besluttet å slå seg sammen)

Organiseringen av forprosjektet er i samsvar med tilbakemeldinger fra dere i møtet den 23.5.17 – en overordnet koordineringsgruppe, styringsgrupper i hver kommune og 5 arbeidsgrupper delt inn tilnærmelsesvis etter inndelingen av bo- og arbeidsmarkedsregioner i fylket. I formuleringen av mandatet har vi tatt utgangspunkt i Stortingsmelding 33 og konklusjoner fra Arbeids- og velferdsdirektoratets arbeid med utvikling av NAV-kontor oppsummert i dokumentet «Utvikling av NAV-kontor – større handlingsrom og ansvar» og innbyggernes behov for NAV-tjenester fremover.

Det er naturlig at arbeidsgruppene ledes av en av NAV-lederne i området. Vi har ennå ikke valgt ledere til gruppene. NAV Troms og eventuelt kommunene vil bistå gruppene med prosessveiledning og kartlegging/analyse av nåsituasjonen.

Forslag til organisering og mandat for forprosjektet og videre prosess vil bli drøftet i høstens partnerskapsmøter mellom NAV Troms og rådmennene. Men for å komme i gang med utredningen i arbeidsgruppene ønsker vi tilbakemeldinger og innspill til organisering og mandat innen 15.9.17. Deretter utarbeides endelig mandat, og arbeidet i gruppene settes i gang.

NAV Troms vil også utarbeide kommunikasjonsplan for forprosjekt og eventuelle gjennomførings/hovedprosjekter i løpet av høsten. Vi ber om innspill til kommunikasjonsplanen.

Med vennlig hilsen

Oddrun Johansen
Avdelingsdirektør
NAV Troms

☎ *22 82 20 00//Mobil 970 297 67*
✉ *oddrun.johansen@nav.no*

ORGANISERING OG MANDAT

FOR FORPROSJEKT

UTVIKLING AV NAV-KONTOR -

NY KONTORSTRUKTUR I TROMS

Versjon 1.0

Innhold

1 Innledning 3
2 Bakgrunn – hvorfor skal NAV omstille til en ny kontorstruktur 3
3 Faser i arbeidet frem mot ny kontorstruktur 3
4 Organisering av forprosjektet 4
5 Mandat for arbeidsgruppene 6
6 Frist for ferdigstillelse av forprosjekt 9

1 Innledning

Dette dokumentet gir en oversikt over organisering og mandat for utredning av ny struktur for NAV-kontorene i Troms. Mandatet er utarbeidet av NAV Troms. Partnerskapet ved rådmennene i fylket skal godkjenne dokumentet. Resultatet av utredningen skal danne grunnlaget for en konkret omstillingsplan med tidfesting av aktiviteter for hele fylket.

2 Bakgrunn – hvorfor skal NAV omstille til en ny kontorstruktur

Stortingsmelding 33 konkluderer med at NAV ikke har klart å oppnå hovedmålet med reformen – *å få flere i arbeid*. Virkemidler og organisering har ikke vært rigget for å møte en samfunnsutvikling med nye utfordringer for NAV:

- Flere har behov for trygdeytelser – økning i yngre aldersgrupper
- Flere innvandrere med svake grunnleggende ferdigheter og språkutfordringer
- Stadig færre arbeidsplasser for ufaglærte
- Høyt frafall fra videregående skole
- Mangel på arbeidskraft innen visse yrker, samtidig med økende ledighet (økende strukturledighet)

Større og færre NAV-kontor med mulighet for spesialisering og profesjonalisering er et av virkemidlene for at NAV skal bli bedre til å få flere i arbeid og aktivitet, og skape gode brukermøter. Partnerskapet mellom stat og kommune skal fortsatt bestå, og kommunene og NAV-Troms har en felles forpliktelse til å bli enige om nye kontorløsninger. Sammenslåing av kontor skal skje enten som følge av sammenslåing av kommuner eller ved interkommunale avtaler etter vertskommunemodellen.

I Troms er det kontorene i Lenvik, Tranøy, Berg og Torsken som slås sammen som følge av kommunesammenslåinger. I tillegg skal Skånland kommune slås sammen med Tjeldsund kommune i Nordland. Sistnevnte overføres til det nye Troms/Finnmark-fylket. Øvrige – helt eller delvise kontorsammenslåinger må baseres på interkommunale samarbeidsavtaler.

3 Faser i arbeidet frem mot ny kontorstruktur

Omstillingsprosessen for ny kontorstruktur i Troms deles inn i følgende faser med tilhørende delmål:

Faser i arbeidet	Delmål	Tidsfrist
Forprosjekt gjennomføres i alle naturlige bo-og arbeidsmarkedsregioner i fylket	Konklusjonene fra forprosjektene skal danne grunnlag for: 1. Behandling i partnerskapet mellom kommunene og NAV Troms. 2. Politisk behandling i kommunestyrene 3. Utarbeidelse av en konkret og tidfestet omstillingsplan for ny kontorstruktur i Troms 4. Utarbeidelse av	15.1.2018

	gjennomføringsplan for etablering/sammenslåing av kontor	
Beslutningsfase	1. Forslagene til sammenslåing av kontor skal behandles i partnerskapene og kommunestyrene. 2. Forankring. Helhetlig plan for ny kontorstruktur skal drøftes i tillitsvalgtes organer, direktoratet, fylkesmannen, KS, brukerorganisasjoner og andre interessenter.	9.4.2018
Planlegging av gjennomføringsfasen	1. Tilsetting av NAV-ledere for de nye kontorene evt prosjektledere for gjennomføringsprosjektene 2. Utarbeidelse av plan for gjennomføringsprosjektene	1.7.2018
Gjennomføringsfasen (hovedprosjekt)	Etablering av ny kontorstruktur – gjennomføring av sammenslåingsprosjekt	1.1.2019 –

4 Organisering av forprosjektet

Forprosjektet organiseres som følger:

Koordineringsgruppe:

NAV Troms v/fylkesdirektøren
Fylkesmannen
KS
Leder for rådmannsutvalget i Troms evt flere rådmenn
Representant fra fylkets medbestemmelsesapparat

Koordineringsgruppen skal bistå arbeidsgruppene i utredningsarbeidet, og avklare prinsipielle spørsmål. Gruppen skal sammenstille og vurdere om utredningene gir tilstrekkelig grunnlag for beslutning i partnerskapene samt vurdere risikoen i forslagene. Koordineringsgruppen erstatter ikke styringsgruppen/partnerskapet, men forenkler og effektiviserer arbeidet for styringsgruppene frem til beslutningsfasen. Koordineringsgruppen har i samarbeid med alle rådmenn i fylket ansvaret for kommunikasjon med lokale politikere.

Styringsgruppene – beslutningsfase:
Styringsgruppene består av fylkesdirektør NAV Troms, rådmenn og medbestemmelsesapparatet i kommunene som omfattes av evt forslag om sammenslåing eller andre former for samarbeid mellom NAV-kontor i forskjellige kommuner. Styringsgruppene

beslutter om forslag til sammenslåinger og interkommunale samarbeid skal klargjøres til politisk behandling i formannskap og kommunestyrer.

Arbeidsgrupper i bo- og arbeidsmarkedsregioner:
Det etableres 5 arbeidsgrupper inndelt tilnærmelsesvis lik inndelingen av bo- og arbeidsmarkedsregioner i fylket.

Deltakere i arbeidsgruppen:
NAV-lederne i alle kontorene i regionen
Representanter fra medbestemmelsesapparatet på kommunal og statlig side

Gruppen ledes av en av NAV-lederne i regionen. Rådgivere fra NAV Troms og kommunene skal bistå arbeidsgruppene. Gruppene kan også invitere brukerorganisasjoner til å si sin mening.

I tilfeller der en arbeidsgruppe ser at samarbeids/sammenslåingsløsninger for et eller flere kontor i regionen ligger i en annen nærliggende region må det etableres kommunikasjon – fellesmøter med den aktuelle regionen så fort som mulig.

<u>Nordfylket</u>
NAV-lederne i:
Kvænangen
Nordreisa
Skjervøy
Kåfjord
Lyngen
Balsfjord
Storfjord

Leder av arbeidsgruppen:

Fylkeskontorene i Troms og Finnmark vil bli slått sammen innen 1.1.2020. Det gir en åpning for at Kvænangen kan slås sammen med Alta hvis dette vurderes å være den beste løsningen.

Balsfjord og Storfjord har allerede bestemt seg for å slå seg sammen med kontorsted Nordkjosbotn. Kontorene tas likevel med i forprosjektet. Det gir mulighet for å se denne regionen i sin helhet.

(Lyngen, Balsfjord og Storfjord var i møtet med rådmenn i vår med i gruppen «Tromsøområdet». Se begrunnelse under punktet «Tromsøområdet».

<u>Tromsøområdet:</u>
NAV-lederne i:
Tromsø

Karlsøy

NAV-kontoret i Tromsø er så stort at en vekst utover sammenslåing med NAV Karlsøy åpenbart ikke vil gi gevinster, men heller skape større driftsrisiko. Tett faglig samarbeid og oppgavedeling med andre nærliggende kontor (Balsfjord, Lyngen) kan være aktuelt, men bør vurderes i gjennomføringsfasen.

Leder for arbeidsgruppen:

Midt-Troms 1:
NAV-lederne i:
Gratangen
Salangen
Lavangen
Dyrøy
Bardu

Leder for arbeidsgruppen:

Midt Troms 2:
Torsken
Berg
Tranøy
Målselv
Sørreisa
Lenvik

Leder for arbeidsgruppen:

Sør-Troms
Skånland
(Tjeldsund)
Kvæfjord
Harstad
Ibestad

Leder for arbeidsgruppen:

5 Mandat for arbeidsgruppene

Arbeidsgruppene skal utarbeide forslag til ny kontorstruktur og samarbeidsmåter i sitt område eventuelt overlappende med nærliggende områder.

Målsetting:

Flere innbyggere i arbeid og aktivitet – færre på statlige og kommunale ytelser

Forslagene skal gi grunnlag for bedre NAV-tjenester til befolkningen i alle kommunene. Dette innebærer at ny organisering skal bidra til:

- Økt fokus på kvalitetsstyring og mulighet for spesialisering – nye driftsenheter/kontor må som et minimum ha tilstrekkelig antall medarbeidere og kompetanse til å etablere team og fagkontakter på områder som krever spesialkompetanse og særskilt innsats: f.eks. ungdom, innvandrere og arbeidsavklaringspenger (Folketrygdlovens kapittel 11)
- Godt arbeidsmiljø med flere kompetente medarbeidere samlet
- Interne opplæringsarenaer i nye kontor
- Kostnadseffektivitet – mer ressurser til personell og mindre til kontorlokaler og drift
- Redusert driftsrisiko

Arbeidsgruppene skal komplettere målsettingen med lokale mål.

Kartlegging og analyse av nåsituasjonen:

Vurder nåsituasjonen for kontorene med hensyn på:

- Antall innbyggere i kommunene og befolkningsutvikling
- Antall innbyggere på statlige og kommunale stønader
- Statlig og kommunal portefølje av brukere fordelt på ulike brukergrupperinger, ungdom, kjønn, innvandrere mv
- Arbeidsmarkedssituasjonen og pendlerstrømmer
- Særskilte lokale utfordringer i forhold til prioriterte grupper – spesielt ungdom og innvandrere
- Effekten av aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år
- Nye oppgaver som følge av endringer i lovgivningen for Arbeidsavklaringspenger
- Antall brukere som kan benytte seg av digitale tjenester i forhold til arbeidsrettet oppfølging

Forhold i kontoret:

- Kommunale og statlige tjenester i kontoret
- Antall kommunale og statlige ansatte
- Kontorenes resultatoppnåelse – også i forhold til kontorenes porteføljer og antall personer på stønader i kommunen
- Kompetanse i kontorene (kontornivå)

Prioriter vurderingskriterier:

Hvilke kriterier er de viktigste som må oppfylles og vektlegges i vurderingen av godheten i de ulike modellene?

Vurdere alternative modeller for helt eller delvis sammenslåing av kontor

Start med flere alternative modeller, og velg en grundigere vurdering av et fåtall som er realistiske, gjennomførbare og har et potensiale for størst gevinst. Husk å kartlegge økt/redusert reisetid for brukere og medarbeidere for de ulike modellene.

Alternative modeller kan være:

- Full integrasjon – sammenslåing av flere kontor
- Delvis sammenslåing – f.eks. hovedkontor med avdelingskontor med/uten mottak og spesialiserte tjenester
- Andre modeller

Modellene må inkludere tjenesteinnhold (statlig og kommunalt) lokalisering av NAV-kontoret og eventuelle avdelingskontor/mottak/kontordager og hvilken kommune som skal være vertskommune for den interkommunale avtalen. Det er en forutsetning at forslag om helt eller delvis sammenslåing medfører interkommunal avtale med en vertskommune som er avtalepart med NAV Troms i partnerskapet.

Vurder modellene opp mot hverandre - vektlegg gevinstene de ulike modellene kan gi i forhold til målsettingen for omstillingen. Arbeidsgruppen velger den modellen som den vurderer gir størst måloppnåelse/gevinst. Begrunn valget.

Belys konsekvens/risiko, fordeler og ulemper for den valgte løsningen etter følgende skjema

Perspektiv	Fordeler	Ulemper	Risiko
Brukerperspektivet			
Produksjonsperspektivet			
Medarbeiderperspektivet			
Kompetanseperspektivet			
Tjenester til arbeidsgivere			
Målgruppe: Ungdom			
Målgruppe: Innvandrere			
Samarbeidspartnere			
Økonomiperspektivet			

Beskriv det nye sammenslåtte kontoret:

- Statlige og kommunale tjenester
- Antall statlige og kommunalt ansatte

Antyd tidspunkt for:

- Oppstart av gjennomføringsprosjekt (hovedprosjekt)
- Hvor lang tid vil gjennomføringsfasen ta – her kan behovet for klargjøring av lokaler være et viktig element i tidsplanleggingen
- Tidspunkt for innflytting – etablering av nytt kontor.

Gjennomføringsfase/hovedprosjekt

Innholdet i gjennomføringsfasen (hovedprosjektet) vil på overskriftsnivå være det samme for alle sammenslåinger. Av informasjonshensyn bør dette tas med i forprosjektet

- Detaljering av tjenesteinnhold; arbeidsprosesser/metoder, logistikk, kontorrutiner, samhandling med interne/eksterne mv.
- Fysisk utforming og klargjøring av lokaler
- Data og telefoni
- Organisering og personalløp; tildeling av roller og arbeidsoppgaver
- Kultur og kompetansebygging
- Helse, miljø og sikkerhet
- Detaljbudsjett for prosjektet og rutiner for økonomirapportering
- Flytteplan
- Kommunikasjonsplan
- Med mer

Konklusjon:

Utredningen/forprosjektet må avsluttes med klar og kortfattet konklusjon.

6 Frist for ferdigstillelse av forprosjekt

Frist for levering til koordineringsgruppen er 15.1.2018.

Unntatt offentlighet
jf. offl. § 13.1, jf avfvl § 7.

// REFERAT

// Møtedato: 11.09.2017
// Tilstede: Arild Bratsberg, Bodil Bones, Håkon Einar Haug, Ståle Gabrielsen, Jorunn Bertelsen.
// Forfall:
// Referent: JPB 1919
// Kopi til: Rådmenn i samarbeidende kommuner og NAV Troms

Arbeidsmøte- Ny kontorstruktur i NAV Indre Midt

Innspill til møte med Rådmenn 19.september 2017 og tilbakemelding på mottatt mandat for Forprosjektet «Utvikling av NAV Kontor – Ny kontorstruktur i Troms.

NAV-lederne i Salangen, Bardu, Dyrøy, Lavangen og Gratangen har etter oppdrag fra våre Rådmenn hatt arbeidsmøte og gjennomgått mottatt mandat. Vi vil komme med følgende innspill:

1. Tidsfristen for forprosjektet er for kort
    - Det vil ta tid å få avklart hvordan medbestemmelsesapparatet skal representeres. Det er viktig og sikre de ansattes direkte innflytelse og informasjon ut over det formelle medbestemmelsesapparatet.
    - Det er mye som skjer nå fremover som vil kreve NAV lederne sin oppmerksomhet. Forprosjektet skal gjennomføres samtidig med det som skjer av endringer på statlig side (AAP, Sykepenger, Aktivitetsplan i Modia – kursing som følge av dette) På kommunal side preges høsten av budsjettarbeid samtidig som det gjennomføres KVP konferanse, IMDI konferanse, intensivering rundt §17 med sikring av rettigheter til ungdom og innvandrere, samt ytterligere kursing for gjeldsnettverk/økonomisk rådgivning og rusomsorg.
    - Erfaring fra både Storfjord/Balsfjord og Lillehammer/Gausdal tilsier at det er viktig og bruke tid på forprosjektfasen. Samtidig var det kun to kontor som skulle sammenslås/samarbeide. I tillegg ble lederspørsmålet tidlig avklart.
2. Det er ikke sagt noe om hvordan prosjektleder skal utpekes og av hvem. Hvordan skal prosjektleder frigjøres til arbeidet (J.fr uttalelser fra NAV-leder i Balsfjord/Storfjord: «Jeg trodde jeg skulle arbeide meg i hjel»).
3. Det er ikke nevnt et sentralt forhold om vurdering av ikke lovpålagte kommunale oppgaver i NAV kontorene og konsekvenser av endring av disse. Dette vil få konsekvenser for bemanning, øvrige kommunal organisasjon og det vil berøre folk direkte.
4. Det ser ut som at styringsgruppene skal inn i arbeidet først etter forprosjektfasen, og at det i denne fasen er arbeidsgrupper som skal bistås av koordineringsgruppen. Arbeidsgruppene skal foreslå tjenesteinnhold og lokalisering av NAV-kontorene og hvilken kommune som skal være vertskommune (og inngå i partnerskapet), samtidig som

//
Postadresse: //

Besøksadresse: //
Tel: // Faks:

//

kommunens ledelse (styringsgruppene) er «parkert» i forprosjektfasen. Likeså er ikke kommunalt medbestemmelsesapparat representert i Koordineringsgruppen.

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 17/00083
Arkivkode
Saksbehandler Ole Kristian Severinsen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskap	19.09.2017	47/17
2 Kommunestyret	28.09.2017	

Kommuneplanen 2017-2029 - samfunnsdelen

Formannskap har behandlet saken i møte 19.09.2017 sak 47/17

Møtebehandling

Votering
Innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak
Kommunestyret vedtar Kommuneplanen 2017-2029 – samfunnsdelen med de endringer som er gjort etter høringer.

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 17/00530
Arkivkode
Saksbehandler Per Kvaale Caspersen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskap	19.09.2017	48/17
2 Kommunestyret	28.09.2017	

Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse - høring

Formannskap har behandlet saken i møte 19.09.2017 sak 48/17

Møtebehandling

Votering
Innstilling enstemmig vedtatt

Vedtak

Gratangen kommunes uttalelse til høringsforslaget:

1. Gratangen kommune ser positivt på at kulturminnemyndighetene vil bidra til at viktige kulturminner i kommunen vedlikeholdes og bevares. Utredningen peker på sentrale kulturhistoriske trekk ved vår kommune.
2. Kommunen ser at betydelige arealer i attraktive deler av kommunen inngår i oversikten over kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse. Avgrensningen av slike landskapsområder kan ikke løsrives fra kommunens planprosesser der betydningen av områdene kan veies mot andre samfunnsinteresser. I denne omgang ønsker kommunestyret å være tilbakeholden med å gi tilslutning til registeret i det foreslåtte omfanget.
3. Kommunen har nylig vedtatt en kulturminneplan og ønsker primært å sikre viktige kulturminner opplistet i denne planen, gjennom kommende rullering av kommuneplanens arealdel.

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 17/00941
Arkivkode
Saksbehandler Ted Okstad

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskap	19.09.2017	52/17
2 Kommunestyret	28.09.2017	

Økonomimelding 2/2017

Formannskap har behandlet saken i møte 19.09.2017 sak 52/17

Møtebehandling
Innstilling fra rådmann lagt frem i møte:
Økonomimelding 2 tas til etterretning.

Votering
Innstilling enstemmig vedtatt

Vedtak
Økonomimelding 2 tas til etterretning.

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 17/00827
Arkivkode
Saksbehandler Per Kvaale Caspersen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Hovedutvalg for Skole, Oppvekst og Kultur	12.09.2017	6/17
2 Planutvalget	19.09.2017	6/17
3 Kommunestyret	28.09.2017	

Planprogram Kommuneplan for Oppvekst - høringsforslag

Planutvalget har behandlet saken i møte 19.09.2017 sak 6/17

Møtebehandling

Votering
Innstilling enstemmig vedtatt

Vedtak
Planprogrammet til kommuneplan for oppvekst sendes ut på høring med høringsfrist 15.november 2017.

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 17/00896
Arkivkode
Saksbehandler Per Kvaale Caspersen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskap	19.09.2017	50/17
2 Kommunestyret	28.09.2017	

Tilbud på kjøp av Moanveien 514

Formannskap har behandlet saken i møte 19.09.2017 sak 50/17

Møtebehandling

Votering
Innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Det bevilges kr 76 900,- til kjøp av Moanveien 514 (1919-42/126). Beløpet er inkludert dokumentavgift til Staten.
2. Anskaffelsen bokføres 1.5210.2850.202, og finansieres ved at budsjettpost 1.1990.4902.120 reduseres tilsvarende.
3. Det innarbeides kr 200 000,- i investeringsbudsjettet for 2018 til rivning, opprydding og planering

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 17/00091
Arkivkode
Saksbehandler Linda Flaaten-Stokkan

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskap	19.09.2017	51/17

Næringsvennlig region - oppstart forprosjektfase

Formannskap har behandlet saken i møte 19.09.2017 sak 51/17

Møtebehandling

Votering
Innstilling enstemmig vedtatt

Vedtak
Gratangen kommune tar sluttrapporten fra forstudiet Næringsvennlig region til etterretning, og vedtar videreføring av forprosjektet "Næringsvennlig region" sammen med kommunene Bardu, Lavangen og Salangen. Forprosjektet finansieres av Innovasjon Norge, Troms fylkeskommune samt en egenandel fra de deltakende kommuner. Gratangen kommunes egenandel finansieres av omstillingsprogrammet SPIRE.
Vedtaket forutsetter positivt vedtak i minimum to av de andre nevnte kommunene.

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 17/00906
Arkivkode
Saksbehandler Ole Kristian Severinsen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskap	19.09.2017	49/17

NAV Reformen - veivalg

Formannskap har behandlet saken i møte 19.09.2017 sak 49/17

Møtebehandling

Votering
Innstilling enstemmig vedtatt

Vedtak
Formannskapet tar NAV Troms sin rapport om organisering og mandat for forprosjekt utvikling av NAV-kontor og struktur til etterretning og ber administrasjonen følge opp dette utredningsarbeidet.
Samtidig ber formannskapet administrasjonen om arbeide videre med mulighetene for tilknytning til NAV Narvik og NAV Nordland i tråd med rådmannens brev til NAV Narvik.